

OYI ANÁ WALA KEYA NAANO!

BIBLIA KASEMO NI BAAFEE SANEGBAA

Biblia Lε Kanemɔ

Biblia lε kanemɔ baanye aŋčč onaa! Naa saji komεi ni baawa bo ni onye obɔi kanemɔ. Halamɔ saji ni nyiε sεε lε atεŋ nɔ ni onyaa he waa, ni okane ɳmalesi ni yɔɔ he lε.

Biblia Mli Saji Ni Ale Waa

Noa kε Nu Afua lε: [1 Mose 6:9-9:19](#)

Naakpεe nii ni Mose fee ye Ijshɔ Tsuru lε naa lε:
[2 Mose 13:17-14:31](#)

Rut kε Naomi: [Rut yitso 1-4](#)

David kε Goliat: [1 Samuel yitso 17](#)

Abigail: [1 Samuel 25:2-35](#)

Daniel ye jata bu lε mli: [Daniel yitso 6](#)

Elizabet kε Maria: [Luka yitso 1-2](#)

Shihile He ɻaawoi Kpakpai

Weku shihile: [Efesobii 5:28, 29, 33; 6:1-4](#)

Naanyobɔɔ: [Abεi 13:20; 17:17; 27:17](#)

Solemo: [Lala 55:22; 62:8; 1 Yohane 5:14](#)

Gɔŋ Nɔ Shiemɔ lε: [Mateo yitso 5-7](#)

Nitsumɔ: [Abεi 14:23; Jajelɔ 3:12, 13; 4:6](#)

Biblia Mli Saji Ni Baashεje Omii Be Ni . . .

Onijiaŋ eje wui: [Lala 23; Yesaia 41:10](#)

Owerε eho ohe: [2 Korintobii 1:3, 4; 1 Petro 5:7](#)

Ofee esha: [Lala 86:5; Ezekiel 18:21, 22](#)

Nɔ Ni Biblia Lε Wieč Ye . . .

Naagbee gbi lε he: [Mateo 24:3-14; 2 Timoteo 3:1-5](#)

Hienɔkamɔ ni yɔɔ keħħa wɔsεε lε he: [Lala 37:10, 11, 29; Kpojimɔ 21:3, 4](#)

OTI NI BAAWA BO: Ké ootao ona sane ni ɳmale ko ni atse ye baafa nee kɔɔ he lε, kanemɔ nakai ɳmale lε yitso loo yitsei lε fεe. Ké okane ɳmale ko yitso muu fεe ogbe naa lε, kadimo. Obaanyε oke akrabatsa ni ji, "Kadimo Nɔ Ni Okane Lε" ni yɔɔ wolo nee naagbee lε afee nakai. Okεfee oti ni ma ohie ake, obaakane Biblia lε fā ko daa gbi.

OYI ANÁ WALA KĘ YA NAANO!

BIBLIA KASEMO NI BAAFEE SANEGBAA

“Mei ni taoc Yehowa sse gbe le baajie eyi. Oyi aná wala kęya naano.”

—Lala 22:26.

Wolo nee notse ji

Hei Ni Mfonirii Le Je: Baafa 15: Image © Homo Cosmicos/
Shutterstock; baafa 17: NASA, ESA and the Hubble Heritage
Team (STScI/AURA)-ESA/Hubble Collaboration. Licensed under
CC BY 4.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).
Source: <https://esahubble.org/images/heic0702a/>; baafa 56:
Photo by US Signal Corps/The LIFE Picture Collection via Getty
Images; baafa 76: Château de Versailles, France/Bridgeman
Images; baafa 103 ke 131: Based on NASA/Visible Earth
imagery; baafa 163: © SINGLECELL ANIMATION LLC/Science
Source; baafa 183: Daniel Osterkamp/Moment/Getty Images

Ƞmalei ni atse yisee ni okadi ko be amehe le je
Ƞmale Krętką Le—Jeñ Hee Shishitscoem le mli.

Yehowa Odasefoi ni fee woji, vidioi, ke rikodin
fee ni atsī tā ye wolo nee mli le.

Ahōcc wolo nee. Efata jeñ muu fee Biblia mli
tsossem nitsumo ko ni ajecawo mli atsuo
onia kefi sse le he. Ké ootao otsu onia le,
ofaine yaa donate.jw.org.

Enjoy Life Forever!

—An Interactive Bible Course

Ga (Iff-GA)

Akala Ye August 2024

© 2021 WATCH TOWER BIBLE AND TRACT
SOCIETY OF PENNSYLVANIA

Mei Ni Fee

Watch Tower Bible and Tract Society of
Ghana, House No. J348/4,
Tema Beach Road, Nungua,
Accra, Ghana.

Bɔ ni obaafee oná Biblia mili nikasemɔi nɛɛ ahe sɛɛ waa

Kleŋkienj le, kanem saji ni yoo baafa neen ke
tu ni nyies see le. No see le, **jiem VIDIO le.**

VIDIO: Oke Biblia Mli Nikasemə Jurs (2:45)

Ké ootao **VIDIO** nεε, skanimo
okadi nεε loo yaakwε Oyi Aná
Wala Keya Naanc! wolo le mli
ye jw.org le cu

A YOHANEF 16:33–17:24

nyená toinjole. Nyebaana amane-hulu ye je le mli, shi nyenáa ekää! Mive je le nō kunim.”

17 Yesu wie nibii n̄e, ni ehole
ehinjemii anō kētēe nywei ni
ekee: "Ataa, n̄mēletswaa le eshe.
Wo obi le hie nyam, koni obi le
hu awo ohie nyam, 2 tamc bɔ
ni ohā le hegbe ye heloo f̄ee no
le, koni le hu ehā mei oke-
hā le le f̄ee naano wala. 3 Ene ji
naano wala le, ake amebaale bo,
anōkwa Nyɔŋmɔ kome le, ke Yesu
Kristo, m̄o ni otsu le le. 4 Miwo
ohie nyam ye shikpon le no ejaa-
ke migbe nitsumɔ ni okehā mi
ake mitsu le naa. 5 No hewo le,
agbene, Ataa, oke anunyam ni

KLEIN KLEIN FÄ

Ké oosaa ohe kehā nikasemō i eko fee eko le, kanemō klenklen fā le. Sanebimō ni adiki mli (**A**) le, ke njalei (**B**) le maa saji otii le aac mi. Obaana akē ajma ye njalei komei ahe akē “kanemō.”

01

Mεε Gbε Nɔ Biblia Lε
Baanyε Awa Bo?

Sanebimo ni he hiaa nec aheto ye Biblia Ic
mli: Te fee tenn ni tsel, koooli, te gbonni ba
shibila mli? Menj haare amma shibila mli? Menj

shihli mi? Meni hewo wayoo shihli mi? Meni hewo awaa amanehli? Ke mo glo ki, nengbe eyaa? Ke mo fes mo militao tonpile le, meni hewo awaa ta waa le? Ani wszzc c, baakpata shikpan le hic? Bibila le wos wos hoawali ni wtawo sanebimal hi ahetboo, ni mai pi ene aka emili hetoli li haa mo tsui nyoo emili.

Woke wolo nce yeee Biblia le najlany
wa bo ni okase Biblia le jogbarajj Mon le, ebaa-
Eric hewo le, ofalniz, kanemo njimalci ni yoo nikasemai le amli le,
ni okwe ake amekci no ni okases le yaa lo.

Digitized by srujanika@gmail.com

B

Bɔ ni obaafee ona ɳmalei Ie

Woji bibii 66 yoo Biblia le mli. Aja mli awo fai enyo mli: Hebre ke Aramaik Ƞmale le (“Kraŋmɔ Momo”) ke Kristofoi A-Greek Ƞmale le (“Kraŋmɔ Hee”).

Ké aatsí njmale ko tā le, aŋmaa **Biblia mli wolo le gbéi** le (**A**) klenklen, no sée le, **yitsó le (B)**, kéké le, **kuku le** loo kukuji le (**D**) enyié sée.

Ake nōkwemēnō lē, kē ona **Yohane 17:3** lē, edamō shi
kēhā Yohane wolo lē, yitso 17. kuku 3.

TENGBE

Kleqkleg sane (**D**) ni yoo **Kasemo Pii Ofata He** le shishi le tsco ni baanyiye see. Saneyitsei krokomei (**E**) le tsco otii ni abaasusu he. Bo ke otsoco le baafee ekome kekane ymalem i e, obaaħa sanebimci le hetoo, ni nyebaakwe vidioi le. Kwemo mfonirri le ke saji ni yoo ameħe (**E**) le ni ojwnej no, ni agħbenet hu, okwe bċi ni obaafee ohā sanebimo ni yoo **Mei Komiei Kew Ake** (**F**) le he le hetoo.

E

Biblia le baantyé etcc a gbe

3. Biblia le baantyé etcc a gbe

Biblia te tamo kane ko ni kpo wa. Ebaame ave a fi no walk yin kpakpal, ni wona ko ni baba se sicc.

Nyekane Lala 119:105 le, ni nyessus sanebimoi nec ah:

- Te mo ni gma lala nec no Biblia le ehà torj?
- Te bu onaa Biblia le ehà torj?

4. Biblia le baantyé ahà sanebimoi ni wccyé le hétoo

Yooche na ake, sanebimoi le komi li esseu he afi le aheboor ye Biblia li mil. Jieren VIDIO le, ni nyessus sanebimoi ni nyile set nec ahi.

- Mts sanebimoi yoo le yoo?
- Mts gbe no Biblia le ni ekase lec it wa?

Biblia le tcoo ake, esa le wa? sayi. Nyekane Mateo 7:7 le, ni nyessus sanebimoi no mye. set nec he:

- Mts sanebimoi kome oyayi ni Biblia le baantyé ehà hetoo?

Vidio ke rikodij ni baahā onu nikasemō le shishi jogbañj le, ye **VIDEO** akrabatsai le amlī. Vidio le ekomei amlī saji le ji saji ni ba leelēn. Ekomei amlī saji le jeee saji ni ba leelēn, shi adamō nibii ni baa ye shihile mli le aap afee.

NAAGBEE FĀ

Fā ni ji **Emli Oti** kē **Mení Okase?** (G)
Iē muč nikasemo lē naa. Ké nyegbe nikasemo lē eko naa lē, ḡmaa deeti ni nyegbe naa lē. Atsō otī ko ni obaanyē otsu he nii ye **Nɔ Ni Obaanye Ofee** (H) lē shishi. Saji komēi ye **Ehe Saji Kroko-mei** (I) lē shishi ni kē oosumō lē obaanyē okane loo okwē.

<p>EMLI OTI</p> <p>Bibla ia tccò wo b ni wobafaa wonà mischit dijerit, ehaa sanedzoo ni he haas hetoo, estigaa wamii ni ehaa wobafaa heneekoo.</p> <p>Meni Okase?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mri naawoi yoo Bibla ik mil? • Mts sanedzoo komi Bibla ia ole koo? • Mri obasoozo ni ole yr Bibla ik mil? 		<p>Obaana ia Bibla li he yoo zonzo amuu.</p> <p>“Nilee Ni Yoo Bibla Tasconi Aneli Le Li Hoo” jha niaa li he 100%</p>
<p>Deeti ni mgbie nikasemo nez naa</p>		<p>Obaana na Bibla li ye ole naau koo li hadi koj egosimbaa.</p> <p>No Ni Hii Mizo Misioneero</p>
<p>Nb Ni Obaanya Ofee</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kanemo nikasemo ni mye sze ik klenjip na li. • Nz Krooo Ni Obaanya Ofee: 		<p>Obaana naawoi lekapai ri yoo Bibla naa keli wekai.</p> <p>“Nilee 12 Ni Hele Wukai Naa Hilid” jhaan li he 2018</p> <p>Obaana also Bibla ia obso- mo tuuntu is yoo ja li no. Min Hewe Esa Aka Olake Bibla Lf-7-Az Ni Set Ke</p>

Emli Saji

■	Fã 1	— baafa	4
■	Fã 2	— baafa	54
■	Fã 3	— baafa	142
■	Fã 4	— baafa	200
	Saji	— baafa	255
	Krokoméi		

Ké ootao odaunlodi wolo née owo foŋ, tabletí,
ke amhenɔi lε anɔ lε, skanimo okadi née loo
yaakwe Oyi Aná Wala Keya Naano!
wolo lε mli yε iw org lε nɔ

FÃ 1

Nɔ Ni Obaakase: Obaana bɔ ni
Biblia lε baanyε awa bo, kε bɔ
ni obaafee ole mɔ nɔcɔ ni ejε
lε jogbaŋη

CMASEKNI

- 01** Mεε Gbe Nɔ Biblia Lε Baanyε Awa Bo?
- 02** Biblia Lε Ewo Shi Ake Wɔsεε Lε Nibii Baahi
- 03** Ani Saji Ni Yɔɔ Biblia Lε Mli Lε Ja?
- 04** Namɔ Ji Anɔkwa Nyɔŋmɔ Lε?
- 05** Biblia Lε Ji Wolo Ni Jε Nyɔŋmɔ ʃɔɔ
- 06** Ani Mɔ Ko Ni Bɔ Nibii?
- 07** Te Yehowa Tamɔ Tεŋŋη?
- 08** Obaanyε Otsɔ Yehowa Naanyo
- 09** Tsɔ Sɔlemo Nɔ Otsi Obεŋκε Nyɔŋmɔ
- 10** Ani Ehe Miihia Ni Oya Yehowa Odasefoi Akpee?
- 11** Bɔ Ni Ooofee Oná Biblia Lε He Sεε Jogbaŋη
- 12** Meni Baawa Bo Ni Oya Nɔ Okase Biblia Lε?

Mεε Gbε Nɔ Biblia Lε Baanyε Awa Bo?

Wɔterŋ mɔ fεε mɔ miisumɔ ni ele wala, amanehulu, gbele, ke wɔsεε he saji pii. Agbεnε hu, wɔ-jwεŋɔ bɔ ni wɔbaafee wɔná shika kεkwε wɔhe, ke bɔ ni baafee ni miishεε ahi wɔweku mli lε he. Mei babaoo ena ake Biblia lε hää amenáa sanebimɔi ni he hiaa lε ahetoo, ni ehää amenaa bɔ ni amεbaafee amεkρε yin kpakpai ye shihilε mli hu. Aleenɔ, ole mɔ ko hu ni Biblia lε baanyε awa lε?

1. Mεε sanebimɔi komεi Biblia lε ehä hetoo?

Sanebimɔi ni he hiaa nεε ahetoo ye Biblia lε mli: Te fee tεŋŋ ni tsei, kooloi, ke gbɔmεi ba shihilε mli? Meni hewɔ wɔyɔɔ shihilε mli? Meni hewɔ wɔnαa amanehulu? Ké mɔ ko gbo lε, ne-gbe eyaa? Ké mɔ fεε mɔ miitao toinjɔlε lε, meni hewɔ awuɔ ta waa lε? Ani wɔsεε lε, abaakpātā shikρɔŋ lε hie? Biblia lε wɔɔ wɔ hewale ni wɔtao sanebimɔi nεε ahetoo, ni mei pii ena ake emli hetoi lε hää mɔ tsui nyɔɔ emli.

Wɔke wolo nεε yeee Biblia lε najiaŋ. Moŋ lε, ebaawa bo ni okase Biblia lε jogbaŋŋ. Enε hewɔ lε,

2. Mεε gbε nɔ Biblia lε baanyε awa wɔ ni wɔná miishεε?

Jaawoi kpakpai ye Biblia lε mli. Ake nɔkωemɔnɔ lε, etsɔɔ wekui bɔ ni amεbaafee amená miishεε diεŋtsε. Etsɔɔ wɔ nɔ ni esa ake wɔfee kε wɔfee basaa, ke nɔ ni baahā wɔsumɔ wɔnitsumɔ. Wɔbaasusu nɔ ni Biblia lε ewie ye saji nεε ke ekro-komεi ahe lε he ye wolo nεε mli. Ebaahā ona ake, ‘Iŋmale muu lε fεε [loo nɔ fεε nɔ ni yɔɔ Biblia lε mli lε] he ye sεεnamɔ’ lεεlεŋ.—2 Timoteo 3:16.

ofainε, kanemɔ ŋmalei ni yɔɔ nikasemɔ lε amlı lε, ni okwε ake amεke nɔ ni okaseɔ lε yaa lo.

KASEMỌ PII OFATA HE

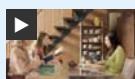
Obaana bɔ ni Biblia lε eye ebua mεi, bɔ ni obaafee onya ekanemɔ he, ke nɔ hewɔ ni esa ake ohā awa bo ni onu shishi lε.

3. Biblia lε baanye etsɔɔ wɔ gbe

Biblia lε tamɔ kane ko ni kpeɔ waa. Ebaanyε ewa wɔ ni wɔkpe yiŋ kpakpai, ni wɔna nɔ ni baaba wɔsεε hu.

Nyɛkanea Lala 119:105 lε, ni nyɛsusua sanebimɔi nεe ahe:

- Te mɔ ni ŋma lala nεe na Biblia lε ehā tεŋŋ?
- Te bo hu onaa Biblia lε ohāa tεŋŋ?

VIDIO: *Kaahā Ohienɔkamɔ Tā!*
(1:48)

4. Biblia lε baanye ahā sanebimɔi ni wɔcye lε hetoo

Yoo ko na ake, sanebimɔi komei ni esusu he afii pii lε ahetoo ye Biblia lε mli. **Jiemɔ VIDIO lε**, ni nyɛsusua sanebimɔi ni nyiε sεe nεe ahe.

- Mεe sanebimɔi yoo lε yɔɔ?
- Mεe gbe nɔ Biblia lε ni ekase lε wa lε?

Biblia lε tsɔɔ ake, esa ake wɔbi saji. **Nyɛkanea Mateo 7:7** lε, ni nyɛsusua sanebimɔ ni nyiε sεe nεe he:

- Mεe sanebimɔi komei oyɔɔ ni Biblia lε baanye ehā hetoo?

VIDIO: *Biblia Kanem* (2:05)

5. Obaanye osumo Biblia le kanemo waa

Mei pii sumo Biblia le kanemo, ni eewa ame waa.

Jiemo VIDIO le, ni nyesusua sanebimo ni nyie seet nee ahe.

- Te oblahii le ke oblayei le na nikanemo ameha teej?
- Eye mli ake amesumoco nikanemo toq, shi meni hewo amebasumo Biblia le kanemo le?

Biblia le tsco ake, ebaanye esheje woomii ni ehá wooná hienukam.

Nyekanea Romabii 15:4 le, ni nyesusua sanebimo nee he:

- Ani obaasumo ni ole gbe ni Biblia le baatsco no esheje omii ni ehá oná hienukam?

6. Mei krokomei baanye awa bo ni onu Biblia le shishi

Mei ni kaneo Biblia le aten mei pii ena ake, ke ameket mei krokomei susu he le amenáa he seet nee waa. **Nyekanea Bófoi 8:26-31** le, ni nyesusua sanebimo nee he:

- Te wobaafee teej woonu Biblia le shishi?—Kwemmo kuku 30 ke 31 le.

Ehe bahia ni aye abua nuu ni je Etiopia le ni enu ñmale le shishi. Mei pii ena ake, ke ameket mei krokomei susu Biblia le he le, amenáa he seet nee waa

MEI KOMEI KEC AKÉ: “Ehe ehiaa ni wokase Biblia le.”

- Ke mo ko kee nakai le, meni obaakkee? Meni hewo okeo nakai?

EMLI OTI

Biblia le bō ni wōbaafee wōná miishēe diențse, ehāa sanebimōi ni he hiaa hetoo, eshejēo wōmii ni ehāa wōnáa hienukamō.

Məni Okase?

- Mee ḥaawoi yōc Biblia le mli?
- Mee sanebimōi komēi Biblia le ehā hetoo?
- Məni obaasumō ni ole yē Biblia le mli?

Deeti ni migbe nikasemō nūn naa

Nō Ni Obaanyē Ofēe

- Kanemō nikasemō ni nyis sēe le klenklen fā le.
- Nō Kroko Ni Obaanyē Ofēe:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana bō ni Biblia le he yōmenē.

**"Nilee Ni Yōc Biblia
Tsōcōci Amlī Le Be Hooo"**
(Buu-Mēc No. 1 2018)

Obaana bō ni Biblia le ye ebuu nuu ko ni hao keje egbekēbiashi tōc.

**Nō Ni Hā Mibō
Miishēenamō**

Obaana ḥaawoi kpakpai ni yōc Biblia le mli kēhā wekui.

**"Nibii 12 Ni Hāa Wekui Náa
Miishēe"** (Awake! No. 2 2018)

Obaana ake Biblia le etsōcō
mo tuuntu ni yē je le nō.

**Məni Hewō Esa Ake Okase
Biblia Le?—Nō Ni Sēe Ke**

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fēe ni yōc
NIKASEMō 01 le mli le, skanimo okadi nēe loo yaakwē
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nō

Biblia Le Ewo Shi Ake Wɔsɛɛ Le Nibii Baahi

Ngmené le, mèi ke naagbai ni hāa amewere hoo amehe, ameyeg ametsui, loo amepiñ le kpe. Ani nɔ ko eba ni ehā onu he nakai rεñ? Ekole obè hewale loo mɔ ko ni osumɔɔ esane egbo, ni ehā ohao. Ekole obaabi ohe ake, ‘Ani nibii baahi kε?’ Sanebimɔ nɛe hetoo ni hāa mɔ tsui nyɔɔ emli ye Biblia le mli.

1. Mee hiɛnɔkamɔ Biblia le hāa wɔnáa?

Biblia le tsɔɔ wɔ nɔ hewɔ ni naagbai efa waa le, ni ehāa wɔleɔ sane kpakpa ko ake, etsen naagbai nɛe fεe asɛɛ baafø. Shiwoi ni yɔɔ Biblia le mli le baanyɛ ahā ‘ahi ahā bo wɔsɛɛ ni oná hiɛnɔkamɔ.’ (Kanemɔ Yeremia 29:11, 12.) Shiwoi nɛe baanyɛ ahā onye odamɔ naagbai ni okεkpe le anaa, ní oná miishɛe bianɛ po. Amebaanyɛ amehā oná miishɛe kεya naanc hu.

2. Meni Biblia le tsɔɔ ake ebaaba wɔsɛɛ?

Biblia le tsɔɔ ake, wɔsɛɛ le ‘gbele ehiñ shi dɔñjɔ, ni mɔ ko yεñ awerehò dɔñjɔ, ni mɔ ko hu fɔñ

dɔñjɔ, ni mɔ ko hu piñj dɔñjɔ.’ (Kanemɔ Kropiejemɔ 21:4.) Ohia, shishiumɔ ke ojotswaa, hela, gbele, ke ekrokomei ni hāa mèi piñj le eko ehiñ shi dɔñjɔ. Biblia le tsɔɔ ake, abaasaa shikrɔñ le nɔ fefɛo ni ebaatsɔ Paradeiso, ni adesai baahi nɔ kεya naanc.

3. Te obaafee tεñj ohe nɔ ni Biblia le ewie ake ebaaba wɔsɛɛ le oye?

Mèi piñ sumɔɔ ni nibii ahi ahā ame wɔsɛɛ, shi ameleee kεji nibii baaya le bɔ ni amekpaa gbe le. Shi nɔ ni Biblia le kεe ebaaba wɔsɛɛ le baaba mli kε. Ké ‘wɔtao ɔŋmalei le amlı jogbañj’ le, no baahā wɔhe nɔ ni ewie le wɔye. (Bɔfɔi 17:11) Be ni oyaa nɔ okaseɔ Biblia le, bo diεntse obaana kεji obaanyɛ ohe nɔ ni ewie ake ebaaba wɔsɛɛ le oye.

KASEM C PII OFATA HE

Nyebaasusu nibii ni Biblia lε ewie ake ebaaba wɔsεε lε ekomei ahe. Obaana bɔ nɔ ni cu ni Biblia lε ewie ake ebaaba wɔsεε lε waa mεi ηmene.

4. Biblia lε ewo shi ake wɔsεε lε, wɔbaanyε wɔhi shi kεya naanc ni wɔdijŋ

Shiwoi ni nyis sεε nεε ye Biblia lε mli. Te amεteŋ nɔ ni taa otsuinj waa lε? Mεni hewɔ?

Nyekanea ηmalεi ni yɔɔ shiwoi ni taa otsuinj waa lε ahe lε, ni nyεsusua sanebimɔi nεε ahe:

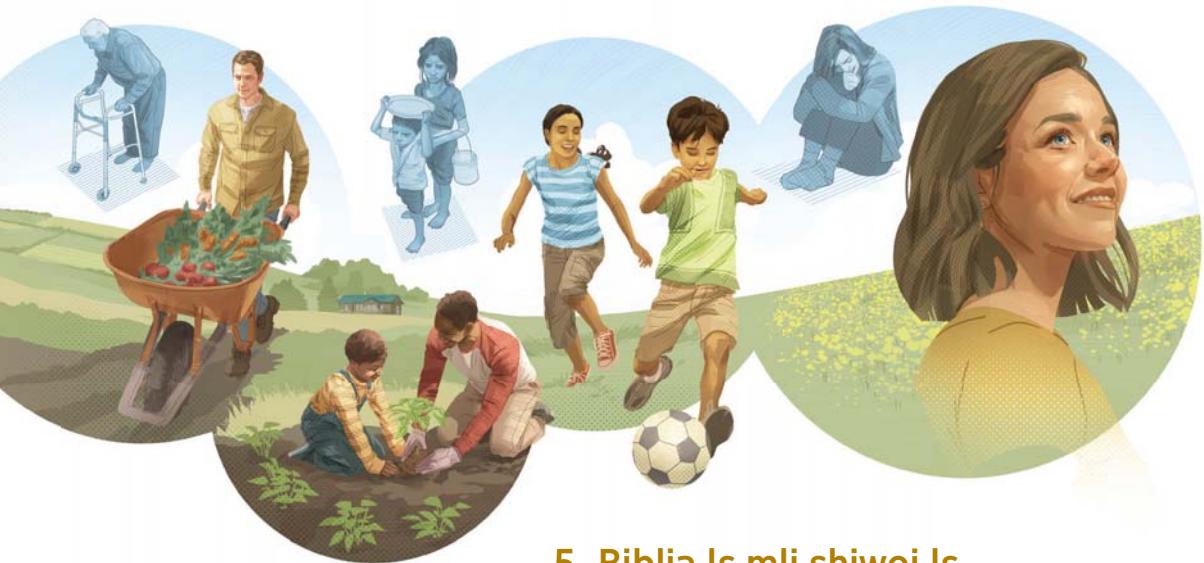
- Ani ηmalεi nεε ehā ɔtsui enyɔ omli? Ani amεbaahā owekumεi ke onanemεi lε hu atsui anyɔ amεmli?

lε ake, jεŋ ni oyɔ mli lε

CM 33 CM OK CM . . .

CM 33 CM . . .

<ul style="list-style-type: none"> • piŋŋ, egbccɔ, ni egbooo. —Yesaia 25:8.	<ul style="list-style-type: none"> • miina ni atee mεi ni esumɔɔ ni egboi lε shi kεba wala mli ekoŋŋ.—Yohane 5:28, 29.
<ul style="list-style-type: none"> • he yeee, loo ejeee kpa. —Yesaia 33:24; 35:5, 6.	<ul style="list-style-type: none"> • yε gbɔmɔtsoŋ hewale kpakpa ke oblahiiŋ hewale. —Hiob 33:25.
<ul style="list-style-type: none"> • eshishiuuu mɔ ko, ni atswaaa ojo. —Yesaia 32:16, 17.	<ul style="list-style-type: none"> • yε niyenii pii, shia kpakpa, ke nitsumɔ ni hāa mɔ tsui nyɔɔ emli.—Lala 72:16; Yesaia 65:21, 22.
<ul style="list-style-type: none"> • piŋŋ yε ta hewɔ.—Lala 46:9.	<ul style="list-style-type: none"> • yε shweshweeshwe.—Lala 37:11.
<ul style="list-style-type: none"> • haooo yε nibii gbohii ni ba be ko ni eho lε hewɔ.—Yesaia 65:17.	<ul style="list-style-type: none"> • miihi shi kεmiyya naanc ni eke naagba ko ekpeee. —Lala 37:29.

5. Biblia lə mli shiwoi lə baanyə ahā oshihile ahi

VİDİO: *Mikèe Mahā Meidiji Kə Məiyəji Afee Ekome Kəhi Shi* (4:07)

Nibii gbohii ni yaa nō ye je lə mli lə ehā mei pii anijian ejē wui, loo amemli efu po. Mei komei bōcō mōdēj waā ake amebaa-kwē ni nibii ahi. Obaana bō ni shi ni Biblia lə ewo ake wōsēē lə nibii baahi lə waa mei ḥmene. **Jiemə VİDİO lə,** ni nyesusua sanebimci ni nyie sēe nēe ahe.

- Mee sane gba Rafika naa?
- Eyə mli ake jalə sane ni ayeee lə sēe efoo mon, shi mee gbe nō Biblia lə ye ebua lə?

Ké wōhe nō ni Biblia lə ewie ye wōsēē he lə wōye lə, kē wōke naagbai kpe po lə, wōnijian ejē wui, ni wōbaaná miishēe. **Nyekanea Abei 17:22 kə Romabii 12:12** lə, ni nyesusua sanebimci nēe ahe:

- Ké okwe lə, ani nō ni Biblia lə ewie ye wōsēē he lə baanyə ahā oshihile ahi bianə? Meni hewō?

MEI KOMEI KƏC AKĘ: “Ebaawa ake shiwoi ni yōcō Biblia lə mli lə baaba mli.”

- Meni hewō esa ake bo dięjtse otao nii amlı okwe ake nō ni Biblia lə wiec lə ye mli lo lə?

EMLI OTI

Biblia le ewo shi ake nibii baahi wɔsεε, ni no hää wɔtsui nyɔɔ wɔmli bianε po.

Mεni Okase?

- Mεni hewɔ esa ake mei ale shiwoi ni yɔɔ Biblia le mli le?
- Mεni Biblia le kεe ebaaba wɔsεε?
- Kε ohe Biblia le mli shiwoi le oye le, mεε gbe nɔ ebaanyε ewa bo bianε?

Deeti ni migbe nikasemɔ nεε naa

Nɔ Ni Obaanyε Ofee

- Kanemɔ ηmalei ni atsī tā yε ni-kasemɔ nεε mli le ekonj, koni ole shiwoi ni yɔɔ Biblia le mli le jogbaŋj.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyε Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana bɔ ni Biblia mli shiwoi baanyε awa bo.

**“Hienɔkamɔ—Nεgbε
Obaanyε Ona Yε?”**
(Awake!, April 22, 2004)

Obaana bɔ ni Biblia mli shiwoi baanyε awa mei ni miiye hela ni ehiii tsamɔ le.

**“Kε Oye Hela Ko Ni Ehiii
Tsamɔ Le, Ani Biblia Le
Baanyε Aye Abua Bo?”**
(jw.org le nɔ sane)

Be ni okwεɔ lala vidio nεε, feemɔ oke oweku le he mfonorri ni nyεyε Paradeiso ni Biblia le ewie ake ebaaba le mli.

Kwe Bɔ Ni Shihile Baanɔɔ

Kule nuu ko miitao etsake je le, shi eshihile tsake be ni ekase Biblia le mli shiwoi le.

**“Minuuu He Dɔŋj ake
Esa ake Matsake Je Le”**
(Buu-Mɔɔ, July 1, 2013)

Kε ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fεε ni yɔɔ
NIKASEMɔ 02 le mli le, skanimɔ okadi nεε loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naanɔ! wolo le mli ye jw.org le nɔ

Ani Saji Ni Yoo Biblia Le Mli Le Ja?

Shiwoi ke ḥaaawoi pii ye Biblia le mli. Eko le ootao ole tsccom iċċċi ni yoo mli le, shi ookwə oħe no jo-gbañi hu ye Biblia le he. Ani esa ake oħe shiwoi ke ḥaaawoi ni yoo wolo ni etse tamč nēke le mli le oye? Ani wħħaanye wħonná Biblia le mli ḥaaawoi le aħe sejj ḥmenet? Ani wħħaanye wħoħe no ni ekeb ye wħsżeen he le wħye? Mei pii baakex, ‘Heed.’ Kwen-mo ake oke ame baakpā gbee lo.

1. Ani ejj anokwale ake saji ni yoo Biblia le mli le ja?

Biblia le dientse kess saji ni yoo mli le ji “**anokwa wiemci ni ja.**” (Jajelo 12:10) Ewieq nibii ni tee no l-eleżen ni koo mei ni hi shi l-eleżen le ahe. (Kanemo Luka 1:3; 3:1, 2.) Blema nibii aħe nileħbi pii ena ake, bei ni saji komi tiee no, gbormei, hei, ke nibii ni tee no ni Biblia le wieq he le ja.

2. Meni hewo wħħaanye wħkxex ake Biblia le be hoko le?

Anokwa saji pii ye Biblia le mli ni be ni aejma le, mei pii lee. Ake nokwemom no le, ewie saji ni jen shikpalci hu etao mli le ahe. Mei heee nibii ni Biblia le wie ye saji nee aħe le aten pii amseyee be

ni aejma le. Shi nibii ni jen shikpalci ena ḥmenet le hāa anaa ake, nibii ni Biblia le wieq le ja. “**Amema shi shinji, biane ke agbenet hu, kemmiya naanno.**”—Lala 111:8, shishigbe niżmaa.

3. Meni hewo esa ake oħe no ni Biblia le ewie ake ebaaba wħsżeen le oye le?

Għalxi* ni tsċċi “**nibii ni anako afee le**” ye Biblia le mli. (Yesaia 46:10) Blema saji pii ye ni ewie he kwraa dani ameba mli. Agbenet hu, ewie nibii ni yaa no ye je le mli ḥmenet le pii aħe fitsofis. Wħħaasus Biblia le mli għalxi le ekomex aħe ye nikasem no mli. Bi ni ameba mli perever le baah-ha onaa akpe oħe!

* Għalxi ji nibii ni awie he ye Biblia le mli ake amebaaba wħsżeen.

KASEMO PII OFATA HE

Obaana bɔ ni ɳmənə lε, jen shikpalɔ̄ ena akε saji komεi ni Biblia lε wie he lε ja, kε bɔ ni emli gbalɔ̄ lε ekomεi eba mli.

4. Jen shikpamɔ̄ ke Biblia lε kpāa gbee

Blema lε, mεi pii yasusu akε shikpɔ̄ lε ma nɔ ko nɔ.

[Jiemɔ̄ VIDEO lε.](#)

VIDEO: Je Lε Tsotsorooo Nɔ Ko Nɔ
(1:13)

Kwemɔ̄ nɔ ni aŋma yε Hiob wolo lε mli aaafee afii 3,500 ni echo nε.

Nyekanea Hiob 26:7 lε, ni nyesusua sanebimɔ̄ nεe he:

- Mεni hewɔ̄ wiemɔ̄ ni ji, shikpɔ̄ lε 'tsotsorooo nɔ ko nɔ ko nɔ' lε ji sane srɔ̄to ko lε?

Aaafee afii 200 pε nε ni anu bɔ ni feɔ̄ ni hulu lε gbalaa nu kεjεɔ̄ shikpɔ̄ lε nɔ ni enɔ̄ eshwieɔ̄ shi ekoŋŋ lε shishi. Shi kwemɔ̄ nɔ ni Biblia lε wie afii akpei abɔ ni echo nε. **Nyekanea Hiob 36:27, 28** lε, ni nyesusua sanebimɔ̄ nεe ahe:

- Mεni onya he yε bɔ ni ɳmale nεe wie sane nεe he lε he?
- Ani ɳmalei ni okane nεe ehā ohe Biblia lε oye waa?

Biblia lε wiec nū shibɔ̄lemɔ̄ lε he

VIDEO: Biblia Lε Gba Gbe Ni
Abaatsɔ̄ Nɔ Aye Babilon Nɔ
Kunim (0:58)

5. Biblia lε gba nibii komεi ni he hiaa waa ni ba

Nyekanea Yesaia 44:27–45:2 lε, ni nyesusua sanebimɔ̄ nεe he:

- Aaafee afii 200 dani abaaye Babilon nɔ kunim lε, mεe saji Biblia lε wie fitsofitso yε he?

[Jiemɔ̄ VIDEO lε.](#)

Odaseyeli ye ni tsɔɔ ake, Manjtse Koresh, ni je Persia le, ke esraafoi le ye Babilon no kunim ye afi 539 D.J.B.* Amegbá gbe kroko amehā faa ni bu manjtiase le he le. Babilonbii le shi amegeetii le amefõ, hewo le, Persiabii le bote mli ni ameñɔ mañ le ní amewuuu ta. Afii 2,500 eho, ni Babilon efee koikoi. Kwemɔ no ni Biblia le tsɔ hiɛ egba.

Nyekanea Yesaia 13:19, 20 le, ni nyesusua sanebimɔ nɛɛ he:

- Mɛɛ gbe no gbaile nɛɛ ba mli?

* D.J.B. shishi ji, "Dani ḥmənəȳmənə Beian," ni ḥ.B. shishi ji, "ḥmənəȳmənə Beian."

Bɔ ni Babilon efee koikoi ehā ye Iraq

6. Biblia le gba nibii komεi ni miiya no ḥmənə

Biblia le kɛɛ wɔye "naagbee gbii le amlı."
(2 Timoteo 3:1) Kwemɔ no ni egba ake ebaaya no ye naagbee gbii le amlı.

Nyekanea Mateo 24:6, 7 le, ni nyesusua sanebimɔ nɛɛ he:

- Mɛɛ nibii Biblia le kɛɛ ebaaya no yɛ naagbee gbii le amlı?

Nyekanea 2 Timoteo 3:1-5 le, ni nyesusua sanebimɔ nɛɛ ahe:

- Mɛɛ sui Biblia le gba ake mei baajie le kpo yɛ naagbee gbii le amlı?
- Te sui nɛɛ aten no ni onaa le?

MΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: "Biblia le, adesai sɔɔju yɔɔ mli."

- Meni hāa oheɔ oyəɔ waa ake saji ni yɔɔ Biblia le mli le ji anɔkwale?

EMLI OTI

Blema saji, nibii ni jeŋ shikpalci ena, ke gbaei haa wɔnaa ake Biblia le ja.

Meni Okase?

- Ani ej i anɔkwale ake saji ni yɔɔ Biblia le mli le ja?
- Mee Biblia mli saji jen shikpalci ena ake ameji anɔkwale?
- Ani Biblia le nyɛɔ egbaa nɔ ni baaba wɔseɛ? Ké okɛɛ ‘Hɛɛ’ le, meni hewɔ, ni ké okɛɛ ‘Dabi’ hu le, meni hewɔ?

Deeti ni migbe nikasemɔ nɛɛ naa

Nɔ Ni Obaanyɛ Ofee

- Kanemɔ loo kwɛmɔ nibii ni yɔɔ fā ni ji, Ehe Saji Krokomei le shishi le eko, koni hemɔkεyeli ni oyɔɔ ake Biblia le ja le mli awa waa.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyɛ Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Ani saji ni yɔɔ Biblia le mli le ke nibii ni jeŋ shikpalci ena le kpāaa gbee?

“Ani Jeŋ Shikpamɔ Ke Biblia Le Kpāa Gbee?”
(jw.org le nɔ sane)

Meni agba ye “naagbee gbii le” he?

“Biblia Mli Gbalei 6 Ní Oona ake Amemiba Mli”
(Buu-Mɔɔ, May 1, 2011)

Obaana bɔ ni Biblia gbaei ni kɔɔ Greek Nɔyeli le he le ba mli.

“Gbale Wiemɔ Lɛ”
Woo Wɔ Hewale

Obaana bɔ ni Biblia gbaei hā nuu ko he Biblia le eye.

“Kule Miheee Miyeee Ake Nyɔŋmɔ Yɛ”
(Buu-Mɔɔ No. 5 2017)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yɔɔ
NIKASEMɔ 03 le mli le, skanimɔ okadi nɛɛ loo yaakwɛ
Oyi Aná Wala Keya Naanɔ! wolo le mli ye jw.org le nɔ

Namč Ji Ančkwa Nyčjumč Le?

Bei ni adesai kəhi shi le amli fęe lę, amejá nyčjumči srətoi pii. Shi Biblia le kęe Nyčjumč kome ko yę ni “da fe nyčjumči krokomei fęe.” (2 Kronika 2:5) Namč ni? Ni məni hää efec mč ni da fe nyčjumči krokomei fęe ni məi jáa lę? Yę nikasemč nęe mli lę, obaana nč ni Nyčjumč nęe miitao ole yę ehe.

1. Te atsəc Nyčjumč tənji, ni məni tscc ake eesumč ni wəle egbēi lę?

Nyčjumč ehä wəle mč ni ejí yę Biblia le mli. Ekeč: “Miji Yehowa. Migbēi ji no.” (Kanemč Yesaia 42: 5, 8.) Biblia he niləci pii kęc ake, Hebri gbēi ni atscc shishi ake “Yehowa” le shishi ji, “Ehää Etscc” loo “Ehää Nč Fęe Nč Ni Kč Eyiṛtoo He Le Baa Mli.” Nyčjumč miisumč ni wəle egbēi Yehowa lę. (2 Mose 3:15) Məni tscc nakai? Ehä atsī egbēi le tā yę Biblia le mli nč ni fa fe shii 7,000 sənja!*

“Ančkwa Nyčjumč ni wəi shōnj ke shikrəj ni yčc yəi shishi le nč lę” gbēi ji Yehowa.—5 Mose 4:39.

2. Məni Biblia le kęc wə yę Yehowa he?

Biblia le kęc ake, yę nyčjumč fęe ni adesai jáa le aten lę, Yehowa ji ančkwa Nyčjumč koome le. Məni hewč? Naa otii ahewč ni ejí nakai. Yehowa ji nøyelč ni fe fęe, ni ekome too ji “Mč Ni Nč Kč Fe Fęe yę shikrəj le nč fęe.” (Kanemč Lala 83: 18.) Le ji “Ofe lę,” ni tscc ake, eyé hewale ni ebaanyę ekəfee nč fęe nč ni esumč. Le ‘ebc nibii fęe’—nibii fęe ni yčc yəi ke shikrəj le nč lę. (Krojimč 4:8, 11) Yehowa kome too pę ehi shi daa, ni ebaahi shi kęya naano.—Lala 90:2.

* Ké ootao ole saji krokomei ni kč Nyčjumč gbēi le shishinumč le he, ke nč hewo ni gbēi nęe bę Biblia shishitsčomči komεi amli lę, ofainč, kwəmč Saji Krokomei A4 ni yčc ɻmałe Krɔjkrɔŋ Le —Jen Hee Shishitsčomč le mli lę.

KASEMO PII OFATA HE

Obaana sr̄oto ni yɔɔ Nyɔŋmo ḡb̄enaa ḡb̄eii lε kε egb̄ei ni nɔ bε lε teŋ. Obaana ḡb̄e ni etso nɔ ehā ale egb̄ei lε, kε nɔ hewo ni efee nakai lε hu.

YEHOWA

**VIDIO: Eye Gb̄enaa Gb̄eii Pii,
Shi Eye Gb̄eii Kome Pe (0:41)**

3. Nyɔŋmo ye ḡb̄enaa ḡb̄eii pii, shi eye ḡb̄eii kome pe

Bɔ ni afee ni ona sr̄oto ni yɔɔ ḡb̄enaa ḡb̄eii kε ḡb̄eii diεŋtsε teŋ lε, jiemɔ VIDIO lε, ni nyesusua sanebimɔ ni nyiɛ sɛɛ nɛɛ he.

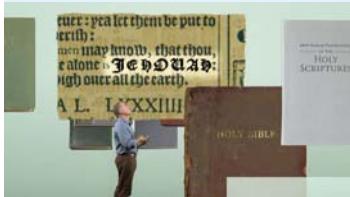
- Mɛɛ sr̄oto yɔɔ ḡb̄enaa ḡb̄eii tamɔ “Nuŋtsɔ,” kε ḡb̄eii diεŋtsε teŋ?

Biblia lε kεɛ adesai jáa nyɔŋmɔi kε nuŋtsɔmεi pii. **Nyekanea Lala 136:1-3** lε, ni nyesusua sanebimɔ nɛɛ he:

- Namɔ ji “nyɔŋmɔi a-Nyɔŋmɔ” kε “nuŋtsɔmεi a-Nuŋtsɔ lε”?

VIDIO: Ani Nyɔŋmɔ yε Gbεi?
—Vidio Le Fā Ko (3:11)

4. Yehowa miisumɔ ni ole egbεi lε ni okεtse lε

Meni tsɔɔ ake Yehowa miisumɔ ni ole egbεi lε?

Jiemɔ VIDIO lε, ni nyesusua sanebimɔ ni nyiɛ sɛɛ nɛɛ ahe.

- Ani osusua ake Yehowa miisumɔ ni ale egbεi lε? Meni hewɔ?

Yehowa miisumɔ ni mɛi ke egbεi lε atsε lε. **Nyekanea Romabii 10:13** lε, ni nyesusua sanebimɔ nɛɛ ahe:

- Meni hewɔ ehe hiaa waa ni wɔkε Nyɔŋmɔ gbεi Yehowa lε atsε lε lε?
- Ké mɔ ko kai ogbεi ni ekεtse bo lε, te onuɔ he ohāa tεnɔ?
- Ké okwε lε, kέ oke Yehowa gbεi lε tsε lε lε, te ebaanu he ehā tεnɔ?

5. Yehowa miisumɔ ni obatsɔ enaanyo

Yoo ko ni je Cambodia ni atsε lε Soten lε kεε, Nyɔŋmɔ gbεi lε ni ená ele lε “ji nɔ ko ni he hiaa fe fεε yε shihile mli.”

Jiemɔ VIDIO lε, ni nyesusua sanebimɔ ni nyiɛ sɛɛ nɛɛ he.

- Te Soten nu he ehā tεnɔ be ni ená ele Nyɔŋmɔ gbεi lε?

Bei pii lε, oleɔ mɔ ko gbεi dani ebatsɔɔ onaanyo. **Nyekanea Yakobo 4:8a** lε, ni nyesusua sanebimɔ nɛɛ ahe:

- Meni Yehowa fɔɔ bo nine ni ofee?
- Ké ole Nyɔŋmɔ gbεi ni okεtse lε lε, mεɛ gbe nɔ no baahã otsɔ enaanyo?

VIDIO: Anɔkwa Nyɔŋmɔ lε
Sεegbe Taomɔ (8:18)

MΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: “Nyɔŋmɔ koome pε yɔɔ, hewɔ lε lε, ehe ehiaaa ni ake gbεi pɔtεs ko atsε lε.”

- Ani oheɔ oyɔ ake Nyɔŋmɔ gbεi ji Yehowa?
- Meni hewɔ ake Nyɔŋmɔ miisumɔ ni ake egbεi lε atsε lε lε?

EMLI OTI

Yehowa ji anəkwa Nyçəjmo koome lə gbəi. Eesumə ni wəle egbəi lə ni wəkes-
tsə lə, koni wəbatso enaanyo.

Məni Okase?

- Məe gbe nə esoro Yehowa yə nyçəjmo i krokomei fəə ni məi jáa lə ahe?
- Məni hewə esa ake wəke Nyçəjmo gbəi lə atse lə lə?
- Məni tsəcə ake Yehowa miisum ni otsə enaanyo?

Deeti ni migbe nikaseməcənənaa

Nə Ni Obaanyə Ofee

- Ké oowie nə ko ni kəc Nyçəjmo he lə, okə egbəi Yehowa lə atsu nii.
- Nə Kroko Ni Obaanyə Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana otii enumə ni baahə
ohe oye ake Nyçəjmo yə.

“Ani Nyçəjmo Yə?”
(jw.org lə nə sane)

Obaana nə hewə ni nilee
cəy mli ake obaahe oye ake
Nyçəjmo ehi shi daa lə.

“Namə Bə Nyçəjmo?”
(Buu-Məcə, August 1, 2014)

Obaana nə hewə ni esa ake
wəke Nyçəjmo gbəi lə atse lə,
ké wəleee bə ni atse lə ahā
yə blema po.

“Namə Ji Yehowa?”
(jw.org lə nə sane)

Ani ehe hiaa ni wəke gbəi ko
atse Nyçəjmo? Obaana nə
hewə ni eyəcə gbəi kome pə lə.

“Gbəii Enyisə Nyçəjmo Yəcə?”
(jw.org lə nə sane)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fəə ni yəcə
NIKASEMƏ 04 lə mli lə, skanimə okadi nəə loo yaakwə
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lə mli ye jw.org lə nə

Biblia Lε Ji Wolo Ni Jε Nyɔŋmo Cɛ

Yehowa eke wɔ nɔ ko ni nɔ bε—no ji, Biblia lε. Woji 66 yɔɔ Biblia lε mli. Shi ekole obaabí ohe ake: ‘Te fee tεnε ni aná Biblia lε? Namɔ nɔɔ ejε?’ Bɔ ni afee ni wɔná sanebimɔi nεs ahetoo lε, hā wɔsusu bɔ ni fee ni wɔnīne shε Nyɔŋmo Wiemɔ lε, ni ji Biblia lε, nɔ lε he.

1. Ké gbōmei ni ɔma Biblia lε, belε, meni hewɔ ake ake ejε Nyɔŋmo nɔɔ lε?

Hii srɔ̄toi aaashε 40 ni ɔmala woji ni yɔɔ Biblia lε mli lε. Aje shishi yε afi 1513 D.ʃ.B., ni agbe naa aaafee afi 98 ʃ.B., ni tsɔ̄o ake ehe aaafee afii 1,600 dani agbe naa. Esoro he ni mei ni ɔma lε atεn mɔ fεs mɔ hi kε nitsumɔ ni etsu. Fεs sεs lε, emli woji lε eko eteee shi ewooo eko. Te fee tεnε eba lε nakai? Ejaakε ejε Nyɔŋmo nɔɔ. (Kanemɔ 1 Tesalonikabii 2:13.) Biblia ɔmalaici lε ɔmalaiaa amε diεntse amesusumɔi. Moj lε, “**mumɔ krɔ̄ŋkrɔ̄ŋ lε tsire [amε] ni amεwie wiemɔi ni jε Nyɔŋmo nɔɔ.**”* (2 Petro 1:21) Nyɔŋmo hā emumɔ krɔ̄ŋkrɔ̄ŋ lε kudɔ hii nεs ni amεŋmala esusumɔi.—2 Timoteo 3:16.

* Taake abaatsɔ̄o mli yε Nikasemɔ 07 lε mli lε, mumɔ krɔ̄ŋkrɔ̄ŋ lε ji Nyɔŋmo hewale ni miitsu nii.

2. Namei baanye aná Biblia lε he sεs?

“**Jεnmaŋ fεs jεnmaŋ kε weku fεs weku, kε wie-
mɔ fεs wiemɔ, kε gbɔ̄mei srɔ̄toi fεs**” baanye aná sane kpakpa ni yɔɔ Biblia lε mli lε he sεs. (Kanemɔ Kpojiemɔ 14:6.) Nyɔŋmo ekwε ni atsɔ̄o Biblia lε shishi kεtēe wiemɔi babaoo amlı fe woji krokomei fεs. ʃmene lε, ewaaa ake mɔ ko nine baashε Biblia lε eko nɔ ekane, loo ebo emli wie-
mɔi lε toi, ekɔɔc he eko he ni eyɔɔ loo wiemɔ ni ewieɔ.

3. Meni Yehowa fee koni akakpātā Biblia lε hie?

Aŋmala Biblia mli woji lε yε nibii ni etsεsε fitemɔ, tamɔ kooloo hewolo kε papirø, ni ake jwεi henɔ ko fee lε nɔ. Shi gbɔ̄mei ni sumɔɔ Biblia lε kwe Biblia lε nɔ amεŋmala ekomei pεrεsεpε amεshwie shi. Eys mli ake mei komεi ni hie gbεnai ka ake amεbaakpātā Biblia lε hie mon, shi mei komεi hu kε amεwala wo oshāra mli ni amεbaa yi. Yehowa hākɔ mɔ ko loo nɔ ko atsī enaa koni wɔnīne akashε e-Wiemɔ lε nɔ. Biblia lε kεs: “**Wɔ-Nyɔŋmo lε wiemɔ lε hie shi kεyaa naanc.**” —Yesaia 40:8.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana bō ni Nyōjmo kē emumō lē tsire mēi ni amējma Biblia lē, bō ni ekwe koni akakpātā hiē, kē nō ni efee koni adesai fēe anine anyē ashē nō.

Mō ko baanyē ewie, koni mō kroko aῆma ehā lē. Nakai nōnē gboimēi ḥma Biblia lē mon̄, shi emli wiemōi lē je Nyōjmo ḥōc

4. Biblia lē hā ana mō ḥōc ni ejē

Jiemō VIDIO lē. No sēe lē, **nyekanea 2 Timoteo 3:16** lē, ni nyesusua sanebimōi ni nyiē sēe nēe ahe.

**VIDIO: Namō Ji Biblia Lē
Ijmalō?—Vidio Lē Fā Ko (2:48)**

- Ké gboimēi ni ḥma Biblia lē, belē, mēni hewō atseō lē Nyōjmo Wiemō lē?
- Ké okwe lē, ani ejī aňkwale ake Nyōjmo hā adesai ḥmala esusumōi amēshwie shi?

5. Anyēee akpātā Biblia lē hiē

Akēni Biblia lē je Nyōjmo ḥōc hewō lē, ekā shi fañē ake, ebaakwē ni akakpātā hiē. Kéjē blema tōc lē, mēi ni yōc gboenai eka ake amēbaa-kpātā hiē. Osōfoi ke amēwebii eka ake amēhān̄ mēi anine ashē nō. Mēi pii bō mōdēn̄ amēbaa yi, eyē mli ake ate shi awo amē, loo no hā amēwala yaje oshāra mli po. Ké ootao ole amēter̄ mō kome he sane lē, **jiemō VIDIO lē**, ni nyesusua sanebimōi ni nyiē sēe nēe ahe.

- Ani le ni obale mōdēn̄ ni mēi bō koni akakpātā Biblia lē hiē lē ehā oonu he ake esa ake okase? Mēni hewō?

Nyekanea Lala 119:97 lē, ni nyesusua sanebimōi nēe he:

- Mēni hā mēi pii ke amēwala wo oshāra mli ni amētsō Biblia lē shishi, ni amēhā mēi anine shē nō lē?

**VIDIO: Amēbu Biblia Lē Ake
Ejara Wa—Vidio Lē Mli Fāi
Komēi (William Tyndale) (6:17)**

6. Wolo kəhā gboomei fəə

Atsōc Biblia le shishi kətee wiemci pii amli, ni aprinti pii fe woj krokomei fəə.
Nyekanea Bəfoi 10:34, 35 le, ni nyesususa sanebimci neə ahe:

- Meni hewə Nyəjəmə ehā atsōc e-Wiemo le shishi kətee wiemci pii amli, ni aprinti pii hu le?
- Meni osumcc waa ye Biblia le he?

Ké abua

mei 100

naa le, ameten
mei 99

nine baanyə ashə Biblia
le eko nō yə wiemc ni
amenuç shishi mli

Atsōc emuu le
fəə loo efā ko
shishi kətee
wiemci ni fa fe
3,000 mli

5,000,000,000

En ji Bibliai abc ni aprinti,
ni wolo ko bə ni aprinti nakai

MOKOMI KEC AKE: “Biblia le ji blema wolo ko kəkə ni adesai ɳma.”

- Te bo hu osusuc tələj?
- Meni tsəc ake Biblia le ji Nyəjəmə Wiemo?

EMLI OTI

Biblia le ji Nyɔŋmɔ Wiemɔ, ni ekwɛ koni adesai fɛɛ anine anye ashɛ nɔ.

Mení Okase?

- Ké akɛɛ Nyɔŋmɔ ke emumɔ kroŋ-kroŋ le tsire gbɔmɛi ni amɛŋma Biblia le, te atsɔɔ tɛŋŋ?
- Anyɛɛɛ akpātā Biblia le hie, atsɔɔ shishi, ni aprinti fe woji krokomei fɛɛ. Méni onyaa he ye saji nɛɛ ahe?
- Akèni Nyɔŋmɔ ekwɛ koni akakpātā Biblia le hie koni onine ashɛ nɔ hewɔ le, te onaa Nyɔŋmɔ ohää tɛŋŋ?

Deeti ni migbe nikasemɔ nɛɛ naa

Nɔ Ni Obaanyɛ Ofée

- Kwɛmɔ wolo nɛɛ fā ni yitso ji, “Bɔimɔ Biblia Le Kanemɔ” le nɔ, koni onyɛ okane Biblia le daa gbi.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyɛ Ofée:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana Biblia le he saji
—kejɛ blema kəbashi ηmɛnɛ.

“Bɔ Ni Fee Ni Wɔnime
She Biblia Le Nɔ”
(Awake!, November 2007)

Obaana nibii etc ni kule
ebaahā Biblia le hie akpātā,
shi eyabaaa le nakai.

“Biblia Le—Enye Ehi Shi
Kəbashi ηmɛnɛ”
(Buū-Mɔɔ No. 4 2016)

Obaana bɔ ni mɛi ke amɛwala
wo oshāra mli koni ametsɔɔ
Biblia le shishi.

Amɛbu Biblia Le
Akɛ Ejara Wa

Akwɛ Biblia le nɔ aŋmala
ekomɛi ashwie shi, ni atsɔɔ
shishi shii abɔ. Méni tsɔɔ ake
atsakeko wiemɔi ni yɔɔ mli le?

“Ani Atsake Biblia Le Hie?”
(jw.org le nɔ sane)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fɛɛ ni yɔɔ
NIKASEMɔ 05 le mli le, skanimɔ okadi nɛɛ loo yaakwɛ
Oyi Aná Wala Keya Naanɔ! wolo le mli ye jw.org le nɔ

Ani Mä Ko Ni Bä Nibii?

“[Nyäjwmä wala jec.]” (Lala 36:9) Ani oheč ene oyec? Mäi komei keč ake tsei, kooloi, ke gbo-meı ba keke, ni jeee mä ko bä. Ké nakai ni le, belę, jeee yinjtoo ko hewč wäyč shihile mli le. Shi, ké Yehowa Nyäjwmä jí mä ni bä nibii nes, belę, yinjtoo ko hewč eba ame le, aloo jeee nakai?* Obaana nō ni Biblia le ewie ye tsei, kooloi, ke gbo-meı ni abo le ahe, ke nō hewč ni jwæjwmä yucc nō ni Biblia le ewie le mli le.

1. Ani abo je le?

Biblia le kee: “Shishijee le, Nyäjwmä bä ḥawei ke shikrəj le.” (1 Mose 1:1) Jeŋ shikpalci pii kreples nō ake je le ye shishijee. Mæs gbe nō Nyäjwmä tsä eba je le? Eke emumä kroŋkrəj le, ni jí ehewale le, tsu nii kebo nō fæs nō ni yucc je le mli le—ηulamkui, ηulamii, shikrəj le, ke nibii krokomei ni yucc ḥaweiniijan le.—1 Mose 1:2.

2. Meni hewč Nyäjwmä bä shikrəj le?

Yehowa “ebäcc [shikrəj] le efolo, shi moŋ eshō ni ahi nō.” (Yesaia 45:18) Esaa shikrəj le nō fefeo koni adesai ahi nō keya naano. (Kanemö Yesaia 40:28 ke 42:5.) Jeŋ shikpalci ena ake, ni-

bii komei ni tamč wäshikrəj le ye ḥaweiniijan, shi wäshikrəj le ye srōto kwraa, ejaake no pe nō adesai baanyę ahi.

3. Meni hewč esoro gbo-meı ye kooloi ahe le?

Be ni Yehowa bä shikrəj le sœs le, eba nibii krokomei ewo nō. Klenklenj le, eba tsei ke kooloi. No sœs le, “Nyäjwmä bä tamč gbo-meı eyče le.” (Kanemö 1 Mose 1:27.) Meni hewč esoro gbo-meı kwraa le? Akeni Nyäjwmä bä wä tamč bä ni eyča le hewč le, wäbaanyę wäjie esui tamč wäbaanyę wäkase wiemöi, nii afee wä feo, ni wäsumc lala hu nō. Agbene hu, esoro wä ye kooloi ahe, ejaake wäbaanyę wäjá wä-Bäle le.

* Abaawie nō hewč ni Nyäjwmä bä adesai le he ye nikasemo 25 le mli.

KASEMC PII OFATA HE

Obaana ni cu ccy cmjewj ni chew cu eke casts in abo tsei, kooloi, ke gbowem, ke ezi, iwi, mli, lsi. Obaana ni sui in adesai casts li ccy cmjewj ye nibii ni abo ls he ls mli ls. Obaana ni cui in cu ccy cmjewj ye NyuNyughe.

VIDIO: Ani Nyctymo Yε? (2:43)

4. Abɔ tsei, kooloi, ke gbɔmɛi

Ké adesai kase tsei, kooloi, ke gbómei ahe nii ni amékéfee nō ko ko 13, ajávamayi. Hewo 13, nam esa ake wájje eyi yé tsei, kooloi, ke gbómei ahewo? **Jiemc VIDIO 13**, ni nyesusua sanebimó ni nyiés sée née he.

- Məni adesai ekwə nibii ni abc یا cə aməfee?

Shia fee shia le, mo ko ji mo ni to he qaa loo mo ko ni tscoo baa ni esa
ake ama le ahaa, ni ama. Shi namo to nibii ni yoo je le mli le ahe qaa ni
eefee? **Nyekanea Hebrubii 3:4** le, ni nyesusua sanebimoj nees ahe:

- Məni onyaa he ye bɔ ni abɔ nibii komei ahā le ahe?
  - Ani jwəŋmɔ ye mli ake wɔbaahe wɔye ake mɔ ko ni bɔ je le kε nibii fɛe ni yɔɔ mli le? Məni hewɔ?

Ani ole ake . . .

obaanyé ona saji ke vidioi ni
wieo sane née he yé jw.org la
nó, ye saneyitsei ni ji, "Ani
Mo Ko Ni Fee?" ke "Bó Ni
Fee Ni Wala Ba—Susumci Ni
Méi Hié Yé He" le ashishi?

“Yé aŋkwale mli lε, shĩa fεe shĩa lε
mɔ ko kε ma, shi mɔ ni fee nibii fεe
ji Nyɔŋmɔ”

VIDIO: Ani Abɔ Je Lε?
—Vidio Lε Fā Ko (3:51)

5. Jwən̄mō yε nō ni Biblia lε wic̄ yε adeb̄c̄ he lε mli

Biblia lε wic̄ bɔ ni fee ni abɔ shikrɔj lε, kε tsei, kooloi, kε gbɔ-mei ni yɔɔ nō lε he, yε 1 Mose 1 lε mli. Ani sane nεs ji anɔkwale aloo ejí adesā ko kεkε? **Jiemɔ VIDIO lε**, ni nyesusua sanebimɔi ni nyiɛ sεs nεs ahe.

- Ani Biblia lε tsɔɔ akε, akε gbii ekpaa ni eko fεs eko hiε njmeletswai 24 ni bɔ shikrɔj lε ke nibii ni yɔɔ nō lε?
- Ani osusuc̄ akε jwən̄mō yε nō ni Biblia lε wic̄ yε adeb̄c̄ he lε mli? Ké okεs ‘Hεs’ lε, meni hewɔ, ni kέ okεs ‘Dabi’ hu lε, meni hewɔ?

Nyekanea 1 Mose 1:1 lε, ni nyesusua sanebimɔi nεs he:

- Jeŋ shikpalci kεs je lε yε shishijee. Mεs gbe nō nō ni amεkεs lε, ke nō nō wɔkane yε 1 Mose 1:1 lε yaa?

Mei komεi susuc̄ akε Nyekanea lε bɔ nō ko ni wala yɔɔ mli, ni nakai nii lε tsake aahu kεyashi abaná nibii srɔtoisrɔtoi yε shikrɔj lε nō. **Nyekanea 1 Mose 1:21, 25, 27** lε, ni nyesusua sanebimɔi nεs ahe:

- Ani Biblia lε tsɔɔ akε, Nyekanea lε bɔ nō ko ni wala yɔɔ mli, ni nakai nii lε **tsake** ni etsɔ ɔshɔj loi, kooloi, kε gbɔmei? Alloo **ebɔ** tsei ke kooloi srɔtoisrɔtoi lε eko fεs eko ke gbɔmɔc̄?

6. Esoro adesai kwraa

Esoro wɔ kwraa yε kooloi ni Yehowa bɔ lε ahe. **Nyekanea 1 Mose 1:26** lε, ni nyesusua sanebimɔi nεs he:

- Abɔ wɔ kwraa yε kooloi ni Nyekanea lε. Akεni wɔjɔc̄s cajjɔc̄s ke musun̄tsɔlε kpo hewɔ lε, meni no tsɔt no wɔ ccs yε Nyekanea lε?

MΩM KOMEI KΕC AKE: “Nō ni Biblia lε wic̄ yε adeb̄c̄ he lε ji adesā ko kεkε.”

- Te bo hu osusuc̄ teŋŋ? Meni hewɔ?

EMLI OTI

Yehowa ji cm ni bc je le ke nibii fes
ni ccy mli le.

Meni Okase?

- Ani Biblia le kese abo je le, aloo abeo aeo?
- Ani Nyegom bco no ko ni wala ycc mli, ni nakai nii le **tsake** aahu keyashi abaná nibii sratoi-sratoi, aloo **ebc** nibii nee fes ekomekomei?
- Meni hewo esoro adesai kwraa le?

Deeti ni migbe nikasemco naa

No Ni Obaanye Ofee

- Kanemo sane ko loo kwemco vidio ko ni ycc saneyitso ni ji, “Ani Moco Ko Ni Fee?” le shishi ye jw.org le no.
- No Kroko Ni Obaanye Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nibii ni tsco ake Bolesko ye.

“**Meni Adebo Tsacca Wcaw?**
(Awake!, September 2006)

Obaana gbes ni tsco no egbalala no ni Biblia le ewie ye adebo he le mli etsco ebinuu fioo.

‘**Yehowa Bo Nibii Fes**’

Obaana keji Nyegom sutsakemco no cbc nibii.

“**Ani Nyegom Tsacca Sutsakemco No Ebc Nibii Sratoi Ni Wala Ycc Amemli Le?**
(jw.org le no sane)

Obaana keji blema kooloi komei awui ni ana ke niiamli-taomoi komei ni jen shikpalzi efees le tsco ake abo nibii loo acca nibii.

Boco Ni Fee Ni Nibii Ni Ycc Wala Mli Le Ba Shihile Mli—Sanebimoi Enumco Ni Esa Ake Osusu He (broshu)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fes ni ycc
NIKASEMO 06 le mli le, skanimo okadi nee loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le no

Te Yehowa Tamč Tənəj?

Ké okwé lè, te Yehowa Nyōjmwā tamč tənəj? Ani onaa lè ake mɔ wulu ko, ni aŋyεŋ abεŋkε lè? Aloo osusuc ake ejí hewale kpele ko, tamč nu-gbɔshimwā, ni ejeee mɔ ko diεŋtse? Yε aŋokwale mli lè, te Yehowa tamč tənəj? Yehowa etsɔ e-Wiemč lè, ni ji Biblia lè, nɔ ehā ana esui lè, ni etsɔc ca hu ake ejwεŋč ohe.

1. Meni hewal wɔnuyaŋ wɔna Nyōjmwā lè?

“Nyōjmwā lè Mumč ni.” (Yohane 4:24) Yehowa bε gbowmɔtso tamč wɔnɔ lè. Mumč ni. ɻwεi eyč, ni wɔnuyaŋ wɔna jɛmɛ nii.

2. Meni ji Yehowa sui lè ekomεi?

Eyε mli ake wɔnaaa Yehowa moŋ, shi eyε diεŋtse, ni eyε sui ni hāa mei ni le lè lè sumč lè. Biblia lè kεe: “Yehowa sumč jalε sane, ni ekwaŋ enokwafoi lè.” (Lala 37:28) Yehowa “**musuŋ ccsuŋ ts**
lè waa, ni enaa mɔbɔč hu,” ni ejieč sui nεe kpo etsɔc mei ni miina amanehulu lè titri. (Yakobo 5:11) “Yehowa yε mei ni tsui ekumč lè amasei; eherεc mei ni nijiaŋ eje wui lè.” (Lala 34:18, shishi-gbε niŋmaa) Ani ole ake wɔbaanyε wɔhā Yehowa

aná miishεe loo ewerε aho ehe? Ké mɔ ko je gbe efee nibii fɔjí lè, edɔc lè ni ewerε hoc ehe. (Lala 78:40, 41) Shi ké mɔ ko fee nɔ ni ja lè, emii shεc ehe.—Kanemč Abei 27:11.

3. Mee gbe nɔ Yehowa etsɔc ake esumč wɔ ccsuŋ ts

Sučmɔnji ji Yehowa su titri. Hεe, “**Nyōjmwā lè, sanc-**
tuč mɔ ji lè.” (1 Yohane 4:8) Jeee Biblia lè pe hāa wɔnaaa ake Yehowa sumč wɔ, nibii ni ebo lè hu hāa wɔnaaa nakai. (Kanemč Bɔfɔi 14:17.) Bo lè, susumč bɔ ni ebo wɔ ehā lè he okwε. Wɔnuyaŋ wɔnaaa kɔlai fεfεjí, wɔnɔ lalai ni ɻɔcɔjí, ni wɔcεyε niyenií ni ɻɔcɔjí hu. Eesumč ni wɔye wala.

KASEM PII OFATA HE

Obaana gbe ni Yehowa cu csets cu csets nibii ni ccy ni wɔkpa naakreex. Ni obaana gbe ni csets cu csets esui ni cu be le kpo hu.

4. Mumo kroŋkrɔŋ —Nyɔŋmo hewale ni miitsu nii

Bɔ ni wɔkpa wɔniji tsus nii le, nakai noŋŋu Yehowa hu ke emumo kroŋkrɔŋ le tsus nii. Biblia le tsɔɔ ake, mumo kroŋkrɔŋ le jeee mo pɔtsees ko, shi moŋ hewale ni Nyɔŋmo ketsus nii. **Nyekanea Luka 11:13 ke Bɔfoi 2:17** le, ni nyesusua sanebimɔi nee ahe:

- Nyɔŋmo ‘baafɔse’ emumo kroŋkrɔŋ le eshwie msi ni bɔc le le anɔ. Hewɔ le, ani osusus ake mumo kroŋkrɔŋ le ji Nyɔŋmo hewale ni miitsu nii, aloo nɔ kroko? Meni hewɔ okeɔc nakai?

Yehowa ke emumo kroŋkrɔŋ le feo nibii ni yɔɔ naakreex. **Nyekanea Lala 33:6 ke 2 Petro 1:20, 21** le, ni nyesusua sanebimɔi nee he:

- Meni ji nibii komei ni Yehowa ke emumo kroŋkrɔŋ le efee?

5. Yehowa sui le yɛ fɛo

No mli le, Mose ji Nyɔŋmo tsulɔ anɔkwafo, shi eetao ele e-Bɔɔ le jogbaŋŋu. Hewɔ le, Mose kee le ake: “Hä male ogbe le, koni male bo.” (2 Mose 33:13) No hewɔ le, Yehowa hä Mose le esui le ekomei.

Nyekanea 2 Mose 34:4-6 le, ni nyesusua sanebimɔi nee ahe:

- Te Yehowa sui le aten nɔ ni ehä Mose le le?
- Te Yehowa sui le aten nɔ ni onyaa he waa le?

6. Yehowa jwəṇč adesai ahe

No mli lε, Nyčjewo webii lε, ni ji Hebrubii lε, ji nyčji yε Ejipt. Be ni awaa ame yi lε, te Yehowa nu he ehā tənəj? **Tswaa RIKODIJ** lε ni nyebō toi, loo **nyekanea 2 Mose 3:1-10** lε. No səe lε, nyesusua sanebimci ni nyie səe nəe ahe.

RIKODIJ: Be Ni Awaa Ame
Yi Lε Edə Yehowa (2:45)

- Meni sane nəe tsəc bo yε bə ni Yehowa nuč he ehā kέ adesai miipinj lε he?—Kwəmč kuku 7 ke 8 lε.
- Kέ okwa lε, ani Yehowa miitao ewa adesai lεlən, ni ani ebaanye efee nakai? Kέ okεe ‘Hεε’ lε, meni hewč, ni kέ okεe ‘Dabi’ hu lε, meni hewč?

7. Adeboč nibii hāa wənaa Yehowa sui lε

Nibii ni Yehowa ebo lε hāa wənaa esui lε. **Jiemč VIDEO lε.** No səe lε, **nyekanea Romabii 1:20** lε, ni nyesusua sanebimč ni nyie səe nəe he.

VIDEO: Nibii Ni Yehowa Ebo Lε
Hāa Wənaa Ake Esuṁč Wā
—Adesa Gbəmətso Lε (1:57)

- Te Yehowa sui lε aten nō ni onaa yε nibii ni ebo lε amlī?

MOKOMI KEC AKΕ: “Nyčjewo jeec cətəcətə ko, ejí hewalə ko ni yčč he fəe he, ke ə fəe nō mli.”

- Bo hu te osusosu teşej?
- Meni hewč osusosu nakai?

EMLI OTI

Yehowa ji mō ko ni wānuyēn wāna lē,
ni eyē sui fefējī pii, titri lē, sūmō.

Mēni Okase?

- Mēni hewō wānuyēn wāna
Yehowa lē?
- Mēni ji mūmō kroñkroñj lē?
- Mēni ji Yehowa sui lē ekomei?

Deeti ni migbe nikasemō nūn naa

Nō Ni Obaanyē Ofēe

- Kanemō Lala 23 lē, ni no sēs
lē, okwē ake mēni etsōō bo yē
Nyōjōmō sui lē ahe.
- Nō Kroko Ni Obaanyē Ofēe:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana Yehowa sui fefējī lē
ateñ ejwē komei ni baahā
ole lē jogbañj.

“Mēe Sui Nyōjōmō Yē?”
(Buu-Mōj No. 1 2019)

Obaana nō ni tsōō ake Yehowa
bē he fēs he, kē nō fēs nō mli.

**“Ani Nyōjōmō Yē He Fēs He
Kē Nō Fēs Nō Mli?”**
(jw.org lē nō sane)

Mēni hewō Biblia lē tsōō
mūmō kroñkroñj lē ake
Nyōjōmō nine lē?

“Mēni Ji Mūmō Kroñkroñj Lē?”
(jw.org lē nō sane)

Kulē shwilafo ko heee eyeee
ake Nyōjōmō jwēñjē ehe. Mēni
hā etsake ejwēñmō?

**“Amrō Nēe Mina ake Manyē
Maye Mabua Mēi Krokomēi”**
(Buu-Mōj, October 1, 2015)

Kē ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fēs ni yē
NIKASEMO 07 lē mli lē, skanimo okadi nēe loo yaakwē
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lē mli ye jw.org lē nō

Obaanyε Otsɔ Yehowa Naanyo

Yehowa miisumɔ ni ole lε jogbaŋŋ. Mεni hewɔ? Ele ake kέ otee nɔ okase esui, enifeemɔi, kε eyiŋtoi lε ahe nii lε, obaasumɔ ni otsɔ enaanyo. Shi ani obaanyε otsɔ Nyɔŋjumɔ naanyo lεeŋŋ? (Kanemɔ Lala 25:14.) Mεni esa ake ofee koni otsɔ enaanyo? Biblia lε hāa sanebimɔi nεs he- too, ni etsɔ nɔ hewɔ ni Yehowa ji naanyo ni fe fεs ni obaanyε oná lε.

1. Mεni Yehowa fɔɔ bo nine ni ofee?

“Nyɛtsia nyɛbeŋkεa Nyɔŋjumɔ, ni ebaatsi ebεŋ- kε nyε.” (Yakobo 4:8) Mεni enε tsɔɔ? Yehowa miikεs bo ake obatsɔ enaanyo. Mεi komεi heee amεyeee ake amεbaanyε amεtsɔ Nyɔŋjumɔ naanyo, ejaaκε amεnaaa lε. Shi Yehowa etsɔ e-Wie- mɔ ni ji Biblia lε nɔ ehā wɔle nɔ fεs nɔ ni esa ake wɔle yε ehe, koni wɔnye wɔke lε abɔ naanyo. Eγε mli ake wɔnaaa Yehowa moŋ, shi kέ wɔkane ewiɛmɔ ni yɔɔ Biblia lε mli lε, wɔ ke lε teŋ naa- nyobɔɔ lε mli baawa.

2. Mεni hewɔ Yehowa ji Naanyo ni fe fεs ni obaanyε oná lε?

Mɔ ko mɔ ko bε ni sumɔɔ bo tamɔ Yehowa. Eesu- mɔ ni oná miishεs ni oba ejɔɔ kέ ootao wamɔ ko hu. Obaanyε ‘oshεrε nibii ni hāa oyεc ɔtsui lε

fεs oshwie enɔ, ejaaκε ejwεŋɔ ohe.’ (1 Petro 5:7) Be fεs be lε, Yehowa efee klalo ake ebaaye ebua enanemεi, esheje amεmii, ni ebo amε toi. —Kanemɔ Lala 94:18, 19.

3. Mεni Yehowa sumɔɔ ni enanemεi afee?

Yehowa sumɔɔ gbɔmεi fεs, “shi mɔ ni ja lε, lε ekebɔɔ naanyo.” (Abεi 3:32) Yehowa bič ni ena- nemεi afee nibii ni esusuc ake amεhi lε, ni amε- kpoο nibii ni esusuc ake amεhii lε. Ekole mεi ko- mei baasusu ake amεyεŋ amεfee nibii fεs ni Yehowa sumɔɔ ni amεfee lε, ni amεkpoο nibii fεs ni ehii lε. Shi Yehowa nuɔ nii ashishi. Kέ mɔ ko sumɔɔ lε lεeŋŋ, ni efεs nɔ fεs nɔ ni ebaanyε koni esa ehie lε, ebaaná mɔ lε he miishεs.—Lala 147: 11; Bɔfɔi 10:34, 35.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nibii krokomei ni baawa bo ni obatsa Yehowa naanyo, ke cu hewo ni le ji Naanyo ni fe fee ni obaanye oná le.

4. Yehowa naanyo ji Abraham

Abraham (loo Abram) he sane ni yoo Biblia le mli le haa wōnaa cu ni atsacé kē akées Nyékanea naanyo ji mō ko le.

Nyékanea Abraham he sane ye 1 Mose 12:1-4 le. No sse le, nyesusua sanebimo nse ahe:

- Meni Yehowa kēe Abraham aké efee?
- Mee shi Yehowa wo le?
- Meni Abraham fee ye no ni Yehowa kēe le le he?

5. Nō ni Yehowa bič ye enanemei adəŋ

Wō fée cuwacawāni ni wōnanemei afee nibii koméi.

- Mee nibii koméi osumco ni onanemei afee ahā bo?

Nyékanea 1 Yohane 5:3 le, ni nyesusua sanebimo nse he:

- Meni Yehowa bič ye enanemei adəŋ?

Eko le ehe baahia ni wōtsake wōsubaŋ loo wōjēnba, koni wōnye wōbo Yehowa toi. **Nyékanea Yesaia 48:17, 18** le, ni nyesusua sanebimo nse he:

- Meni hewo Yehowa bič ni enanemei atsake amesuban le?

Naanyo kpakpa baakée bo nibii ni kē ofee le ebaabu ohe, ní obaaná he sse. Yehowa hu feč nakai nōrjē ehāa enanemei

Ké ootao wamɔ ko lɛ, mɛi ni ji onanemɛi
waa lɛ baawa bo. Yehowa hu baawa bo

6. Nč ni Yehowa feč ehā enanemei

Jiemə VIDIO Ie, ni nyesusua sanebimo ni nyiɛ sɛe nɛe he.

VIDIO: Yehowa Eye Ebua Mi Waa (3:20)

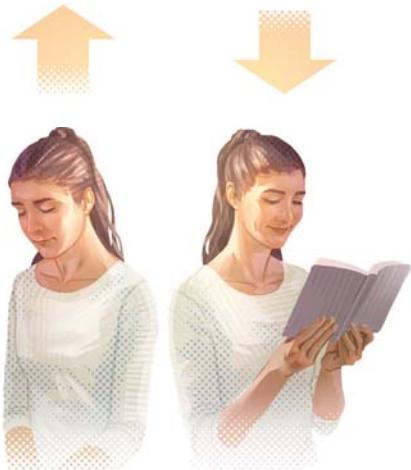
- Μεε gbe nɔ Yehowa wa yoo le ni ena nɔ ni esa ake efee kɛ ená susumpi kɛ henumpi ni esaaa?

Nyekanea Yesaia 41:10, 13 Ie, ni nyesusua sanebimpi née ahe:

- Mεni Yehowa ewo shi ake ebaafee ehā enanemei fεε?
  - Ani osusuc ake Yehowa baafee Naanyo kpakpa?
Mεni hewc?

ΜΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: “Με κοντά είχε Νικηφόρος από αυτήν την περιοχή.”

- ይህንን አይነት ማረጋገጫዎች በመሆኑ እንደሚከተሉ የሚከተሉትን ነው፡፡

ceim wa eke cu 31 Biblia ccsels hu 31

EMLI OTI

Yehowa miisumō ni etsō o-Naanyo,
ni ebaawa bo ni otsi obeñke lē.

Mení Okase?

- Mëe gbeí anç Yehowa yeç
ebuaa enanemei?
- Mëni hewò Yehowa biç ni enane-
mei atsake amesubañ lē?
- Ké okwe lē, ani nō ni Yehowa biç
ye enanemei adenj lē wa tsō? Ké
okee 'Hëe' lē, mëni hewò, ni ké
okee 'Dabi' hu lē, mëni hewò?

Deeti ni migbe nikasemō née naa

Nō Ni Obaanyé Ofee

- Gbaa onaanyo ko nō ko ni
okase yé Yehowa he.
- Nō Kroko Ni Obaanyé Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Ké oké Nyçjumō bō naanyo lē,
mëe sëe obaaná?

"Yehowa—Nyçjumō ni Esa aké
Ale Lé" (Buu-Mcc, February 15,
2003)

Obaaná bō ni obaafee otsō
Nyçjumō naanyo.

"Mëni Esa Aké Mafee
Ni Matsō Nyçjumō Naanyo?"
(Questions Young People Ask
—Answers That Work, Kpo 2,
yitsô 35)

Obaaná nō hewò ni yoo ko kës
naanyo ni eke Yehowa bō lē
here eyiwala lē.

"Misumccó Ni Magbo!"
(Buu-Mcc No. 1 2017)

Obaaná bō ni oblahii ke oblayei
koméi naa Yehowa amehää.

**Mëni Tsō Aké Më Ko
Ji Nyçjumō Naanyo?**

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni ycc
NIKASEMO 08 le mli lē, skanimo okadi née loo yaakwé
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nō

Ն շաբաթ օր Կոմիտասի պատմություն

Ani onu he ake esa ake m̄o ko ats̄oo bo gbe ye
shihile mli? Ani oye sanebim̄ci kom ei ni osusin
he waa ni ootao hetoo? Ani miishejem̄ci loo he-
walewoo he miihia bo? Ani oo sumu ni otsi oben-
ke Yehowa waa? Sōlemp̄ baanye ahā oná nibii
nue fēe. Shi m̄ee gbe n̄o esa ake otso osōle? Ani
Nyōlum̄co boos m̄o fēe m̄o sōlemp̄ toi? Meni esa ake
ofee koni ebo iem̄caso iem̄caso toi? Hā wākwē.

**1. Namc esa ake aksaschā, ni məni
wābaanyā? yəksaschā?**

Yesu kees wacsole wohā wo-Tse ni yoo ካናዬት ሲ የዚ. Yesu dienjtsē hu sole ehā Yehowa. Ekees: “**No hewo ለዚ, ንያስጠለያ ዝግበሩ ተብርሃን ይ-ተብርሃን . . .**” (Mateo 6:9) Kē wacsole wohā Yehowa ሲ, naanyobcō ni እኩን ውስጥ ይ-ተብርሃን ሲ የዚ.

Wōbaanye wōcsōle ye cu feē cu he. Shi, ja wōcsōle-mō le ke cu ni Nyčjumčo sumčo kpāa gbee, dani ebaahā hetoo. Biblia le kēe: “**Nō feē cu ni wōcībi** ni ke [Nyčjumčo aamčonaa nii] kpāa gbee le, eboō wō toi.” (1 Yohane 5:14) Yesu tsčō nibii ko-meī ni wōbaanye wōcsōle ye he. (Kanemč Mateo 6:9-13.) Wōbaanye wōcībi nibii ni he hiaa wō, shi esa ake wōda Nyčjumčo shi ye nibii ni efēč ehāa wō le hewč, ni wōbī le ni ewa meī krokomei hu.

2. Te esa ake wāsōle wāhā tētē?

Biblia le kee wəcfcəse wətsuiiañ wəshwie Ny-
ŋum c̄hié.' (Lala 62:8) Hewč le, esa ake wəscle-
mci le aje wətsuinj t̄č. Wōbaanye wəscle ni anu
loo wəscwā yē wəyitson be ni wōta shi, wōkā shi,
wōdā shi, loo wōkulā shi—nō ni he hiaa ji, ni
wōfee nakai yē bulē mli. Wōbaanye wəscle be fēe
be yē he fēe he.

3. ንዑስ የዚህ በኩል ከላ አመራር ከትዎ?

Efeč nakai ye gbeí sr̄toai anç. Yehowa ke e-Wiem-
mo le, ni ji Biblia le, ehā wɔ̄, ni saji ni wɔbici le pii
ahetoo ye mli. "**Mɔ ni jwəŋmɔ esako le hie kāa
shi**" kē ekane Nyəŋmɔ Wiemɔ le. (Lala 19:7; ka-
nemɔ Yakobo 1:5.) Ké wɔkε naagbai kpe le, Ny-
ŋmɔ baanye ehā wɔná toirjɔl. Ni ebaanye ehā
mei ni jáa le le abawa wɔ̄ ye be ni sa mli.

KASEMOP II OFATA HE

Obaana bɔ ni obaafee ojə otsuiŋ osɔle ni esa Nyɔŋmɔ hie, ke cɔmənɔas cɔy ni iɔmənɔas cɔy he hu.

4. Ni hāa Nyɔŋmɔ cɔmənɔas cɔd cɔmənɔas ko to i

Məni baahā wɔcsələmɔi asa Nyɔŋmɔ hie? [Jiemə VIDIO Ie.](#)

Yehowa miisumɔ ni cɔmənɔas wɔhā Ie. **Nyɔŋkanea Lala 65:2** Ie, ni nyesusua sanebimɔi nɛɛ he:

- Ké okwε Ie, ani “Sɔlemɔ Toibolɔ” Ie miisumɔ ni osɔle ohā Ie?
Ké okεε ‘Hεε’ Ie, məni hewɔ, ni kέ okεε ‘Dabi’ hu Ie, məni hewɔ?

Ké wɔmiiisumɔ ni Nyɔŋmɔ abo wɔcsələmɔi toi Ie, esa ake wɔcɔməpənəj wɔfee nibii ni esumɔ. **Nyɔŋkanea Mika 3:4 kε 1 Petro 3:12** Ie, ni nyesusua sanebimɔ nɛɛ he:

- Məni esa ake wɔfee koni Yehowa abo wɔcsələmɔi toi?

VIDIO: Ani Nyɔŋmɔ Bos Sɔlemɔi Fée Toi?—Vidio Le Fā Ko (2:42)

Ké ayaawu ta Ie, afāi enyɔ Ie fɛɛ sɔləc koni amye kunim. Ké okwε Ie, ani Nyɔŋmɔ baahā sɔləc nɛɛ hetoo?

5. Esa ake wɔcɔməpənəj wɔcsələ

Atsɔc məi kom ei ake ametī sɔləmɔ kome too ko mli shii abɔ. Shi ani nakai Nyɔŋmɔ sumɔ ni wɔcsələ wɔhā Ie? **Nyɔŋkanea Mateo 6:7** Ie, ni nyesusua sanebimɔ nɛɛ he:

- Ké oosɔle Ie, məni baawa bo ni okawie “wiemɔ kome too Ie nɔŋŋi shii abɔ”?

Tsəməi sumɔ ni amebii agba ame ametsuiŋ sane. Yehowa hu miisumɔ ni wɔjɛ wɔtsuiŋ wɔcsələ wɔhā Ie

Daa gbi Ie, susumɔ nɔ ko pɔtɛɛ ni Yehowa efee ehā bo Ie he, ni oda Ie shi ye he. Feemɔ nakai gbi kpawo, ni obaana ake, osɔle ye saji srɔtoi kpawo ahe ni otii sane kome too Ie nɔŋŋi mli shii abɔ.

6. Sōlemo ji Nyékanea dəŋi niKEENII

Mee gbe no sōlemo baanye awa wɔ, titri le, be ni wɔkə naagbai miikpe? [Jiemoo VIDEO le.](#)

Biblia le kee sōlemo baanye ahā wɔnā toinjole.

Nyékanea Filipibii 4:6, 7 le, ni nyesusua sanebimci nəe ahe:

- Eye mli ake jeee be fəə be sōlemo jie wɔnaagbai le keyaa moŋ, shi mee gbe no ewaa wɔ?
- Mee nibii komei obaasumc ni osole ye he?

VIDIO: Sōlemo Hāa Wōnyex Wōdamcc Naagbai Anaa (1:32)

Ani ole ake . . .

wiemc ni ji “amen” le shishi ji, “aba mli nakai” loo “ləeləŋ”? Kęje blema tɔɔ le, mei kec “amen” kəmuc sōlemo naa.
—1 Kronika 16:36.

7. Too be kəhā sōlemo

Bei komei le, dekā ni wɔbəs le sōləj hewc le, wɔhię kpaas no ake wɔbaascole. Te Yesu na sōlemo ehā teŋŋ? **Nyékanea Mateo 14:23 kę Marko 1:35** le, ni nyesusua sanebimci nəe ahe:

- Meni Yesu fee koni ená be kəscole?
- Mee be baahi jogbaŋŋ kəhā bo?

MEE KOMEI KĘC AKE: “Sōlemo he ehiaaa, ejaaake mɔ ko booo toi.”

- Bo hu te osusuc teŋŋ?

EMLI OTI

Ké wɔjé wɔtsuiŋ wɔscole lε, ehāa wābeñkecā Nyōjmc̄ wa, wɔnáa toinjcl̄e, ni wānyecā wāfēcā nibii ni sa Yehowa hiε.

Məni Okase?

- Namc̄ esa ake wɔscole wāhā?
- Te esa ake wɔscole wāhā tεñj?
- Mεε gbeí komēi anc̄ wɔnáa c̄wemēc̄ he sεε?

Deeti ni migbe nikasemc̄ nεε naa

Nō Ni Obaanyε Ofee

- Sōlemc̄ yε nibii nεε ahe: nō ko ni miigba onaa, nō ko ni obaanyε oda Yehowa shi yε he, ke nō ko ni mō kroko baaná he sεε.
- Nō Kroko Ni Obaanyε Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana saji ni mei fōc̄ bimc̄ yε sōlemc̄ he lε ahetoo.

“Nibii Kpawo ni Esa ake Ole yε Sōlemc̄ He”
(Buu-Mɔɔ, January 1, 2011)

Obaana yinjoi kpakpai ahewa ni esa ake oscole, ke bō ni obaafee oscole jogbañj.

“Məni Hewc̄ Esa Ake Mascole?”
(jw.org lε nō sane)

Obaana nō ni Biblia lε kεo yε mō ni esa ake wɔscole wāhā lε lε he.

“Ani Esa Ake Mascole Mahā Saints Loo Hetselci?”
(jw.org lε nō sane)

Lala vidio nεε baahā ona ake, obaanyε oscole be fεε be yε he fεε he.

Sōlemc̄ Be Fεε Be

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fεε ni ycc
NIKASEMC̄ 09 lε mli lε, skanimc̄ okadi nεε loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lε mli ye jw.org lε nō

Ani Ehe Miihia Ni Oya Yehowa Odasefoi Akpee?

Ani otee Yehowa Odasefoi akpee ko rεŋ? Ké oya-ko eko rεŋ lε, ekole akeni oleee bɔ ni nibii baaya lε ahā yε jεmε lε hewo lε ohao. Ekole obaabī ohe ake: ‘Mεni afεc yε kpeei nεs ashishi? Ani amεhe hiaa? Ani esa ake miya?’ Nikasemō nεs baahā ona bɔ ni kε oke mei krokomei kpe kejá Nyɔŋmō lε, no baahā otsi obenjε lε waa, ni oshihilε atsake hu.

1. Meni hewo Yehowa Odasefoi kpeə kejáa Nyɔŋmō lε?

Biblia ŋmalɔ ko tsɔɔ yin̄too ni fe fεe hewo ni esa ake wɔkε mei krokomei akpe kejá Nyɔŋmō lε, eke ake: “**Majie Yehowa yi ye asafo babao lε mli.**” (Lala 26:12) ɻmenen lε, Yehowa Odasefoi hu kpeə koni amεfee nakai nɔŋjε. Daa otsi lε, amε-kpeə yε jεn̄ fεe; amεjεc Nyɔŋmō yi, amεláa, ni amεsɔlεc hu. Afi fεe afi lε, amεyaa kpeei wuji komεi hu.

2. Ké otee wɔkpee lε, meni obaayakase?

Ké wɔtee kpeei lε, wɔyakasec Nyɔŋmō Wiemō lε titri; ‘**agbalaa mli faŋŋ ni atsɔɔ mli.**’ (Kanemō Nehemia 8:8.) Ké otee lε, obaayakase Yehowa ke esui fεfεji lε ahe nii. Be ni oyaa nɔ okasec nɔmɔc ni eyɔɔ kεhā bo lε he nii lε, obaatsi obεŋ-ke lε waa. Obaana hu ake, ebaanyε ewa bo ni oná miishεε yε shihilε mli.—Yesaia 48:17, 18.

3. Mεe gbe nɔ mei ni wɔkεfεc ekome kejáa Nyɔŋmō lε baanyε awa wɔ?

Yehowa kεs ‘wɔtεŋ mɔ fεe mɔ asusu enyεmi he bɔ ni afee ni wɔtεŋ mɔ fεe mɔ akanya enyεmi koni wɔjie suɔmɔ c kpo ni wɔtsu nitsumɔi krap-kpai, ni wɔkakpa kpe ni wɔkpeə kutuu lε.’ (Hebrubii 10:24, 25) Ké otee wɔkpee lε, obaayana mei ni sumcɔ amεhe waa, ni sumcɔ ni amεkase Nyɔŋmō he nii pii tamɔ bo nɔŋjε. Obaanu Biblia mli sají ni woɔ mɔ hewale waa. (Kanemō Romabii 1:11, 12.) Agbenε hu, obaayana mei ni ebote gbāla mli ke mei ni boteko mli fεe ni yε miishεε yε naagbai ni amεkεkpeə lε fεe sεe. Yιŋtoi ahewo ni Yehowa sumcɔ ni wɔkpe kejá lε daa lε aten̄ fioo keke ne!

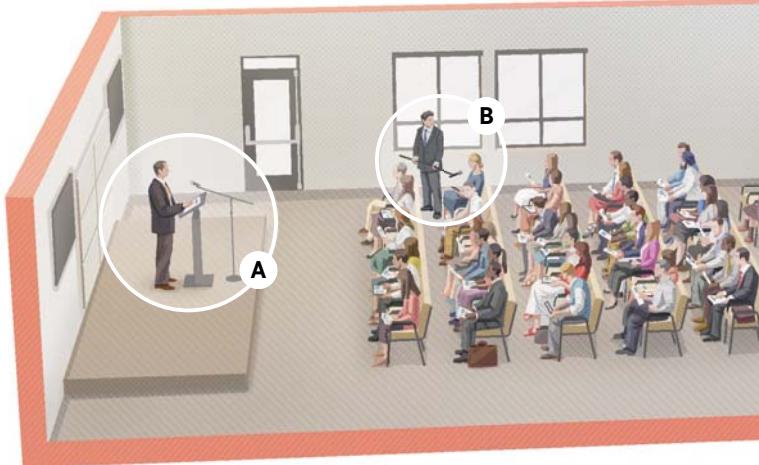
KASEM C PII OFATA HE

Be ni kpee miiya no

Obaana bɔ ni Yehowa Odasefoi
feo amekpeei amehāa, ke no hewo
ni ehi waa ake obaaya kpee nɛe.

(A) Ké wɔtee kpee lɛ, ahāa wiemɔj,
afeo nɔkwemɔnii, ni ajieo video.
Aláa ni asoleo kujeo shishi, ni
nakai nɔŋŋu afeo kɛmu naa

(B) Ké eshe he ko lɛ, abi o ni
toibolɔi lɛ hu awie

4. Yehowa Odasefoi akpee

Blema Kristofoi lɛ kpe daa kejá Yehowa. (Romabii 16:3-5)

Nyekanea Kolosebii 3:16 lɛ, ni nyesusua sanebimɔ nɛe he:

- Te blema Kristofoi lɛ já Yehowa amehā tɛŋŋu?

Umene lɛ, Yehowa Odasefoi hu kpe daa kejáa Yehowa ye amejamchɛi lɛ. Ké ootao ole bɔ ni amefeo amekpeei lɛ amehāa lɛ, **jiemɔ VIDEO lɛ**. No sɛe lɛ, nyekwɛa asafon kpee he mfoniri lɛ, ni nyesusua sanebimɔ ni nyiɛ sɛe nɛe ahe.

- Meni yaa nɔ ye Manțseyeli Asa lɛ nɔ ni tamɔ nɔ ni awie ye Kolosebii 3:16 lɛ?
- Ani ona nɔ kroko ye video lɛ loo mfoniri lɛ mli, ni onya he?

Nyekanea 2 Korintobii 9:7 lɛ, ni nyesusua sanebimɔ nɛe he:

- Meni hewo ké Yehowa Odasefoi tee kpee lɛ, aheee kɔleshiŋ lɛ?

Mɔ ni ke bo kaseo nii lɛ ke bo baasusu nibii ni abaakase ye asafon kpee ni nyiɛ sɛe lɛ shishi lɛ he.

- Te nibii ni abaakase lɛ aten nɔ ni osusuc ake obaaná he sɛe waa lɛ?

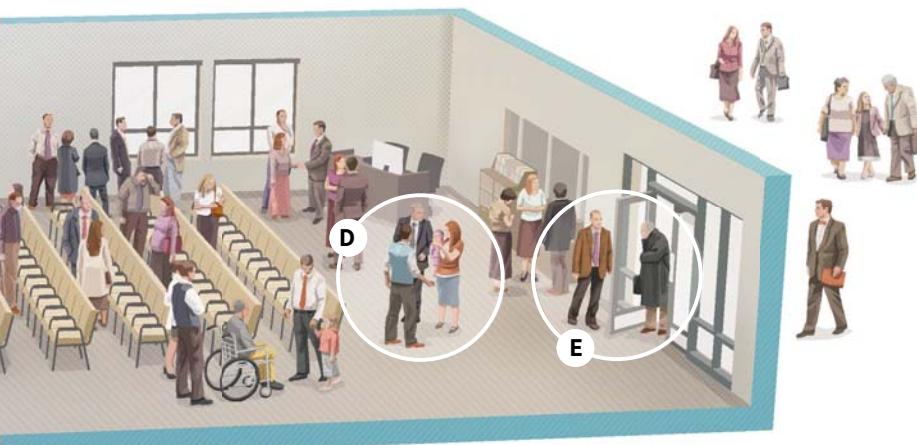

**VIDEO: Meni Yaa Nɔ ye
Manțseyeli Asa lɛ Nɔ? (2:12)**

Ani ole ake . . .

obaanyɛ ona be ke he ni
afeo asafon kpee ye, ye
jen fɛe ye jw.org lɛ nɔ?

Dani abaaje shishi kε be ni akpa

(D) Mɔ fɛɛ mɔ baanyɛ aya eko -wekui, oshijafoi, mɛi ni edara, kε gbekɛbi

(E) Yehowa Odasefoi heee shika ko loo kɔleshiŋ ye amɛkpee ashishi

5. Ebaabi ni omia ohie dati onyɛ oya kpeei lɛ

Susumɔ nɔ ni Yesu weku lɛ fee lɛ he okwɛ. Daa afi kέ eshe be ni esa ake amɛya sɔlempɔ shia lɛ ye Yerusalem lɛ, amenyiɛ aafafee kilomitai 100 (aafafee gbii etɛ gbeñyiemɔ) kεjɛcɔ Nazaret kεyatsoo gɔji anɔ kεyaa.

Nyɛkanea Luka 2:39-42 lɛ, ni nyɛsusua sanebimɔ nɛɛ ahe:

- Kέ okwɛ lɛ, ani ebi ni amɛmia amɛhiɛ dati amenyɛ amɛfā gbe nɛɛ?
- Meni hewɔ ekoɛebaabi ni omia ohie dati onyɛ oya asafonj kpeei lɛ?
- Ani ehe miihia kwraa ni omia ohie ni oya? Meni hewɔ?

Biblia lɛ kɛɛ kpe ni akpeɔ kεjáa Yehowa lɛ he hiaa waa.

Nyɛkanea Hebrivi 10:24, 25 lɛ, ni nyɛsusua sanebimɔ nɛɛ he:

- Meni hewɔ esa ake wɔya kpeei daa lɛ?

MΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: "Ehe ehiaa ni oke mεi krokomei akpe kεjá Nyɔnjɔmɔ. Nɔ ni he hiaa nɔnɔji, ni obaakase Biblia lɛ ye shia."

- Mɛɛ ηmalɛ loo Biblia mli sane haa wɔnaa nɔ ni Yehowa miisumɔ ni wɔfee?

EMLI OTI

Ké otee kpeei lε, obaayakase Yehowa he nii babaoo, naanyobco ni ycc oke lε tenj lε mli baawa, ni oke mei krokomei baafee ekome kejá lε.

Mεni Okase?

- Mεni hewc Yehowa kεs wɔkpe kejá lε lε?
- Ké otee Yehowa Odasefoi akpeei lε, mεni obaayana?
- Ké okwe lε, mεs gbeí krokomei anç obaanyε oná kpeei lε ahe sεe?

Deeti ni migbe nikasemc nεe naa

Nɔ Ni Obaanyε Ofee

- Yaa kpeei lε eko, ni obo mɔdεn ole mei ni ycc jεmε lε atεn mei komεi.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyε Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Ké ohao akεni oleee bɔ ni abaahere bo ahā yε kpee lε shishi lε hewc hu? Nuu ko ni nu he nakai lε basumc kpeei lε waa.

**Wɔhiε Kraŋ Bɔ ni
Ahere Wɔ Nɔ lε Kokočko**

Obaana nɔ ni hā oblanyo ko basumc kpeei lε waa, kε nɔ ni efee koni enyε eya daa.

Mibasumc Kpee lε Waa!

Obaana bɔ ni mei komεi naa kpeei ni amebaaya lε amεhāa.

**“Mεni Hewc Esa Akε Oya
Kpee Ni Afεc Yε Mañtseyeli
Asa Lε Nɔ Lε?”** (jw.org lε nɔ sane)

Obaana bɔ ni kuu ko ni feɔ yiwaε nibii lε mli nyo ko tsake be ni etee Yehowa Odasefoi akpee ko lε.

**“He Feε He ni Maya lε Mitu lε
Tse Mihe”** (Buu-Mɔɔ, July 1, 2014)

Ké ootao vidioi, woji, kε nibii krokomei fεe ni ycc
NIKASEMO 10 lε mli lε, skanimo okadi nεe loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lε mli ye jw.org lε nɔ

Bɔ Ni Ooofee Oná Biblia Lε He Sεε Jogbaŋŋ

Ĳoo lε ake, ootao otsu nitsumɔ wulu ko, shi oonu he ake ewa tsɔ, məni obaafee? Ekołs obaajara mli bibiibibii ni otsu lε fiofio. Nakai nɔŋŋ ekołs obaanu he ake Biblia lε kanemɔ wa. Ekołs obaabí ohe ake, ‘Te mafée tεŋŋ majé ekanemɔ shishi lε?’ Ye nikasemɔ nεe mli lε, obaan nibii komsei ni waaa ni obaanyε ofee koni osumɔ Biblia lε kanemɔ ke ekasemɔ.

1. Məni hewɔ esa ake wɔkane Biblia lε daa lε?

Ké mɔ ko kaneɔ Biblia lε, loo “Yehowa mla lε” daa lε, ebaaná miishεe ni nɔ fεe nɔ ni efεc lε baaye omanye. (Kanemɔ Lala 1:1-3.) Ké oosumɔ lε, obaanyε okane minitii fioo daa gbi kεje shishi. Be ni oyaa nɔ oleq nibii ni yɔɔ Nyɔŋŋɔ Wiewɔ lε mli lε, obaasumɔ ekanemɔ waa.

2. Məni baawa bo ni oná Biblia lε ni okaneɔ lε he sεε?

Ké wɔkane Biblia lε fioo lε, esa ake wɔwa ni wɔsusu nɔ ni wɔkane lε he bɔ ni afee ni wɔná he sεε waa. Enε tsɔɔ ake, esa ake wɔkane ni ‘wɔjwεŋ nɔ.’ (Yoshua 1:8) Ké ookane lε, bi ohe saji tamɔ: ‘Məni enε hāa mileɔ yε Yehowa Nyɔŋŋɔ he? Te mafée tεŋŋ mikε enε atsu nii yε mishihile mli? Te mafée tεŋŋ mikε ŋmalεi nεe aye abua mεi krokomei?’

3. Məni obaanyε ofee koni oná be kεkane Biblia lε?

Ani ewa kεhā bo ake obaaná be kεkane Biblia lε? Ewa kεhā wɔtεŋ mεi bababoo. Bɔɔ mɔdeŋ ni ‘oκε obe atsu nii jogbaŋŋ.’ (Efesobii 5:16) Nɔ ni obaanyε ofee ji, ni obaato be pɔtεe ko kεkane Biblia lε daa gbi. Mεi komei kaneɔ lε leebi maŋkpa. Mεi komei hu kaneɔ lε sεε mli yε gbi lε mli, ekołs be ni amεba shwane hejččmɔ. Ni mεi komei hu kaneɔ lε gbεkε dani amεyawɔɔ. Ké okwε lε, mεe be baahi ehā bo?

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nō ni obaanayé ofee koni Biblia lē kanemō aŋčč onaa. Agbenē hu, obaana bō ni obaafee osaa ohe jogbaŋŋ ketsō hīe, koni oná Biblia lē ni ake bo kasec lē he sse.

4. Bō ni obaafee osum Biblia lē kanemō

Ecole onáŋ lē mleō ake obaaje Biblia lē kanemō shishi. Shitamo bō ni mō ko kasec niyenii hee ko yeli lē, nakai nōŋŋ obaanyé ohā Biblia lē kanemō 'aba otsine.' **Nyekanea**

1 Petro 2:2 lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Ké okwe lē, ké okane Biblia lē daa gbi lē, ani ekanemō baanayé onaa ni obaasumō ni okane daa?

Jiemē VIDIO lē ni okwe bō ni fee ni Biblia lē kanemō baŋŋcā mei komei anaa. No sse lē, nyesusua sanebimō ni nyiē sse nēe ahe.

VIDIO: Bō Ni Fee Ni Oblahii Ké Oblaye!
Komei Ná Nyęjmo Wiemō Le Kanemō
He Miishée (5:33)

- Mēe naagbai oblähii lē ke oblayei lē ye nō?
- Mēni wa amē ni amētee nō amēkane Biblia lē daa?
- Mēni amēfee ni hā Biblia lē kanemō baanayé amena?

Otii ni baawa bo ni onye oje shishi:

- Halamō Biblia ni ake wiemō ni shi-shinumō waaa etsōcō shishi jogbaŋŋ. Keji Jeŋ Hee Shishitsōcōmō lē eko ye owiemō mli lē, kaa okwē.
- Okē Biblia mli wolo ni osusun ake obaanya he waa lē aje shishi. Ehe ḥaaawoi krokomei ye akrabatsa ni ji, "Bōimō Biblia Le Kanemō" lē mli.
- Kadimō nō ni okane momo lē. Okē akrabatsa ni ji, "Kadimō Nō Ni Okane Le" ni yōcō wolo nēe mli lē atsu nii.
- Okē JW Library® app lē atsu nii. Ké eko ye ofon, tablet, loo ilertronik tsōne kroko nō lē, obaanyé okane Biblia lē loo obo erikōdiŋ toi ye he fēe he.
- Okē saji krokomei ni yōcō Jeŋ Hee Shishitsōcōmō lē mli lē atsu nii. Map srōtoi, akrabatsai, ke wiemō titrii amligbalamōi ye jeme ni baanyé ahā onikanemō lē aŋčč.

5. Saamč ohe kəhā o-Biblia mli nikasemč lε

Nyékanea Lala 119:34 lε, ni nyesusua sanebimč nεε he:

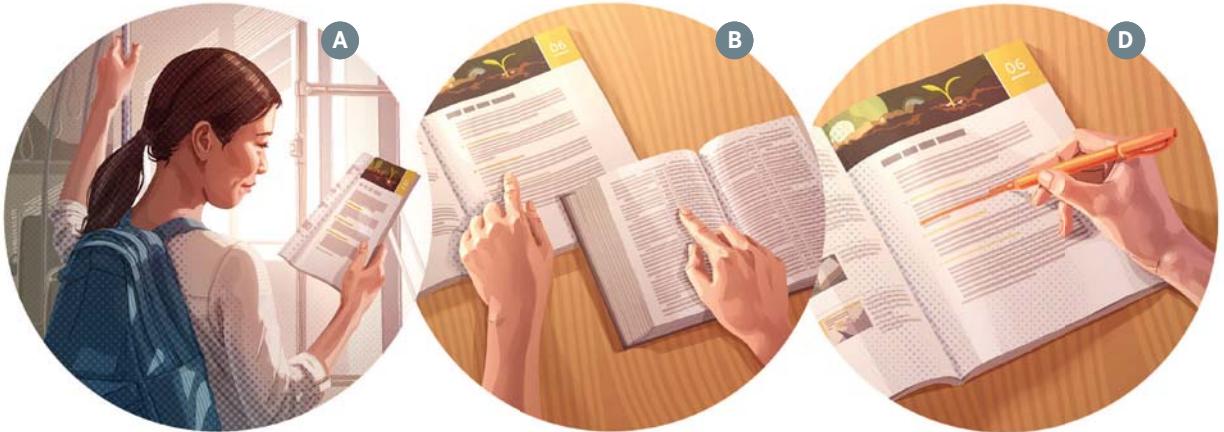
- Meni hewč ehi ake obaasole dani okane Biblia lε loo osaa ohe kəhā o-Biblia mli nikasemč lε?

Meni esa ake ofee koni oná o-Biblia mli nikasemč lε eko fεε eko he sεε waa? Obaanye otso gbe ni nyie sεε nεε nō osaa ohe kəhā nikasemč lε eko fεε eko:

- (A) Kanemč kukují ni akεjεc nikasemč lε shishi lε.
(B) Gbelemč ηmalεi lε ni okane, ni okwe ake obaanu bō ni amekč sane lε he lε shishi lo.
(D) Kōlamč wiemč pε ni hāa sanebimč lε eko fεε eko hetoo lε, loo folōmč ameshishi; ene baawa bo be ni okε otscč lε gbaa sane lε.

Ani ole ake . . .

Yehowa Odasefoi ke Biblia shishitsco-moi tsotoi tsu nii? Shi wəsumčč **ηmalε Krəŋkrəŋ Lε—Jeŋ He Shishitsco-mč lε** waa, ejaače atsco shishi jogbaŋŋ, eshi-shinumč waaa, ni ake Nyōnmc qbεi lε etsu nii ye mli.—Kwεmč jw.org lε nō sane ni yitso ji, “**Ani Yehowa Odasefoi ye Amε Diεŋtse Amε-Biblia?**” lε.

MΕΙ KOMΕI KΕΩ AKΕ: “Biblia lε kasemč wa tsč. Mināŋ dekā kékase, loo etčč mi fe bō ni manyε makase.”

- Bo hu te osusuc teŋŋ?

EMLI OTI

Ké oto be kékane Biblia le, oscole koni onu nō ni obaakane le shishi, ni osaa ohe kēhā onikasemō le, obaaná Biblia le he sée jogbanj.

Məni Okase?

- Məni baawa bo ni oná Biblia le he sée jogbanj?
- Məe be obaanye oto kékane Biblia le, ni okase hu?
- Məni hewō ehi ake obaatsō hiis osaa ohe kēhā Biblia le ni ake bo kaseo le?

Deeti ni migbe nikasemō nəe naa

Nō Ni Obaanye Ofee

- Oke ḥaawoi ni yōc nikasemō nəe mli le atsu nii be ni osaa ohe kēhā nikasemō ni nyie sée le.
- Nō Kroko Ni Obaanye Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana otii komei ni baawa bo ni oná o-Biblia kanemō le he sée jogbanj.

“Bə Ni Ooofee Oná Biblia Le Kanemō He Sée”
(Buu-Mɔɔ No. 1 2017)

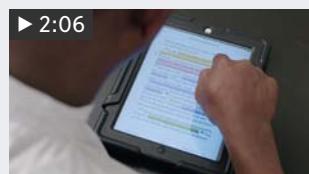
Obaana gbsi etc ni obaanye otso nō okane Biblia le.

“Məe Gbə Nō Biblia Le Baanye Aye Abua Mi?—Fā 1: Kanemō O-Biblia Le” (jw.org le nō sane)

Obaana nō ni baahā Biblia le kaonu cccəmə.

“Məe Gbə Nō Biblia Le Baanye Aye Abua Mi?—Fā 2: Okə Miishshəe Akane Biblia Le”
(jw.org le nō sane)

Mei ni ke afii pii ekane Biblia le baahā bo appi komei.

Bə Ni Ooofee Okase Nii Jogbanj

Ké ootao vidioi, woj, ke nibii krokomei fée ni yōc
NIKASEMO 11 le mli le, skanimō okadi nəe loo yaakwé
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nō

Məni Baawa Bo Ni Oya Nɔ Okase Biblia Iε?

Biblia Iε kasemɔ tamɔ gbeʃaa ko ni sseñamɔ yɔɔ he waa. Shi ekole, bei komei Iε, oke naagbai baakpe yε gbeʃaa nεe mli. Ké okase Biblia Iε keshε he ko Iε, ekole, obaabi ohe kejí oya nɔ okase lo. Məni hewɔ esa jogbaŋŋ ake obaaya nɔ okase Iε? Məni baawa bo ni oya nɔ okase, ekɔɔ he eko naagbai ni okεbaakpe?

1. Məni hewɔ Biblia Iε kasemɔ he yɔɔ sseñamɔ waa Iε?

“Nyɔŋmɔ wiemɔ Iε hie kā ni eyε hewale.” (Hebribii 4:12) Biblia Iε he ye sseñamɔ waa, ejaake ehā onaa susumɔ ni Nyɔŋmɔ hie yε ohe, ke bɔ ni enuɔ he ehā yε ohe. Jeee nillee kɛkɛ ebaahā oná, shi ebaahā ohie akā shi diεntse, ni oná hiεnɔkamɔ hu. Ni nɔ ni he hiaa fe fεε Iε, Biblia Iε baawa bo ni obatsɔ Yehowa naanyo. Ké okase Biblia Iε, no tsɔɔ ake, oosumɔ ni ená onɔ hewale, ni nibii ahi ahā bo.

2. Məni hewɔ ehe hiaa ni ona ake sseñamɔ yε Biblia mli anɔkwalei Iε ahe?

Biblia mli anɔkwalei Iε tamɔ jwetrii ni jara wa waa. No hewɔ ni Biblia Iε kεc wɔ ake, “hemɔ anɔkwale, ni kaahɔɔ kɔkɔɔkɔ” Iε. (Abei 23:23)

Ké wɔhā sseñamɔ ni yɔɔ Biblia mli anɔkwalei Iε ahe Iε hi wɔjwεnɔ mli Iε, wɔkε hiεdɔɔ baaya nɔ akase, ekɔɔ he eko naagbai ni wɔkεbaakpe.
—Kanemɔ Abei 2:4, 5.

3. Mεε gbe nɔ Yehowa baanyε awa bo ni oya nɔ okase Biblia Iε?

Yehowa ji o-Bɔlɔ, ni ji ofe Iε, ke o-Naanyo, no hewɔ Iε, eesumɔ ni ewa bo ni okase ehe nii. Ebaanyε ehā ‘oshwe’ ake obaafee nakai, ni ebaahā bo ‘hewale hu ni okεfee.’ (Kanemɔ Filippibii 2:13.) No hewɔ Iε, kέ bei komei Iε, ootao hewale ni baahā oya nɔ okase nii Iε, loo ni oke nɔ ni okase Iε atsu nii Iε, ebaanyε ewa bo. Ké aate shi aawo bo loo oke naagbai miikpe ni ootao hewale ni baahā onyε ɔtsu he nii Iε, ebaanyε ehā bo. Yaa nɔ osɔle obi Yehowa ni ewa bo ni oya nɔ okase Biblia Iε.—1 Tesalonikabii 5:17.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana bɔ ni obaafee oya nɔ okase Biblia lε yε dekā ni ekolε obε, loo shi ni ateɔ awo bo lε fεε sεε. Agbene hu, obaana bɔ ni Yehowa baawa bo ni oya nɔ okase Biblia lε.

Ké oke shia wo goga mli ni obɔ mɔdεŋ ake oke tεi baafata he lε, tεi lε fεε eyaŋ mli

Ké oke tεi lε wo mli klenklen lε, no lε, gbε baahi mli bɔ ni obaanyε oke shia lε pii awo mli. Nakai nɔŋŋi kέ oke “nibii ni he hiaa waa lε” ye klenklen gbεhe ye oshihilε mli lε, obaanyε ɔtsu amεhe nii, ni obaaná be kεfee nibii krokomei hu

4. Hā Biblia lε ni okaseɔ lε afee nɔ ko ni he hiaa bo waa

Bei komεi lε, ekolε, wɔbaanu he ake wɔbe dekā kwraa, ni no hewɔ lε, wɔnáŋ be ni fa kεkase Biblia lε. Meni baawa wɔ? **Nyekanea Filipibii 1:10** lε, ni nyesusua sanebimɔ nεε ahe:

- Meni ji nibii ni osusuc ake ‘amεhe hiaa waa’ ye shihilε mli lε ekomei?
- Te ooofee tεŋŋi ohā Biblia lε ni okaseɔ lε afee nɔ ko ni he hiaa bo waa lε?

Biblia lε ni wɔkaseɔ lε tsɔɔ ake, cuŋwa he ake Nyekanea he miihia wɔ, ni tsɔɔ ake, wɔmisiimwɔ ni wɔle Nyekanea ni wɔjá lε. **Nyekanea Mateo 5:3** lε, ni nyesusua sanebimɔ nεε he:

- Mεε sεε wɔnáá kέ wɔhā Biblia lε ni wɔkaseɔ lε fee nɔ ko ni he hiaa wɔ waa?

5. Yaa nō okase, kē aate shi aawo bo po

Bei komei lē, mēi komei baakēe bo ni okpa Biblia lē kasemō. Hā wōsusu Francesco sane lē he wōkwē. [Jiemč VIDIO lē](#), ni nyesusua sanebimōi ni nyiē sēe nēe ahe.

- Be ni Francesco kēe enanemēi lē ke emami ake eekase Biblia lē, mēni amēfee?
- Mēe jōcōmōi enā ye Biblia lē ni etee nō ekase lē hewō?

Nyekanea 2 Timoteo 2:24, 25 lē, ni nyesusua sanebimōi nēe ahe:

- Ani okekumi lē ke onanemēi lē miisumō ni oya nō okase Biblia lē?
- Kē mō ko sumōccō ake okasec Biblia lē, mēni ḥmale ni wōkane nēe kēe ofee? Mēni hewō esa ake ofee nakai?

VIDIO: Etee Nō Ekase Ni Ajčč Lē (5:22)

6. Hā Yehowa awa bo

Be ni naanyobōccō yē ni wōcū lē mli waa lē, shwelē ni wōcū ake wōfee nibii ni esumōc lē hu mli waa. Fēe sēe lē, bei komei lē, ebaawa ehā wō ake wōbaatsake nibii komei ni wōfēc lē koni wōnyē wōfee nibii ni esumōc ni wōfee lē. Kē onu he nakai lē, onijian akaje wui. Yehowa baawa bo. [Jiemč VIDIO lē](#), ni nyesusua sanebimōi ni nyiē sēe nēe ahe.

- Mēe tsakemōi Jim fee ye eshihilē mli koni enyē efee nō ni Yehowa sumōccō?
- Mēni osumōc waa ye esane lē mli?

Nyekanea Hebrībī 11:6 lē, ni nyesusua sanebimōi nēe ahe:

- Mēni Yehowa baafee ehā mēi “ni ke hiēccōtao esēe gbe lē”—mēi ni bōc mōdejē waa koni amele lē ni amēfee nō ni esumōc lē?
- Ye nō ni awie ye ḥmale nēe mli lē hewō lē, kē obo mōdejē okase Biblia lē, te Yehowa baanu he ehā tēnēj?

VIDIO: Yehowa Waa Wō Ni Wōtsake (3:56)

EKOLE MC KO BAABI BO AKĒ: “Mēni hewō okasec Biblia lē?”

- Mēni obaakēe lē?

EMLI OTI

Eye mli ake jeee be fee be nibii baaya le jogbañj moj, shi Biblia le ni okaseo le baanye awa bo ni ohi shi keya naano. Yaa no ohā Yehowa awa bo, ni ebaajc bo.

Meni Okase?

- Meni hewo Biblia mli anokwalei le ahe hiaa bo waa le?
- Te ooofee tennj 'oka okwe ni ona nibii ni he hiaa waa le'?
- Meni hewo esa ake obi Yehowa ni ewa bo koni oya no okase Biblia le?

Deeti ni migbe fa nee naa

No Ni Obaanye Ofee

- Yaa no ohā ake bo akase Biblia le, kē hooo le, shi kome daa otsi. Kē no ko hewo le, onyenj okase ye be ni nyeto le mli le, taomc be kroko ni nyekase.
- No Kroko Ni Obaanye Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana gbeis srctoi ejwe ni ewa mei pii koni amekse amebe atsu nii jogbañj.

**"Nibii Ni Baawa Bo Ni Oke
Obe Atsu Nii Jogbañj"**
(Awake!, February 2014)

► 5:05

Obaana bō ni Yehowa wa yoo ko ni miibō mōdeñ ni efee no ni Nyōjmc sumcc, shi ewu nuuu le shishi.

**Yehowa Yeo Ebuua W
Keterec Wjatsui Le**

► 6:30

Obaana bō ni nuu ko ná Biblia le ni enja tee no ekase le he se.

Mika Anokwale Le Mikwe

Mei komei kec ake Yehowa Odasefoi fitec wekui. Shi ani eji anokwale?

**"Ani Yehowa Odasefoi
Fitec Wekui Aloo Ametswa
Wekui Amemaa Shi?"**
(jw.org le no sane)

Kē ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fee ni ycc
NIKASEMO 12 le mli le, skanimc okadi nee loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le no

MENI OKASE YE FÃ 1 LE MLI?

Otscessi le bo baasusu sanebimci ni nyie seet neet ahe:

1. Te nibii ni Biblia le ewie aké ebaaba wɔssɛs le aten nɔ ni taa otsuij le?
(Kwemɔ Nikasemɔ 02.)

2. Meni hewɔ oheo oyec aké Biblia le ji Nyɔnjomɔ Wiemɔ le?
(Kwemɔ Nikasemɔ 03 ke 05.)

3. Meni hewɔ ehe hiaa aké wɔkɛ Yehowa gbéi le baatse le le?
(Kwemɔ Nikasemɔ 04.)

4. Biblia le kɛs Nyɔnjomɔ 'ŋɔcɔ wala jɛc.'
(Lala 36:9) Ani oheo ene oyec?
(Kwemɔ Nikasemɔ 06.)

5. Nyekanea Abei 3:32.

- Meni hewɔ Yehowa ji Naanyo ni fe fɛe ni wɔbaanyɛ wɔná le?
- Meni Yehowa sumɔɔ ni enanem ei afee? Ké okwé le, nilee ye mli?

(Kwemɔ Nikasemɔ 07 ke 08.)

6. Nyekanea Lala 62:8.

- Mɛs nibii komei osole ohā Yehowa ye he?
Mɛs nibii krokomei obaanyɛ osole ye he?
- Mɛs gbe nɔ Yehowa hāa sɔlemci hetoo?
(Kwemɔ Nikasemɔ 09.)

7. Nyekanea Hebrivi 10:24, 25.

- Ké oke Yehowa Odasefoi kpe kɛjá Nyɔnjomɔ le, mɛs gbe nɔ obaaná he seet?
- Ké okwé le, ani ehe miihia ni omia ohie ni oya asafon kpeei?
(Kwemɔ Nikasemɔ 10.)

8. Meni hewɔ ehi aké wɔbaakane Biblia le daa le?
Mɛs be oto kekane Biblia le daa gbi?
(Kwemɔ Nikasemɔ 11.)

9. Kebashi biane le, meni onya he waa ye Biblia le ni aké bo kasec le he?

10. Kɛje be ni aké bo bɔi Biblia le kasemɔ le, mɛs naagbai okɛkpe? Meni baawa bo ni oya nɔ okase Biblia le?
(Kwemɔ Nikasemɔ 12.)

Saji ni obaasumɔ ni obi:

FĀ 2

*Nō Ni Obaakase: Obaana nō ni
Nyōjmo efee ehā wə ke jamō
ni enáa he miishēe*

NIKASEMO

- 13** Bo Ni Amale Jamō Fiteo Nyōjmo Gbēi
- 14** Meni Baahā Nyōjmo Aná Wōjamō He Miishēe?
- 15** Namō Ji Yesu?
- 16** Meni Yesu Fee Be Ni Eyō Shikrō Lé Nō Lé?
- 17** Te Yesu Feo Enii Ehāa Tēnē?
- 18** Te Obaafee Tēnē Ona Mεi Ni Ji Kristofoi Diεntse Lé?
- 19** Ani Yehowa Odasefoi Ji Kristofoi Diεntse?
- 20** Te Ato Asafo Lé He Gbejiano Ahā Tēnē?
- 21** Te Ashiε Sane Kpakpa Lé Tēnē?
- 22** Te Obaafee Tēnē Ogbá Mεi Sane Kpakpa Lé?
- 23** Ké Abaptisi Bo Lé Obaaná Jōcmō Pii!
- 24** Jwεibōfoi Lé Ahe Anōkwa Saji
- 25** Mεε Shihile Nyōjmo Sumōo Ni Wōná?
- 26** Meni Hewō Nibii Fōji Baa Ni Mεi Naa Nō Hu Lé?
- 27** Mεε Gbe Nō Yesu Gbele Lé Baanyé Ahere Wō?
- 28** Nō Ni Obaanyé Ofee Ketso Ake Ohie Esō Nō Ni Yehowa Ke Yesu Fee Amehā Bo Lé
- 29** Ké Mō Ko Gbo Lé, Negbē Eyaa?
- 30** Mεi Ni Osumōo Amesane Ni Egboi Lé Baanyé Aba Wala Mli Ekonj!
- 31** Meni Ji Nyōjmo Manτsεyeli Lé?
- 32** Nyōjmo Manτsεyeli Lé Miiye Nō Biane!
- 33** Nō Ni Martsεyeli Lé Baafee

Bɔ Ni Amale Jamɔ Fiteɔ Nyɔŋmɔ Gbéi

Nyɔŋmɔ le cmɔns jí lè, shi jamɔ ni kɛ ake amɛt tsɔn nii ni amɛfēc nibii ye egbéi mli lè efee nibii gbohii pii. Mèni hewo eyɔ le nakai? Sane le kɛké jí, amale jamɔ jí ame, ni amɛfiteɔ Nyɔŋmɔ gbéi. Mee gbe nɔ amɛfiteɔ egbéi lè? Te enu he ehāa tɛnɛj yε ene he? Ni mèni ebaafee yε he?

1. Mee gbe nɔ amale jamɔ tsɔt cɔmɔtsatsa an efitɔ Nyɔŋmɔ gbéi?

Amale jamɔ kε “Nyɔŋmɔ he anɔkwale lè etsake amale.” (Romabii 1:25) Ake nɔkwemɔnɔ lè, jamɔ nii piii etsɔccɔ amɛmlı bii lè Nyɔŋmɔ gbéi. Shi Biblia lè kɛ ake, esa ake atsɛ Nyɔŋmɔ gbéi lè. (Romabii 10:13, 14) Jamɔ hiɛnyielɔ komei kɛ ake, kɛ nɔ ko fɔŋ ba lè, ejí Nyɔŋmɔ sɔmɔnnaa nii. Shi ene jeee anɔkwale. Jeee Nyɔŋmɔ jí mɔ ni hāa nibii fɔjí baa. (Kanemɔ Yakobo 1:13.) Dɔlɛ sane jí ake, amale tsɔɔmɔi ehā mɛi ená Nyɔŋmɔ he jwɛŋmɔ gbonyo.

2. Mee gbe nɔ amale jamɔ tsɔt enifeemɔ an efitɔ Nyɔŋmɔ gbéi?

Amale jamɔ hiɛnyielɔ ke mɛi yeee tamɔ Yehowa feɔ lè. Biblia lè kɛ ake, amɛhe “eshai lè efa keshe ḥwɛi tɔɔ.” (Krojiemɔ 18:5) Jamɔ hiɛnyielɔ ke amɛhe ewo pɔlitis mli, amɛfi tai asɛɛ,

ni amɛhā agbe mɛi babaoo, ni amɛfee ene afii ohai abɔ. Ameteñ mɛi komei feɔ agboi anii, ni amɛheɔ shika yε amɛshishibii lè adɛñ kɛfeɔ nakai. Nifeemɔ nɛɛ po tsɔc ake amɛleee Nyɔŋmɔ, aahu ni amɛbaadamɔ enajiañ amewie.—Kanemɔ 1 Yohane 4:8.

3. Te Nyɔŋmɔ nɔ he ehāa tɛnɛj yε amale jamɔ he?

Ké nibii ni afeɔ yε amale jamɔ mli lè wɔɔ omli la lè, kɛ okwε lè, te Yehowa hu nuɔ he ehāa tɛnɛj? Esumɔɔ gbɔmεi, shi emli efū jamɔ hiɛnyielɔ ni fitɔ egbéi lè, ni kε amɛshishibii lè yeee jogbañ lè. Ewo shi ake, ebaakpàtā amale jamɔ hie ni “anaj lε kwraa dɔŋj.” (Krojiemɔ 18:21) Etseñ, Nyɔŋmɔ baakpàtā amale jamɔ fεe ahie.—Krojiemɔ 18:8.

KASEM PII OFATA HE

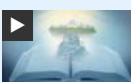
Obaana saji krokomei ni tsco ba ni Nyçjormo cuu he ehāa ye amale jamci he. Agbenē hu, obaana nibii krokomei ni amale jamci efee, ke no hewc ni esaaa ake ohāa no jec onijianj wui ni okakase Yehowa he nii le.

4. Jeee jamci fees Nyçjormo cu c3elis

Mei pii hec ameyeo ake jamci tamc gbeis sratoi ni atsco eko fees eko no keyaa Nyçjormo ncc. Shi, ani ejj anokwale? **Nyekanea Mateo 7:13, 14** le, ni nyesusua sanebimci nee he:

- Te Biblia le wie gbe ni kemci yaa wala mli le he ehā teñej?

Jiemci VIDEO le, ni nyesusua sanebimci ni nyiis see nee he.

VIDEO: Ani Nyçjormo Krelis Jamci Fees Ncc?—Video Le Fä Ko (3:22)

- Ani Biblia le koc ake ayu jamci pii ni Nyçjormo krelis ncc?

5. Amale jamci ejieee Nyçjormo cu cmcs is kpo

Jamci hiényielci le efite Nyçjormo gbeis ye gbeis pii anc. Gbe kome ni ehiii kwraa ni ametsco no amefce nakai ji, ta ni amekke amehe wo mli le. Bo ni afee ni ona ene he nökweonc ko le, **jiemci VIDEO le**. No see le, nyesusua sanebimci ni nyiis see nee ahe.

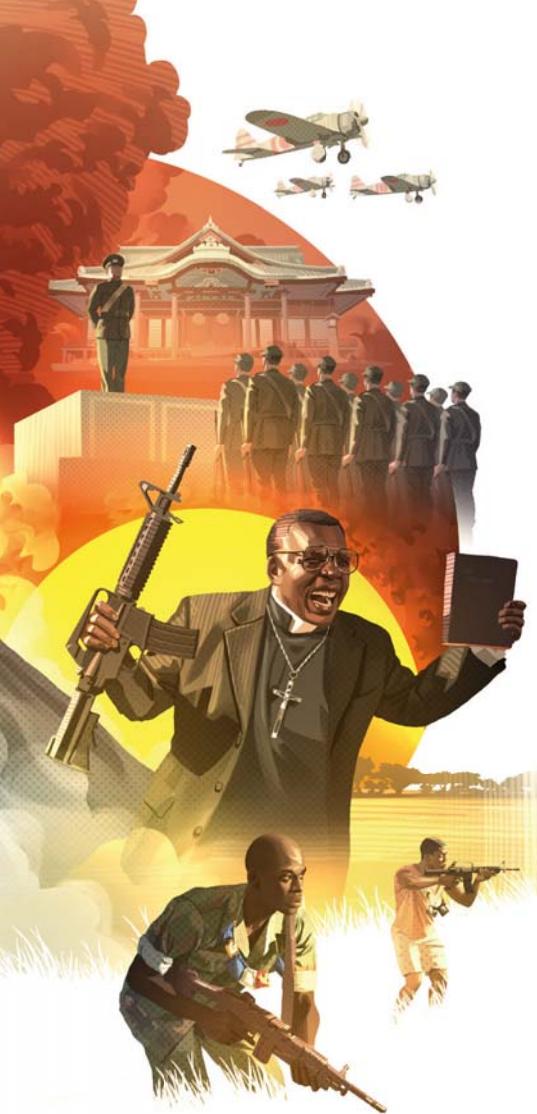
VIDEO: No Ni Sälemci Le Fee Ye Jeñ Ta Ni Ji Enyo Le Mli (2:22)

- Meni sälemci le pii fee ye jeñ ta ni ji enyo le mli?
- Te onuc he ohāa teñej ye no ni amefee le he?

Nyekanea Yohane 13:34, 35 ke 17:16 le. No see le, nyesusua sanebimci nee ahe:

- Ké jamci le ke amehe wo ta mli le, ké okwe le, te Yehowa nuo he ehā teñej?
- Amale jamci hiényielci ehā afee nibii gbohii pii. Mes gbeis anc ona ake, jamci hiényielci le ejieee Nyçjormo cu cmcs is kpo?

Amale jamci ejeeeee
Nyukomu kro

6. Nyukomu miisumci ewa mei ni ameshi amale jamci mli

Nyekanea Kpojiem 18:4* Ie, ni nyesusua sanebimo
nue he:

- Nyukomu miisumci ewa mei ni amale jamci
elaka ame ie, te no haa onu he ohaa tenej?

* Bo ni afee ni ona no hewo ni ake yoo ko, ni atse le ake Babilon Kpe-
tenkpele le, fee amale jamci he mfoniri le, kwemo Saji Krokomei 1.

7. Yaa no okase anokwa Nyukomu le ehe nii

Ani esa ake nibii gbohii ni afeo ye amale jamci mli le ahā
onā Nyukomu he jwelenmo gbonyo? Ijoo le ake, papa ko wo
ebinuu ko ηaa ni nilee yoo mli, shi ebooo le toi. Ebinuu
le shi shia, ni eyafee nibii gbohii. Papa le nyaaa ebinuu le
nifeemci le ahe. Meni hewo esaaa ake ashwaa papa le, ye
ebinuu ni boooo le toi le jenja le he le?

- Ani esa ake wɔshwa Yehowa ye nibii gbohii ni
afeo ye amale jamci mli le hewo, ni wɔkpa ehe
nii ni wɔkaseo le?

MΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: “Με φές μω όμως ότι—ώφες ιε, Nyukomu kome too oo ουρη ωράα.”

- Ani nakai bo hu osusun?
- Eye mli ake jamci pii kec ake Nyukomu kome too le ουρη amejáa mon,
shi meni hewo jeeee jamci fees Nyukomu krepesou η le?

EMLI OTI

Amale jamō etsō emale tsōcōmoi ke enifeemōi gbohii le anō efite Nyōjmo gbēi. Nyōjmo baakpātā amale jamō hiē.

Məni Okase?

- Te amale jamō tsōcōmoi ke enifeemōi le hāa onu he ohāa tēn̄?
- Te Yehowa nu he ehāa tēn̄ ye amale jamō he?
- Məni Nyōjmo baafee amale jamō?

Deeti ni migbe nikasemo nūn naa

Nō Ni Obaanyę Ofee

- Ké atee asafon kpee le, bi mo ko ake, "Məni hewo obatsō Yehowa Odasefonyo le?"
- Nō Kroko Ni Obaanyę Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nibii enyō ni hāaa jamō pii asa Nyōjmo hiē.

"Ani Jámō Fée le Ekome Ni?
Ani Fée Yaa Nyōjmo Ùjca?"
(jw.org le nō sane)

Məni hewo Yehowa sumōni wōkē mei krokomei afee ekome kejá le le?

"Ani Ehe Miihia ni Oke Ohe Adōmō Jamō Kuu Ko?"
(jw.org le nō sane)

Osofo ko jamō tsōcōmoi ke ni-feemōi gba enaa. Shi no hāaa ekpa Nyōjmo he anōkwalei le kasemo.

"Nō Hewo Ni Osofo Ko Shi Esōlemo Le" (Awake!, February 2015)

Jamō pii etsō amalei ni hāaa mei nu he ake Nyōjmo susunu wōhe ni eyitson wa, ni amefee nakai afii ohai abo. Obaana nō ni Biblia le tsōcō yē amalei nēe atēr etē he.

"Amalei ni Haa Asusun
Ake Nyōjmo Yitsōn Wa"
(Buu-Mō, November 1, 2013)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yōc
NIKASEMO 13 le mli le, skanimo okadi nēe loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nō

Μεni Baahā Nyōjmo Aná Wōjamō He Miishēe?

Tamc wōna ye nikasemc ni tsō ene hie le mli le, jeee jamoi feē Nyōjmo kpeleac nō. Feē sēe le, **wōbaanyē** wōjā wō-Bōlē le ye gbe ni baahā ená miishēe nō. Mee gbe kē wōtsō nō wōjā le le ebaasa ehie? (Yakobo 1:27) Hā wōkwē nō ni Biblia le tsōc.

1. Meni esa ake wōhā ekudu wōjamō?

Esa ake wōhā Biblia le akudō wōjamō. Yesu kē Nyōjmo ake: “**Owiemō le anōkwale ni.**” (Yohane 17:17) Jamoi komei ke anōkwalei ni yōc Biblia le, ni ji wolo ni Nyōjmo hā aŋma le mli le tsuuu nii. Ametsōc adesai atsōcōmōi ke kusumii moŋ. Shi Yehowa náaa mei ni ‘kuo amehie amefōc Nyōjmo kitā le nō’ le ahe miishēe. (Kanemō Marko 7:9.) Shi kē wōhā Biblia le kudō wōjamō, ni wōhi shi ye emli ḥaawoi le anaa le, Nyōjmo baaná miishēe.

2. Te esa ake wōjā Yehowa wōhā teŋη?

Esa ake wōjā Yehowa kome too re, ejaake le ji wō-Bōlē. (Krojimō 4:11) Enē tsōc ake, esa ake wōsumō le, ni esaaa ake wōtsō nō ko nō ko nō wōjā le—amaga ko jio, mfoniri ko jio.—Kanemō Yesaia 42:8.

Esa ake wōjamō le afee nō ni “**cccc krojekrōj,**” ni Yehowa “**nāa he miishēe.**” (Romabii 12:1) Enē tsōc ake, esa ake wōye emlai le anō. Ake nōkwētōnō, mei ni sumcō Yehowa le sumcō emlai ni kōc gbalashihilē he le, ni ameyē nō. Agbenē hu, ametsōc amehie kējōc nifeemōi ni ye cō awui le ahe, hewcō le, ameshrekee zigareti ke ehenōi le, ni amekē tsofai loo dāa tsuuu nii ye gbe ni esaaa nō.*

3. Meni hewcō esa ake wōkē Yehowa jábō krokomei afee ekome kējā le le?

Kpee ni wōfeē daa otsi le hāa wōnāa hegbe ‘**kējies Yehowa yi ye asafo le mli.**’ (Lala 111:1, 2) Gbe kome ni wōtsōcō nō wōfeē ene ji, wōlāa kējies Nyōjmo yi. (Kanemō Lala 104:33.) Yehowa kēs wōya asafon kpee, ejaake esumcō wō, ni ele ake no baawa wō koni wōyi anā wala kēya naano. Kē wōtee asafon kpee le, wōwōc mei hewale ni ame hu amewōc wō hewale.

* Abaasusu saji nēe ahe ye nikasemōi ni nyiē sēe le ekomei amlī.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nō hewō ni Yehowa sumccō ni ake amagai ke mfonirii tsu nii ye ejamō mli lē. Ni obaana gbe i ni he hiaa ni wōbaanyé cu cscāwā jījīwa Nyōlōmō yī.

VIDIO: Ani Nyōlōmō Sumccō Ni Atsō Amagai Loo Amēhenči Le Ano Ajá Lē? (3:26)

4. Esaaa ake wōkē amagai loo mfonirii tsu nii ye wājamcō mli

Te wōfei tēnji wōleca ake kē wōfee nakai lē Nyōlōmō nāj he miishē? **Jiemč VIDIO lē**, ni nyesusua sanebimō ni nyiē sse nēe he.

- Be ni Nyōlōmō webii ni hi shi ye blema lē ekomei ka ake amēbaatsō amaga nō amejá lē lē, meni ba?

Mei komēi susu ake kē ametsō amagai ke mfonirii anō amejá Nyōlōmō lē, no baahā amebēngé lē waa. Shi kē amēfee nakai lē, ani no moj hāj gbe abakā ame ke lē ten? **Nyēkanea 2 Mose 20: 4-6 ke Lala 106:35, 36** lē, ni nyesusua sanebimō nēe ahe:

- Mēe amagai ke mfonirii ona ni mei kemiitsu nii ye jamcō mli?
- Te Yehowa naa amagai ke mfonirii ni aketsu nii lē ehāa tēnji?
- Bo hu te onaa amagai ke mfonirii ni aketsu nii lē ohāa tēnji?

5. Kē wōjá Yehowa kome too pē lē, wōbaaye wōhe keje susumci ni ejaaa ahe

Obaana bō ni kē wōjá Yehowa ye gbe ni ja nō lē, wōbaaye wōhe keje susumci ni ejaaa ahe. **Jiemč VIDIO lē**.

Nyēkanea Lala 91:14 lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

VIDIO: Anōkwale lē Hā Miye Mihe (5:16)

- Meni Yehowa ewo shi ake ebaafee ehā wō keji wōjá ekome too pē ketsō ake wōsumcō lē?

6. Wōjáa Nyōjmo yē wōsafoṇ kpeei lē ashishi

Wōlāa ni wōhāa sane hetoo yē asafon kpeei ashishi kejiač Yehowa yi, ni wōkewowōo wōhe hewale. **Nyekanea Lala 22:22** lē, ni nyesusua sanebimci nēe ahe:

- Ani onyaa saji aheto ni mei hāa yē asafon kpeei ashishi lē he?
- Ani obaasumci ni bo hu osaa ohe ni ohā sane hetoo?

7. Kē wōgba mei nō wōkaseo lē casé, Yehowa mii shēc ehe

Gbeí pii yē ni wōbaanyē wōtsa nō wōgba mei Biblia mli anōkwalei lē. **Nyekanea Lala 9:1 kē 34:1** lē, ni nyesusua sanebimci nēe he:

- Mēe nō ko okase yē Biblia lē mli ni obaasumci ni ogba mō ko?

ΜΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: “Anyεη asa Nyōjmo hīs kōkōko.”

- Bo hu te osusuc tələj?

EMLI OTI

Ké wojá wa-Béč lę kome too pę, wojie eyi ye asafon kpeei ashishi, ni wogba mεi nibii ni wökaseo lę, ebaaná wóhe miishée.

Mεni Okase?

- Mεni esa ake wóhā ekudɔ wojamɔ? Mεni hewɔ?
- Mεni hewɔ esa ake wojá Yehowa kome too pę lę?
- Mεni hewɔ esa ake wókε mεi ni sumɔ ni amesa Nyɔŋjɔm hie lę afee ekome kejá lę lę?

Deeti ni migbe nikasemɔ nεe naa

Nɔ Ni Obaanyε Ofee

- Hā sane hetoo ye asafon kpee shishi.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyε Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Ké okane sane ni ji, "Mijáaa Wɔjì Dɔŋjɔ" lę, obaana bɔ ni fee ni yoo ko kpa wojí jamɔ.

"**Biblia Lε Tsakeo Mei**"
(Buu-Mɔɔ, October 1, 2011)

Obaana nɔ ni baawa bo ni onye ohā sane hetoo ye asafon kpeei ashishi.

"**Jiemɔ Yehowa Yi Ye Asafo Lε Mli**" (Buu-Mɔɔ, January 2019)

Obaana bɔ ni oblanyo ko ná asafon kpeei ahe sεε, eyε mli akε enáaa lę mleɔ akε ebaaya.

Yehowa Jwεnɔ Mihe

Mεi pii susuc ake krɔs ji okadi ni Kristofoi ketsuc nii, shi ani esa ake wóketsu nii ye wojamɔ mli?

"**Mεni Hewɔ Nyekε Krɔs Tsuuu Nii ye Nyejamɔ Mli Lε?**"
(jw.org lę nɔ sane)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fεe ni yɔɔ
NIKASEMO 14 lę mli lę, skanimo okadi nεe loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lę mli ye jw.org lę nɔ

Namč Ji Yesu?

Yesu ji məi ni ehe gbəi fe fəe lə atəŋ mə kome. Shi məi pii lə, Yesu gbəi pə aməle, aməleeee ehe nə ko tsə, nə məi pii hu hię susumɔi srətoisrɔtoi yə mə tuuntu ni ejl lə he. Meni Biblia lə kəc yə ehe?

1. Namč ji Yesu?

Yesu ji ḥwəibəfo ko ni yəc hewalə waa. Yehowa Nyɔŋmɔ bə lə, dani ebo nibii krokomei fəe. Enə hewə lə, atseč lə “**bəc nii fəe atəŋ kroməbi.**” (Kolosebii 1:15) Biblia lə tseč Yesu ake Nyɔŋmɔ ‘**Bi kome,**’ ejaakə Yehowa kome too pə ni bə lə. (Yohane 3:16) Yesu kə e-Tsə Yehowa fee ekome kətsu nii, ni ewa e-Tsə lə ni ebo nibii krokomei fəe. (Kanemč Abəi 8:30.) Ekomefeemč ni mli wa yə Yesu kə Yehowa teŋ lolo. Atseč lə “**Wiemo lə,**” ejaakə eke anəkwayeli səcməc ake Nyɔŋmɔ naawielə, ni eke saji kə gbatsoomci ni jə Nyɔŋmɔ ḥaa. —Yohane 1:14.

2. Meni hewo Yesu ba shikrɔŋ lə nə?

Aaafee afii 2,000 ni eho nə lə, Yehowa fee naakrəs nə ko; etsə emumč krɔŋkrɔŋ lə nə ejie Yesu wala kəje ḥwəi kəbawo oblayoo fro ko ni atseč lə

Maria lə musuŋ. Nəkə gbe nə atsə ač Yesu ake gbəmɔ. (Kanemč Luka 1:34, 35.) Yesu ba shikrɔŋ lə nə ake Mesia, loo Kristo ni awo ehe shi lə, koni ebahere adesai.* Biblia lə mli gbalei fəe ni kɔc Mesia lə he lə ba mli yə Yesu nə, ni no hā məi na ake, lə jī “**Kristo lə, Nyɔŋmɔ hiedkāal lə Bi lə.**”—Mateo 16:16.

3. Negbe Yesu yəc bian?

Be ni Yesu gbo lə, atee lə shi ake mumɔ, ni eku esee etee ḥwəi. “**Nyɔŋmɔ wó enə ni ehā lə gbe-he ni nə kwə**” yə jemə. (Filipibii 2:9) Amrɔ nəs, Yesu yə gbehe ni nə kwə waa; Yehowa pə nə kwə fe lə.

* Wōbaana nə hewə ni ehe hiaa ni ahere adesai, ke nə ni Yesu fee koni anye ahere wō lə yə nikasemč 26 kə 27 lə mli.

KASEMO PII OFATA HE

Obana saji krokomei ni tsco mā tuuntu ni Yesu ji, ke nō hew ni ehe hiaa ni okase ehe nii lē.

4. Jeee Yesu ji Nyəjmo Ofe lē

Biblia lē tsco ake, Yesu ji ḥawibofo ko ni yoo hewale waa, ni ake, eyē e-Nyəjmo kē e-Tse Yehowa shishi. Məni hewo wōkēcā nakai? **Jiemə VIDIO lē** koni ona bō ni Biblia lē tsco ake esoro Yesu ye Nyəjmo Ofe lē he.

VIDIO: Ani Yesu Kristo Nəjə
Ji Nyəjmo? (3:22)

ŋmal ei ni nyie səe nəe baawa wō ni wōnu wekukpāa ni yoo Yehowa ke Yesu ten lē shishi. Nyəkanea ŋmal ei lē eko fəe eko, ni nyəsusua sanebimci ni nyie səe nəe ahe.

Nyəkanea Luka 1:30-32 lē.

- Te ḥawibofo lē wie wekukpāa ni yoo Yesu ke Yehowa Nyəjmo, "Mə Ni Nə Kwo Fe Fəe lē" ten lē he ehā tənəj?

Nyəkanea Mateo 3:16, 17 lē.

- Be ni abaptisic Yesu lē, məni gbee ni jə ḥwei lē kəs?
- Kē okwe lē, namə gbee ni?

Nyəkanea Yohane 14:28 lē.

- Ye tsə ke bi ten lē, namə ji onukpa? Namə yoo hegbe fe enyəmi?
- Yesu tsə Yehowa ake e-Tse. Məni no tsco wō?

Nyəkanea Yohane 12:49 lē.

- Kē okwe lē, Yesu susuc ake lē nənə ji e-Tse lē? Te osusuc tənəj?

5. Məni tscc ake Yesu ji Mesia lε?

Mesia lε ji mō ni Nyçlwm̄ ehala ni ehore adesai. Gbal̄i pii ye Biblia lε mli ni baawa wō ni wōna mō ni ji Mesia lε. **Jiemə VIDIO lε** koni ona gbalei komēi ni ba mli ye Yesu nō, be ni eba shikpɔŋ lε nō lε.

VIDIO: Gbal̄i Ba Mli Ye Yesu Nō (3:03)

Nyekanea Biblia mli gbalei nēe, ni nyesusua sanebim̄i ni nyiē sēe nēe ahe:

Nyekanea Mika 5:2 lε kēna he ni akēe abaafo Mesia lε yε.*

- Ani he ni af̄o Yesu yε lε hā gbale nēe ba mli?
—Mateo 2:1.

Nyekanea Lala 34:20 ke Zakaria 12:10 lε kēna nō ni agba ye Mesia lε gbele lε he.

- Ani gbalei nēe ba mli?
—Yohane 19:33-37.
- Ké okwe lε, Yesu dienjtse baanyε ehā gbalei nēe aba mli?
- Məni ene tscc bo yε Yesu he?

* Kwem̄o Saji Krokomei 2 lε kēhā gbale ko ni tscc be tuuntu ni Yesu baajie ehe kpo ake Mesia ye shikpɔŋ lε nō.

6. Ké wōkase Yesu he nii lε, wōbaaná he sēe

Biblia lε kēe ehe hiaa waa ake wōbaakase Yesu ke nō ni Nyçlwm̄ sumcō ni etsu lε he nii. **Nyekanea Yohane 14:6 ke 17:3** lε, ni nyesusua sanebim̄i nēe he:

- Məni hew̄ ehe hiaa waa ake wōbaakase Yesu he nii lε?

Yesu hā ana **gbε** ni wōbaanyε cst̄wā na Nyçlwm̄ naanyo. Etscc **anokwale** ni kōc Yehowa he lε, ni wōbaanyε cst̄wā ena wōna naano **wala**

MΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: “Yehowa Odasefoi heee Yesu nō ameyeee.”

- Ké mō ko kēe nakai lε, məni obaakēe lε?

EMLI OTI

Yesu ji ከዕይታችን ነው ይህንን አድራሻ ይመለከል ይችላል
Eji ካርድና ቤት ስለመስማት ይመለከል

Meni Okase?

- ሆነi ከዚ ዘመን Yesu “በርሃን በዚ ተደረገ በመከራከል”?
  - ሆነi Yesu ተሸስ ይችላል የሚከተሉት ጥሩ ይመለሳል?
  - ሆነi ከዚ ወጪዎች ወጪዎች የሚከተሉት ጥሩ ይመለሳል?

Deeti ni migbe nikasemc nee naa

No Ni Obaanyε Ofee

- Kwemə video ni ji, ‘Leeleŋ Nyɔ-ŋmɔ Fee Ie Nuŋtsɔ ke Kristo Fεε’—Fā I Ie, loo kanemɔ Luka yitso 2 ke 3 Ie koni ole Yesu shihile ye shikpoŋ Ie nɔ Ie he saji krokomei.
  - Nɔ Kroko Ni Obaanyɛ Ofee:

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yoo
NIKASEM 15 le mli le, skanimō okadi nee loo yaakwē
Oyi Aná Wala Kęya Naanc! wolo le mli ye jw.org le nō

ΕΗΕ SAJI KROKOMEΙ

Obaana saji krokomei ni hää
wɔnaa ake Yesu ji Mesia Iε.

**“Ani Mesia Le He Gbalei Le
Tsɔɔ Ake Yesu Ji Mesia Le?”**
(jw.org । ॥ ৩)

Obaana keji Biblia ake, ccsst 19
Yesu cfa ni ho wo cuwucy Ny
tamat cwaat cbaa ni cuwucy
ch cow iromgb ni ccfaa
ni bii cccfaa 19.

“Məni Hewə Atseə Yesu Akə Nyəñmə Bi Lə?” (jw.org 11 no sane)

Obaanana Triniti ni chew cu cccts
jeee Biblia 31 cu cccts Aliast.

“Ani Yesu Nəqə Ji Nyəqəmə?”
(Buu-Məc, April 1, 2009)

Obaana bɔ ni yoo ko shihile
tsake kwraa be ni ená ele nɔ
ni Biblia lɛ kɛɔ yɛ Yesu he lɛ.

“Yuda Yoo Ko Tsɔɔ Ni Etsake Ejamo Lε” (Awake!, May 2013)

Məni Yesu Fee Be Ni Eycc Shikpɔŋ Lε Nɔ Lε?

Məi pii naa Yesu ake abifao ko ni nyeeɛ nɔ ko efee, gbalɔ ko ni hiɛ kā shi, loo nuu ko ni miihe egbo. Shi kē wɔkase nibii ni efee yɛ shikpɔŋ lε nɔ lε ahe nii lε, wɔbaale lε jogbaŋŋ. Yɛ nikasemɔ nɛɛ mli lε, wɔbaasusu nibii ni he hiaa waa ni Yesu fee lε ekomei ahe, ni wɔbaana bɔ ni ekɔɔ ohe.

1. Mee nitsumɔ titri Yesu tsu?

Nitsumɔ titri ni Yesu tsu ji, ejaje “**Nyɔŋmɔ Maŋtseyeli lε he sane kpakpa lε.**” (Kanemɔ Luka 4:43.) Eshie sane kpakpa ni ji ake, Nyɔŋmɔ baato maŋtseyeli loo nɔyeli ko ni baatsu adesai anaa-gbai fɛɛ ahe nii lε shishi.* Yesu kε enyemɔ fɛɛ shie sane ni woɔ mɔ hewale nɛɛ afii ete ke fā.
—Mateo 9:35.

2. Məni hewɔ Yesu fee naakrɛɛ nii lε?

Biblia lε gbaa wɔ “**hewale nitsumɔi ke naakrɛɛ nii, ke okadii ni Nyɔŋmɔ tsɔ [Yesu nɔ] efee**” lε ahe saji pii. (Bɔfoi 2:22) Nyɔŋmɔ hā Yesu hewale ni ekudɔ kɔɔcɔ ni naa wa, ele mei akpei abɔ,

etsa helatsem ei, ni etee gbohii po ashi. (Mateo 8:23-27; 14:15-21; Marko 6:56; Luka 7:11-17) Naakrɛɛ nii ni Yesu fee lε hā ana fanj ake, Nyɔŋmɔ ni tsu lε. No hā ana hu ake, Yehowa baanyɛ atsu wɔnaagbai lε fɛɛ ahe nii.

3. Məni wɔbaanyɛ wɔkase yɛ bɔ ni Yesu hi shi ehā lε mli?

Yesu bo Yehowa toi yɛ nɔ fɛɛ nɔ mli. (Kanemɔ Yohane 8:29.) Eye mli ake ate shi awo Yesu moŋ, shi efee nɔ fɛɛ nɔ ni e-Tse lε bi ni efee lε kεyashi egbo. Ehā ana fanj ake, adesai baanyɛ asomɔ Nyɔŋmɔ, yɛ shihilei ni mli wawai po amli. No hewɔ lε, Yesu fee ‘**nɔkweɛmɔnɔ efɔ̄ shi ehā wɔ koni wɔnyiɛ enanemaah ei lε asɛɛ kpaakpa.**’
—1 Petro 2:21.

* Abaasusu Nyɔŋmɔ Maŋtseyeli lε he fitsofitso yɛ nikasemɔ 31-33 lε mli.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana gbe ni Yesu tsɔ nɔ eshiɛ sane kpakpa le ni efee naakpεε nii.

4. Yesu shiɛ sane kpakpa

Yesu nyiɛ kilomitai ohai abɔ yɛ gbejegbeɛ ni awoko nɔ kootaa anɔ, ni eshiɛ sane kpakpa le ehā mei babaoo.

Nyekanea Luka 8:1 le, ni nyesusua sanebimɔi nεe ahe:

- Ani Yesu shiɛ ehā mei ni bua amɛhe naa koni amɛbo leトイ le pε?
- Mεe mɔdɛɛn Yesu bɔ koni ená mei ni eshiɛ ehā amε?

Nyɔnɔ gba ake Mesia le baashie sane kpakpa. **Nyekanea Yesaia 61:1, 2** le, ni nyesusua sanebimɔi nεe ahe:

- Mεe gbe nɔ gbale nεe ba mli yɛ Yesu gbefaŋ?
- Ké okwε le, ɳmene le ehe miihia ni mei anu sane kpakpa nεe?

5. Yesu tsɔɔ anɔkwalei ni he hiaa waa

Jeee Nyɔnɔ Maŋtseyeli le he sane kpakpa le pε Yesu shiɛ, etsɔɔ anɔkwalei ni he hiaa hu. Wɔbaasusu e-Gɔŋ Nɔ Shiemɔ ni ale waa le mli saji komɛi ahe kɛma ene nɔ mi.

Nyekanea Mateo 6:14, 34 kε 7:12 le, ni nyesusua sanebimɔi nεe ahe:

- Mεe ɳai kpakpai Yesu wo yɛ ɳmalɛi nεe amlí?
- Ké okwε le, ɳaawoi nεe ahe yɛ sεenamɔ lolo?

6. Yesu fee naakrεε nii

Yehowa hā Yesu hewale kεfee naakrεε nii pii. Bō ni afee ni ona enε he nōkwemōnō ko lε, **nyekanea Marko 5:25-34** lε loo **jiem** **VIDIO lε**. No sεε lε, nyesusua sanebimō ni nyiε sεε nεε ahe.

VIDIO: Atsa Yoo Ko Ni Be Hewale
(5:10)

- Meni yoo lε ni be hewale lε he eye?
- Meni onya he waa yε naakrεε nii nεε he?

Nyekanea Yohane 5:36 lε, ni nyesusua sanebimō nεε he:

- Meni Yesu naakrεε nii lε ‘ye he odase,’ loo ehā ana yε ehe?

Ani ole ake . . .

nibii ni wōle yε Yesu he lε aten babaoo yε Biblia mli woji ejwe ni atsεε amε Sanekpakpai lε amlī? Nomei ji, Mateo, Marko, Luka, ke Yohane. Mei ni ηmala woji nεε aten mō fεε mō wie nō ko yε Yesu he ni mei krokomei lε ewieee he. Kē wōkane woji ejwe nεε fεε lε, wōbaana bō ni ehi shi ehā lε jogbaŋj.

MATEO

ηma enε lε kεlεkεlεj. Ewic Yesu tsccomoi lε pii ahe, titri lε, nō ni etscoc yε Nyçomō Mañtseyeli lε he lε.

MARKO

ηma Sanekpakpai lε aten nō ni sεε kεε fe fεε. Emli eyi ke saji babao ni eko nyiε eko sεε.

LUKA

hāā anaa ake Yesu ke sclemo shwεε kwraa, ni ekε yei ye jogbaŋj.

YOHANE

bō sanegbai ni tee nō yε Yesu ke enanemēi ke mei krokomei aten lε ahe amaniε titri, ni no hāā anaa nō gboomo ni Yesu ji.

MEI KOMEI KΕC AKE: “Jeee Yesu ji Mesia lε, ejí gboomo kpakpa kεke.”

- Bo hu te osusuc tεlεj?

EMLI OTI

Yesu shie Nyçjemu Mañtseyeli le, efee naakrees nii, ni ebo Yehowa toi ye no fees no mli.

Meni Okase?

- Mee nitsumc titri Yesu tsu be ni eba shikcøj le no le?
- Meni naakrees nii ni Yesu fee le ha ana?
- Mee anokwalei ni he hiaa Yesu tscc?

Deeti ni migbe nikasemc nee naa

No Ni Obaanye Ofee

- Kwenmo vidio ni ji, 'Leeleng Nyçjemu Fee le Nuñtsa ke Kristo Fæ'—Fæ II le, loo kanemc Mateo yitso 5 keyashi 7 le koni ole nitsumc ni Yesu batsu ye shikcøj le no le he saji krokomei.
- No Kroko Ni Obaanye Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Meni ji sane ni Yesu wie he fe fees?

"Nyçjemu Mañtseyeli Le
—No Hewo ni Ehe Hiaa Yesu"
(Buu-Moo, October 1, 2014)

Obaana no hewo ni waabaanyes wohé wohé ake, Yesu fee naakrees nii leeleng le.

"Yesu Naakrees Nifeemci Le
—Meni Obaanye Okase
Keje Mli?"
(Buu-Moo, July 15, 2004)

Obaana bo ni nuu ko fee tsakemci ye eshihile mli be ni ena ele ake, Yesu susuc mei ahe waa le.

"Mi Pe Mihe Misusuc"
(Buu-Moo, October 1, 2014)

Obaana nibii titrii ni tee no ye Yesu shihile mli, ni ato naa ye bo ni ameba le le naa.

"Nibii Titrii Ni Tee No Ye Yesu
Shihile Mli" (Imale Kroñkroñ Le
—Jen Hee Shishitsoom, Saji Krokomei A7)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni ycc
NIKASEMO 16 le mli le, skanimo okadi nee loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le no

Te Yesu Feo Enii Ehāa Tεηη?

Ké wɔkase nibii ni Yesu wie ni efee ye shikρoŋ lε nɔ lε ahe nii lε, wɔbaana ake, eye sui ni baahā wɔcsumc ake wɔtɔc enaanyo, kε e-Tse Yehowa hu naanyo. Meni ji esui ni yɔɔ feo lε ekomei? Ni te wɔcfee tεηη wɔkase Yesu ye wɔshihile mli?

1. Mεε gbe i komεi aοn c Yesu feo enii tamc e-Tse?

Be ni Yesu yɔɔ jwεi lε, eke afii akpekpe toi akpei abɔ kwε e-Tse ni yɔɔ sumc lε nifeemci, ni ekase lε. No hewc lε, esusun nii ahe, enu nii ahe, ni efe enii tamc e-Tse lε ρερεερε. (Kanemo Yohane 5:19.) Yesu kase e-Tse lε jogbaŋŋ aahu ake, eke: “Mɔ fee mɔ ni ena mi lε ena Tse lε hu.” (Yohane 14:9) Ké okase Yesu sui lε ahe nii lε, obaaale Yehowa jogbaŋŋ fe tsutsu lε. Ake nɔkwemtɔn lε, bɔ ni Yesu musuŋ tsɔc lε ye mei ahe lε hā ana ake, Yehowa jwεŋɔ ohe waa.

2. Meni Yesu fee ni tsɔc ake esumc Yehowa?

Yesu wie ake: “Bɔ ni afee ni je lε ale ake misumc Tse lε, miifee bɔ ni Tse lε ewo mi kitā ake mifee lε ρερεερε.” (Yohane 14:31) Be ni Yesu yɔɔ shikρoŋ lε nɔ lε, ebo e-Tse lε toi, kέ nakai

feemc wa kεhā lε po, ni eketscc ake esumc e-Tse lε waa. Agbenε hu, akεni esumc e-Tse lε waa hewc lε, esumc ni egba mei e-Tse lε he sane, ni ewa ame ni amebatscc e-Tse lε nanemei.—Yohane 14:23.

3. Meni Yesu fee ni tsɔc ake esumc adesai?

Biblia lε kε Yesu ‘náa adesai ahe miishεε waa.’ (Abi 8:31, shishigbe niŋmaa) Ewo mei hewalε, ni eye ebua mei ní efoco lε pe enɔ mli ketscc ake, esumc adesai. Naakρεe nii ni efee lε hā ana ake eye hewalε, ni ehā ana hu ake eye mu-suŋtsɔlε. (Marko 1:40-42) Emlı hi, ni eke mo fee mo ye jogbaŋŋ. Ewiemci sheje mei fee ni yɔɔ tsui kpakpa ni bo lε toi lε amii, ni ehā amená hiεnɔkamɔ hu. Akεni Yesu sumc adesai fee hewc lε, ejε esumc mli ena nɔ, ni egbo ye wɔhewc. Shi, mei ni esumc waa ji, mei ni kε ewiemci lε tsu nii lε.—Kanemo Yohane 15:13, 14.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana Yesu sui le ahe saji krokomei. Ni obaana
ba ni obaafee ojie cmwacs kpo ni ofee ejur
tamc Yesu fee le.

Yesu nu he ehā mēi ni ehe po
ni eke cōwmsu e-Tse cōwmsu
ni eke sanegbaa ye cōwmsu mli

4. Yesu cmwacs e-Tse le

Nibii ni Yesu fee le hāa wānnaa ba
ni eke cmwacs ake cmwacs
Nyekanea. **Nyekanea Luka 6:12 ke
Yohane 15:10; 17:26** le. Ké nyekane
kane n̄mal ei le eko fēe eko nyegbe
naa le, nyesusua sanebimci
nēe he:

- Te cmwacs teñj wākase
Yesu ketscc ake wākase
cmwacs ake cmwacs
Yehowa?

5. Yesu nu he ehā mēi ni ehia ame le

Yesu nu he ehā mēi fe le dienjtse ehe po. Ké eto le po le, ená
deka ehā mēi, ni eyea ebuaa ame. **Nyekanea Marko 6:30-44** le,
ni nyesusua sanebimci nēe ahe:

- Ye amanisibewi e-Tse mli le, mēe nibii komei Yesu fee ni tsco
ake, esusun mēi ahe?—Kwemci kuku 31, 34, 41, ke 42 le.
- Meni hā Yesu wa mēi le?—Kwemci kuku 34 le.
- Akeni Yesu fec enii tamc Yehowa p̄erēpē hewc le, meni
ni efēe le hāa okase yē Yehowa he?
- Meni ji gbe komoi ni wābaanye cu tsawā
ni cōwmsu mēi ahe le?

6. Yesu feo ejurc

Eye mli ake Yesu bē heloonaa nibii pii moļ, shi eke mei ja nibii ni eyči lē, ni ewo wā hewale ni wā hu wāfee ejurc.

Nyekanea Bōfoi 20:35 lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Mēni Yesu kēe no baahā wōnā miishēe?

Jiemō VIDEO lē, ni nyesusua sanebimō ni nyiē sēe nēe he.

- Ké wāde heloonaa nibii pii po lē, mēe gbe komēi anō wābaanyē wāfee ejurc?

VIDIO: “Nōhāmō Hāa Mē Náa Miishēe”—Vidio Lē Fā Ko (4:00)

Ani ole ake . . .

Biblia lē kēc wā ni wāscole wāhā Yehowa ye Yesu gbēi mli? (Kanemō Yohane 16:23, 24.) Ké wāscole ye nakai gbe nō lē, wākē no cōts akē, wāhiē esē cō nō ni Yesu fee ehā wā koni wātchayē cōwātchayē Yehowa nanemēi lē.

MOKIMI KOMI AKE: “Ké wāmiini na lē, eshiii Nyčjūrā kpu po.”

- Akēni Yesu feo enii tamō e-Tsē lē rēdērē hewā lē, mēe gbe nō enifeemō iōcōts akē, Yehowa cūsus wāhe?

EMLI OTI

Yesu sum Yehowa, ni sum Yesu ade-sai hu. Akene Yesu feo enii tamc e-Tse le reperere hewo le, babaoo ni olec Yesu le, babaoo ni olec Yehowa ji no.

Meni Okase?

- Te wɔċfee tənji wɔċsum Yehowa, tamc Yesu fee le?
- Te wɔċfee tənji wɔċsum i, tamc Yesu fee le?
- Te Yesu sui le aten nɔ ni fe bo feo waa?

Deeti ni migbe nikasem naa

Nɔ Ni Obaanye Ofee

- Bɔɔ mɔdən okase Yesu sui le aten ekome otsi nɛɛ.
- Nɔ Kroko Ni Obaanye Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana Yesu sui le ekome ni wɔbaanye wɔkase.

"Kasem Yesu Sui Nee . . ."
(Yesu—Gbe le, Ankwale le,
Wala le, baafa 317)

Obaana nɔ hewc ni ehe hiaa ni wɔscole ye Yesu gbéi mli le.

**"Meni Hewc Esa Ake Wɔscole
Ye Yesu Gbéi Amli?"**
(Buū-Mɔɔ, February 1, 2008)

Ani Biblia le ewie nɔ ko yé bɔ ni Yesu gbɔmɔtso ccy le he?

**"Te Yesu Gbɔmɔtso Tamc
Tənji?"** (jw.org le nɔ sane)

Meni wɔbaanye wɔkase ye nɔ ni Yesu ke yei ye hā le mli?

**"Ena Yei Tamc Bɔ Ni
Nyɔmɔ Naa Amc Le"**
(Buū-Mɔɔ, September 1, 2012)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni ycc
NIKASEMO 17 le mli le, skanimɔ okadi nɛɛ loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nɔ

Te Obaafee Təŋŋə Ona Mεi Ni Ji Kristofoi Dięŋtse Lε?

Mεi akpekpe toi akpei abč kεč ake Kristofoi ji amε. Shi esoro nibii ni ameteŋ mč fee mč heč eyeč, ke bč ni amεhič shi amεhāa. Hewč lε, te wəbaafee təŋŋə wəna mεi ni ji Kristofoi **dięŋtse** lε?

1. Mεni tsčč ake mč ko ji Kristofonyo?

Kristofoi ji Yesu Kristo kaselči, loo esεεnyiεlči. (Kanemč Bčfoi 11:26.) Mεni kέ mč ko fee lε, no baatsčč ake ejí Yesu kaselč? Yesu kεε: “**Kεjí nyεhi miwiemč lε mli lε, bele mikaselč ji nyε lεε-łεŋ.**” (Yohane 8:31) Enε tsčč ake, mεi ni ji Kristofoi lεε-łεŋ lε, hič shi ye Yesu tsččomči lε naa. Yesu je ɻimalč lε mli etsčč nii, ni nakai nɔŋŋə mεi ni ji Kristofoi dięŋtse lε hu feč.—Kanemč Luka 24:27.

2. Mεε gbe nč mεi ni ji Kristofoi dięŋtse lε jieč cmčsč kpo?

Yesu kεε esεεnyiεlči lε ake: “**Nyεsumčsumča nyεhe tamč bč ni misumčča nyε lε.**” (Yohane 15:12) Mεni Yesu fee ketsčč ake esumčč ekaselč lε? Ená dekā ehā amε, ewo amε hewalε, ni eye

ebua amε. Eke ewala po fō shi ehā amε. (1 Yohane 3:16) Mεi ni ji Kristofoi dięŋtse lε hu ewieee sumčč he kεke. Amεhāa anaa ye amεwiemči ke amεnifeemči amlı ake, amεsumčsumčč amεhe.

3. Mεε nitsumč mεi ni ji Kristofoi dięŋtse lε tsčč?

Yesu ke nitsumč wo ekaselči lε adεŋ. “**Etsu amε koni amεyashie Nyčumč Maŋtseyeli lε.**” (Luka 9:2) Jeee hei ni blema Kristofoi lε krepč ye lε pε amεshie ye, moŋ lε, amεshie ye hei krokomei, ke mεi ashīai amlı. (Kanemč Bčfoi 5:42; 17:17.) ɻmene lε, mεi ni ji Kristofoi dięŋtse lε hu shiε Biblia mli anɔkwalei lε, ye he feč he ni amεbaana mεi ye. Amεsumčč amεnyεmi gbomč, no hewč lε, amεjεč amεsumčč mli amεke mεi gbaa Biblia lε mli sane ni shεječ mč mii, ni hāa mč hiεnčkamč hu lε.—Marko 12:31.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nō ni hāa esoroc mēi ni ji Kristofoi
diējtse lē, ye mēi ni ehiii shi ye Yesu tscōmcō
lē anaa, ni amekaseee lē hu lē ahe.

4. Amekasec Biblia lē, koni amena emli anokwalei lē

Mēi komei ni kēc ake Kristofoi ji ame lē enaaa
ake ehe hiaa ni amekase Biblia lē, ni amena
emli anokwalei lē. [Jiemc VIDIO lē](#), ni nyesusua
sanebimō ni nyiē sēē nēē he.

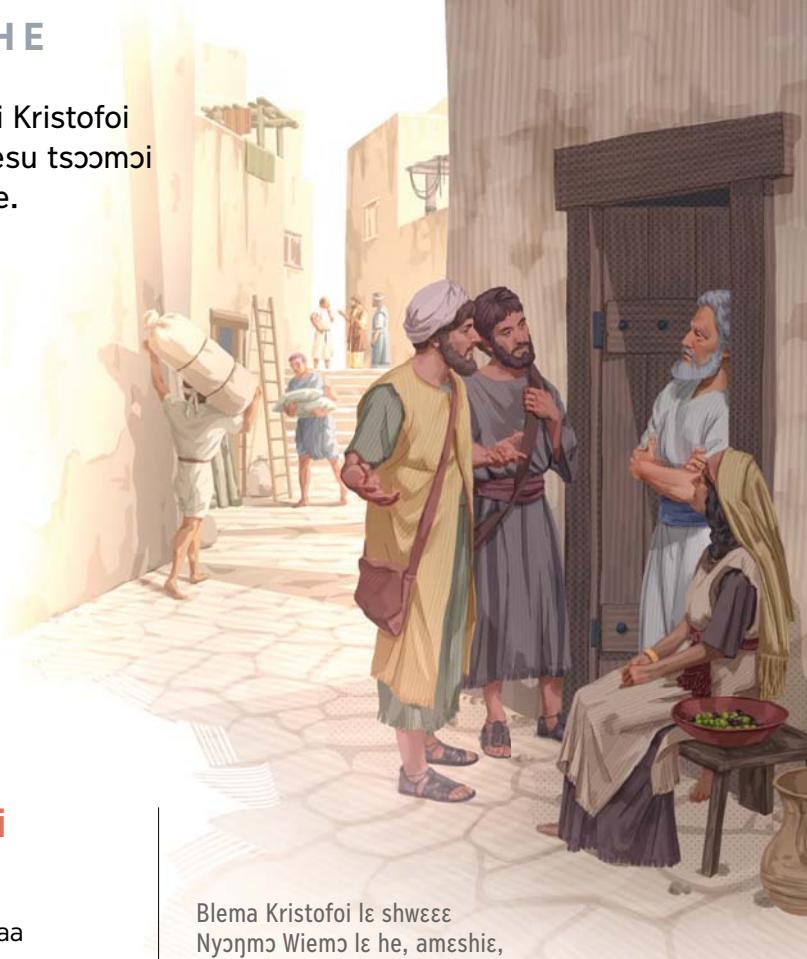

**VIDIO: Bo Ni Fee Ni Aná Amale
Kristofoi (5:11)**

- Meni scōlemci komei ni kēc ake Kristofoi ji
ame lē efēe koni mēi akale anokwalei ni
Yesu tscc lē?

Yesu tscc anokwalei ni ycc Nyōjmo Wiemc lē
mli lē. [Nyēkanea Yohane 18:37](#) lē, ni nyesusua
sanebimō nēē he:

- Meni Yesu tscc ake no baahā ana Kristofoi
ni “ycc anokwale lē gbefan lē”?

Blema Kristofoi lē shwēē
Nyōjmo Wiemc lē he, ameshie,
ni amesumcōsumcō amehe

5. Ameshiec Biblia mli anokwalei lē

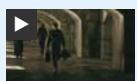
Dani Yesu baakwō kēya ḥwēi lē, eke nitsumō
ko wo esēnyisēi lē adēj, ni ametsu kebashi
ḥymenē. [Nyēkanea Mateo 28:19, 20 ke Bōfoi 1:8](#)
lē, ni nyesusua sanebimō nēē he:

- Mēē be amebaashiē keyashi? Negbē
amebaashiē keyashi?

6. Amekē nō ni ameshiē lē cūst nō nii

Meni hā nuu ko ni atseō lē Tom lē he eye ake, ena mei ni ji Kristofoi diēntse lē? **Jiemō VIDIO lē**, ni nyesusua sanebimōi ni nyiē sēē nēē ahe.

VIDIO: Jamō Je Mitsine (5:20)

- Meni hā Tom ke jamō fo tako mli?
- Meni hā ehe eye ake, ena mei ni ji Kristofoi diēntse lē?

Mō nifeemō hāa anaa mō ni ejī fe ewiemo. **Nyekanea**

Mateo 7:21 lē, ni nyesusua sanebimōi nēē he:

- Te nō ni Yesu náa he miishéé waa—nō ni **wākēé wāche** wācheemōi hāa **anaa** ye wāche?

7. Amesumcum amēhe

Ani ejī anōkwale ake mei ni ji Kristofoi diēntse lē ke amewala fōshi hāa amenyemimei Kristofoi lē? **Jiemō VIDIO lē**, ni nyesusua sanebimōi ni nyiē sēē nēē ahe.

VIDIO: Eka Ake Eke Ewala Baafō Shi (2:55)

- Meni hā Lloyd ka ake eke ewala baafō shi ehā Nyeminiuu Johansson lē?
- Kē okwē lē, efee enii tamō Kristofonyo diēntse?

Nyekanea Yohane 13:34, 35 lē, ni nyesusua sanebimōi nēē ahe:

- Te Yesu kaselci (loo Kristofoi diēntse) ke mei ni esoro amehewolono su loo amejē manj kroko nō lē baaye ahā tēñj?
- Kē aawu ta lē, te amekē mei baaye ahā tēñj?

MĒI KOMĒI KĒC AKĒ: “Kristofoi efee nibii fōji pii, no hewō lē, amejamō lē jeee anōkwa jamō lē.”

- Mēe ḥmales obaanyē okane ohā mō lē ketsō lē ake, abaanyē ana mei ni ji Kristofoi diēntse lē?

EMLI OTI

Mei ni ji Kristofoi dienjtsé le hio shi ye cu Biblia le tsco naa, ameké amehe shaa afle amehaa amehe, ni ameshie cu Biblia mli anokwalei le.

Meni Okase?

- Meni no mei ni ji Kristofoi dienjtsé le damcc ametscc nii?
- Mee su mei ni ji Kristofoi dienjtsé le jie cu kpo waa?
- Mee nitsumo mei ni ji Kristofoi dienjtsé le tsco?

Deeti ni migbe nikasemo nee naa

No Ni Obaanye Ofee

- Ké ebaahi le, yaashara shi ye Yehowa Odasefoi anitsumche nine ni bengke bo le.
- No Kroko Ni Obaanye Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

► 1:13

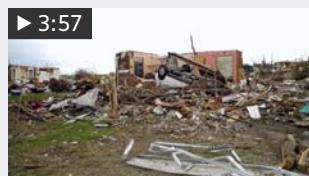
Obaale kuu ko ni bcc mcpom ake amebaahi shi ye Yesu Kristo tsccom i le anaa, ni amekase le hu le ahe saji.

**Yehowa Odasefoi
—Namei Ji Wɔ?**

Obaana bc ni fee ni yoo ko ni tuu ehe ehā Katolik jamo le bafata Kristofoi dienjtsé le ahe.

“Amee Biblia Le Mli Amehā Misanebimoi Le Fee Ahetoo!”
(Buu-Mɔɔ, April 1, 2014)

► 3:57

Obaana bc ni Kristofoi dienjtsé le cmcs cu jie kpo ametscc ameyemimei ni ehia ame le.

**Wɔyea Wɔbuua Wɔnyemimei
Le Ké Oshāra Ba—Vidio Le
Fā Ko**

Yesu tsco no ni akebaale mei ni ji esseenyiebi. Obaana ake, nakai blema Kristofoi le fee, ni nakai nɔŋŋ mei ni ji Kristofoi dienjtsé ŋmené le hu feo.

**“Mee Nibii Akeyo
Anokwa Kristofoi?”**
(Buu-Mɔɔ, March 1, 2012)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fee ni ycc
NIKASEMO 18 le mli le, skanimo okadi nee loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le no

Ani Yehowa Odasefoi Ji Kristofoi Diεŋtsε?

Wā Yehowa Odasefoi lē, wāheo wāyeo ake Kris-tofoi diεŋtsε ji wō. Məni hewō? Nō ni nibii ni wāheo wāyeo lē damō nō, gbēi ni kā wā nō ni hāa hewō, ke cōwɔns ē, cōwɔns nō ni cōwɔns wāheo lē, hewō wākeo cōwɔns nakai. lē.

1. Məni nō nibii ni Yehowa Odasefoi lē hec amεyεo cōdām?

Yesu wie ake: “[Nyɔŋmō wiemō] lē anɔkwale ni.” (Yohane 17:17) Taake Yesu fee lē, be fēe be lē, Yehowa Odasefoi hu hāa Nyɔŋmō Wiemō lē kudōo nibii ni amεheo amεyεo lē. Hā wōsusu Yehowa Odasefoi ni yōo nōmenē lē ayinōsane he wōkwē. Kejē afi 1870 mli kεbaa lē, hii anɔkwafō komē bōi Biblia lē kasemō waa, koni amena anɔkwalei ni yōo mli lē. Amεhā nibii ni amεheo amεyεo lē damō nō ni Biblia lē kεc lē nō, kē esoro no yē nō ni atsōc yē sōlemōi lē amlī lē he po. Kεkε ni amεbōi mei Biblia mli anɔkwalei ni amena lē gbaa.*

* Kejē afi 1879 kεbashi nōmenē lē, Yehowa Odasefoi etee nō amεfee magazin ni ji Buu-Mōo lē, kεgbála nō ni Biblia lē kεc lē mli.

2. Məni hewō wātsēo wāhe Yehowa Odasefoi lē?

Yehowa tsēo mei ni jāa lē lē ake edasefoi, ejaa-ke amεgbaa mei anɔkwalei ni kōc ehe. (Hebrīi 11:4-12:1) Ake nōkwemōnō lē, ye blema lē, Nyɔŋmō kēs ewebii lē ake: “**Nyεjī midasefoi.**” (Kanemō Yesaia 43:10.) Atsēo Yesu ake “Odasefonyo Anɔkwafō lē.” (Krojīemō 1:5) Enē hewō lē, ye afi 1931 mli lē, wātōjō gbejē Yehowa Odasefoi lē wōfō wōnō. Enēc wōnōaa ake gbejē nēs kā wōnō.

3. Mee gbe nō Yehowa Odasefoi jai cōwɔns kpo tamō Yesu fee lē?

Yesu sumō ekaselōi lē aahu ake, ena amε ake ewekumēi. (Kanemō Marko 3:35.) Nakai nōtōjō Yehowa Odasefoi naa amεhe ake weku ni yōo jejē fēe ni efēe ekome. No hewō wātsēo wāhe ake nyεmīnū kē nyεmīyoo lē. (Filemon 1, 2) Wābōo fāmō nēs hu toi, ni no ji: “**Nyεsumōa nyεmīmēi asafo muu lē fēe.**” (1 Petro 2:17) Yehowa Odasefoi nēs kpo yē gbejē pīi anō, ni eko ji ake, kē wōnyεmīmēi ni yōo jejē fēe lē ahe fī amε lē wābuaa amε.

KASEM C PII OFATA HE

Obaale Yehowa Odasefoi le ayinɔsané he nibii krokomei, ni obaana nibii krokomei ni tsɔɔ ake wɔjì Kristofoi diɛntse.

Mei ni ji Kristofoi diɛntse le hāa nibii ni amɛheɔ ameyeo le damɔɔ Biblia le nɔ, ni amegbaa mei krokomei

4. Nibii ni wɔchawɔcɔ damɔɔ Biblia le nɔ

Yehowa gba ake, Biblia mli anɔkwalei le baafee fariŋ. **Nyekanea Daniel 12:4 ke shishigbe niŋmaa le,** ni nyesusua sanebimɔɔ nɛɛ he:

- Be ni Nyɔŋmɔ webii le yaa nɔ amɛtaoɔ Biblia le mli fitsofitso le, meni “baafa babao” ye ameten?

Obaana bɔ ni Biblia kaselɔi akuu ko, ni Charles Russell fata he le, kase Nyɔŋmɔ Wiemɔ le amehā. **Jiemɔ VIDIO le,** ni nyesusua sanebimɔɔ ni nyiɛ sɛɛ nɛɛ he.

- Te Charles Russell ke mei ni fata ehe le kase Biblia le amehā tɛŋŋ?

VIDIO: Amegbele Biblia Mli Anɔkwalei Le Anɔ Ekoŋŋ (7:45)

Ani ole ake . . .

bei komei le, wɔtsakeɔ nibii ni wɔchawɔcɔ wɔyeɔ le ekom ei? Meni hewɔ? Bɔ ni ké hulu le miijɛ le ehāa anaa nibii ni yɔɔ shikrɔŋ le nɔ le jogbaŋŋ fiofio le, nakai nɔŋŋ Nyɔŋmɔ hāa anuɔ e-Wiemɔ le shishi fiofio. (Kanemo Abei 4:18.) Hewɔ le, eyɛ mli ake Biblia le tsakere mon, shi ké wɔnu shishi jogbaŋŋ le, wɔtsakeɔ nibii ni wɔchawɔcɔ wɔyeɔ le ekom ei.

5. Wōhi shi yε wōgbéi lε naa

Məni hewc wōjō gbéi ni ji Yehowa Odasefoi lε wōfōd lε? **Jiemə VIDIO lε**, ni nyesusua sanebimō ni nyiε səe nəe he.

**VIDIO: Gbéi Ko Ni Hāa Anaa
Mei Ni Wōji (2:40)**

- Məni hewc gbéi ni ji Yehowa Odasefoi lε sa waa lε?

Məni hewc Yehowa ehala gbōmēi ake edasefoi lε? Akəni agbə ehe amalei ashwā hewc lε, edasefoi lε baahā məi ale ake lε ji anōkwa Nyōjōmō lε. Naa amalei nəe aten̄ enyō pε.

Jamci komεi tsəc aamemli bii lε ake, Nyōjōmō miisumō ni ametsō amagai loo mfonirii anō aamējá lε. Ani ejī anōkwale? **Nyēkanea 3 Mose 26:1** lε, ni nyesusua sanebimō nəe ahe:

- Məe anōkwale yōc ḡmalə nəe mli? Te Yehowa naa amagajamō ehāa tən̄?

Osofoi komεi tsəc ake Yesu ji Nyōjōmō. Ani ejī anōkwale? **Nyēkanea Yohane 20:17** lε, ni nyesusua sanebimō nəe ahe:

- Məe anōkwale yōc ḡmalə nəe mli? Ani Nyōjōmō nōjōji Yesu?
- Yehowa etsu e-Dasefoi lε koni ameyagba məi anōkwalei ni kōc lε ke e-Bi lε he, te no hāa onuč he ohāa tən̄?

Məi ni ji Kristofoi dien̄tsə lε cōmōns cōj lε kpo ametsō məi ni ehia ame lε

6. Wōha cōmōns cōmōns

Biblia lε kεs esa ake Kristofoi afee ekome, tamō bō ni adesa gbōmōtso lε henii lε feō ekome kētsuō nii lε. **Nyēkanea 1 Korintobii 12:25, 26** lε, ni nyesusua sanebimō nəe ahe:

- Məni esa ake mei ni ji Kristofoi dien̄tsə lε afee kē ameyemimei Kristofoi lε miina nō?
- Məni ona yε bō ni Yehowa Odasefoi jōj cōmōns kpo yε ameter lε he?

Ké Yehowa Odasefoi miina nō yε man̄ ko nō lε, Odasefoi ni yōc jēj feō lε bōc mōdēn̄ ni ameyē amebua ame oya nōjōj. Naa ehe nōkwmēnōko. **Jiemə VIDIO lε**. No səe lε, nyesusua sanebimō ni nyiε səe nəe he.

**VIDIO: Hurricane Matthew
Nyēee Ahoso Nyēmimēi Lε
Yε Haiti (5:29)**

- Məe gbe nō nibii ni Yehowa Odasefoi feō kewaa məi ni oshārā enina ame lε hāa anaa ake ameyē sūcōmō?

MΕΙ KΟΜΕΙ KΕΩ ΑΚΕ: “Yehowa Odasefoi ajamō lε ba etsēko.”

- Kεjē məe be Yehowa bōi ejálōi lε tsəmō ake edasefoi?

EMLI OTI

Yehowa Odasefoi ji Kristofoi dienjtsε. Wɔjji Kristofoi ni efee ekome ake weku ni yɔɔ jεn fεs, wɔhāa Biblia lε kudcɔ nibii ni wɔhe aɔyεs lε, ni wɔgbaa mεi Yehowa he anɔkwalei.

Mεni Okase?

- Mεni hewɔ wɔjɔ gbεi ni ji Yehowa Odasefoi lε wɔfɔ wɔnɔ lε?
- Te wɔkε wɔhe yeɔ wɔhāa tεnε?
- Kε okwε lε, Yehowa Odasefoi ji Kristofoi dienjtsε?

Deeti ni migbe nikasemɔ nεs naa

Nɔ Ni Obaanyε Ofee

- Bi Yehowa Odasefonyo ko ni etsɔɔ bo nɔ ni hā ehe eye ake, Yehowa Odasefoi ni tsɔɔ anɔkwalei lε.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyε Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaale wɔyinɔsane he nibii pii.

Yehowa Odasefoi—Wɔhemɔ-kεyeli Lε Hie Kā, Fā 1: Wɔje Duŋ Mli

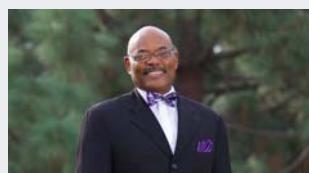
Obaana bɔ ni Yehowa Odasefoi ekpa amale tsɔɔmɔi komei ahe mama.

**Nyɔgmulɔ Maŋ Lε Wɔɔ
Egbεi Lε Hie Nyam**

Obaaná saji komei ni ekole obio yε Yehowa Odasefoi ahe lε ahetoo.

“Saji ni Kɔɔ Yehowa Odasefoi Ahe ni Mei Fɔɔ Bimɔ”
(eyε jw.org lε nɔ)

Stephen he tsɔɔ mεi ni esoro amshewolɔnɔsu lε aahu ake, etutuaa amε. Obaana nɔ ni ena yε Yehowa Odasefoi lε ahe ni hā etsake.

**“Mishihilɛ mli Miwi
Wu Kwraa”**
(Buu-Mɔɔ, July 1, 2015)

Kε ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fεs ni yɔɔ
NIKASEMO 19 lε mli lε, skanimɔ okadi nεs loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lε mli ye jw.org lε nɔ

Te Ato Asafo Lε He Gbεjianc Ahā Tεηη?

Yehowa jeee basabasafeemo Nyɔŋmo. (1 Korintobii 14:33) No hewo lε, ekā shi fanj akε, ato ewebii lε ahe gbεjianc. Te ato Kristofoi asafo lε he gbεjianc ahā tεηη? Meni wɔbaanye wɔfee koni nɔ fεe nɔ aya nɔ jogbaŋy ye asafo lε mli?

1. Namɔ ji asafo lε yitso?

'Kristo ji asafo lε yitso.' (Efesobii 5:23) Ejεc ɲwεi ekwεc nitsumci ni Yehowa webii ni yɔɔ jeŋ fεe lε tsuɔ lε nɔ. Yesu hala "nyɔŋ aŋkwafo ke hiɛshikalɔ lε," ni ji hii fioo komei ni yɔɔ niiashi-kpamɔ, ni atseɔ amε hu akε Gbetsɔɔmɔ Kuu lε. (Kanemɔ Mateo 24:45-47.) Gbetsɔɔmɔ Kuu lε ke gbetsɔɔmɔ haa asafo ni yɔɔ jeŋ fεe lε, tamɔ Yesu bɔfɔi lε ke onukpai lε ni hi Jerusalem lε fee lε nɔŋŋ. (Bɔfɔi 15:2) Shi hii nee jeee asafo lε hiɛnyiɛlɔ.

2. Namci ji asafon onukpai lε, ni meni ametsuɔc?

Asafon onukpai lε ji Kristofoi hii ni ke anɔkwayeli esɔɔmɔ afii pii, ni amεjεc ʃɔmale lε mli ametsuɔc Yehowa webii lε nii, amεwaa amε, ni amεwoɔc amε hewale. Awooo amε nyɔmɔ yε nitsumɔ

ni ametsuɔc lε he. Shi moŋ 'amεjεc amεsɔɔmɔ mli amεfeɔ nakai ye Nyɔŋmo hie; ni jeee yε sεenamɔ gbonyo hewo hu, shi moŋ tsuijuro naa.' (1 Petro 5:1, 2) Hii komei sɔɔmɔc yε asafo lε mli akε asafon sɔɔlɔci, ni amεyeɔc amεbuua asafon onukpai lε, ni sεe mli kε amεshe taomɔ nii kɛhā asafon onukpai lε ahe lε, amε hu amεbaanye amεsɔɔmɔ akε asafon onukpai.

Gbetsɔɔmɔ Kuu lε halaa asafon onukpai komei koni amεsɔɔmɔ akε krokpaah nɔkwεlɔ. Amεsaraa asafon srɔtoi ni amεke gbetsɔɔmɔ haa nyεmimεi lε ni amεwoɔc amε hewale. Amεdamɔɔ taomɔ nii ni yɔɔ ʃɔmale lε mli lε nɔ amεholec asafon onukpai ke asafon sɔɔlɔci.—1 Timoteo 3:1-10, 12; Tito 1:5-9.

3. Mεε sɔ kā Odasefonyo fεe Odasefonyo nɔ?

Asafonbjii lε fεe ke amεhe woɔ asafon kpeei lε amlı, ni amεshieɔ bɔ ni amεshihile baanjme amε gbe; amεfeɔ enεεmεi fεe 'kεjieɔ Yehowa gbεi lε yi.'—Kanemɔ Lala 148:12, 13.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana hienyielo ni Yesu ji, bɔ ni asafonj onukpai le bɔcɔ mɔdeñi ni amekase le, ke bɔ ni wɔbaafee wɔbo Yesu toi ni wɔfī asafonj onukpai le aseε.

4. Yesu ji hienyielo ni mli hi

Yesu ke ninefɔɔ ko ni hāa mɔ náa miishée miihā wɔ. **Nyekanea Mateo 11:28-30** le, ni nyesusua sanebimɔ nεe he:

- Mεε hienyielo nεke Yesu ji, ni te esumɔɔ ni wɔnu he wɔhā tεñη?

Mεε gbe nɔ asafonj onukpai le kaseɔ Yesu?
[Jiemɔ VIDIO le.](#)

VIDIO: Asafonj Onukpai Le Ye Amεbuia Ye Nepal Shikrɔjhosomɔ Le Sεε (4:56)

Asafonj onukpai le hāa wekupkāa ni yɔɔ ame ke Yehowa tεñ le mli waa, ni amewaa amewekui le amlí bii le hu ni amefee nakai

Asafonj onukpai le susuɔ asafonjbii le feε ahe

5. Asafonj onukpai le feɔ nɔkwoñcɔnɔ kpakpa

Te Yesu sumɔɔ ni asafonj onukpai le ana amenitsumɔ le amehā tεñη? [Jiemɔ VIDIO le.](#)

VIDIO: Asafonj Onukpai Nyieñ Hie! (7:39)

Biblia le hāa anaa bɔ ni esa ake asafonj onukpai atsu amenitsumɔ le ahā le fanj.

Nyekanea Yesaia 32:2 ke 1 Petro 5:1-3 le, ni nyesusua sanebimɔ nεe ahe:

- Asafonj onukpai le bɔcɔ mɔdeñi ni amejie mlihilé kpo tamɔ Yesu fee le. Te enε hāa onuɔ he ohāa tεñη?
- Mεε gbeí krokomei anɔ asafonj onukpai le kaseɔ Yesu?

Yesu ji mɔ ni tsɔɔ mei ni nyieñ hie ye asafonj onukpai le bɔ ni ametsu amenitsumɔ le ahā. **Nyekanea Mateo 23:8-12** le, ni nyesusua sanebimɔ nεe he:

- Meni onyaa he ye bɔ ni esoro bɔ ni asafonj onukpai le feɔ amenii amehāa le ye bɔ ni onukpai ni yɔɔ jamɔi krokomei le amlí le feɔ amenii amehāa le he?

6. Wōbaanyə wōfī asafon onukpai lə asees

Biblia lə etsco wō yiqtoor krapka hewo ni esa ake wōfī asafon onukpai lə asees. **Nyekanea Hebrivi 13:17** lə, ni nyesusua sanebimci nəe ahe:

- Meni hewo Biblia lə kəe wōjēs wōbo mli wōbo məi ni nyic hič lə toi lə? Te onaa gbeletsccomc nəe təenj?

Nyekanea Luka 16:10 lə, ni nyesusua sanebimci nəe he:

- Meni hewo esa ake wōbo asafon onukpai lə toi be fəe be, ye nibii ni wōsusun ake aməhe ehiaa tsə lə po aml?

Asafon onukpai lə shic daa

Asafon onukpai lə tsə nii. Amewaa kesaa wōjamhei lə, ni ametsuc nitsumci krokomei hu

MEM KOMEI KEC AKE: "Ehe ehiaa ni ohi jamc potees ko mli."

- Ké okwe lə, meni hewo ehi ake wōke məi krokomei baafee ekome kejá Nyekanea yə asafo lə mli lə?

EMLI OTI

Yesu ji asafo le yitso. Asafon onukpai le cōmōcō wa cōjēcō wa, ni amēfata mli wōfīc amēsēs, ejaaKE amējieg mli-hile kpo amētēsō wa, ni amēfēc nō-kwēmōnō kpakpa amēhāa wa.

Mēni Okase?

- Namō ji asafo le yitso?
- Mēni asafon onukpai le feo kewaa asafo le?
- Mēe sō kā Yehowa jálō feé Yehowa jálō nō?

Deeti ni migbe nikasemō naa nō

Nō Ni Obaanyē Ofee

- Ké otee asafon kpee le, bi asafon onukpa ko nō hewa ni esumō nitsumō ni etsūcō wa, ye asafo le mli le.
- Nō Kroko Ni Obaanyē Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

► 4:22

Obaana nō tsit nō tsit ake Gbē-tsits Kuu le ke asafon onukpai krokomei ni yōcō nōmenē le susu amēnyemimē Kristofoi le ahe waa.

Amēwo Nyemimē Le Hewale Be Ni Atsī Shiemō Nitsumō Le Naa Le

► 4:51

Obaana nitsumō ni kpokpaa nōkwelebi tsu.

Bō Ni Kpokpaa Nōkwelebi Anitsumō Le Ji Yē Akrowai Amlī

Obaana nibii ni he hiaa ni yei feo yē asafo le mli.

"Ani Yehowa Odasefoi Yē Yei Ni Ji Sane Kpakpa Jajelō?"
(Buu-Mō, September 1, 2012)

Obaana bō ni asafon onukpai le tsu nō waa koni amēwo amēnyemimē Kristofoi le hewale.

"Asafon Onukpai—'Amēfata Wōhe Kēmiitsu Nii Kēha Wōmīishēenamō'"
(Buu-Mō, January 15, 2013)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fēe ni yōcō
NIKASEMO 20 le mli le, skanimo okadi nō loo yaakwē
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nō

Te Ashiεc Sane Kpakpa Le Teηη?

Etsen, Yehowa baatsc e-Manjseyeli le nō ejie wɔ-naagbai le fεe keje jemē. Enē ji sane kpakpa diεntse, ni esaaa ake wɔketeo mei. Yesu miisumō ni esεeniyelbī le agba mei fεe sane kpakpa nεe! (Mateo 28:19, 20) Meni Yehowa Odasefoi efēe yε famc nεe he?

1. Mεe gbe nō Mateo 24:14 le baa mli ηmēnē?

Yesu gba ake: “Abaashie Manjseyeli le he sane kpakpa nεe yε shikrɔŋ le nō fεe.” (Mateo 24:14) Yehowa Odasefoi miitsu nitsumō ni he hiaa nεe ke miishεe. Wɔmiishie sane kpakpa le ye jeη fεe yε wiemcī ni fa fe 1,000 mli! Nitsumō nεe jeee nitsumō bibioo, ebič ni wɔbɔ wɔhe mɔdεη, ni agbenε hu, ato he gbejianc. Ké Yehowa waaa wɔ le, wɔnyεη wɔtsu.

2. Meni wɔfeč koni wɔnīne ashε mei ača ni wɔshie wɔhā amε?

Wɔshieč ye he fεe he ni wɔbaana mei yε. Taake blema Kristofoi le fee le, wɔshieč yε “shīa fεe shīa.” (Bɔfoi 5:42) Gbe nεe ni wɔctsca nō wɔshieč le hāa wɔshieč wɔhāa mei akpekpei abɔ daa afi. Akeni jeee be fεe be wɔnaa mei yε shīa hewc le, wɔshieč yε hei krokomei ni wɔbaana mei yε hu. Be fεe be le, wɔnjɔc hegbe kεgbaa mei Yehowa kε eyiηtoi le ahe saji.

3. Namei sō kā amēnō ake ameshie sane kpakpa le?

Sō kā mei fεe ni ji Kristofoi diεntse le aoc ake amεgba mei sane kpakpa le. Wɔke sō ni kā wɔnō nεe shwεε kwraa. Wɔfeč bɔ fεe bɔ ni wɔcnyε koni wɔshie wɔhā mei, ejaake wɔle ake ebaanyε ehεre mei aylwala. (Kanemo 1 Timoteo 4:16.) Awooo wɔ nyɔmō yε nitsumō nεe he, ejaake Biblia le kεe: “Yaka nyεnā, yaka nyεkεhāa.” (Mateo 10:7, 8) Mei pii booo wɔ toi. Shi wɔyaa nō wɔshieč, ejaake efata gbe ni wɔtsca nō wɔjāa Yehowa le ahe, ni no hāa enāa miishεe.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana mōdēn ni Yehowa Odasefoi bōc koni ameshies yē jeñ fēs lē he saji krokomēi, kē bō ni Yehowa waa wō.

Aashie yē jeñ fēs: (A) Costa Rica, (B) United States, (C) Yap, (D) Benin, (E) Thailand, (F) Sweden

4. Wōcōm cōpcō mōdēn waa koni wōshis wōhā mēi fēs

Yehowa Odasefoi bōc mōdēn waa koni ameshies sane kpakpa lē yē he fēs he ni amebaana mei yē. [Jiemo VIDEO Iē](#), ni nyesusua sanebimōc ni nyiis sēs nēs he.

VIDEO: Shiemo yē "Shikrōj lē tu Hei ni Yēc Shōqəjshōj lē"
(7:33)

- Mēni osuwōc waa yē mōdēn ni Yehowa Odasefoi bōc koni ameshies lē he?

Nyekanea Mateo 22:39 ke Romabii 10:13-15 lē, ni nyesusua sanebimōc ni nēs ahe:

- Mēs gbe tu wōshisōc nitsumō lē hāa anaa akē wōsumōc wōnyemī gōcōmō?
- Te Yehowa naa mei ni shiēc sane kpakpa lē ehāa tēñj?—Kwemōc kuku 15 lē.

5. Nyɔŋmo nanesi nitsulciwa

Nibii pii eba ni hāa wōnaa ake, Yehowa miikudō wōnitsumō lē. Ake nōkwemcō lē, nyemī nuu ko ni atsēcō lē Paul ni yōcō New Zealand lē, kē yoo ko yakpe shwane ko be ni eshiēcō ye shīa fēcē shīa lē. No mli lē, nakai gbi lē leebi lē, yoo lē esōle ehā Nyɔŋmo, ni eke Nyɔŋmo gbēi ni ji Yehowa lē etsu nii, ni ebi lē ni ehā mō ko abasara lē. Paul wie ake: “No sēcē ḥmēletswai etē lē, miyashē eshinaa lē naa.”

Nyekanea 1 Korintobii 3:9 lē, ni nyesusua sanebimō nēcē he:

- Mēe gbe no saji tamō no ni ba ye New Zealand lē hāa anaa ake, Yehowa miikudō shiemō nitsumō lē?

Nyekanea Bōfoi 1:8 lē, ni nyesusua sanebimō nēcē he:

- Meni hewō ja Yehowa ewa wō dani wōbaanyē wōshie lē?

6. Wōbōc famō ni Nyɔŋmo kēhā ake ashie lē toi

Yē klenkēlē afii 100 mli lē, shiteekewolci ka ake amebaatsi Yesu sseenyielsi lē anaa koni amekashie. Blema Kristofoi lē ‘ma sane kpakpa lē no mi yē mla naa’ kēfā hegbe ni ameyōcō ake ameshie lē he. (Filipibii 1:7) Yehowa Odasefoi hu feč nakai nōjē ḥmēne.*

Jiemo VIDIO lē.

**VIDIO: Wōfāa Sane Kpakpa Lē
He Yē Mla Naa (2:28)**

Nyekanea Bōfoi 5:27-42 lē, ni nyesusua sanebimō nēcē he:

- Meni hewō wōkrajan shiemō kōkōkō lē?
—Kwemō kuku 29, 38, ke 39 lē.

* Nyɔŋmo ji mō ni fā wō ake wōshie. No hewō ni ehe ehiaa ni wō, Yehowa Odasefoi lē, wōyabi gbe ye adesai nōyelci aden dani wōshie lē.

Ani ole ake . . .

daa otsi lē atsōse wō ye wō-otsi teñ kpee lē shishi, koni wōnyē wōshie jogbañē? Ké otēe kpeei nēcē eko pəñ lē, te ona tsōsemo nēcē ohā təñē?

EKOLE MO KO BAABI BO AKÉ: “Meni hewō Yehowa Odasefoi yaa mēi ashīai ameyashiē lē?”

- Meni obaakē lē?

EMLI OTI

Yesu fā eseeñyielci lē ake, ameshie sane kpakpa lē ye jeñmaji lē fēe amlī. Yehowa miwa ewebii lē kemiitsu nitsumō nēe.

Mēni Okase?

- Te ashicō sane kpakpa lē tēñj ye jeñ fēe?
- Mēe gbe nō wāshiemō nitsumō lē hāa ana ake wāscō cūmōnā cūmōnā gōmō?
- Ké okwe lē, shiemō nitsumō lē baanyē ahā wānā miishēe? Mēni hewō okeō nakai?

Deeti ni migbe nikasemō nēe naa

Nō Ni Obaanyē Ofēe

- Ké otee Mañtseyeli Asa lē nō lē, bi mei ni yōcō jēme lē aten̄ mei komēi naagbai ni ameyē nō dani amebatsōmō shielci, ke jōcmōci ni amenā.
- Nō Kroko Ni Obaanyē Ofēe:

EHE SAJI KROKOMEI

► 5:11

Obaana bō ni Yehowa Odasefoi shiēō amehāa mei ye mañtiaezi wuji amlī.

Mañtiaezi Wuji Amlī Odaseyeli Krēdēe Ye Paris

► 5:59

Mēe gbe nō Yehowa Odasefoi waa mei ni eyaba abo ye maji krokomei anō lē?

Ashie Ahā Mei Ni Be He Ko Ni Amewōcō Le

► 6:29

Obaana bō ni mō ko cōtsōt ko mii-shēe ni enāa akēni eke ebe fēe shiēō lē hewō.

Etēcō Minaa ake Mike Mihe Wo Nitsumō Nēe Mli

Obaana kunim srōtoi ni sa kadimō ni wāye ye kōtu ni ehā wānyēō wāshieō sane kpakpa lē ni mō ko etsiī wānaa.

“Mañtseyeli Shiēlōi ke Amesane Yaa Saneyelihe”
(Nyōgō Mañtseyeli Le Ebō Nōyelil!, yitso 13)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fēe ni yōcō
NIKASEMO 21 lē mli lē, skanimo okadi nēe loo yaakwē
Oyi Anā Wala Keya Naanō! wolo lē mli ye jw.org lē nō

Te Obaafee Təŋŋə Ogba Mεi Sane Kpakpa Lε?

Be ni oyaa nō okasec Biblia lε mli anɔkwalei lε, ekole obaakεε ohe ake, ‘Esa ake mō fεε mō ale enε! Nakai ni, esa ake mō fεε mō ale! Fεε sεε lε, ekole obaashe gbeyei ake obaagba mεi nō ni okasec lε. Hā wɔkwε bɔ ni obaafee oye gbeyeishem cεn εn koni oke miishεε agba mεi Biblia lε mli sane kpakpa lε.

1. Te obaafee təŋŋə ogba mεi ni ole lε nibii ni okasec lε?

Yesu kaselci lε kεe: “Wɔnyεŋ wɔkpa nibii ni wɔna ke nibii ni wɔnu lε ahe wiemo.” (Bøfoi 4:20) Amεnya anɔkwalei lε ni amekase lε he waa aahu ake, amεmiisum cni amεgba mō fεε mō anɔkwalei nεε. Ani bo hu nakai nɔŋŋə onu he? Ké nakai lε, taom cbei ni obaanyε oje bulε mli ogba owekumei ke onanem ei nibii ni okasec lε.—Kanem c Kolosebii 4:6.

2. Mεni hewc esa ake okεfee oti ni mā ohie ake oke asafo lε baafee ekome keshie lε?

Jeee mεi ni Yesu kaselci lε le lε pe amεgba amε sane kpakpa lε. Yesu ‘tsu amε enyonyuccu kεtσə ehie kεtεe maŋ fεε maŋ’ koni ameyashie. (Luka 10:1) Bɔ ni Yesu to shiem cni nitsum c lε he gbεjianc lε hā mεi pii ná amεnu sane kpakpa lε. Agbεnε hu, ekome ni kaselci lε fee keshie lε hā amená miishεε waa. (Luka 10:17) Ani bo hu obaasum cni okεfee oti ni mā ohie ake oke asafo lε baafee ekome keshie?

Gbe i komεi ni obaanyε oje oje cu cεtshi

- Ké oke owekunyo ko miigba sane lε, kεem c ake: “Mikase nō ko otsi nεε ni miná he miishεε waa, ani obaasum cni magba bo?” ni okεgbala ejwεnjm c keba Biblia mli sane ko nō.
- Oke onaanyo ko ni bε hewale loo ehao lε asusu ɳmale ko ni wɔc mō hewale lε he.
- Ké onanem ei nitsulci bi bo bɔ ni otsi lε tee lε ehā lε, gbaa amε no ni ake bo kase ye Biblia lε mli lε loo nō ni okase ye asafoj kpee ko shishi.
- Wiem c jw.org websaiti lε he otscc onanem ei lε.
- Fɔɔ mεi krokomei nine ni amεbafata ohe kέ ake bo miikase Biblia lε, loo tsccom c amε bɔ ni amεbaafee amets c jw.org lε nō amεbi ni ake amε akase nii.

KASEMO PII OFATA HE

Obaana bɔ ni obaafee ni okashe gbeyei tsɔ, ni bo hu oná miishɛe ni mɛi ni shiɛɔ sane kpakpa lε náa lε eko.

3. Yehowa baafata ohe

Mɛi ni miitao amɛshie lε aten mɛi komɛi sheɔ gbeyei, ejaaKE amɛsususɔ ake amɛfɛn lε jogbaŋŋ loo aboŋ ame toi.

- Ani ooshe gbeyei ake obaagba mɛi nɔ ni okaseɔ lε? Ké okɛɛ ‘Hɛɛ’ lε, mɛni hewɔ, ni ké okɛɛ ‘Dabi’ hu lε, mɛni hewɔ?

Jiemɔ VIDIO lε, ni nyɛsusua sanebimɔ ni nyiɛ sɛɛ lε he.

VIDIO: Misɔle Mihā Yehowa Ni Ehā Mafee Ekāa (4:05)

Ani ole ake . . .

Yehowa Odasefoi babaoɔ yε ni be ko ni eho lε amenu he ake amɛnyɛŋ amɛgba mɛi sane kpakpa lε? Ake nɔ-kwɛmɔnɔ lε, be ko ni eho lε, Sergey nu he ake ejeee mɔ ko, ni no hā ewa kɛhā lε ake eke mɛi baagba sane. Kɛkɛ ni ake lε bɔi Biblia lε kasemɔ. Ewie ake: “Eye mli ake mishe gbeyei monj, shi migba mɛi nɔ ni mikaseɔ lε. Nɔ ni fee mi naakpɛɛ waa jí ake, Biblia lε he sane ni migba mɛi lε hā mifee ekāa waa. Ehā hemɔkɛyeli ni miyɔɔ lε hu mli bawa waa.”

Nyɛkanea Yesaia 41:10 lε, ni nyɛsusua sanebimɔ nɛɛ he:

- Ké ooshe gbeyei ake obaashiɛ lε, mɛni hewɔ esa ake osɔlɛ lε?

4. Okε bulε awie

Dani obaagba mei sane kpakpa Iε, jeee **ኋና እንደ** obaawie Iε keke esa ake osusu he, shi moŋ **በኋና እንደ** obaawie Iε ohā Iε hu. **Nyekanea 2 Timoteo 2:24 κε 1 Petro 3:15** Iε, ni nyesusua sanebimci nεe ahe:

- Ké okε mei miigba Biblia Iε he sane Iε, mεe gbe no obaanyε okε ሂሳብ እንደ amli Iε atsu nii?
- Ekoε owekumi loo onanemei komεi ke bo kpan gbee. Meni obaanyε ofee? Meni esaaa ake ofeo?
- Meni hewc ehi waa ake obaaje bulε mli obi amε saji, moŋ fe ni obaakε amε no ni esa ake amshe amεye Iε?

5. Ké ogba mei sane kpakpa Iε, obaaná miishεe

Yehowa ke nitsumc wo Yesu dεj ake eshiε sane kpakpa Iε. Te Yesu na nitsumc nεe ehā tεnη? **Nyekanea Yohane 4:34** Iε, ni nyesusua sanebimci nεe ahe:

- Ké wɔye niyenii kpakpa Iε, ehāa wɔnāa hewale ke miishεe. Meni hewc Yesu wie ake Nyekanea sancmōnaa nii ni wɔbaafee, ni sane kpakpa Iε shiemc hu fata he Iε, tamc niyeli Iε?
- Mεe gbeι anc sane kpakpa Iε shiemc baanyε ahā onā miishεe?

Otii ni baawa bo

- Ké aafee otsi ten kpree Iε, taomc otii komεi ni obaanyε oketsu nii keje sanegbaa shishi.
- Bi otsačča Iε bɔ ni obaafee otsa skulnyo ye otsi ten kpree Iε mli. Skulbi anifeemci Iε baanyε awa bo ni osaa ohe jogbañj koni ogba mei no ni okaseč Iε.
- Kaa bɔ ni obaafee ohā saji ni mei baabi bo ye sane kpakpa Iε he Iε hetoo Iε okwε; obaanyε okε saji ni ji, “Mei Komei Kεo Ake” loo “Ekoε Mɔ Ko Baabi Bo Ake” Iε ni ycc wolo nεe mli Iε afee nakai.

EKOLE Mɔ KO BAABI BO AKE: “Meni yaa no?”

- Te ooofee tεnη okε hegbe nεe atsu nii kekees mɔ Iε no ni okase ye Biblia Iε ni ake bo kaseč Iε mli?

EMLI OTI

Ké ogba m̄ei sane kpakpa l̄e, obaaná miishéé, ni obaana ake, asomoan̄ b̄o ni obaafee oje shishi l̄e waaa kwraa.

M̄eni Okase?

- M̄eni hew̄ esa ake ogba m̄ei sane kpakpa l̄e?
- Te obaafee t̄enj̄ oke bul̄ afee nakai?
- Te obaafee t̄enj̄ oye gbeyei ni ekol̄ osheo ake obaashié l̄e n̄o?

Deeti ni migbe nikasem̄o n̄ee naa

N̄ Ni Obaanyé Ofée

- Oke ojwən̄m̄o aya m̄o ko ni obaanyé ogba l̄e sane kpakpa l̄e n̄o. Susum̄o **n̄o ni** obaawie, **b̄o ni** obaawie l̄e ohā, k̄e **be ni** obaawie l̄e he.
- N̄ Kroko Ni Obaanyé Ofée:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana b̄o ni obaafee otso jw.org kaadi l̄e n̄o ogba m̄ei sane kpakpa l̄e.

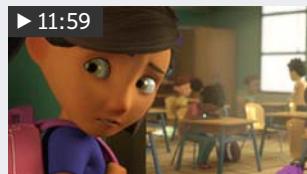
JW.ORG Kaadi l̄e He Shiem̄o Wiem̄o

Obaana sui ejw̄ ni baawa bo ni onyé ogba m̄ei sane kpakpa l̄e.

"Ani Ofée Klalo Ake Obaats̄o Woləenyo Ni H̄eç Gbəm̄ei?"

(Buu-M̄ɔɔ, September 2020)

Obaana b̄o ni Biblia mli sane ko baanyé ahā w̄ofee ekāa ni w̄ogba m̄ei sane kpakpa l̄e, k̄e w̄oji gbekəbii po.

**Yehowa Baawa Bo
ní Ofée Ekāa**

Obaana b̄o ni obaafee ok̄ owekum̄ei ni jeee Odasefoi l̄e agba Biblia l̄e mli sane.

"B̄o ni W̄ɔfee W̄ɔshé W̄ɔweku-m̄ei ni Heee Yeee l̄e Atsui He"
(Buu-M̄ɔɔ, March 15, 2014)

Ké ootao vidioi, woji, k̄e nibii krokomei f̄ee ni ȳoo
NIKASEMO 22 l̄e mli l̄e, skanim̄o okadi n̄ee loo yaakwé
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo l̄e mli ye jw.org l̄e n̄o

Ké Abaptisi Bo Lε Obaaná Jccmci Pii!

Yesu kęe esa ake Kristofoi fęe ahā abaptisi ame. (Kanemč Mateo 28:19, 20.) Shi məni ji baptisi mō? Ni məni ke məni esa ake mō ko afee koni anye abaptisi lę?

1. Məni ji baptisimč?

Greek wiemč ni atsčč shishi ake “baptisi” lę shishi ji, “ni ake nō ko muu fęe baawo” nu mli. Be ni abaptisič Yesu lę, ake egbcmotso muu lę fęe wo Yordan Faa lę mli, ni no sęe lę, “ewó ehe nō kęje nu lę mli.” (Marko 1:9, 10) Ké aabaptisi ančkwa Kristofoi lę, ake amegbcmotso muu lę fęe wo nu mli, tamč bč ni afee Yesu lę nōcηj.

2. Ké mō ko hā abaptisi lę lę, məni no tscc?

Ké mō ko hā abaptisi lę lę, no tscc ake, ejčč ewala nō ehā Yehowa Nyčηmč. Məni mō ko fei kęjčč ewala nō ehā Yehowa? Dani abaabaptisi lę lę, ekome too esččeč ni ekęč Yehowa ake ebaafee nō ni Yehowa sumčč kęya naanc. Ewoč Yehowa shi ake ebaajá ekome too pe, ni ake, ebaahā Nyčηmč sušmčnaa nii ni ebaafee lę he ahia lę fe nō fęe nō. Ehala ake ‘ebaakwa ehe ni eya nō enyie’ Yesu tsccmči lę asęe, ni ekase lę hu. (Mateo 16:24) Ewala nō ni ejčč ehā Yehowa kę baptisimč ni ehā abaptisič lę lę, hāa eke Yehowa kę ejálči krokomei lę bčč naanyo waa.

3. Məni ke məni esa ake mō ko afee koni anye abaptisi lę?

Ehe miihia ni okase Yehowa he nii ni oná hemčkeyeli ni mli wa ye emli dani abaanye abaptisi bo. (Kanemč Hebrbibii 11:6.) Be ni Yehowa he nilee ni oyčč lę faa ni hemčkeyeli ni oyčč ye emli lę mli waa lę, sušmč ni oyčč kęhā lę lę hu mli baawa. Kekę lę, obaasumč ni ogba mei ehe sane ni ofee nō ni esumčč. (2 Timoteo 4:2; 1 Yohane 5:3) Ké mō ko ‘nyiš bč ni sa Yehowa, bč ni afee ni esa ehiš kwraa lę,’ ewaŋ ake ebaakpe eyin ake ebaajčč ewala nō ehā Nyčηmč ni ehā abaptisi lę.—Kolosebii 1:9, 10.*

* Ké abaptisi mō ko ye jamč kroko mli momo lę, esa ake abaptisi lę ekonj. Məni hewo? Ejaače nakai jamč lę etsčč Biblia lę mli ančkwalei lę.—Kwemč Bčfoi 19:1-5 ke Nikasemč 13 lę.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nō ni wōbaanye wōkase yē
Yesu baptisimō lē mli, kē nibii nī esa
akē mō ko afee koni anye abaptisi lē.

Kē osōle okē Yehowa akē
obaasomō lē kēya naanō lē, no
tsōcō akē, ojōcō owala nō ohā lē

Kē ohā abaptisi bo lē, ohāa mēi naa
fanjō akē, ojōcō owala nō ohā Nyōjōmo

4. Nō ni wōbaanye wōkase yē Yesu baptisimō lē mli

Nyekanea Mateo 3:13-17 lē, koni nyēna Yesu
baptisimō lē he saji babao. No sēe lē nyēsusua
sanebimō nēe ahe:

- Ani Yesu ji gbekē ḥmōrē be ni abaptisi lē lē?
- Te abaptisi lē ahā tēnj? Ani atsō nu loo
atsō nu ashwie eyitej kēkē?

Be ni abaptisi Yesu sēe nōjōj kekē ni ejē nitsumō
ni nō bē ni Nyōjōmo kēhā lē lē shishi. **Nyekanea
Luka 3:21-23 kē Yohane 6:38** lē, ni nyēsusua
sanebimō nēe he:

- Be ni abaptisi Yesu sēe lē, mēe nitsumō
ehā no he hia lē fe fēe?

5. Obaanye oshē baptisimō he

Ekole, obaasusu akē onyēn ojōcō owala nō ohā
Nyōjōmo ni ohā abaptisi bo. Shi be ni oyaa ohie
lē, ebaashē he ko ni obaanu he waa akē esa akē
okpe yinj ni he hiaa nēe. Bō ni afee ni ona mēi ko-
mēi ni fee nakai lē, [jiemō VIDIO lē](#).

**VIDIO: Bō Ni Obaafee Otsō
Yehowa Naanyo (1:11)**

Nyekanea Yohane 17:3 kē Yakobo 1:5 lē,
ni nyēsusua sanebimō nēe he:

- Mēni ke mēni esa akē mō ko afee koni
anye abaptisi lē?

6. Ké abaptisi mō ko lε, ebatscc Yehowa weku lε mli ny

Ké abaptisi wō lε, wəbatssc weku ko ni ycc jεj fεs ni efee ekome lε mli ny. Eye mli ake wāje hei sr̄t̄oisr̄toi ke shihilei sr̄t̄oisr̄toi amlī mon̄, shi wāheo nō kome too lε nōn̄l̄ wāyea, ni wōhič shi ye kitāi ni ycc Biblia lε mli lε anaa. **Nyekanea Lala 25:14 ke 1 Petro 2:17** lε, ni nyesusua sanebim̄ nēe he:

- Ye ḥimalei nēe anaa lε, ké abaptisi mō ko lε, namei batscc enanemei?

MΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: “Mifeko klalo kehā baptisim̄.”

- Ké nakai onu he po lε, ani oona ake baptisim̄ ji oti ko ni esa ake obō obp̄m̄ obō oshe he?

EMLI OTI

Yesu kēe esa ake Kristofoi fēe ahā abaptisi amē. Dani abaabaptisi mō ko lē, esa ake enā hemōkeyeli ni mli wa ye Yehowa mli, efee nō ni Yehowa sumōcō, ni ejōcō ewala nō ehā lē.

Mēni Okase?

- Mēni ji baptisimō, ni mēni hewō ehe hiaa lē?
- Kē mō ko hā abaptisi lē lē, mēni no tsccō?
- Mēni ke mēni esa ake mō ko afee koni enye ejōcō ewala nō ehā Nyōmō ni ehā abaptisi lē?

Deeti ni migbe nikasemō nēe naa

Nō Ni Obaanyē Ofee

- Kwēmō akrabatsai ni ji, “Ani Mishe Mō Ni Baanyē Eke Asafo Lē Afee Ekome Keshie?” ke “Ani Mishe Mō Ni Abaanyē Abaptisi Lē?” ni yōcō baafa 254 lē, koni ona nibii ni esa ake ofee ni onyē otso shielsō, ni no sēe lē anyē abaptisi bo.
- Nō Kroko Ni Obaanyē Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nō ni baptisimo
ji ke nō ni ejeee.

“Mēni ji Baptisimo?”
(jw.org lē nō sane)

Obaana nibii ni esa ake mō ko afee koni anyē abaptisi lē.

“Sūmōcō Yehowa Koni No Atsire Bo Ni Ohā Abaptisi Bo”
(Buu-Mōcō, March 2020)

Obaana ake nuu ko hā abaptisi lē, shi jeee bō ni enuč he ehāa lē kekē hewō efee nakai.

“Amesumō Ake mi Dierētse
Mana nō ni Biblia lē Kēo”
(Buu-Mōcō, February 1, 2013)

Obaana jōcmōi ni obaaná kē ohā abaptisi bo, ke nibii ni esa ake ofee koni anyē abaptisi bo.

“Ani Esa Ake Mihā Abaptisi Mi?” (Questions Young People Ask –Answers That Work, Kpo 2, yitso 37)

Kē ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fēe ni yōcō
NIKASEMO 23 lē mli lē, skanimo okadi nēe loo yaakwē
Oyi Anā Wala Keya Naan! wolo lē mli ye jw.org lē nō

የውይብዕዱ ሲ አዴ አንኩዋ ሳຈি

Yehowa miisumō ni wōle eweku ni yōō የዕድል ሲ አዴ ሳຈি. የውይብዕዱ ሲ ji nakai weku le mli bii, ni atseō ame “Nyōjmo bihi.” (Hiob 38:7) Meni Biblia le wiċċa ye የውይብዕዱ ሲ ahe? Meni የውይብዕዱ ሲ tsuč amehħā għoġmei? Ani የውይብዕዱ ሲ fess ji Nyōjmo weku le mli bii?

1. Namei ji የውይብዕዱ ሲ?

Yehowa bɔ የውይብዕዱ ሲ dani eba shikrən ሲ. Mumci ji ame tamā Nyōjmo ተሸጻ, ni ameyeg የዕድል. (Hebrubii 1:14) Ayę የውይብዕዱ akpekpei abo, ni ameteq mɔ fess mɔ ke esuban. (Krojimmo 5:11) ‘**አመያዥ የዕድል ነው, እና የመቦች ይገበብ ተወስኝ**’ (Lala 103:20) Ye blema ሲ, bei komei ሲ, Yehowa tsuč የውይብዕዱ ሲ koni ameke shes ayahā ewebii ሲ, ameyawa ame, loo ni ameyahere ame. ለመኔ ሲ, የውይብዕዱ ሲ kudċo mei ni ji Kristofoi dienjetse ሲ keyaa mei ni miisumō ni amekase Nyōjmo he nii ሲ aqċċo.

2. Namei ji Satan ke daimonioi ሲ?

የውይብዕዱ ሲ ekomiei eyayeee Yehowa anokwa. Atseō klenkien የውይብዕዱ ሲ eyayeee anokwa le ake, ‘**‘Abonsam ke Satan, mɔ ni lakaa shikrən muu ሲ fess ሲ.’** (Krojimmo 12:9) Satan miisumō ni eye mei ano, ni no hewo ሲ, elaka Adam ke Hawa, ni sses mli ሲ, elaka የውይብዕዱ komei hu ni amegbo

Nyōjmo ተ ጠዕቅ. Atseō nakai የውይብዕዱ toigbolci ሲ daimonioi. Yehowa hā ashwie ame keje የዕድል keba shikrən ሲ ተ, ni abaakpātā amehie.—Kane-mo Krojimmo 12:9, 12.

3. Meni Satan ke daimonioi ሲ feċ koni amelaka w?

Satan ke daimonioi ሲ tsuč nifeemci għobhii ni hāa mei ke mumci shāraa tēż loo yē għe nigii ተ ሲ anq amelakaa mei babaoo. Shi mei ni ke amehe woċċ nifeemci nes mli le aten mei pii leee anokwa sane nes. Ake nokwemomco ሲ, mei komei tsuč ለjilamiajnkwiebi, klamfoi, mumci atseċċi, ke tsafatsemei anq ameke mumci shāraa. Mei krokomei hu ke amehe woċċ nifeemci ni hāa ameke mumci shāraa le amlī ketao helatsam. Satan ke daimonioi ሲ lakaa mei hu koni amehe ameye ake ameħbaanye ameke għobhii awie.* Shi Yehowa eba wō kċċo ake: “**‘Nyekayaa mumci atseċċi aqċċo, ni nyekabia klamfoi anii.’**” (3 Mose 19:31) Eba wō kċċo nes koni ekċebu wōhe keje Satan ke daimonioi ሲ ahe. Amejji Nyōjmo henyelci, ni amemiitao ameye wō awui.

* Taake abaatsco mli ye Nikasemmo 29 ሲ mli ሲ, għobhii ሲ leee ተ ሲ ko ተ ሲ ko.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nibii kpakpai ni ɻwεibɔ̄foi lε tsu, nɔ hewɔ ni esa ake wɔtsi wɔhe keje nifeemɔ̄ ni hāa ake mumɔ̄ shāraa lε ahe, kε bɔ ni wɔbaafee wɔbu wɔhe keje Satan ke daimonioi lε ahe.

4. ɻwεibɔ̄foi waa mei koni amekase Yehowa he nii

ɻwεibɔ̄foi lε diεntse eshiεes amεhāaa mei, moj lε, amekudɔ̄ Nyɔ̄nɔ̄ jálɔ̄ lε kεyaa mei ni miisumɔ̄ ni amekase ehe nii lε aŋɔ̄. **Nyekanea Krojiemɔ̄ 14:6, 7** lε, ni nyesusua sanebimɔ̄ nee ahe:

- Mεni hewɔ ja ɻwεibɔ̄foi lε ewa wɔ dani wɔbaanyε wɔshie lε?
- Ani le ni ole ake ɻwεibɔ̄foi lε baanyε akudɔ bo kεya mei ni miitao amekase Biblia lε aŋɔ̄ lε hāa onāa miishεe? Mεni hewɔ?

5. Tsi ohe keje nifeemɔ̄ ni hāa ake mumɔ̄ shāraa lε ahe

Satan ke daimonioi lε ji Yehowa henyelɔ̄. Amεji wɔ hu wɔhenyelɔ̄. **Nyekanea Luka 9:38-42** lε, ni nyesusua sanebimɔ̄ nee he:

- Mεni daimonioi lε feo mei?

Wɔsumɔ̄cɔ ni daimonioi lε kudɔ wɔ. **Nyekanea 5 Mose 18:10-12** lε, ni nyesusua sanebimɔ̄ nee ahe:

- Mεε nibii komεi daimonioi lε feo koni amεnyε amekudɔ wɔ ni amekε wɔ ashāra? Mεε nifeemɔ̄ ni hāa ake mumɔ̄ shāraa ehe shi waa ye he ni oyɔ̄ lε?
- Ké okwε lε, nilee ye mli ake Yehowa ewo wɔ mla ake wɔtsi wɔhe keje nifeemɔ̄ ni hāa ake mumɔ̄ shāraa lε ahe? Mεni hewɔ okε nakai?

Jiemə VIDIO 1ε, ni nyesusua sanebimci ni nyiε sεε nεε ahe.

- Ani osusuc ake sebe loo nii 1ε ni ɻmɔ Palesa biyoo 1ε nineshi 1ε ji nɔ ko gbonyo? Meni hewɔ okεɔ nakai?
- Meni ehe bahia ni Palesa afee koni no abu ehe keje daimonioi 1ε ahe?

Kεje blema tɔɔ 1ε, mεi ni ji Kristofoi diεntse 1ε tsio amehe kεjeo daimonioi 1ε ahe. **Nyekanea Bɔfoi 19:19** ke **1 Korintobii 10:21** 1ε, ni nyesusua sanebimci nεε he:

- Meni hewɔ ehe hiaa waa ni okpātā nɔ fεε nɔ ni oyoo ni baanyε ahā okε mumci ashāra 1ε hie 1ε?

VIDIO: 'Tsii Abonsam Gbe' (5:02)

6. Obaanyε oye Satan ke edaimonioi 1ε anɔ kunim

Satan ji mɔ ni yεc daimonioi 1ε anɔ. Shi ɻwεibɔfoi anɔkwafoi 1ε ahienyiεlɔ ji ɻwεibɔfonukpa Mikael, ni ji gbεi kroko ni akεtsεɔ Yesu 1ε. Ani Mikael he wa waa? **Nyekanea Kropiemi 12:7-9** 1ε, ni nyesusua sanebimci nεε ahe:

- Namei ahe wa waa? Mikael ke ebɔfoi 1ε aloo Satan ke edaimonioi 1ε?
- Kε okwe 1ε, esa ake Yesu sεεnyiεlɔ 1ε ashe Satan ke edaimonioi 1ε gbeyei?

Obaanyε oye Satan ke edaimonioi 1ε anɔ kunim. **Nyekanea Yakobo 4:7** 1ε, ni nyesusua sanebimci nεε he:

- Te obaafee tεnɔ obu ohe keje Satan ke edaimonioi 1ε ahe?

MΕΙ KOMΕΙ KΕΩ AKΕ: “Tɔɔ ko bε he ake wɔbaakwε fim loo wɔbaashwε shwεmci ni nifeemci ni hāa ake mumci shāraa yɔɔ mli. Eji hiεtserεjimci kεkε.”

- Meni hewɔ susumci nεε ejaaa 1ε?

EMLI OTI

Ƞwəibəfoi anckwafoi lə waa wə. Satan ke edaimonioi lə ji Yehowa henyələi, ni ametsəc nifeeməi ni hää ake mumci shäraa lə anç amelakaa məi.

Məni Okase?

- Məe gbe nə Yehowa bəfoi lə waa məi koni amekase ehe nii?
- Naməi ji Satan ke edaimonioi lə?
- Məni hewə oosumə ni otsi ohe kwraa keje nifeeməi ni hää ake mumci shäraa lə ahe lə?

Deeti ni migbe nikasemc nəe naa

Nə Ni Obaanyə Ofee

- Kwestə ake oyə nibii ni baanyə ahā okə mumci ashära lo, ni osəle obi Nyəjəmə ni ehā bo nilee ni baahā ona nə ni esa ake ofee ye nibii nəe ahe.
- Nə Kroko Ni Obaanyə Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nə ni tsəc ake Yesu ji Ƞwəibəfonukpa Mikael lə.

“Namə Ji Ƞwəibəfonukpa Mikael Lə?” (jw.org lə nə sane)

Obaana nə ni tsəc ake Abonsam ji mə ko ni yoo dięntsə, shi jeee henumə gbonyo ko ni yoo wəmli.

“Ani Abonsam Ye Dięntsə?” (jw.org lə nə sane)

Obaana bə ni yoo ko fee etsi ehe kwraa keje nifeeməi ni hää ake daimonioi shäraa lə ahe.

“Ena Yiętoo ye Shihilə Mli”
(Buu-Mɔɔ, July 1, 1993)

Obaana bə ni Satan tsəc nifeeməi ni hää ake mumci shäraa lə anç elakaa məi.

“Anckwale Ni Kɔɔ Ashwaime, Ƞkunyaayeli, Ke Ayekrəm Hə”
(Gbe Ni Yaa Naanc Wala Mli, fā 5)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yoo
NIKASEM 24 lə mli lə, skanimo okadi nəe loo yaakwə
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lə mli ye jw.org lə nə

ΜεΞ ShihiΞ Nyçñmco Sumco Ni Wɔná?

Biblia le tsco ake, adesa ni yco nee “be kukuoo keke ehic shi,” ni eshihilē mli “eyi tō ke haomci sənəj.” (Hiob 14:1) Ani neke ji bō ni Nyçñmco sumco ni wɔshihile afee? Ké jeee nakai le, mǣ shihiΞ esumco ni wɔná? Ani ebaaba mli? Naa hetoi ni hää mǣ tsui nyco emli ni Biblia le keshää.

1. Mǣ shihiΞ neke Yehowa sumco ni wɔná?

Yehowa sumco ni wɔná shihiΞ ni hi jogbañŋ diençtse. Eke klenklen gboomei ni ebo, ni ji Adam ke Hawa le, wo Eden abco le, ni ji paradiseo fefeo ko le mli. Keke ni “Nyçñmco jcc ame, ni Nyçñmco kǣ ame ake: ‘Nyefca ní nyeyi afaa, ni nyeyia shikroŋ le nō obo ni nyekwæa nō.’” (1 Mose 1:28) No mli le, Yehowa sumco ni ameçf, ameñh shikroŋ muu le fees atsco paradiseo, ni agbene hu, amekwe kooloi le ano. Esumco ni adesai fees aná gboemtson hewale kpakpa, ni amehi shi keya naano hu.

Ey mli ake ñmenø le wɔshihile tamco nakai mon,* shi lololo le Nyçñmco sumco ni wɔná nakai shihiΞ. (Yesaia 46:10, 11) Eesumco ni adesai ni boø le toi le ahi shi keya naano, ye shihiΞ ni hi jogbañŋ diençtse mli.—Kanemɔ Krojiemɔ 21:3, 4.

2. Te wɔfee teñj wɔná miishæe bianæ le?

Bō ni Yehowa bō wæ ehä le hewco le, wæcnu he ake ‘ehe miihia wæ,’ ni wæle le ni wɔjá le. (Kanemɔ Mateo 5:3-6.) Esumco ni wɔke le abo naanyo kpakpa, ‘wɔnyie egbeí le fees ano, ni wæcwa ni wæcwa le,’ le cwoomco le ‘ke wætsui fees.’ (5 Mose 10:12; Lala 25:14) Ké wɔfee nakai le, wɔbaaná miishæe, ey mli ake wɔye naagbai po. Ké wɔjá Yehowa le, wɔbaaná miishæe, ejaaake wɔbaanu he ake wɔmiihi shi tamco bō ni esumco ni wɔhi shi le.

* Ye nikasemɔ ni nyie sees le mli le, obaana nō hewco ni ñmenø le wɔshihile tamco nakai le.

KASEM PII OFATA HE

Obaana bō ni Yehowa jē cmōcs esaa shikrōj le nō ehā wō, ke nō ni e-Wiemt le cmōt le wō yē shihile ni esumōc ni wōnā le he.

3. Yehowa sumōc ni adesai aná shihile ni hi jogbañj dięntse

Jiemō VIDIO le, ni nyesusua sanebimō ni nyiē sēe nēe he.

- Məni hewō Nyčjōmō bō wōshikrōj fəfəo le?

Nyčkanea Jajēl 3:11 le, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Məni ȳmalē nēe tsōc bo yē shihile ni Yehowa sumōc ni wōnā le he?

VIDIO: Məni Hewō Nyčjōmō Bō Shikrōj Le?—Vidio Le Fā Ko (1:41)

Kéji akwées shiā ko nō jogbaṇj ni efite lē, abaanye asaa. Nakai nōṇj adesai kwees shikrēj lē nō jogbaṇj, hewcā lē, Nyčjōmo baasaa nō fefeo ehā mei ni sumcō lē

4. Yehowa tsakeko ejwəṇmō yē shihile ni esumcō ni wōná lē he

Nyekanea Lala 37:11, 29 ke Yesaia 55:11 lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Məni yōc ḥjmalei nēe amli ni hāa wōleō ake Yehowa tsakeko ejwəṇmō yē shihile ni esumcō ni wōná lē he?

5. Ké wōjá Yehowa lē, wōbaaná miishēe

Ké wōná wōle shihile ni Nyčjōmo sumcō ni wōná lē, no baanye ahā wōná miishēe. [Jiemō VIDIO lē](#), ni nyesusua sanebimō ni nyiē sēe nēe he.

VIDIO: Mina Bō Ni Esa Ake Mihi Shi Mihā (5:03)

- Be ni Terumi na bō ni esa ake ehi shi ehā lē, te ená he sēe ehā tēṇjē?

Nyekanea Jajelō 12:13 lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Akəni Yehowa efee nibii pii ehā wō hewcā lē, məni ke məni esa ake wōfee kēda lē shi?

EKOLE Mō KO BAABI BO AKĒ: “Məni baahā mō ko aná miishēe, ni etsui anyc emli?”

- Məni obaakēe lē?

EMLI OTI

Yehowa sumcc ni wɔhi shi kεya naanɔ, ye shihile ni hi jogbaŋŋ diɛŋtse mli ye shikrɔŋ nɛe nɔ. Ké wɔjá lε ke wɔtsui fɛe lε, wɔbaaná miishɛe bianɛ po.

Mεni Okase?

- Mεe shihile kule Yehowa sumcc ni Adam ke Hawa aná?
- Mεni hāa wɔleɔ ake Nyçlɛmɔ tsakeko ejwɛnɔmɔ ye shihile ni esumcc ni wɔná lε he?
- Mεni baahā oná miishɛe ye shihile mli?

Deeti ni migbe nikasemɔ nɛe naa

Nɔ Ni Obaanyɛ Ofee

- Gbaa mɔ ko shihile ni hi jogbaŋŋ ni Yehowa sumcc ni wɔná lε.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyɛ Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nɔ hewɔ ni wɔbaanyɛ wɔhe wɔye ake, no mli lε, aye he ko ni atsɛ lε Eden abɔɔ.

**“Ani No Mli Le Abɔɔ
Ko Ye Eden Lεelε?”**
(Buu-Mɔɔ, January 1, 2011)

Obaana nɔ hewɔ ni wɔbaanyɛ wɔhe wɔye ake, shikrɔŋ lε baahi shi kεya naanɔ lε.

**“Ani Abaakpätä Shikrɔŋ
Le Hie?”** (jw.org lε nɔ sane)

Obaana nɔ ni Biblia lε keɔ
ye shihile kpakpa ni Nyçlɛmɔ
sumcc ni oná lε he.

**“Mεni Hewɔ Wɔgyɛ Shihile
Mli?”** (jw.org lε nɔ sane)

Obaana bɔ ni nuu ko ni susu
ake eye nɔ fɛe nɔ lε na nɔ ni
eshwɛ lε ye eshihile mli lε.

**Miná Nɔ Ni Nyçlɛmɔ
To Ehā Mi Lε**

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yɔɔ
NIKASEMɔ 25 lε mli lε, skanimɔ okadi nɛe loo yaakwɛ
Oyi Aná Wala Kεya Naanɔ! wolo lε mli ye jw.org lε nɔ

Meni Hewo Nibii Foji Baa Ni Mei Naa No Hu Le?

Ké sane fōn ko ba le, no ni mei fōc bimō ji akē, "Meeba?" Miishēe sane ji akē, Biblia le ke sanebimō nēe hetoo ni yōo fañj ehā!

1. Mee gbe no Satan hā abci nibii fōji feemo?

Satan Abonsam tse Nyōjmo hie atua. Satan miisumō ni eye mei anō, hewo le, elaka Adam ke Hawa, ni ji gbōmēi ni abci klenklen le, koni amē hu amētse Nyōjmo hie atua. Satan male Hawa, ni no hā enyē efee nakai. (1 Mose 3:1-5) Satan hā Hawa nu he akē Yehowa ke no ko kpakpa ko miitee le. No ni ekees Hawa le tsōo akē, kē adesai gbo Nyōjmo no toi le, no baahā amenā miishēe waa. Satan kees Hawa akē egbon, ni ene ji klenklen amale. Enē hewo le, Biblia le tsōo Satan akē "amalei ke malemo tsē."—Yohane 8:44.

2. Meni Adam ke Hawa hala akē amēbaafee?

Yehowa fee Adam ke Hawa ejuro waa. Ekees amēbaanyē amēye tsei fēe ni yōo Eden abōo le mli le anō yibii le, ja ekome pē keke. (1 Mose 2:15-17) Shi lololo le, amēkpē amēyin akē amēbaaye nākai tso le no yibii le eko. Hawa 'tse enō yibii le eko ni ebōi yeli.' Sēe mli le, Adam hu 'bōi yeli.' (1 Mose 3:6) Amē fēe amēgbo Nyōjmo no toi. Akēni Adam ke Hawa eye emuu hewo le,

ewaaa kwraa kēhāaa amē akē amēbaafee no ni ja. Shi amēkpē amēyin akē amēbaagbo Nyōjmo no toi. No ni amēfee le ji esha, ni etsōo hu akē, amēsēshibii ni Nyōjmo no cōts amē cōts ni hi ke cō ni ehiii. Yij ni amēkpē nēe hā amena no waa.
—1 Mose 3:16-19.

3. Mee gbe no yij ni Adam ke Hawa kpē le esa wōhe?

Be ni Adam ke Hawa fee esha le, amēbatsoomo mei ni yeee emuu, ni no hewo le, amēsēshibii le fēe hu yeee emuu. Biblia le wie ye Adam he akē: "Gbōmō komē no esha tsō kēba je le mli, ni gbele tsō esha no kēba, ni no hā gbele tsējē gboomēi fēe."—Romabii 5:12.

Meni hewo wōnaa no? Wōnaa no ye yinjoi srōtoi ahewo. Bei komē le, wōnaa no ye yinj gbohii komēi ni wō diēntse wōkpeē le hewo. Bei komēi hu le, wōnaa no ye yinj gbohii ni mei krokomei kpeē le hewo. Ni bei komēi hu le, wōnaa no akēni wōyajēo he ko ni esaaa ye be ni esaaa mli le hewo.
—Kanemō Jajelō 9:11.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nō hewō ni jeee Nyčηmō ji mō ni hāa nibii fōji baa ni wōnaa nō hu lē, ke agbene hu, bō ni enu c he ehāa kē wōmīina nō.

Adam ke Hawa hi Paradeiso, ni no mli lē, ameye emuu. Shi amebo Satan toi, ni amētse Yehowa hiē atua

4. Mō ni hāa wōnaa nō lē

Mei pii susu c ake Nyčηmō ji mō ni kudcō je lē. Ani ejī anōkwale? [Jiemō VIDIO lē.](#)

Nyčkanea Yakobo 1:13 ke 1 Yohane 5:19 lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Ani Nyčηmō ji mō ni hāa nibii fōji baa ni wōnaa nō hu lē?

VIDIO: Namō Kudcō Je Lē?
(1:24)

5. Keje be ni Satan bōi nōyeli lē, mēni eba?

[Jiemō VIDIO lē.](#)

Nyčkanea 1 Mose 3:1-6 lē, ni nyesusua sanebimō nēe ahe:

- Mēe amale Satan male?—Kwemō kuku 4 ke 5 lē.
- Mēni Satan wie ni tsōc ake, Yehowa ke nō ko kpakpa ko miitee adesai?
- Bō ni Satan tsōc lē naa lē, ani ehe miihia ni Yehowa aye adesai anō dani amená miishēe?

**VIDIO: Mēni Hewō Nyčηmō
Njewō Piňmō Gbē?—Vidio Lē
Fā Ko (3:07)**

Nyčkanea Jajelō 8:9 lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Keje be ni Yehowa kpa je lē nōyeli nēe, mēni eba?

6. Ké wɔ̄miina nɔ̄ ɛl, egbaa Yehowa naa

Ké wɔ̄miina nɔ̄ ɛl, ani eshiii Nyɔ̄ŋmɔ̄ kpu po? Naa nɔ̄ ni Manjtse David kε bɔ̄fo Petro njma. **Nyekanea Lala 31:7**
kε 1 Petro 5:7 ɛl, ni nyesusua sanebimɔ̄ nɛe he:

- Te le ni ole ake Yehowa naa omanehulu ɛl ni ejwəŋɔ̄ ohe ɛl, hāa onuɔ̄ he ohāa tɛŋj?

Yε atuatsemɔ̄ ɛl sɛe ɛl,
je ɛl mli bayi kε esha,
nɔ̄naa, kε gbele

Ani ole ake . . .

be ni Satan male klenklen amale ɛl, egbe Yehowa he guɔ̄? Ni tsɔ̄c ake, efite Yehowa gbéi ake ejeee Nɔ̄yelɔ̄ krapka ni yɔ̄ɔ̄ suɔ̄mɔ̄. Etsenj, Yehowa baafø adesai anɔ̄naa sɛe, ni eke no baatse egbéi ɛl he. Ké wɔ̄ɔ̄kɛe ɛl, ebaahā ana ake, enɔ̄yeli ɛl ji nɔ̄ ni hi fe fɛe. Yehowa gbéi ɛl he ni abaatse ɛl ji sane ko ni he hiaa waa dienjse. —Mateo 6:9, 10.

7. Nyɔ̄ŋmɔ̄ baafø adesai anɔ̄naa fɛe sɛe

Nyekanea Yesaia 65:17 kε Kropjemo 21:3, 4 ɛl, ni nyesusua sanebimɔ̄ nɛe he:

- Te le ni ole ake Yehowa baafø adesai anɔ̄naa fɛe sɛe ɛl, hāa onuɔ̄ he ohāa tɛŋj?

Yehowa baafø esha, nɔ̄naa, kε gbele sɛe. Kεkε ɛl, adesai baaye emuu ekonj, ni amebaahi Paradeiso

MΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: “Nyɔ̄ŋmɔ̄ hāa wɔ̄naa nɔ̄ koni ekeka wɔ̄ ekwɔ̄.”

- Meni obaakɛe ame?

EMLI OTI

Satan Abonsam ke Adam ke Hawa ji mei titri ni ehā wōnaa nō ye je le mli le. Ké wōmiina nō le, egbaa Yehowa naa waa, ni etsenj, ebaafō fēe sēe.

Məni Okase?

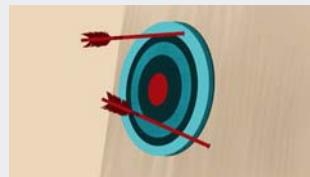
- Mēe malemō Satan Abonsam male Hawa?
- Mēe gbe nō Adam ke Hawa atuatsemō le esa wo fēe wōhe?
- Te wōfēc tənji wōlēc ake kē wōmiina nō le, egbaa Yehowa naa le?

Deeti ni migbe nikasemō nūn naa

Nō Ni Obaanyē Ofēe

- Gbaa mō ko nō hewō ni jeee Nyōjōmō jī mō ni hāa wōnaa le nō.
- Nō Kroko Ni Obaanyē Ofēe:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nō ni Biblia le tsōo ake no ji esha.

“Məni Ji Esha?”
(jw.org le nō sane)

Obaana sane ni Satan Abon-sam tee le shi ye Eden abōo le mli le he saji krokomei.

“Məni Hewō Nyōjōmō Njōmō Piējōmō Gbē?”
(Buu-Mōo, January 1, 2014)

Obaana sanebimō ko ni wa le hetoi ni shējē mō mii.

“Məni Hewō Kulē Ayaabule Yudafoi Le Ashishi Le? Məni Hewō Nyōjōmō Etsii Naa Le?”
(jw.org le nō sane)

Obaana nō ni nuu ko kase ye nibii gbohii ni ena le he.

Amrō Nee Mifeko Shwēm

Ké ootao vidioi, wojì, ke nibii krokomei fēe ni yōo
NIKASEMO 26 le mli le, skanimo okadi nēe loo yaakwē
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nō

MEE GBE Nɔ Yesu Gbele Lε Baanyε Ahere Wɔ?

Akəni Adam kε Hawa, ni ji gbəməi ni abo klenkien lε, gbo Nyɔŋmo nɔ toi hewɔ lε, wɔfei esha, wɔnaa nɔ, ni wɔgbɔioi.* Shi nɔ ko ye ni abaanye afee ye he. Yehowa eto gbejiant koni ekipɔ wɔ kεje esha kε gbele mli, ketsɔ e-Bi Yesu Kristo nɔ. Biblia lε tsɔɔ akε, Yesu tsɔ egbele lε nɔ ehā wɔná kρɔmɔnɔ. Kρɔmɔnɔ jí nɔ ko ni awɔc koni aŋmee mɔ ko he. Yesu adesa wala ni eye emuu lε ji kρɔmɔnɔ lε. (Kanemɔ Mateo 20:28.) Be ni Yesu je cmɔnses mli eŋmee hegbe ni eyɔc akε ebaahi shi ye shikρɔn lε nɔ kεya naanc lε he lε, no gbele gbe kεhā wɔ koni wɔnīne ashé nɔ fεe nɔ ni je Adam kε Hawa dεn lε nɔ ekoŋj. Nɔ ni Yesu fee lε tsɔɔ akε, lε ke Yehowa sumɔc wɔ waa. Nikasemɔ nεe baahā ohie asɔ Yehowa kε Yesu waa, ye Yesu gbele lε hewɔ.

1. MEE GBE Nɔ WɔBAANYE WɔNÁ YESU GBELE Lε HE SΕE ΗMENΕ?

Akəni wɔji eshafeeli hewɔ lε, wɔfei nibii pii ni Yehowa sumɔc. Shi kε wɔshwa wɔhe lεelεn ye wɔhe eshai lε hewɔ, wɔtsɔ Yesu Kristo nɔ wɔbi Yehowa ni eke wɔhe ake wɔ, ni wɔfee bɔ fεe bɔ ni

wɔbaanye ni wɔkafée nakai eshai lε ekoŋj lε, no lε, naanyobɔɔ ni mli wa waa baabakā wɔ kε Nyɔŋmo teŋ. (1 Yohane 2:1) Biblia lε kεe: “**Kristo gbo shi kome nyɔŋjø yε eshai ahewɔ, lε jał lε yε mεi ni ejaaa lε anajiaŋ, bɔ ni afee ni enyie nyεhiε kεya Nyɔŋmo ḥɔc.**”—1 Petro 3:18.

2. MEE GBE Nɔ WɔBAANYE WɔNÁ YESU GBELE Lε HE SΕE WɔSΕE?

Yehowa tsu Yesu koni eke adesa wala ni eye emuu ni eyɔc lε ahā “**koni mɔ fεe mɔ ni jieč hemɔkεyeli kpo yε [Yesu mli] lε hie akakpātā shi mɔn̄ ená naanc wala.**” (Yohane 3:16; shishigbε niŋmaa) Nɔ ni Yesu fee nee hewɔ lε, etsεŋ, Yehowa baafo nibii gbohii fεe ni ejε Adam toigbele lε mli keba lε sεe. Enε tsɔɔ akε, kε wɔjie hemɔkεyeli kpo yε afɔle ni Yesu shā lε mli lε, wɔbaaná hegbe ni wɔhi shi kεya naanc ye shikρɔn ni etsɔ paradeiso nɔ!—Yesaia 65:21-23.

* Esha jeee nɔ ko gbonyo ni afee kεkε. Etsɔɔ hu akε, gbe ebakā wɔ kε Nyɔŋmo teŋ, akəni wɔji Adam seshibii lε hewɔ.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nō hewō ni Yesu kē ewala hā
lē he saji krokomei, kē bō ni obaaná
egbele lē he sée ohā.

No mli lē, Adam eye emuu dani
egbo Nyējmo nō toi lē, no hewō
ni adesai feo esha ni amegboiō lē

3. Yesu gbele lē jieci wà kajece esha kē gbele mli

Jiemč VIDIO lē, ni nyesusua sanebimo ni nyiē
sée née he.

VIDIO: Meni Hewō Yesu Gbo?
—Fā 1 (2:01)

- Mee hegbe nōmee Adam be ni egbo Nyējmo nō toi lē?

Nyēkanea Romabii 5:12 lē, ni nyesusua
sanebimo née he:

- Mee gbe nō Adam esha lē sa ohe?

Nyēkanea Yohane 3:16 lē, ni nyesusua
sanebimo née he:

- Meni hewō Yehowa tsu e-Bi lē kēba
shikpōj lē nō lē?

4. Mei fée baanyé aná Yesu gbele lē he sée

Jiemč VIDIO lē, ni nyesusua sanebimo ni nyiē
sée née he.

VIDIO: Meni Hewō Yesu Gbo?
—Fā 2 (2:00)

- Te feo tēnē mei fée náá gbōmō kome
gbele he sée lē?

Nyēkanea 1 Timoteo 2:5, 6 lē, ni nyesusua
sanebimo née he:

- No mli lē, Adam ji gbōmō ni eye emuu, shi
akeni efee esha hewō lē, gbōmēi fée feo
esha ni amegboiō. No mli lē, Yesu hu ji
gbōmō ni eye emuu. Mee gbe nō eke
“kōmōmō ni sa” hā?

No mli Ie, Yesu ji adesa ni eye emuu,
ni ebo Nyɔŋmɔ̄ toi, no hewo Ie,
adesai ená hegbe ni baahā ameyé
emuu ni amehi shi keya naano

5. Kρɔmɔ̄nɔ̄ l̄e ji n̄ikeenii ni Yehowa k̄ehā bo

Yehowa nanem ei ls naa kρɔmɔ̄nɔ̄ l̄e ake n̄ikeenii
ni ek̄ehā ame. Ake n̄okwemɔ̄nɔ̄ l̄e, **nyɛkanea**
Galatiabii 2:20 l̄e, ni nyesusua sanebimɔ̄
n̄ee he:

- Mee gbe no bɔfo Paulo tsɔ̄o ake, enaa
kρɔmɔ̄nɔ̄ l̄e ake l̄e ehewɔ̄ akεhā?

Be ni Adam fee esha l̄e, abu l̄e ke eseshibii l̄e f̄ee
gbele fɔ̄. Shi Yehowa hā e-Bi l̄e bagbo koni onye
ohi shi keya naano.

Nyɛkanea njalei ni nyie s̄ee n̄ee, ni okwe ake
te Yehowa nu he ehā tεŋŋ̄ be ni e-Bi l̄e piŋ̄ l̄e.
Nyɛkanea Yohane 19:1-7, 16-18 l̄e, ni nyesusua
sanebimɔ̄ n̄ee he:

- Te onu he ohāa tεŋŋ̄ ye no ni Yehowa kε
Yesu fee ehā bo l̄e hewɔ̄?

EKOΛ CM KO BAABI BO AKΕ: “Te feo tεŋŋ̄ m̄o kome
gbōo ehāa mei fee l̄e?”

- Meni obaakεe l̄e?

EMLI OTI

Yesu gbele lə hewcə lə, Yehowa baanyə eke wəhe eshai ake wə, ni wəbaanyə wəhi shi kəya naano.

Məni Okase?

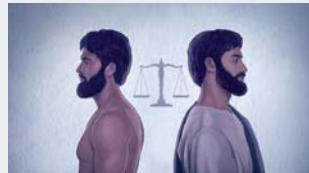
- Məni hewcə Yesu gbo?
- Məə shishinumə naa Yesu adesa wala ni eye emuu lə ji kpcəkə ni sa?
- Məə gbe nə obaanyə oná Yesu gbele lə he səe?

Deeti ni migbe nikasemə nəə naa

Nə Ni Obaanyə Ofee

- Be fəə be kə ooscole lə, daa Yehowa shi ye e-Bi lə ni ekehā wə lə hewcə.
- Nə Kroko Ni Obaanyə Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nə hewcə ni atəsə Yesu adesa wala ni eye emuu lə ake kpcəkə lə.

“Məə Gbe nə Yesu Afəleshaa lə Ji ‘Kpcəkəni Kəhə Məi Babaoo?’”

(jw.org lə nə sane)

Obaana nə ni esa ake wəfee koni ahere wə kəje esha kə gbele mli.

“Məə Gbe Nə Yesu Hərəcə Məi Ayiwala?”

(jw.org lə nə sane)

Ani Yehowa baanyə eke eshai ni cəpəhi ccy o də ake?

“Sanebiməni ni Biblia lə Eha Hetoo” (Buu-Məc, May 1, 2013)

Obaana bə ni Kristo afəleshaa lə he nii ni nuu ko kase lə wa lə ni etsake.

“Yiwale Nifeemə Kudccə Mi Dəqəj” (jw.org lə nə sane)

Kə ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fəə ni ycc
NIKASEMƏ 27 lə mli lə, skanimo okadi nəə loo yaakwə
Oyi Aná Wala Keya Naano! wolo lə mli ye jw.org lə nə

Nɔ Ni Obaanyɛ Ofee Ketscc Ake Ohie Esɔ Nɔ Ni Yehowa Kε Yesu Fee Amehā Bo Lε

Ké onaanyo ko ke bo nɔ ko fefeo lε, te onu he ohaa tεnɔ? Ijwanejee ko bε he ake, omii shεɔ ohe waa, ni otaac gbe ni obaatsɔ nɔ ohā ena ake ohie esɔ niikeenii lε. Yehowa kε Yesu ehā wɔ niikeenii ni fe fεɛ. Meni ji niikeenii nεɛ, ni meni wɔbaanyɛ wɔfee ketscc ake wɔhiie esɔ?

1. Meni ji nɔ kome ni wɔbaanyɛ wɔfee keda Nyɔŋmɔ kε Kristo shi ye nɔ ni amefee amehā wɔ lε hewɔ?

Biblia lε ewo shi ake, “mɔ fεɛ mɔ ni caij ni hemɔkε-yeli kpo ye [Yesu mli] lε” baanyɛ ahi shi kεya naano. (Yohane 3:16; shishigbe niŋmaa) Ké akεes wɔjie hemɔkεyeli kpo lε, te atsɔɔ tεnɔ? Jeee ake wɔbaahε Yesu nɔ wɔye kεkε. Esa ake wɔtsɔ yin ni wɔkρεɔ kε wɔnifeemɔi hu anɔ wɔhā ana ake wɔheɔ enɔ wɔyača enɔ. (Yakobo 2:17) Ké wɔtsɔ wɔnifeemɔi ke wɔwiemɔ nɔ wɔhā ana ake wɔheɔ enɔ, naanyobøni cayca enɔ lε, naanyobøni cayca enɔ lε. —Kanemɔ Yohane 14:21.

2. Mεe nifeemɔ srɔtɔ ko hāa wɔcɔjɔnɔ kpo ye nɔ ni Yehowa kε Yesu fee amehā wɔ lε hewɔ?

Gbi gbekε ni enɔ jetsεremɔ lε abaagbe Yesu lε, etɔɔ esεɛnyielɔ lε nɔ kroko ni amebaanyɛ amefee ketscc ake amehie esɔ efɔleshaa lε. Eto gbi juri srɔtɔ ko shishi, ni Biblia lε tsεɔ gbi juri nεɛ ake, ‘Nuŋtɔ Le Gbεkε Nyeli’ lε, loo nɔ ni atsɔɔ lε Kristo gbele lε Kaimɔ lε. (1 Korintobii 11:20) Yesu to nifeemɔ nεɛ shishi koni ebɔfoi lε—kε anɔkwa Kristofoi fεɛ ni baaba ye amεsεε lε—akai ake eke ewala fɔ̄ shi ehā wɔ. Eke famɔ hā ye niifeemɔ nεɛ he ake: “Nyεyaa nɔ nyεfea enε kεkaia mi.” (Luka 22:19) Ké otee Kaimɔ lε, ohāa anaa ake ohie sɔɔsɔ kpele ni Yehowa kε Yesu yɔɔ kehā wɔ lε.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nibii krokomei ni obaanye ofee ketsco
ake ohie eso csmcs kpele ni Yehowa ke Yesu
jie le kpo ametsco ca wa ei. Ni obaana no hewo
ni Kristo gbele le Kaimo le he hiaa le.

3. Ni ca csmcs tsiricco wɔfee no ko

Ngoo le ake, oomii ye faa ko mli, ni mo ko bahere bo. Ani obaajie no ni mo le fee ehā bo le keje ojwənjmō mli oya? Aloo obaatao gbei ni obaatsco no ohā ena ake, ohie eso no ni efee ehā bo le?

Yehowa ji mo ni hāa wɔ fεe wala.

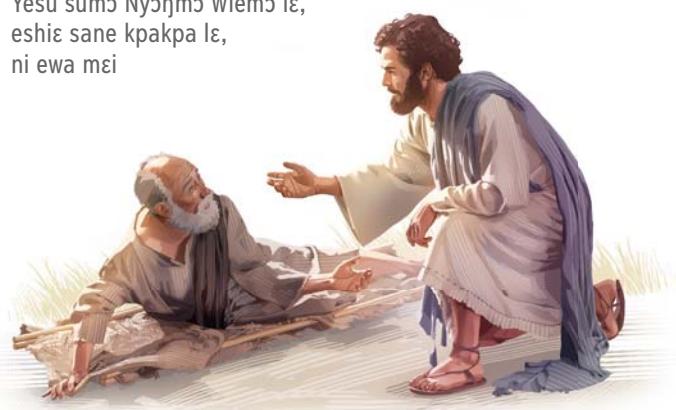
Nyekanea 1 Yohane 4:8-10 le,
ni nyesusua sanebimci nεe ahe:

- Meni hewo Yesu afleshaa le ji nikenii ni no be le?
- Te onaa no ni Yehowa ke Yesu fee amehā bo le tεnη?

Meni wɔbaanye wɔfee ketsco ake wɔhiε eso no ni Yehowa ke Yesu fee amehā wɔ le? **Nyekanea 2 Korintobii 5:15 ke 1 Yohane 4:11; 5:3** le. Ké nyekane ηmalεi le eko fεe eko nyεgbe naa le, nyesusua sanebimci nεe he:

- Ye ηmalε nεe naa le, meni wɔbaanye wɔfee kejie hiessco kpo?

Yesu sumo Nyekanea Wiemo le,
eshie sane kpakpa le,
ni ewa mei

4. Kasemc Yesu

No kroko ni wɔbaanye wɔfee kejie hiessco kpo ji, ni wɔbaakase Yesu. **Nyekanea 1 Petro 2:21** le, ni nyesusua sanebimci nεe he:

- Mεe gbei aŋ obaanye onyiε Yesu nanemahei le aseε kpakpa?

5. Yaa Kristo gbele Ie Kaimo Ie

VIDIO: Nyekaiia Yesu Gbele Le (1:41)

Nyekanea Luka 22:14, 19, 20 Ie, koni ona nō ni tee nō ye klenjkleŋ Nuŋtsā Le Gbeké Niyeli Ie shishi. No sse Ie, nyesusua sanebimo nō ahe:

- Məni tee nō ye Nuŋtsā Le Gbeké Niyeli Ie shishi?
- Məni blodo Ie ke wain Ie damo shi kəhā?
—Kwəmō kuku 19 ke 20 Ie.

Yesu miisumō ni ekaselci Ie aye gbi jurc ni ji, Nuŋtsā Le Gbeké Niyeli Ie shi kome daa afi, ye gbi ni egbo Ie nō. Enē hewō Ie, daa afi Ie, Yehowa Odasefoi kai Kristo gbele Ie tamō bō ni efā ake afee Ie Ie pərəeəre. Bō ni afee ni ole kpee ni he hiaa nō afeet Ie, **jiemō VIDIO Ie.** No sse Ie, nyesusua sanebimo ni nyie sse nō afeet he.

- Məni yaa nō ye Kaimo Ie shishi?

Blodo Ie ke wain Ie damo shi kəhā nō ko. Blodo Ie damo shi kəhā Yesu adesa gbomotsō ni eye emuu ni ekeshā afəlē ehā wō Ie. Wain Ie damo shi kəhā elā Ie

ΜΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: “Kέ ohe Yesu nō oye kəkə Ie, abaahere oyiwala.”

- Mee gbe nō obaanyé oké Yohane 3:16 ke Yakobo 2:17 Ie ahā amena ake, esa ake amefee babao fe nakai?

EMLI OTI

Ké wɔjje hemokkeyeli kpo ye Yesu mli ni wɔtee egbele le Kaimo le, no tsco ake, wɔhi eseo nɔ ni efee ehā wɔ le.

Məni Okase?

- Ké akees ojie hemokkeyeli kpo ye Yesu mli le, te atsco tεŋ?
- Məni obaasumɔ ni ofee ketsco ake ohie eseo nɔ ni Yehowa ke Yesu fee amshā bo le?
- Məni hewo ehe hiaa waa ake obaaya Kristo gbele le Kaimo le?

Deeti ni migbe nikasemɔ nua nua naa

Nɔ Ni Obaanye Ofee

- Yaa Kristo gbele le Kaimo ni abaafee le. Bi mɔ ni ke bo kasec nii le be ni abaafee, ni ojma ofɔ shi koni ohie akakpa nɔ.
- Nɔ Kroko Ni Obaanye Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

► 9:28

Məni Kristo gbele le tsireɔ wɔ ni wɔfee?

Eke Egboomotsuo Wo Yehowa Hiε Nyam

Obaale hemokkeyeli he saji pii, ke bɔ ni obaafee ojie le kpo.

“Oké Onifeemɔ Atsco ake Oheɔ Yehowa Shiwoi le Oye”
(Buu-Mɔɔ, October 2016)

Ké okane sane ni ji, “Minuɔ He Ake Mihe Etse, Ni Sεenamɔ Ye Mihe” le, obaana bɔ ni yoo ko shihile tsake kwraa be ni enu afɔle ni Kristo shā le shishi jogbaŋŋ le.

“Biblia Le Tsakeɔ Mei”
(Buu-Mɔɔ, August 1, 2011)

Obaana nɔ hewo ni ké atee Kaimo le, mei fioo pe yε blodo le ni amenuɔ wain le eko le.

“Məni Hewo Esoro Bɔ ni Yehowa Odasefoi Feɔ Nuŋtɔɔ le Gbɛkɛ Niyeli le Kaimo le ye Jamɔi Krokomei le Anɔ He Le?” (jw.org le nɔ sane)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei feε ni yɔɔ
NIKASEMO 28 le mli le, skanimo okadi nee loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nɔ

Ké Mɔ Ko Gbo Lε, Nεgbe Eyaa?

Ani mɔ ko ni osumcɔ esane waa egbo? Ké okε shihile ni naa wa nεe eko kpe lε, ekole obaabi ohe ake: ‘Ké mɔ ko gbo lε, nεgbe eyaa? Ani wɔbaana wɔcɔnɔ ni egboi lε ekonjɔ?’ Obaana hetoi ni shεjε mɔ mii ni Biblia lε kεhāa ye nikase-mɔ nεe ke nɔ ni nyi sεe lε mli.

1. Ké mɔ ko gbo lε, ani ele nɔ ni yaa nɔ?

Yesu ke gbele to wɔ ni tsii he. Ké wɔ ni tsii nyɔ mɔ ko nɔ lε, eleee nɔ ni yaa nɔ yε he ni ekā lε. Mεe gbe nɔ gbele tamɔ wɔ nɔlɔn? Ké mɔ ko gbo lε, enuuu nɔ ko nɔ ko he. Ni ekɔcɔ he eko bɔ ni esumcɔ enanemεi ke eweku lε hā lε, enuŋ shoo-feemo he, ejaaKE Biblia lε kee: “**Mεi ni egboi lε leee nɔ ko nɔ ko kwraa.**”—Kanemɔ Jajelɔ 9:5.

2. Ké wɔle anɔkwale ni kɔɔ gbele he lε, mεe gbe nɔ ebaawa wɔ?

Mεi pii sheɔ gbele gbeyei—ni amεsheɔ mεi ni egboi lε po gbeyei! Shi nɔ ni Biblia lε kecɔ yε gbele he lε baashεje omii waa. Yesu wie ake: “**Anɔkwale lε baahā nyεye nyεhe.**” (Yohane 8:32) Jamci komεi tsɔɔ ake, nɔ ko yε wɔmlı ni yaa nɔ ehio shi yε wɔgbεle sεe, shi jeee nakai kwraa Bi-

blia lε tsɔɔ. No hewɔ lε, mɔ ko mɔ ko piŋŋ kε egbo. Agbenε hu, akεni gbohii lε leee nɔ ko nɔ ko hewɔ lε, amεnyεŋ amεfee wɔ nɔ ko. Enε hewɔ lε, ehe ehiaaa ni wɔjā gbohii lε loo wɔfee kusum ko koni amεmli akafu wɔ, ni ehe ehiaaa hu ni wɔsɔle wɔhā amε.

Mεi komεi kεe amεnyεɔ amεkε gbohii lε wieɔ. Shi ejeee anɔkwale. Tamɔ wɔna lε, gbohii lε “leee nɔ ko nɔ ko kwraa.” Ké mɔ ko susuɔ ake enyεɔ eke gbohii wieɔ lε, yε anɔkwale mli lε, daimonioi ni amεkwa amεfee amεhe mεi ni egboi lε ekεwies lε. Hewɔ lε, kε wɔle anɔkwale ni kɔɔ gbele he lε, ebuɔ wɔhe kejεɔ daimonioi lε ahe. Yehowa ebo wɔ kɔkɔ ake wɔkε gbohii lε akawie, ejaaKE ele ake kε wɔkε daimonioi lε shāra lε, no baaye wɔ awui.—Kanemɔ 5 Mose 18:10-12.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana saji krokomei ni Biblia le ewie ye gbele he, ni no baahā ohe Nyōnja ni cōmcus cōy ni cōmcus cōy ni piŋŋi mēi ni egboi le oye waa.

3. Mee shihile tuuntu mli gbohii le yōc?

Ye je leŋ fēe le, mēi hie susumōi srōtoisrōtoi ye shihile mli ni gbohii le yōc le he. Shi jeee susumōi nēe fēe ji anōkwale.

- Ye he ni oyōc le, mee susumōi mēi hie ye shihile mli ni gbohii le yōc le he?

Bō ni afee ni ona nō ni Biblia le tsōcōcō le, [jiemō VIDIO le](#).

Nyōkanea Jajelō 3:20 le, ni nyēsusua sanebimōi nēe ahe:

- Ye ḥimalē nēe naa le, kē mō ko gbo le, nēgbē eyaa?
- Ani nō ko ye mō le mli ni yaa nō ehič shi ye egbele sēe?

Yesu naanyo kpaakpa ko ni atsēcō le Lazaro le gbele he sane ye Biblia le mli. Be ni **nyōkanea Yohane 11:11-14** le, kwēmō bō ni Yesu wie shihile mli ni Lazaro yaje le he ehā. No sēe le, nyēsusua sanebimōi nēe ahe:

- Mēni he Yesu kē gbele to?
- Mēni enē tsōcōcō wa ye shihile mli ni gbohii le yōc le he?
- Te onaa nō ni Biblia le tsōcōcō ye shihile mli ni gbohii le yōc le he le ohāa tēŋŋi?

VIDIO: Mee Shihile Mli Gbohii Le Yōc?—Vidio Le Fā Ko (1:19)

4. Ké wôle anòkwale ni kóo gbele he lè, ewaa wó

Ké wôle anòkwale ni kóo gbele he lè, wóshéee gbohii lè gbeyei. **Nyékanea Jajel 9:10** lè, ni nyésusua sanebimò nèe he:

- Ani gbohii lè baanyé aye wó awui?

Biblia mli anòkwale lè buò wóhe koni wókajá gbohii lè, ni ebuò wóhe hu ni wókafee kusumii ni mèi feò koni gbohii lè amlí akafu amé lè.

Nyékanea Yesaia 8:19 ke Krojimò 4:11 lè, ni nyésusua sanebimò nèe he:

- Ké mó ko jáa gbohii loo eféò nibii koni gbohii lè awa lè lè, ké okwé lè, te Yehowa baana lè ehá tèñj?

Anòkwale ni kóo gbele he lè hää wóyeò wóhe kójeò kusumii ni esaaa Yehowa híe lè ahe

5. Ké wôle anòkwale ni kóo gbele he lè, eshéjéò wómii

Atsòò mèi píi ake, ké amegboi lè abaagbala amètoi yé nibii gbohii ni amefee lè hewò. Shi ejéò wónnaa ake wóbale ake mó ko mó ko piñj yé egbele sèè —mèi ni eféò eshai ni yóò hiépccò waa lè po piñj.

Nyékanea Romabii 6:7 lè, ni nyésusua sanebimò nèe he:

- Biblia lè tsòò ake, ké mó ko gbo lè abuò lè bem kójeò ehe esha lè mli loo ake ehe esha lè kóò lè. Hewò lè, ké okwé lè, mèi ni egboi lè miipin yé eshai ni amefee lè hewò?

Ké wóbale Yehowa jogbañj lè, wóbaana ake egba-laaa gbohii lè atoì yé gbe ko kwraa nò. **Nyékanea 5 Mose 32:4 ke 1 Yohane 4:8** lè, ni nyésusua sanebimò nèe ahe:

- Ké okwé lè, Nyékanea ni yóò sui ni awié he yé ñmaléi nèe amlí lè baapiñ mèi ni egboi lè?
- Ani anòkwale ni kóo gbele he lè ni oná ole lè, shéjéò omii? Meni hewò okéò nakai?

MÈI KOMÈI KÈO AKÈ: “Miishe gbeyei ake ekole abaapiñ mi yé migbele sèè.”

- Mèi ñmaléi ni shéjéò mó mii obaanyé okane ohá amé?

EMLI OTI

Ké mɔ̄ ko gbo lε, ewala sε̄s foo.
Gbohii lε piŋŋi, ni amεnyε̄ amεyε̄
wɔ̄ awui hu.

Mε̄ni Okase?

- Ké mɔ̄ ko gbo lε, negbε̄ eyaa?
- Ké wɔ̄le anɔ̄kwale ni kɔ̄ gbele
he lε, mε̄s gbe nɔ̄ ewaa wɔ̄?
- Ké wɔ̄le anɔ̄kwale ni kɔ̄ gbele he
lε, mε̄s gbe nɔ̄ eshejε̄c wɔ̄mii?

Deeti ni migbe nikasemɔ̄ nε̄s naa

Nɔ̄ Ni Obaanyε̄ Ofee

- Bɔ̄ mɔ̄dε̄l ni okpe njmalei ni
yɔ̄c nikasemɔ̄ nε̄s mli lε atε̄l
ekome owo oyitson koni onyε̄
ogbála shihile mli ni gbohii lε
yɔ̄c mli otsɔ̄c mɔ̄ ko.
- Nɔ̄ Kroko Ni Obaanyε̄ Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nɔ̄ ni wiemɔ̄ ni ji
“susuma” lε tsɔ̄c diε̄ntse
ye Biblia lε mli.

“Mε̄ni Ji Susuma Lε?”
(jw.org lε nɔ̄ sane)

► 3:07

Obaana kejji Nyɔ̄ŋjɔ̄ gbalaa
mei atoi ye hel la mli.

**Ani Apījɔ̄ Mei Ye
Hel Lε̄sε̄lε̄?**

Ani ehe miihia kwraa ni
wɔ̄she gbohii lε gbeyei?
**Gbohii lε Amumɔ̄—Ani Amε̄
baanyε̄ Amεyε̄ Amεbu Bo
Loo Amεha Bo? Ani Amεyε̄
Diε̄ntse?** (broshuɔ̄)

Obaana bɔ̄ ni nuu ko tsui nyɔ̄
emli be ni ená ele shihile mli ni
gbohii lε yɔ̄c lε.

**“Minya Hetoi ni Yɔ̄c Faŋŋi ni
Shishinumɔ̄ Waaa ni Biblia lε
Kε̄hā lε Ahe”** (Buu-Mɔ̄c,
February 1, 2015)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fε̄s ni yɔ̄c
NIKASEMɔ̄ 29 lε mli lε, skanimɔ̄ okadi nε̄s loo yaakwε̄
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lε mli ye jw.org lε nɔ̄

Mei Ni Osumcc Amesane Ni Egboi Le Baanye Aba Wala Mli Ekonj!

Gbele ye dɔlɛ waa, ni ehā mei yeo awerɛho. No hewɔ ni Biblia le tsɛɔ gbele ake henyele le. (1 Kɔrintobii 15:26) Nikasemo 27 le hā ona ake, Yehowa baaye nakai henyele le nō kunim. Shi mei ni egboi momo le hu? Meni abaafee ahā ame? Yehowa ewo shi kroko hu ni nō be ake, ebaahā mei babaoo ni anyeŋ atsɔɔ ameyibɔ le aba wala mli ekonj, ní amehi shi kεya naano. Obaakase shiwoo nεe he nibii pii ye nikasemo nεe mli. Ani ene baanye aba mli lεslεŋ? Ké atee ame shi le, ani amebaahi ɻwεi aloo shikρɔŋ le nō?

1. Meni Yehowa sumcc ni efēe ehā mei ni wɔsumcc amesane ni egboi le?

Yehowa miishwe waa ni ehā mei ni egboi le aba wala mli ekonj. Nuu ko hi shi ye blema ni atsɛɔ le Hiob, ni ehe eye waa ake, kέ egbo le Nyɔŋmɔ hie kpaŋ eno. Ekees Nyɔŋmɔ ake: “**Obaatse, ni mahere bo nō [kεje Gbonyobu le mli].**”—Kanemɔ Hiob 14:13-15.

2. Te wɔfɔc tεŋj wɔlɔc ake abaanye atee mei ni egboi le shi le?

Be ni Yesu yɔɔ shikρɔŋ le nō le, Nyɔŋmɔ hā le he-walɛ ni ekεtεe gbohii ashi. Yesu hā gbeke yoo ko ni eye afii 12 ke yoo okulafo ko binuu ba wala mli ekonj. (Marko 5:41, 42; Luka 7:12-15) Sεe mli le, Yesu naanyo ko ni atsɛɔ le Lazaro le hu gbo.

Be ni afū Lazaro sεe gbii ejwε sɔŋŋ le, Yesu hā eba wala mli ekonj. Yesu sɔle ehā Nyɔŋmɔ, kεkε ni ebo ekees: “Lazaro ee, jee kpo!” Ni “**nuu ni no mli le egbo le je kpo**”—eba wala mli ekonj! (Yohane 11:43, 44) Kwe bɔ ni Lazaro wekumεi kε enanemεi le amii baashε amehe ahā!

3. Ani mei ni osumcc amesane ni egboi le baaba wala mli ekonj?

Biblia le ewo shi ake: ‘**Abaatee mei shi.**’ (Bɔfɔi 24:15) No mli le, mei ni Yesu tee ame shi be ni eyɔɔ shikρɔŋ le nō le be ɻwεi be ni etee ame shi le. (Yohane 3:13) Ehā ameba wala mli ekonj ye shikρɔŋ nεe nɔ, ni amεmii she amehe. Etseŋ, Yesu baatee mei akpekpe toi akpei abɔ hu shi, ni amebaahi paradeiso mli ye shikρɔŋ le nō kεya naano. Ekees abaatee “**mei fεe nī yɔɔ gbohii akaimɔ bui le amlı le**” shi, ni mei ni etamɔ nō ni ade-sai ahiε ekpa ameno, shi Nyɔŋmɔ kaič ame le fata he.—Yohane 5:28, 29; shishigbe niŋmaa.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana yε Biblia lε mli ake, Yesu baanyε atee gbohii ashi, ni ebaafee hu. Obaana ake, gbohiiashitee lε baanyε ashεje omii ni ehā oná hiεnɔkamɔ hu.

4. Yesu hā ana ake ebaanyε etee gbohii lε shi

Obaana nɔ ni Yesu fee ehā enaanyo Lazaro lε he saji krokomei. **Nyekanea Yohane 11:14, 38-44** lε, ni nyesusua sanebimɔ nεε ahe:

- Te wɔfeç tεnɔj wɔleç ake no mli lε, Lazaro egbo lεεlεj lε?—Kwεmɔ kuku 39 lε.
- Ké okwε lε, ejí no mli lε Lazaro etee ḥwεi kulε, ani Yesu baahā eba wala mli ekoñj yε shikrɔj lε nɔ?

Jiemɔ VIDIO lε.

**VIDIO: Yesu Tee Lazaro Shi
(1:16)**

5. Abaatee mei babaoo shi!

Nyekanea Lala 37:29 lε, ni nyesusua sanebimɔ nεε he:

- Negbε mei akpekpe toi akpei abɔ ni abaatee ame shi lε baahi?

Jeee mei ni já Yehowa lε pε Yesu baatee ame shi, ebaatee mei krokomei babaoo hu shi.

Nyekanea Bofoi 24:15 lε, ni nyesusua sanebimɔ nεε he:

- Namɔ obaasumɔ ni eba wala mli ekoñj?

Susumɔ enε he okwε: Bo ni ewaaa kεhāaa tse ko ake ebaatsιε ebi kεjε wɔ mli lε, nakai nɔŋŋu ewaaa kεhāaa Yesu ake ebaatee mɔ ko shi

6. Gbohiashitee lε baanyε ashεje omii ni ehā oná hiεnɔkamɔ hu

Yairo biyoo lε he sane ni yɔɔ Biblia lε mli lε esheje mei ni yεc awerɛho lε aten̄ mei pii amii, ni ewo ame hewale hu. **Nyekanea nakai sane ni ba mli lεelεŋ lε ye Luka 8:40-42, 49-56 lε.**

Dani Yesu baatee Yairo biyoo lε shi lε, ekeε Yairo ake: “Kaashe gbeyei, ná hemɔkεyeli kεkε.” (Kwεmɔ kuku 50 lε.) Mεε gbe nɔ gbohiashitee he hiεnɔkamɔ lε baanyε awa bo be ni . . .

- mɔ ko ni osumɔɔ esane egbo?
- oke shihile ko ni baanyε ahā ogbo lε ekpe?

Jiemɔ VIDIO lε, ni nyesusua sanebimɔ ni nyiε sεε nεε he.

- Mεε gbe nɔ gbohiashitee he hiεnɔkamɔ lε esheje Phelicity fɔlɔi lε amii, ni ewo ame hewale hu?

**VIDIO: Mεε Gbe Nɔ
Gbohiashitee He Hiεnɔkamɔ
Lε Hāa Anáa Ekāa? (3:21)**

MΕΙ KOMΕI KΕC AKΕ: “Miheee miyeee ake abaatee gbohii ashi kεba shikρɔŋ nεε nɔ.”

- Bo hu te osusuc tεŋŋu?
- Mεε ηmalε obaanyε okane koni amena ake, abaatee mei babaoo shi kεba shikρɔŋ nεε nɔ?

EMLI OTI

Biblia lε ewo shi akε, abaatee mei akpekpe toi akpei abɔ̄ shi. Yehowa miisumɔ̄ ni amεba wala mli ekonj, ni ehā Yesu hewale koni ekεtee amε shi.

Mεni Okase?

- Te wɔ̄fεc tεnji wɔ̄lεc akε, Yehowa ke Yesu miishwe waa ni amεtee gbohii lε shi lε?
- Negbε mei akpekpe toi akpei abɔ̄ ni abaatee amε shi lε baahi —njiwei aloo shikɔ̄j lε nɔ̄? Mεni hewc okεc nakai?
- Mεni hewc oho cεyo cεya waa akε mei ni osumɔ̄ amεsane ni egboi lε baanye aba wala mli ekonj lε?

Deeti ni migbe nikasemɔ̄ nεn naa

Nɔ̄ Ni Obaanyε Ofee

- Ké ole mo ko ni agbo yε enɔ̄ lε, jεe bulε mli oke gbohiiashitee he hiεnɔ̄kamɔ̄ lε ashεje emii.
- Nɔ̄ Kroko Ni Obaanyε Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana ɳaawoi kpakpai ni baanyε awa bo ni onyε odamɔ̄ awerhoyeli naa.

**“Nibii Ni Baanyε Awa
Mei Ni Agbo Yε Ameno”**
(Awake! No. 3 2018)

Ani Biblia mli ɳaawoi baanyε aye abua mo ko ni miiye awerhο?

**Be Ni Mɔ̄ Ko Ni Osunmɔ̄
Esane Egbo**

Ké mo ko ni gbeke ko sumɔ̄ esane gbo lε, te ebaafee tεnji edamɔ̄ naa?

Kρɔ̄tɔ̄mɔ̄ Lε

Ani abaatee mei komεi ashi keya ɳwεi? Namei atεn amε shi?

“Mεni Ji Gbohiiashitee Lε?”
(jw.org lε nɔ̄ sane)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fεn ni yɔ̄c
NIKASEMO 30 lε mli lε, skanimɔ̄ okadi nεn loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lε mli ye jw.org lε nɔ̄

Meni Ji Nyōjmo Mañtsøyeli Ie?

Sane ni he hiaa fe fée ni Biblia Ie wiec he ji Nyōjmo Mañtsøyeli Ie. Yehowa baatscø nakai Mañtsøyeli Ie nō ehā nō hewc ni ebc shikrōj Ie abamli. Meni ji Mañtsøyeli nē? Te wōfēc tēlēj wōlēc ake eeye nō bianc Ie? Meni Mañtsøyeli Ie efē momo? Ni meni ebaafē wōsē? Abaahā sanebimci nē hetoo ye nikasemc nē ke nikasemc enyū ni baanyiē sēc Ie amli.

1. Meni ji Nyōjmo Mañtsøyeli Ie? Namc ji e-Mañtse?

Mañtsøyeli nē ji nōyeli ko ni Yehowa Nyōjmo to shishi. Yesu Kristo, ni ji nōyeli nē Mañtse Ie, yeo nō kējēc ḥwēi. (Mateo 4:17; Yohane 18:36) Biblia Ie wie Yesu he ake: “**Ebaaye . . . Mañtse kēya naano.**” (Luka 1:32, 33) Yesu, ni ji Nyōjmo Mañtsøyeli Ie Mañtse Ie, baaye mō fée mō ni yōc shikrōj Ie nō Ie nō.

2. Namei baafata Yesu he kēye nō?

Mei komēi baafata Yesu he kēye nō. Mei ni je ‘**wēku fée wēku kē wiemc fée wiemc kē gōc-mei srōtoi fée kē jeñmañ fée jeñmañ mli baaye shikrōj Ie nō ake mañtsemēi.**’ (Krojicē 5:9, 10) Mei enyū baafata Kristo he kēye nō? Kējē be ni Yesu ba shikrōj Ie nō kēbashi amrc

nē, mei akpekpei abō ebatscōmō esēenyielci. Ani amē fée amēbaafata ehe kēye nō? Dabi. Ametēn mei 144,000 pe baaya ḥwei ni amēyafata Yesu he kēye nō. (Kanemc Krojicē 14:1-4.) Kristofoi krokomei fée ni baashwē ye shikrōj Ie nō Ie, baatscōmō Mañtsøyeli Ie shishi bii.—Lala 37:29.

3. Meni hewc Nyōjmo Mañtsøyeli Ie hi kwraa fe adesai ançyelii Ie?

Ké nōyeli ni ji adesai bō mōdēj ake amēbaafee nibii kpakpai po Ie, amēnyēj amēfee nō fée nō ni amēsumcō ake amēfee Ie. Ni bei komēi Ie, nōyeli ni bayec amēsēc Ie fōc amē pe amēnō mli, ni amēsumcō ni amēwaa mañbii Ie. Shi Yesu, ni ji Nyōjmo Mañtsøyeli Ie Nōyel Ie, kome too baaye nō daa. Nyōjmo eto “**mañtsøyeli ko ni anyēj hiē akpātā Ie shishi.**” (Daniel 2:44) Yesu baaye shikrōj muu Ie fée nō, ni eke mō fée mō baaye jogbaŋj, ekwēj hīsiaŋ. Yesu sumcō mō, emli hi, ni eyē jalē sane, ni ebaatscō mei ni amē hu amēsumcō mei, amēmli ahi, ni amēye jalē sane. —Kanemc Yesaia 11:9.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana no hewo ni Nyetm Maletsyeli le
hi kwraa fe adesai anoyelii le.

4. Noyeli ko ni yoo hewale waa baaye shikroq muu le fee no

Yesu Kristo ye hewale kwraa fe noyeloi ni ji adesai le. **Nyekanea Mateo 28:18** le, ni nyesusua sanebimo nes he:

- Mee gbe no Yesu noyeli le hi kwraa fe noyeloi ni ji adesai le anoo le?

Bei pii le, atsakec noyeloi ni ji adesai le, ni ameten mo fees mo yeo shikroq le fä ko pe no. Ni Nyetm Maletsyeli le hu? **Nyekanea Daniel 7:14** le, ni nyesusua sanebimo nes ahe:

- Meni hewo ehi waa ake 'akpatan Nyetm Maletsyeli le hie' le?
- Meni hewo ehi waa ake ebaaye shikroq muu le fee no le?

5. Esa ake ake noyeli kroko abaye adesai anoyelii anajian

Meni hewo esa ake Nyetm Maletsyeli le abaye adesai anoyelii anajian le? **Jiemc VIDEO le**, ni nyesusua sanebimo ni nyies see nes he.

VIDEO: Meni Ji Nyetm Maletsyeli Le?—Vidio Le Fä Ko (1:41)

- Mee yibii adesai anoyelii ewo?

Nyekanea Jajel 8:9 le, ni nyesusua sanebimo nes ahe:

- Ké okwe le, esa ake Nyetm Maletsyeli le abaye adesai anoyelii anajian? Meni hewo okeo nakai?

Yehowa miihala hii ke yei ni je shihilei sr̄toi f  e amli koni ameyafata Yesu he k  ye no

6. Ny  j  mo Ma  ntseyeli le ye n  cneli cu ni w   shishi

Yesu, w  -Ma  ntse le, bahi shi ake g  b  m  , hewo le, ebaany   ‘enu w  g  b  j  m  i le ahe eh   w  .’ (Hebreibii 4:15) Yehowa ji m   ni halaa hii ke yei anokwafoi 144,000 ni baafata Yesu he k  ye no le, kej  c “weku f  e weku ke wiem   f  e wiem   ke g  b  m  i sr  toi f  e ke jen  mar f  e jen  mar mli.” —Kropijem   5:9.

- Ani le ni ole ake, Yesu ke mei f  e ni baafata ehe k  ye no le ehi shi p  ej ake adesai le, sh  je  c omii? Meni hewo ok  c nakai?

7. Ny  j  mo Ma  ntseyeli le ye mlai ni hi kwraa fe adesai ancyelii le ana

Adesai ancyelii wo mlai ni amesusua ake ebaabu ameshishi bii le ahe ni amebaaná he s  e hu. Ny  j  mo Ma  ntseyeli le hu ye mlai ni esa ake eshishi bii le aye no. **Ny  kanea 1 Korintobii 6:9-11 le, ni ny  esusua sanebim  i nee ahe:**

- K  e m   f  e m   ye mlai ni Ny  j  mo ewo le ana le, k  e okwe le, te je le shihile baafee t  ej?*
- K  e okwe le, eja g  be ake Yehowa baakpa g  be ake Ma  ntseyeli le shishi bii le aye mlai nee an  ? Meni hewo ok  c nakai?
- Meni ts  c ake mei ni yeee mlai nee ana le baany   atsake?—Kw  em   kuku 11 le.

* Abaasusu mlai nee ekomei ahe ye F   3 le mli.

Adesai ancyelii wo mlai koni ebu manjii le ahe, n   amen   he s  e hu. Ny  j  mo Ma  ntseyeli le hu ye mlai ni hi kwraa fe adesai ana le ni bua eshishi bii le ahe, ni amenáa he s  e hu

EKOLE M   CO BAABI BO AKE: “Meni ji Ny  j  mo Ma  ntseyeli le?”

- Meni obaak  e le?

EMLI OTI

Nyɔŋmo Maŋtseyeli le ji nɔyeli diɛntse ni yɔɔ ñwəi, ni ebaaye shikpɔŋ muu le fée nɔ.

Mení Okase?

- Namei ji Nyɔŋmo Maŋtseyeli le nɔyeli le?
- Méni hewɔ Nyɔŋmo Maŋtseyeli le hi kwraa fe adesai anɔyeli le?
- Mee nibii komei Yehowa kpaa gbé ake Maŋtseyeli le shishi bii le baafee?

Deeti ni migbe nikasemo nɔε nɔaa

Nɔ Ni Obaanyɛ Ofee

- Kanemo nɔ ni awie yε Yesu nɔyeli le he yε Yesaia 11:1-10 le, ni okwε bɔ ni esoro no kwraa yε adesai anɔyeli he.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyɛ Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nɔ ni Yesu wie yε he ni Maŋtseyeli le yɔɔ le he.

"Ani Nyɔŋmo Maŋtseyeli le yε Otsui Mli?" (jw.org le nɔ sane)

Méni hewɔ Yehowa Odasefoi naa ake, anɔkwa ni amebaaye Nyɔŋmo Maŋtseyeli le he hiaa fe anɔkwa ni amebaaye adesai anɔyeli ko le?

Amefiɔ Nyɔŋmo Maŋtseyeli Le Sɛe

Obaana nɔ ni Biblia le ewie yε mei 144,000 le ni Yehowa halaa ni ameyafata Yesu he kεye nɔ le ahe.

"Namei Baaya ñwəi?"
(jw.org le nɔ sane)

Méni hā yoo ko ni awo le tsūn le yin tsɔ ake Nyɔŋmo pe ji mo ni baahā aye jałe sane yε jer fée le?

**"Mina Mɔ Ni Baahā Aye
Jałe Sane Ye Jer Fée"**
(Awake!, November 2011)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yɔɔ
NIKASEMO 31 le mli le, skanimo okadi nɔε loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nɔ

Nyɔŋmo Maŋtseyeli Le Miiye Nɔ Biane!

Nyɔŋmo Maŋtseyeli le bɔi nɔyeli ye ɻwɛi, ye afi 1914 mli. Nakai beiŋ nɔŋŋ ni adesai ançyele li le naagbee gbii le je shishi. Meni hewɔ wɔkeɔ nakai? Biblia mli gbalei ni eba mli, je ɻen shihile, ke sui ni mei ejie le kpo keje afi 1914 kebaa le hewɔ wɔkeɔ nakai le.

1. Meni Biblia le egba efɔ shi?

Biblia mli wolo ni ji Daniel le hāa wɔnaa akɛ, Nyɔŋmo Maŋtseyeli le baabɔi nɔyeli be ni be ko ni atseɔ le “bei kpawo” le eba naagbee. (Daniel 4:16, 17) Afii ohai abɔ sese le, Yesu tse nakai be le nɔŋŋ akɛ, “jeŋmaji le abei ni ato le,” ni ehā ana akɛ, ye egbi le amli le no mli le, ebako naagbee. (Luka 21:24) Wɔbaana ye nikasemɔ nese mli akɛ, bei kpawo le ba naagbee ye afi 1914 mli.

2. Te je ɻen shihile efee tɛŋŋ keje afi 1914 kebaa, ni mei sui mei ejie le kpo?

Yesu kaselɔi le bi le akɛ: “Meni baafee be ni oba le ke je le naagbee gbii le he okadi le?” (Mateo 24:3) Be ni Yesu hāa ame hetoo le, egba nibii pii ni baaba kɛ ebɔi nɔyeli ye ɻwɛi akɛ Nyɔŋmo Maŋtseyeli le Manjse. Nibii nese ekomei ji ta, hɔmɔ, ke shikrɔŋhosomɔi. (Kanemɔ Mateo 24:7.) Biblia le gba hu akɛ, sui ni mei baajie le

kpo ye “naagbee gbii le” amli le baahā je ɻen ‘shihile awa.’ (2 Timoteo 3:1-5) Keje afi 1914 kebaa le, nibii ni yaa nɔ ye je ɻen ke sui ni mei jieo le kpo le ke nɔ ni Biblia le gba le yaa pɛreɛpɛre.

3. Keje be ni Nyɔŋmo Maŋtseyeli le bɔi nɔyeli le, meni hewɔ je ɻen shihile efite kwraa le?

Be ni awó Yesu Nyɔŋmo Maŋtseyeli le Manjse le sese etseee le, eke Satan ke daimonioi le wu ta ye ɻwɛi. Aye Satan nɔ kunim. Biblia le kɛ “ashɛ le afɔ shikrɔŋ, ni ashɛre ebɔfoi le hu ashwie afaata ehe.” (Krojimɔ 12:9, 10, 12) Satan mli efu waa diɛntse, ejaaakɛ ele akɛ abaakpätā ehie. No hewɔ le, le ehā mei piŋɔ ni amenaan nɔ ye je ɻen fɛe le. Enɛ hāa wɔnaa nɔ hewɔ ni je ɻen shihile efite kwraa le. Nyɔŋmo Maŋtseyeli le baahā naagbai nese fɛe sese afo.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana no hewo ni wɔkec ake Manțseyeli le bɔi nɔyeli ye afi 1914 mli le, ke no ni esa ake no atsire wo ni wɔfee.

4. Biblia gbae tsɔɔ ake, Manțseyeli le bɔi nɔyeli ye afi 1914 mli

Jiemɔ VIDIO le.

VIDIO: Nyɔjmo Mañtseyeli Le Bɔi Nɔyeli Ye Afi 1914 Mli (5:02)

Nyɔjmo hā blema Babilon manțse Nebukadnezar la lamɔ ko ni ji gbae. Bo ni Daniel tsɔɔ nakai lamɔ le mli ehā le hāa wɔnaa ake, ekɔ Nebukadnezar nɔyeli le ke Nyɔjmo Mañtseyeli le fεe he.

—Nyekanea Daniel 4:17 le.*

Nyekanea Daniel 4:20-26 le, ni nyek ekrabatsa le ahāa sanebimɔ ni nyis sse nee hetoo:

- (A) Meni Nebukadnezar na ye elamɔ le mli?
—Kwemɔ kuku 20 ke 21 le.
- (B) Meni abaafee tso le?—Kwemɔ kuku 23 le.
- (D) Ké “bei kpawo” le ba naagbee le, meni baaba?—Kwemɔ kuku 26 le.

Ye gbae nee klenkleŋ mlibaa le mli le . . .

- (E) Namɔ tso le damɔ shi kehā?
—Kwemɔ kuku 22 le.

* Kwemɔ naagbee saji enyɔ ni yɔɔ nikasemɔ nee fā ni ji Ehe Saji Krokomɛi le shishi le.

(E) Mee gbe no afo enyeli le sse?

—Nyekanea Daniel 4:29-33 le.

(F) Be ni “bei kpawo” le ba naagbee le, meni ba Nebukadnezar no?

—Nyekanea Daniel 4:34-36 le.

Ye gbae nee mlibaa ni ji enyɔ le mli le . . .

(G) Namei tso le damɔ shi kehā?

—Nyekanea 1 Kronika 29:23 le.

(H) Mee gbe no afo amençyeli le sse? Te wɔfe tɛnɔ wɔle ake be ni Yesu yɔɔ shikɔŋ le no mli le, atoko amençyeli le shishi ekoŋ le?—Nyekanea Luka 21:24 le.

(I) Mee be ato nɔyeli nee shishi, ni negbe ato shishi ye?

Meni bei kpawo le damɔ shi kehā?

Biblia le hei komɛi hāa wɔnu ehei krokomei ashishi. Ake nɔkweomɔnɔ le, Biblia mli wolo ni ji Kpojiemɔ le kee bei ete ke fā fe gbii 1,260. (Kpojiemɔ 12:6, 14) Bei kpawo ji nakai yibɔ le toi enyɔ, loo gbii 2,520. Bei komɛi le, Biblia le ke gbi kome damɔ shi kehā afi kome. (Ezekiel 4:6) No hewo le, bei kpawo le ni awie he ye Daniel wolo le mli le damɔ shi kehā afii 2,520.

Bɔ Ni Tso Lε He Lamɔ Lε Koo Nyɔŋmo Maŋtseyeli Le He

GBALE LE (Daniel 4:20-36)

(A) Tso ko ni da agbo

(B) "Nyɛfoa tso le nyɛfɔa shi,"
ni nyehāa 'bei kpawo ahoa'

👑 Noyeli

✖ Afo noyeli le sse

👑 Ato noyeli le
shishi ekonj

GBALE LE KLEŋKLEŋ MLIBAA

(E) Nebukadnezar,
Babilon maŋtse

(F) Afi 606 D.ŋ.B. sse le, Nebukadnezar
ye sekə, ni afii kpawo ho ni enyɛɛɛ eye nɔ

(G) Nebukadnezar hie tsere le,
ni ebɔi noyeli ekonj

GBALE LE MLIBAA NI JI ENY

(G) Blema Israel maŋtsem ei
ni damɔ shi kɛhā Nyɔŋmo
noyeli le

607 D.ŋ.B. ————— afii 2,520 —————>

(H) Akpātā Yerusalem hie, ni no fo blema
Israel maŋtsem ei le anoyeli le sse afii 2,520

1914 ŋ.B.

(I) Yesu bɔi noyeli ye ḥwɛi ake
Nyɔŋmo Maŋtseyeli le Maŋtse

VIDIO: Je Ləŋ Shihile Etsake Kwraa Keje Afi 1914 Kebaa (1:10)

5. Je ləŋ shihile etsake kwraa keje afi 1914 kebaa

Jiemč VIDIO Ie.

Yesu gba bɔ ni je ləŋ shihile baaji kē ebatsɔ Maŋtse. **Nyekanea Luka 21:9-11** Ie, ni nyesusua sanebimɔ nɛe he:

- Te shihilei nɛe aten no ni ona loo onu he Ie?

Bɔfo Paulo tsɔɔ sui ni mɛi baajie Ie kpo yɛ adesai anoyeli Ie naagbee gbii Ie amlı. **Nyekanea 2 Timoteo 3:1-5** Ie, ni nyesusua sanebimɔ nɛe he:

- Te sui nɛe aten no ni onaa ake mɛi jieci Ie kpo ɳmene Ie?

Ké oná ole nō ko ni baanyé awa mci, ni ehore amcyiwala lε, meni obaafee?

6. Akəni Nyəjəmō Maṇtsəyeli lε miiye nō hewç lε, meni esa ake wəfee?

Nyekanea Mateo 24:3, 14 lε, ni nyesusua sanebimō nəε ahe:

- Mee nitsumō ni he hiaa hāa wənaa ake, Nyəjəmō Maṇtsəyeli lε miiye nō biane?
- Te ooofee tənəj oke ohe awo nitsumō nəε mli lε?

Nyəjəmō Maṇtsəyeli lε miiye nō biane, ni etsən, ebaaye shikrōn muu lε fəe nō. Nyekanea Hebrībii 10:24, 25 lε, ni nyesusua sanebimō nəε he:

- Akəni ‘wəmiina ake gbi lε miibənəkə nəε,’ meni esa ake wəten mō fəe mō afee?

EKOΛ C MO BAABI BO AKΕ: “Meni hewç Yehowa Odasefoi wiec afi 1914 he waa lε?”

- Meni obaakəe lε?

EMLI OTI

Biblia mli gbale ke je leŋ shihile hāa wōnnaa ake, Nyɔŋmɔ Maŋtseyeli le miiye nō biane. Ké wōshie sane nēe ni wōtee asafon kpeei le, no baatsco ake wōhec ene wōyee.

Məni Okase?

- Be ni bei kpawo ni agba ye Biblia mli wolo ni ji Daniel le mli le ba naagbee le, məni ba?
- Məni hāa ohec oyec ake Nyɔŋmɔ Maŋtseyeli le bɔi nōcyleyi ye afi 1914 mli?
- Məni ké ofee le, no baatsco ake ohec oyec ake Maŋtseyeli le miiye nō biane?

Deeti ni migbe nikasemc nēe naa

Nō Ni Obaanyę Ofee

- Bɔɔ mōpēn ni obatsco sane kpakpa le shiels.
- Nō Kroko Ni Obaanyę Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nō ni blema saji ahe nilebi ke mei krokomei ewie yε tsakemo ni ba je le mli keje afi 1914 kεbaa le he.

“Be Ni Mei Ajənba Fite Kwraa”
(Awake!, April 2007)

Obaana bɔ ni gbalę ni yɔɔ Mateo 24:14 le tsake nuu ko shihile.

“Misumcɔ Bezbel Fe Nō Fεε Nō!”
(Buu-Mɔɔ No. 3 2017)

Te wōfəc təlŋj wōleč ake, gbale ni yɔɔ Daniel yitso 4 le kɔɔ Nyɔŋmɔ Maŋtseyeli le he?

“Mεε Be Nyɔŋmɔ Maŋtseyeli le Bɔi Nōyeli? (Fā 1)”
(Buu-Mɔɔ, October 1, 2014)

Məni tsco ake “bei kpawo” ni atsī tā ye Daniel yitso 4 le ba naagbee ye afi 1914 mli?

“Mεε Be Nyɔŋmɔ Maŋtseyeli le Bɔi Nōyeli? (Fā 2)”
(Buu-Mɔɔ, November 1, 2014)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fεε ni yɔɔ
NIKASEMO 32 le mli le, skanimo okadi nēe loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nō

Ni Ni Manțseyeli Lε Baafee

Nyɔŋmo Mañtseyeli lε miiye nɔ bianε. Etsεŋ, eke tsakemɔi wuji baaba shikρɔŋ lε nɔ. Obaana nibii kpakpai komεi ni Mañtseyeli lε baafee wɔsεε.

1. Meni Nyɔŋmo Mañtseyeli lε baafee koni toinjɔlε aba shikρɔŋ lε nɔ, ni aye jalε sane?

Yesu, ni ji Nyɔŋmo Mañtseyeli lε Mañtse lε, baakpātā mei fɔjí ke nɔyelii ahie yε Harmagedon ta lε mli. (Kropoimɔ 16:14, 16) Nakai beian lε, Biblia mli shiwoo nεe baaba mli kwraa. Ekeɔ ake: “Eshwε be fioo kεkε, ni onaŋ mei fɔjí lε dɔŋŋ.” (Lala 37:10) Yesu baatsɔ Mañtseyeli lε nɔ ehã toinjɔlε aba shikρɔŋ lε nɔ, ni aye jalε sane hu yε he fεe he.—Kanemɔ Yesaia 11:4.

2. Te shihile baatamɔ tεŋŋ, be ni mei fεe miifee Nyɔŋmo sɔmɔnnaa nii yε shikρɔŋ lε nɔ lε?

“Jalɔi lε, shikρɔŋ lε baatsɔ amεnɔ, ni amεbaah-i nɔ kεya naanc” yε Nyɔŋmo Mañtseyeli lε shishi. (Lala 37:29) Shihile baafee miishεε waa, ejaaκe mɔ fεe mɔ ni baahi shi yε nakai beian lε baafee jalε nii, ni ebaasumɔ Yehowa ke enyεmi gbɔmɔ hu! Hela mɔŋ mɔ ko mɔ ko, ni mɔ fεe mɔ baahi shi kεya naanc.

3. Ké akpātā mei fɔjí lε ahie sεe lε, meni Nyɔŋmo Mañtseyeli lε baafee?

Ké akpātā mei fɔjí lε ahie sεe lε, Yesu baaye manțse afii 1,000. Nakai beian lε, lε ke mei 144,000 ni baafata ehe kεye nɔ lε, baawa mei ni yɔɔ shikρɔŋ lε nɔ lε ni amεye emuu, ní amεfee esha. Be ni afii 1,000 lε baaba naagbee lε, shikρɔŋ muu lε fεe etso paradeiso fεfεo, ni mei fεe ni yɔɔ nɔ lε yε miishεε, ejaaκe amεye Yehowa mlai lε anɔ. Kεkε lε, Yesu ke nɔyeli lε baahā e-Tsε Yehowa ekonŋ. Ni Yehowa ‘gbεi lε he baatse’ yε gbe ni nɔ bε kwraa nɔ. (Mateo 6: 9, 10) Mɔ fεe mɔ baana ake, Yehowa ji Nɔyelɔ kpakpa ni jwεŋɔ eshishi bii lε ahe. No sεe lε, Yehowa baakpātā Satan, daimonioi lε, ke mɔ fεe mɔ ni baate shi awo enyεli lε hie. (Kropoimɔ 20: 7-10) Shihile kpakpai ni Nyɔŋmo Mañtseyeli lε kεbaaba lε baahi shi kεya naanc.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana no hewa ni wobaanye wache
wacye ake, Nyetmō baatsē Māntsēyeli le
no ehā nibii fēe ni Biblia le ewie ake
ebaaba wosse le aba mli le.

4. Nyetmō Māntsēyeli le baafo adesai ancyelii fēe sēe

"Gbōmō yec gboomō no kyeo le awui." (Jajels 8:9)
Yehowa baatsē e-Māntsēyeli le no ejaje tōtōmo nēe.

Nyekanea Daniel 2:44 ke 2 Tesalonikabii 1:6-8 le,
ni nyesusua sanebimoi nēe ahe:

- Meni Yehowa ke e-Bi Yesu baafee nocyeloi ni ji
adesai le ke ameseefiloi le?
- Meni okase ye Yehowa ke Yesu he ni hāa onaa
ake amebaaye jale sane?

VIDIO: Yesu Hā Ana No Ni
Māntsēyeli Le Baafee (1:13)

5. Yesu ji Māntsē ni no be

Yesu, ni ji Nyetmō Māntsēyeli le Māntsē le, baafee nibii kpakpai pii ehā
mei ni baahi shikrōj le no le. **Jiemō VIDIO le** koni ona bō ni Yesu ehā
ana ake eesumō ni ewa mei, ni ake, Nyetmō ehā le hewale hu ni ekēfee
nakai.

Nibii ni Yesu fee be ni eyō shikrōj le no le hā ana no ni Māntsēyeli le
baafee. Te jōcmōi ni nyis sēe nēe atēj no ni okpaa gbe waa le?

Nyekanea ḥmalē ni atsē yisē ni wies jōcmōi le ahe le.

SHIKPOJU CYCAY IN BE ... CN CN ...

EBAAJE JEWESI . . .

- ekudə ahum.
—Marko 4:36-41.

- etsə naakpəe gbe nō elə məi akpei abo.—Mateo 14:17-21.

- etsa məi babaoo.
—Luka 18:35-43.

- etee gbohii ashi.
—Luka 8:49-55.

- ejie nibii ni fiteə shikpoj 1e fəə kəya.
—Yesaia 35:1, 2.

- efo həmc səə yə jeŋ fəə.
—Lala 72:16.

- ekwə ni hela akamə mə ko mə ko.
—Yesaia 33:24.

- efo gbele səə.
—Kpojiemə 21:3, 4.

6. Nyəjəmə Mañtsəyeli 1e baafee nibii kpakpai pii

Mañtsəyeli 1e baahā adesai aná shihile kpakpa ni Yehowa to hā ame 1e. Aməbaahi shi kəya naano yə shikpoj ni etsə paradeiso nō. [Jiemə VIDEO 1e](#) koni ona bə ni Yehowa baatsə e-Bi Yesu nō ehā eyinwoo 1e aba mli.

**VIDEO: Nibii Kpakpai Ni Baaba Wəsəsə
1e Ahe Mfoniri (4:38)**

Nyəkanea Lala 145:16 1e, ni nyəsusua sanebimo nəə he:

- Te le ni ole ake Yehowa baahā 'nō fəə nō ni hie kā 1e atə ke nō ni etaoc' 1e hāa onu he ohāa təŋŋu?

MƏI KOMEI KƏC AKƏ: "Ké wə fəə wəfee ekome 1e, wəbaanyə wətsu je 1eŋ naagbai 1e ahe nii."

- Məə naagbai Nyəjəmə Mañtsəyeli 1e baatsu he nii ni adesai ançyelii 1e nyəŋ atsu he nii?

EMLI OTI

Nyçejmō Mañtseyeli le baatsu Nyçejmō yiñtoo le he nii. Ebaahā shikpōn muu le fée atso paradeiso, ni gbōmei kpkai baahi nō, ni amebaajā Yehowa keya naanō.

Mení Okase?

- Mee gbe nō Nyçejmō Mañtseyeli le baatse Yehowa gbéi le he?
- Mení hewā wɔbaanyus wɔhe wɔye ake Nyçejmō Mañtseyeli le baahā shiwoi ni yɔɔ Biblia le mli le aba mli le?
- Te jccomoi ni Mañtseyeli le kebaaba le aten nō ni okpaa gbe waa le?

Deeti ni migbe fā nēe naa

Nō Ni Obaanyę Ofee

- Oke trati ni ji, *Mení Ji Nyçejmō Mañtseyeli Lε?* atsu nii kεje sanegbaa shishi.
- Nō Kroko Ni Obaanyę Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nō ni Harmagedon ji.
“Mení Ji Harmagedon Ta Lε?”
(jw.org le nō sane)

Obaana nibii ni baaya nō ye be ni Yesu tse le ake “amanehulu kpeteñkpele” le mli.—Mateo 24:21.

“Mení Ji Amanehulu Kpeteñkpele Lε?” (jw.org le nō sane)

Obaana bō ni wekui baanye afee ekome kεfee jccomoi ni Mañtseyeli le kebaaba le ahe mfoniri.

Feemo Ohe Mfoniri Ake Oye Paradeiso Le Mli

Ye sane ni ji, “Saji Pii Hao Mi” le mli le, obaana bō ni nuu ko ni tse emaq le hie attua le ná sanebimoi ni haoc le le hetoo.

“Biblia Le Tsakeo Mei”
(Buu-Mɔɔ, January 1, 2012)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yɔɔ
NIKASEMO 33 le mli le, skanimo okadi nēe loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naanō! wolo le mli ye jw.org le nō

MENI OKASE YE FÃ 2 LE MLI?

Otscessi le bo baasusu sanebimoci ni nyie sse nee ahe:

1. Meni Nyçejmo baafee amale jamo?
(Kwemô Nikasemô 13.)

2. Nyekanea 2 Mose 20:4-6.

- Ké mei kese amemuiitsa amagai ke mfonirii anç amemijá Yehowa le, te Yehowa nuç he ehá tenej?
- (Kwemô Nikasemô 14.)

3. Namó ji Yesu?

(Kwemô Nikasemô 15.)

4. Te Yesu sui le aten no ni feo bo feo waa le?
(Kwemô Nikasemô 17.)

5. Nyekanea Yohane 13:34, 35 ke Böfoi 5:42.

- Ijemene le, namei ji Kristofoi dienctsé?
Meni hää onaa ake ameji Kristofoi dienctsé?
- (Kwemô Nikasemô 18 ke 19.)

6. Namó ji asafo le yitso, ni mes gbe no ettsa ekuducca asafo le?
(Kwemô Nikasemô 20.)

7. Nyekanea Mateo 24:14.

- Mes gbe no gbale nee baa mli ijmené?
  - Namei ogbaa ame sane kpakpa le?
- (Kwemô Nikasemô 21 ke 22.)

8. Ani oona ake baptismic ji oti ko ni esa ake obo mçdeñ oshe he?
Meni hewo?

(Kwemô Nikasemô 23.)

9. Te wobaafee tenej wobu wche keje Satan ke daimonioi le ahe le?
(Kwemô Nikasemô 24.)

10. Mes shihile Nyçejmo sumco ni wcná?
(Kwemô Nikasemô 25.)

11. Meni hewo adesai naa no ni amegboi le?
(Kwemô Nikasemô 26.)

12. Nyekanea Yohane 3:16.

- Meni Yehowa efee koni ejie wo keje esha ke gbele mli?
- (Kwemô Nikasemô 27.)

13. Nyekanea Jajelô 9:5.

- Ké mo ko gbo le, nègbè eyaa?
  - Meni Yesu baafee ehá mei akpekpe toi akpei abo ni egboi le?
- (Kwemô Nikasemô 29 ke 30.)

14. Meni hewo Nyçejmo Mançseyeli le hi kwraa fe nçyelii krokomei fée le?
(Kwemô Nikasemô 31 ke 33.)

15. Ani oheo oyec ake Nyçejmo Mançseyeli le miiye no biané? Meni hewo okewa nakai? Mes be ebçi nçyeli?
(Kwemô Nikasemô 32.)

Saji ni obaasumco ni obi:

FĀ 3

Nō Ni Obaakase: Obaana nō ni
Nyūnū mīsumō cōwūcō ni ejálci afee

CMASEKNI

- 34 Məni Wəbaanyus Wəfee
Koni Yehowa Ana Ake Wəsumcō Lē?
- 35 Bō Ni Wəbaafee Wəkpē Yiq Kpakpai
- 36 Ye Anōkwa Ye Nō Fēe Nō Mli
- 37 Nō Ni Biblia Le Wie
Ye Nitsumō Kē Shika He
- 38 Ohie Asō Wala Ni Nyōjmo Edro Bo Lē
- 39 Bō Ni Nyōjmo Naa Lā Ehāa
- 40 Məni Esa Ake Wəfee Koni Wəhe Atse
Ye Nyōjmo Hie?
- 41 Məni Biblia Le Kē
Ye Bōlēnamō He?
- 42 Məni Biblia Le Kē
Ye Oshijayeli Kē Gbalashihilē He?
- 43 Te Esa Ake Kristofoi
Ana Dāanumō Amchā Tēnē?
- 44 Ani Gbijurcylē Fēe Saa Nyōjmo Hie?
- 45 Te Wəcfee Tēnē Wəhā Ana Ake
Wəfīcī Nyōjmo Nōyeli Le Pe Sēe?
- 46 Məni Hewō Esa Ake Ojčō Ohe Nō,
Ni Ohā Abaptisi Bo?
- 47 Ani Oshē Mō Ni Abaanyus Abaptisi Lē?

Məni Wōbaanyę Wōfee Koni Yehowa Ana Ake Wōsumcā L?

Ani ni oyoo keshā Nyələmō lē mli ewa fe bō ni ejī dani ake bo bōi Biblia lē kasemō lē? Ani obaasumcō ni oya nō ofee nibii ni baahā naanyo-bōcō ni cōyō okē lē teñ lē mli awa? Ké nakai ni lē, no lē kaimō ake babao ni Yehowa naa ake sumcō ni oyoo keshā lē lē miida lē, babao ni ebaasumcō bo ni eye ebua bo ji no. Məni obaanyę ofee koni ena ake osumcō lē?

1. Mee gbe nō wōhāa Yehowa naa ake wōsumcā lē cōcumso?

Ké wōbo Yehowa toi lē, no hāa enaa ake wōsumcō lē. (Kanemō 1 Yohane 5:3.) Enyeesē mō ko mō ko nō ni ebo lē toi. Moj lē, ehāa wōterē mō fēe mō hegbe ni etscō kejī ebaabo lē toi loo eboj lē toi. Məni hewō efēc nakai? Yehowa sumcō ni ‘wōjē wōtsui mli wōbo lē toi.’ (Romabii 6:17) Enē tsccō ake, esumcō ni obo lē toi, jeee akēni akēfi ono lē hewō, shi moj akēni osumcō lē lē hewō. Ato wolo nēe fā 3 kē 4 lē he gbejiano koni ewa bo ni ofee nibii ni Yehowa nyaa he, ni otsi ohe keje nibii ni enyaaa he lē hu ahe koni ena ake lē cōcumso.

2. Məni hewō jeee be fēe be wōnāa lē mli ake wōbaahā Yehowa ana ake wōsumcā lē lē?

“Jalā tsatsi shihilei babaoo ni mli wawai amli.” (Lala 34:19) Akēni wōyeee emuu hewō lē, jeee be fēe be wōnycā wōfēcō nō ni ja. Ni bei komēi lē, wōkē shika he naagbai kpeç, ayeç wō sane fēj, ni wōkē naagbai krokomei hu kpeç. Ké wōkē shihilei ni mli wa kpe lē, ekole, wōnāj lē mli ake wōbaafee nō ni Yehowa sumcō ni wōfee. Nō hewō lē ji ake, efēc tamcō nō ni kē wōfee nō ni Yehowa sumcō lē, no moj baahā wōhe ajō wō. Shikē ojē otsuij ofee nō ni Yehowa sumcō lē, ebaana ake osumcō lē fe nō fēe nō. Ni no baahā ena ake oyēc lē anōkwa. Kēkē lē, lē hu ebaaye bo anōkwa. Eshiq bo kōkōkō.—Kanemō Lala 4:3.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana no hewo ni kē obo Yehowa toi lē enáa miishée lē, ke no ni baawa bo ni oya no obo lē toi.

3. Sane ko ni koo ohe

Abo amanis yē Biblia mli wolo ni ji Hiob lē mli ake, Satan ke sane ko fō Hiob ke mei fēe ni miisumō ni amejá Yehowa lē anō. **Nyekanea Hiob 1:1, 6–2:10** lē, ni nyesusua sanebimō nēe ahe:

- Meni Satan kēe no hewo Hiob boō Yehowa toi lē?
—Kwemō Hiob 1:9-11 lē.
- Mēe sane Satan kefō adesai fēe ni bo hu ofata he lē anō?—Kwemō Hiob 2:4 lē.

Nyekanea Hiob 27:5b lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

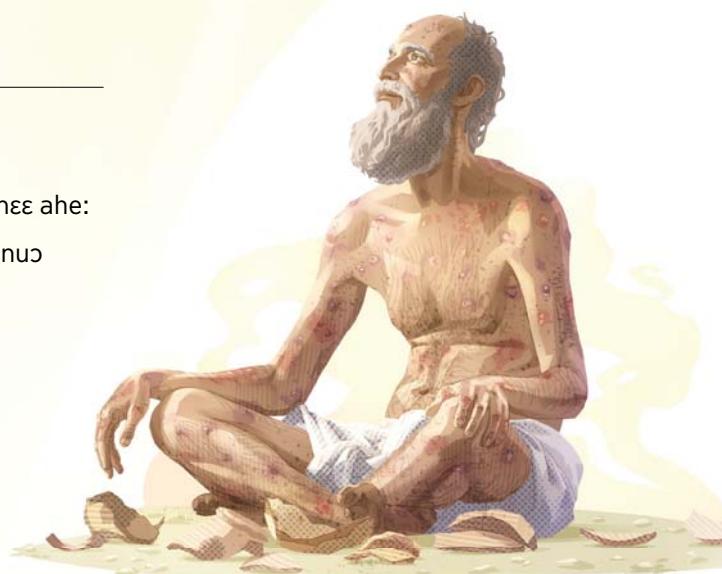
- Meni Hiob fee ketsōo ake esumōo Yehowa lēlēlē?

Hiob tee no eye Yehowa
anōkwa koni Yehowa ana
ake esumōo lē

4. Hā Yehowa tsui anya

Nyekanea Abei 27:11 lē, ni nyesusua sanebimō nēe ahe:

- Kē ohā ohie kā shi ni obo Yehowa toi lē, te enu
he ehāa tēlē? Meni hewo enu he nakai?

5. Obaanyę oye Yehowa ančkwa

Ké wōčsumcā kēhā Yehowa le hāa wōgbaa mei ehe sane. Ni ančkwa ni wōyečā le le hāa wōfēč nakai kē efeemč wa po. **Jiemč VIDIO le**, ni nyesusua sanebimči ni nyiē sēe nēe ahe.

- Ani bei komči le ewaa kēhāa bo ake obaagba mei Yehowa he sane?
- Mēni wa Grayson ni eye egbeyeishemč le nō?

VIDIO: Fā Ohemčkeyeli Le He Ké Ate Shi Awo Bo (5:09)

Ké wōčsumcā ni nō ni Yehowa sumčā ni wōčsumcā ni enyēčā le, ewaŋ kēhāŋ wō ake wōbaaye le ančkwa. **Nyekanea Lala 97:10** le, ni nyesusua sanebimči nēe ahe:

- Ye nō ni okase kēbashi biane le naa le, mēe nibii komči Yehowa sumčā? Mēe nibii komči enyēč?
- Te obaafee tēŋŋē osumč nō kpakpa ni onye nō fōŋ?

Ké wōčtee nō wōye Yehowa ančkwa le, no baahā ena ake wōčsumcā le

6. Ké wōbo Yehowa toi le wōnáa he sēe

Ye shihile fēe shihile mli le, kē wōbo Yehowa toi le wōbaaná he sēe. **Nyekanea Yesaia 48:17, 18** le, ni nyesusua sanebimči nēe ahe:

- Ani oheč oyeč ake ye shihile fēe shihile mli le, ehi jogbaŋŋ ake wōbaabo Yehowa toi? Mēni hewč okęč nakai?
- Kēbashi biane le, te oná Biblia le ke Yehowa, ni ji ančkwa Nyęgjumč le, he nii ni okaseč le he sēe ohā tēŋŋē?

MEM KOMEI KEC AKĘ: “Nyęgjumč gbaaaa ehe naa ye nibii ni mifeč le ahe.”

- Mēe njmalci obaanyę oke mei asusu he ketsčč ake wōnifeemči hāa Yehowa nāa miishęe loo ewerę hoo ehe?

EMLI OTI

Wōhāa Yehowa naa ake cōwūscō wa le cōwūscō wa le wōbō letoi ni wōfee nō fēe nō ni ekeē wō ake wōfee le, kē nakai feemō wa po.

Məni Okase?

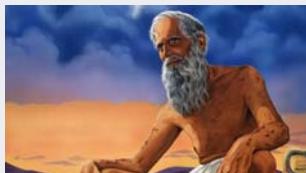
- Məni okase ye Hiob sane le mli?
- Te oofoee tēnē ohā Yehowa ana ake osumcō le?
- Məni baawa bo ni oya nō oye Yehowa anōkwa?

Deeti ni migbe nikasemō nēe naa

Nō Ni Obaanyē Ofee

- Kpe Abei 27:11 le owo oyitsoj, ni ojwēn he be fēe be ni obaanu he ake ewa ake obaabō Yehowa toi le.
- Nō Kroko Ni Obaanyē Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana bō ni obaafee oye Yehowa ke asafo le anōkwa.

**"Mə ni Yeo Anōkwa le,
Oyeo le Anōkwa"**

Obaana saji ni Satan keshwie adesai anō le he saji krokomei.

"Hiob Tee Nō Eye Anōkwa"
(*The Bible—What Is Its Message?*
fā 6)

Obaana ake gbekēbii bibii po baanye ahā Yehowa ana ake amesumcō le.

Hā Yehowa Aná Miishēe

Kē oblanyo loo oblayoo ko ti-pēn̄fōi miin̄yē enō ni efee nō ko ni ehiii le, te eeefee tēnē eya nō efee nō ni Nyōn̄cōsumcō le?

Kaahā Otipēn̄fōi Nyē Onō!

Kē ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fēe ni yōc
NIKASEMO 34 le mli le, skanimo okadi nēe loo yaakwē
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nō

Bɔ Ni Wɔbaafee Wɔkpɛ Yiŋ Kpakpai

Wɔteŋ mɔ fɛɛ mɔ ye yiŋ komei ni esa ake ekpɛ. Bɔ ni wɔbaakpɛ yiŋ srɔto i nɛɛ wɔhā lɛ baanyɛ awa wɔ loo ewaŋ wɔ, ni ebaanyɛ esa naanyobɔɔ ni yɔɔ wɔ ke Yehowa teŋ lɛ hu he. Ake nɔkwe-tnɔnɔ lɛ, ekole ebaabi ni wɔkpɛ wɔyin yɛ he ni wɔbaahi, nɔ ni wɔbaafee kɛkwɛ wɔhe, loo kejì wɔbɔtɛ gbāla mli loo wɔkabote mli lɛ he. Ké wɔ- kpɛ yiŋ kpakpai lɛ, wɔbaaná miishɛɛ ni Yehowa hu baaná wɔhe miishɛɛ.

1. Mee gbe nɔ Biblia lɛ baanyɛ awa bo ni okpɛ yiŋ kpakpai?

Dani obaakpɛ yiŋ ko lɛ, sɔlemɔ obi Yehowa ni ewa bo, ní no sse lɛ otao bɔ ni enaa sane lɛ ehāa lɛ, yɛ Biblia lɛ mli. (Kanemɔ Abɛi 2:3-6.) Sajì lɛ ekomei yɛ ni Yehowa ewo mla ni yɔɔ fanj yɛ he. Ké nakai ni lɛ, nɔ ni hi fe fɛɛ ni obaanyɛ ofee ji, ni oye mla lɛ nɔ.

Ni ké Biblia lɛ woko mla ni yɔɔ fanj yɛ sane lɛ he hu? Lololo lɛ, Yehowa baatsɔɔ bo gbe “**yɛ gbe ni esa ake onyiɛ nɔ lɛ nɔ.**” (Yesaia 48:17) Yɛ mee gbe nɔ? Shishitoo mlai loo ḥaaawoi komei yɛ ni baanyɛ awa bo. Biblia mli shishitoo mlai loo ḥaaawoi ji anɔkwa saji komei ni hāa wɔleɔ Ny-

ŋmɔ susumɔi loo bɔ ni enuɔ he ehāa yɛ saji ahe. Bei pii lɛ, ké wɔkane sane ko yɛ Biblia lɛ mli lɛ ehāa wɔnaa bɔ ni Nyɔŋmɔ nuc he ehāa yɛ nɔ ko he. Ké wɔna bɔ ni Yehowa nuc he ehāa lɛ, no baahā wɔkpɛ yiŋ ni baasa ehiɛ.

2. Meni he esa ake osusu dani okpɛ yiŋ ko?

Biblia lɛ kɛɛ: “**Hietɛlɔ kwɛɔ enajifaamɔi jogbaŋŋ.**” (Abei 14:15) Ene tsɔɔ ake, esa ake osusu yiŋ srɔtoisrɔtoi ni obaanyɛ okpɛ yɛ sane ko he lɛ he, dani okɔ amɛmli ekome. Be ni osusun yiŋ srɔto ni obaanyɛ okpɛ lɛ eko fɛɛ eko he lɛ, bi ohe ake: ‘Mee ḥaa Biblia lɛ ewo yɛ sane lɛ he? Ani yiŋkress nɛɛ baahā mitoin ajɔ mi? Te ebaasa mɛi krokomei ahe ehā tɛŋŋ? Nɔ ni he hiaa fe fɛɛ lɛ, ani ebaahā Yehowa aná miishɛɛ?’—5 Mose 32:29.

Yehowa yɛ hegbe ni etsɔɔ wɔ nɔ ni hi ke nɔ ni ehiii. Ké wɔná wɔle emlai ke eshishitoo mlai lɛ jogbaŋŋ ni wɔtswa wɔfai shi ake wɔkebaatsu nii lɛ, bele wɔmiitsɔse wɔhenilee lɛ ji no. Henilee ji he-numɔ ko ni hāa wɔnaa nɔ ni ji ekkapka ke nɔ ni ji efɔŋŋ. (Romabii 2:14, 15) Ké wɔtsɔse wɔhenilee lɛ ebaahā wɔkpɛ yiŋ kpakpai.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana bɔ ni Biblia mli shishitoo mlai kε wɔhenilee lε waa wɔ koni wɔkpe yinj.

3. Hā Biblia lε atsɔɔ bo gbe

Ké wɔmiikpe yinj ko lε, mεε gbe nɔ Biblia mli shishitoo mlai baanye awa wɔ? **Jiemɔ VIDIO lε**, ni nyesusua sanebimci ni nyiε sεε nεε ahe.

VIDIO: *Hā Biblia Mli Shishitoo
Mlai Akudɔ Bo (5:54)*

- Mεni ji heyeli?
- Mεni hewɔ Yehowa ejemε wɔ gbe ni wɔkpe yinj wɔhā wɔhe?
- Mεni ekehā wɔ ni baawa wɔ ni wɔkpe yinj kpakpai?

Nyekanea Efesobii 5:15, 16 lε, ni obaana Biblia mli shishitoo mla ko ye jemε. No sεε lε, nyekwεa bɔ ni wɔbaafee ‘wɔkε wɔbe atsu nii jogbarŋ’ koni . . .

- wɔkane Biblia lε daa gbi.
- wɔtsɔ wu, ηa, fɔlɔ, binuu, loo biyoo kpakpa.
- wɔya asafon kpeei daa.

4. Tsɔsemɔ ohenilee lε koni okpe yinj kpakpai

Ké Biblia lε ewo mla ni yɔɔ fanjε yε sane ko he lε, ewaaa ake wɔbaakpe yinj kpakpa yε he. Shi kε awoko mla yε sane lε he hu? **Jiemɔ VIDIO lε**, ni nyesusua sanebimci ni nyiε sεε nεε he.

VIDIO: *“Nyεyaa Nɔ Nyεhiea
Henilee Kpakpa Mli” (5:13)*

- Mεε nibii komεi nyεmi yoo lε fee kεtsɔse ehenilee koni ekpe yinj ni baasa Yehowa hie?

Mεni hewɔ esaaa ake wɔbιɔ mei ni amεkpe yinj ni esa ake wɔ wɔkpe lε amεhā wɔ lε?

Nyekanea Hebrubii 5:14 lε, ni nyesusua sanebimci nεε ahe:

- Etamɔ nɔ ni kε wɔhā mei kpe yinj amεhā wɔ lε, wɔhe baajɔ wɔ monj, shi mεni ke mεni esa ake wɔle mlikpamɔ?
- Mεni baawa bo ni otsɔse ohenilee lε koni onye okpe yinj kpakpai?

Wɔhenilee lε tamɔ map, ebaanyε etsɔɔ wa gbe ni esa ake wɔkɔ ye shihile mli

5. Susumō mēi krokomei ahenilee he

Jeee be fēe be wō wōbaakpe yin kome too ye sane ko he. Meni kē wōfee le, no baatsōo ake wōsususū mēi krokomei ahenilee he? Susumō saji enyō nēe ahe okwē:

Sane 1: Nyēmi yoo ko ni sumōc makeup feemō le fā kētee asafo kroko mli. Shi egbaa nyēmimēi yei ni yōc jēmē le atēj mēi pii anaa kē amēna ni mō ko efee makeup.

Nyēkanea Romabii 15:1 ke 1 Korintobii 10:23, 24 le, ni nyēsusua sanebimōi nēe ahe:

- Ye ḥimalēi nēe anaa le, meni nakai nyēmi yoo le baanyē akpe eyin ake ebaafee? Kē ohenilee ḥimēc bo gbe ni ofee nō ko, ni oyē mō ko ni henilee ejēmēe le gbe ni efee nakai nii le masei le, meni obaafee?

Sane 2: Nyēmi nuu ko le ake Biblia le ewieee eshiii daanumō, shi ehala ake enuŋ dāa kwraa. Afō le nine kētee he ko, ni ena ni nyēmimēi le miinu dāa.

Nyēkanea Jajelō 7:16 ke Romabii 14:1, 10 le, ni nyēsusua sanebimōi nēe ahe:

- Ye ḥimalēi nēe anaa le, mēe yin nyēmi nuu le baanyē akpe? Kē ona mō ko miifee nō ko ni ohenilee ejēmēe bo gbe ake ofee le, meni obaafee?

Mēe nibii kē ofee le obaanyē okpe yin krakpai?

1. Sōlempō obi Yehowa ni ewa bo ni ona nō ni esa ake ofee.
—Yakobo 1:5.

2. Taomō nii amlī ye Biblia le kē asafo le woji ke nibii amlī koni ona ḥiaawoi ni kōc sane le he. Obaanyē okpe nyēmimēi ni yōc niiašikpamō le hu asusu he.

3. Susumō nō ni baaje mli aba le he—bō ni yin ni otaocō okpe le baasa ohenilee kē mēi krokomei ahenilee he.

MĒI KOMĒI KĒC AKĒ: “Oye hegbe ni ofeo nō fēe nō ni ososumō. Nō ni mēi krokomei sususū le he ehiaaa?”

- Meni hewō esa ake wōsususū bō ni Nyōlōmō kē mēi krokomei baanu he ahā le he le?

EMLI OTI

Ké wɔcsus bɔ ni Yehowa nuc he ehāa
ye sane ko he, kε bɔ ni wɔnifeemci
baanye asa mei krokomei ahe ehā lε
he lε, wɔbaakpe yiŋ kpakpai.

Mεni Okase?

- Mεni baawa bo ni okpe yiŋ
ni baasa Yehowa hie?
- Te oofoe tεŋŋ otscose
ohenilee lε?
- Mεni kε ofee lε no baatscc
akε osusuc mei krokomei
ahenilee he?

Deeti ni migbe nikasemc nεe naa

Nɔ Ni Obaanye Ofee

- Susumɔ yiŋ ko ni ootao okpe
he. Oke ɳaawoi etε ni yɔɔ akra-
batsa ni ji, "Mεε Nibii Kέ Ofee Lε
Obaanye Okpe Yiŋ Kpakpai?" lε
mli lε atsu nii.
- Nɔ Kroko Ni Obaanye Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Mεni baawa bo ni okpe yiŋ ni
baahā naanyobɔɔ ni yɔɔ oke
Nyɔŋmo teŋ lε mli awa?

"Ha Oyiŋkpei Awo Nyɔŋmo Hie
Nyam" (Buu-Mɔɔ, April 15, 2011)

Obaana gbsi komci ni Yehowa
tuh cwa coewa cu cscs

Yehowa Tsɔɔ Ewebii Lε Gbe

Obaana otii komci ni wa nuu
ko ni enyε ekpe yiŋ ko ni wa.

**Yehowa Ewo Nibii Kpakpai
Sɔŋŋ Ahe Shi**

Obaana bɔ ni obaafee osa
Yehowa hie kέ ewoko mla ni
yɔɔ fanŋ ye sane ko he lε he
saji krokomei.

**"Ani Biblia Mli Mla He Miihia
Bo Be Fεε Be?"** (Buu-Mɔɔ,
December 1, 2003)

Ké ootao vidioi, woji, kε nibii krokomei fεε ni yɔɔ
NIKASEMO 35 lε mli lε, skanimo okadi nεe loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lε mli ye jw.org lε nɔ

Ye Anōkwa Yé Nō Fée Nō Mli

Mō fée mō ni eke mei ni yeo anōkwa abo naanyo. Yehowa hu sumcō ni enanemēi aye anōkwa. Shi ḥmēnē lē, mei pii yeee anōkwa, hewō lē, ewa ake mō ko baaye anōkwa. Ké wōye anōkwa yé nō fée nō mli lē, mēe sēe wōnáa?

1. Mēe yijtoo titri hewō esa ake wōye anōkwa?

Ké wōye mei anōkwa lē, wōhāa Yehowa naa ake wōsumcō lē ni wōbūcō lē. Naa anōkwa sane ko: Yehowa le wōsusumcō ni enaa wōnifeemcō fēe. (Hebribii 4:13) Ké wōhala ake wōbaaye anōkwa lē enaa, ni emii shēc ehe. E-Wiemē lē kē ake: “Ejaake Yehowa mīhi mō ni lakaā mei, shi mō ni ja lē, lē ekebōcō naanyo.”—Abei 3:32.

2. Mēe shihilei komēi amli wōyeo anōkwa yé?

Yehowa sumcō ni ‘wōke wōhe awie anōkwale.’ (Zakaria 8:16, 17) Meni enē tsōc? Ké wōke mei miiwie lē, wōmaleeee amē ni wōwieeee saji ni ejaaa hu—wōwekumēi jio, mei ni wōkētsūc nii jio, wōnyemimēi Kristofoi jio, amralofoi jio. Mei ni yeo

anōkwa lē ejuuu, ni amētswaaa mei ojo hu. (Kanēmō Abei 24:28 ke Efesobii 4:28.) Ni amēwo too fēe too ni esa ake amēwo lē. (Romabii 13:5-7) Wōcōtsūc gbeī nēe ke ekrokomei ‘wōyeo anōkwa yé nibii fēe ni wōfēc lē amli.’—Hebribii 13:18.

3. Ké wōye anōkwa lē, mēe sēe wōnáa?

Ké mei le wō ake mei ni yeo anōkwa lē, amēheō wō amēyeō. Wōhāa mō fēe mō cō he ake eyē shweshweeshwe yé asafo lē mli, tamō ejī yē weku ni sūmcō yōcō mli lē mli lē. Wōnáa henilee ni he tse. Agbēnē hu, anōkwa ni wōyeo lē baanyē ‘awula Nyōjēmō, wō-Yiwalaherelō lē tsōcōcō lē,’ ní egbala mei kēba Yehowa asafo lē mli.—Tito 2:10.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana bɔ ni ké wɔye anɔkwa lε, Yehowa náa miishεε ni
wɔ hu wɔnáa he sεε, ni obaana shihilei komεi amlí ni
wɔbaanyε wɔye anɔkwa yε.

4. Ké wɔye anɔkwa lε, Yehowa náa miishεε

Nyekanea Lala 44:21 ke Maleaki 3:16 lε,
ni nyesusua sanebimɔi nεε ahe:

- Ké okwe lε, mεni hewɔ jwεnjɔc bε
mli ake wɔbaamale lε?
- Ké wɔbɔ mɔdεj wɔwie anɔkwale be
ni nakai feemɔ wa kεhá wɔ po lε,
ké okwe lε, te Yehowa baanu he ehā
tεnη?

Ké gbekεbi wie anɔkwale lε, ehā amεfɔlɔi náa miishεε. Ké wɔwie anɔkwale lε, ehāa Yehowa náa miishεε

**VIDIO: Meni Baahā Oná
Miishεε?—Henilee Ni He Tse
(2:32)**

5. Ye anɔkwa be fεε be

Mei pii susuc ake jeee be fεε be abaanyε aye anɔkwa. Shi obaana
nɔ hewɔ ni esa ake wɔye anɔkwa be fεε be lε. [Jiemɔ VIDIO lε.](#)

Nyekanea Hebribrii 13:18 lε, ni nyesusua bɔ ni wɔbaafee wɔye
anɔkwa ye shihilei nεε amlí lε he. Yε . . .

- wɔweku lε mli.
- nitsumɔhe loo skul.
- shihilei krokomεi amlí.

6. ՏԵՇԱԿՈՒՅԹ ԵՎ ԱՆԿՎԱՅԵԼԻ ԽԵ

Անկվայելի բանց ահա վոնա նագբայ կոմէ։
Շի նացբե մլի աաս լէ, օբաան ակէ նո յի ո նի ի
ֆէ նի էսա ակէ օֆէ։ **Նյէկանա Լալա 34:12-16** լէ,
նի նյէսսւա սանեբիմ ո նէ հէ։

- Մէս գես ո անկա նի օբաայ լէ բահա հա
օնա շիհիլ կպակը?

Nitsulօ ի տեսանկա և անտսման
տակա ամ տեսանկա

Ու կ դա նի տեսանկա ամէհ
անկա և ացբալա սօն

Մայբի նի տեսանկա և նաա գենի
կպակը տեսանկա ամրալօֆօ ահին

ՄԵԴ ԿՈՄԻ ԿԵԾ ԱԿԸ: “Ամալի բիբի յի ո կո տօն։”

- Մէնի հենա օտար ակէ Եհովա նյէս ամալ լէ?

EMLI OTI

Yehowa sumcc ni enanem ei aye anckwa ye amewiem ci ke amenifeem ci fees amli.

Meni Okase?

- Meni shihilei kom ei amli woye anckwa yee?
- Meni hewo jwenejmo be mli ake wobaamale le?
- Ani obaasum ci ni oye anckwa be fees be? Meni hewo?

Deeti ni migbe nikasem ci nes naa

No Ni Obaanye Ofee

- Bi ohe ake, 'Ké Yehowa kwe mi le, ani ebaana mi ake mo ko ni yec anckwa?' Kwem ci ake ehe baahia ni ofee tsakem ci kom ei lo.
- No Kroko Ni Obaanye Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

► 1:44

Te fobi baafee tenej ametsco amebii ni ameye anckwa le?

Wiemo Anokwale

► 9:09

Ké woye wachiwori aro le ca, mées see wachaa?

Ye Oshiwori An Kon Ona Cewcji

Obaana keji esa ake woco too, kék aked ci nibii ni esaaa po.

*"Too—Ani Esa Ake Owo?"
(Buu-Moo, October 1, 2011)*

Meni hā nuu ko ni tswaa ojo tsake ni ekpa ojotscaa?

*"Mibakase ake Yehowa Naa Mōbō ni Eke Eshai Faa"
(Buu-Moo, May 1, 2015)*

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fees ni ycc
NIKASEMO 36 le mli le, skanimo okadi nee loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le no

Ni Ni Biblia Lε Wic Yε Nitsumč Kε Shika He

Ani oye otsui ye nitsumč loo shika he pεŋ? Ebe mlεo ake wōbaatsu ni kεkwε wōhe ni nakai beiar nōŋŋ lε, wōjá Yehowa bč ni ekpaa gbe lε. Enε he ḥaawoi kpakpai ye Biblia lε mli.

1. Meni Biblia lε wic ye nitsumč he?

Nyčlomčsums ni wōnitsumč ahā wōná miishεε. Biblia lε kee “nč kpakpa ko bε kεhā gbeomč fe enε, ake . . . ená nii ni etsuč waa lε mli nōčomč.” (Jajelč 2:24) Yehowa tsuč nii waa. Ké wōkase lε ni wōtsu nii waa lε, wōbaahā ená miishεε ni wōtsui baanyč wōmli.

Nitsumč he hiaa. Shi esaaa ake wōhāa nitsumč he hiaa wō fe jamč ni wōbaajá Yehowa lε kεkččkč. (Yohane 6:27) Ewo shi ake, kέ wōhā jamč ni wōbaajá lε lε he hia wō fe nō feen nō lε, ebaahā wō wōhiamč nii.

2. Te esa ake wōna shika wōhā tεŋŋ?

Biblia lε kee “shika buč mō he,” shi ebčč wō kōkč hu ake, shika pε hāŋ wōná miishεε. (Jajelč 7:12) Enε hewč lε, Biblia lε woč wō hewale ni wōkasumč shika, shi moŋ ‘wōmii ashε nibii ni wōcyač amroč nōč ahe.’ (Kanemč Hebrībī 13:5) Kέ wōmii

she nibii ni wōcyač lε ahe lε, wōyen wōtsui be feε be ake nō ni wōcyač lε faaa bč ni sa. Wōfilič nii kεkε ni wōyafanč shika kεkε. (Abei 22:7) Wōkε wōhe wōnā asčšhwεmč mli, ni wōkε wōshika hu wōnā nifeemč ni akees ehāa mō nāa shika oya lε amlı. Ni wōnā naagbai ni jčn nibii nēe amlı kεbaa lε eko.

3. Mee gbe nō wōbaanyč wōkε wōshika afee ejurč?

Yehowa ji Nyčlomč ni feč ejurč waa, hewč lε kέ ‘wōfee ejurč, ni wōsumč nihāmč’ lε, bele wōmii-kase lε ji no. (1 Timoteo 6:18) Kέ wōkε wōshika fī asafo lε sēe ni wōkεye wōbua mei ni ehia amč, titri lε, wōnyemimč Kristofoi lε, no tsčč ake, wōkε wōshika miifee ejurč. Jeee shika abč ni wōkεfeč ejurč lε Yehowa kweč, shi moŋ nō hewč ni wōfeč lε. Kέ wōjε wōtsuinč wōfee ejurč lε, wōmii baashε wōhe, ni Yehowa hu baaná wōhe miishεε.—Kanemč Bōfoi 20:35.

KASEMOPI OFATA HE

Obaana no hewo ni esa ake wɔná jwənwá ni cəməjəni ja yə nitsumo he, ni wɔmii ashé nibii lə ahe hu lə.

4. Tsə ni otsu ni ohāa lə owo Yehowa hiə nyam

Esa ake naanyooboo cəy ni ke Yehowa teŋ lə asa bə ni cəfəcə ni wɔná wɔhää ye nitsumo he lə he. [Jiemə VIDIO lə](#), ni nyesusua sanebimo ni nyie səə nəə ahe.

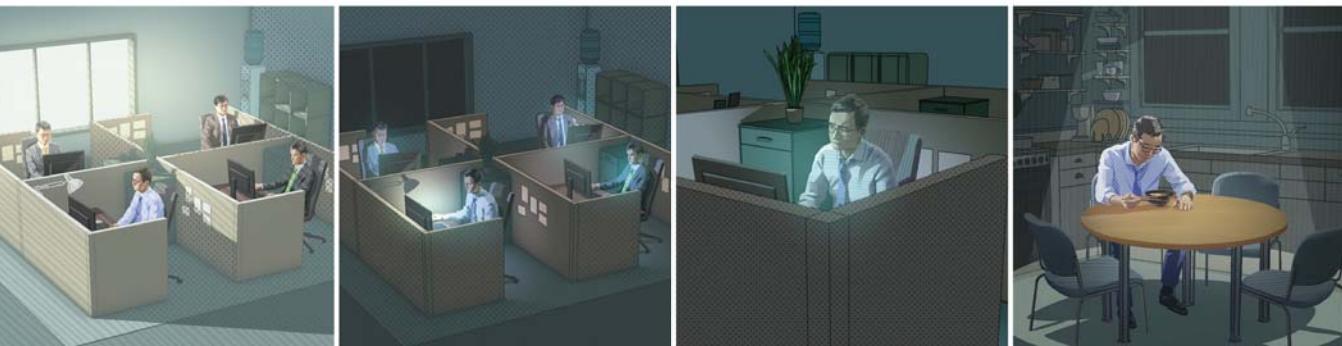

VIDIO: Oke Osusuma Muu Fəə Asəmə Yehowa (4:39)

- Məni osumco waa yə bə ni Jason baa ejən ehää ye he ni cəfəcə ni wɔná wɔhää ye nitsumo he lə he?
- Məni efee ni tsəcə ake ehiə jwənjəmo ni ja yə nitsumo he?

Nyekanea Kolosebii 3:23, 24 lə, ni nyesusua sanebimo nəə he:

- Məni hewo bə ni wɔfəcə wɔná wɔhää ye nitsumo he lə he hiaa lə?

Nitsumo he hiaa. Shi esaaa ake wɔhää nitsumo he hiaa wə fe jamə ni wɔbaajá Yehowa lə kəkəkə

5. Ehi ake wəmii baashē nibii ni ccyāl i ahe

Mei pii bōcōdēr koni amenā shika pii. Shi esoro ḥaa ni Biblia lē wōcō wōye shika he. **Nyekanea 1 Timoteo 6:6-8** lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Mēe ḥaa Biblia lē wōcō wō?

Kē wōbē nō ko tsō po lē, wōmii baanyē ashē wōhe. **Jiemč VIDEO lē**, ni nyesusua sanebimō ni nyiē sēe nēe he.

VIDEO: 'Omii Ashē Nibii Ni Yōc Amrō Nēe He' (3:20)

- Eye mli ake wekui nēe be shika tsō morj, shi meni hewō ameyōc miishēe lē?

Shi kē wōye nii, ni lololo lē wōmiitao pii wōfata he hu? Yesu gba nōkwemōnō ko kēbō kōkō ye he. **Nyekanea Luka 12:15-21** lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Meni okase ye Yesu nōkwemōnō lē mli?
—Kwemō kuku 15 lē.

Nyekanea Abei 10:22 kē 1 Timoteo 6:10 lē, ni nyekē ekome ato ekroko lē he. No sēe lē, nyesusua sanebimō nēe ahe:

- Te nibii enyō nēe atēj nō ni he hiaa waa? Naanyo ni oke Yehowa baabō aloo shika pii ni obaanā? Meni hewō oke nakai?
- Kē be fēe be nēe wōmiitao wōnā shika pii lē, mēe naagbai wōkebaakpe?

6. Yehowa baahā wō nibii ni he hiaa wō

Kē wōkē naagbai miikpe ye nitsumō gbefan loo wōbē shika tsō lē, no baanyē ahā wōna keji wōheo Yehowa wōye. **Jiemč VIDEO lē** koni ona nō ni wōbaanyē wōfee kē wōkē naagbai nēe kpe, ni nyesusua sanebimō ni nyiē sēe nēe ahe.

VIDEO: Yehowa Baatsu Wōhiāmō Nii lē Ahe nii Ehā wō (6:21)

- Mēe naagbai nyemi nuu lē kēkpe?
- Mēe nibii efee ketsu naagba lē he nii jogbañj?

Nyekanea Mateo 6:25-34 lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Meni Yehowa ewo shi ake ebaafee ehā mei ni ke lē yeo klenklen gbehe lē?

MĒI KOMĒI KĒC AKĒ: "Esa ake matsu nii waa koni manyē makwē miweku lē. Hewō lē, minyēt maya asafon kpeei daa otsi."

- Mēe ḥāmales hāa oheo oyēt waa ake, Yehowa jamō ni obaahā ehe ahia bo fe nō fēe nō be fēe be lē, jī yiŋ ni hi fe fēe ni obaanyē okpē?

EMLI OTI

Nitsumō ke shika he hiaa moŋ, shi esaaa ake wōhāa amehe hiaa wō fe jamō ni wōbaajá Yehowa le kōkōko.

Məni Okase?

- Məni baawa bo ni oná jwəŋmō ni ja ye nitsumō he?
- Məni hewō ehi ake omii baashə nibii ni oyōcō le ahe le?
- Məni obaanyə ofee kətsəcō ake oheč shi ni Yehowa ewo ake ebaakwə ewebii le oyəc?

Deeti ni migbe nikasemō naa nən nən

Nə Ni Obaanyə Ofee

- Kwəmō ake ye nyōjī fioo ni eho nəe amlı le, onitsumō le ehā ofolō asafonj kpeei amlı lo. Ké nakai ni le, bōcō mōdəŋ ni otsu he nii.
- Nə Kroko Ni Obaanyə Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana keji Biblia le kəe shika ehiii.

“Ani Shika Ji Nibii Fōjī FEE Ashishifā?” (jw.org le nō sane)

Obaana ejurofēemō ni saa Nyōŋmō hię.

“Məni Biblia Le Kəc Ye Nəhāmō He?” (jw.org le nō sane)

Ani naagba ye asɔshwəmō he?

“Nə Ni Biblia Le Kəc
—Asɔshwəmō”
(Awake!, March 2015)

Obaana nō ni hā nuu ko ni shwəc asɔ ni ejuc hu le tsake.

“Kule Minyaa Okpərəci Afoidamō He Waa” (Buu-Mōc, November 1, 2011)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yōc
NIKASEMO 37 le mli le, skanimo okadi nəe loo yaakwə
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nō

Ohis Aso Wala Ni Nyōjmo Edro Bo Le

Ké wōyé wala mli le, nibii pii yé ni baanyé ahā wōná miishéé. Ni kék wōké naagbai miikpe po le, nibii koméi yé shihile mli ni baanyé ahā wōná miishéé. Meni kék wōfee le Yehowa baana ake wōhié sōc wala ni edro wō le? Ni meni ji yirtoor ni fe ee hewō ni esa ake wōfee nakai?

1. Meni hewō esa ake wōhié aso wala?

Esa ake wōhié aso wala ejaaake ejí níkeenii ni jé Yehowa, wō-Tsé ni cōsum cō wō jé. Le cōcō, le wala jé—le ebo nibii fée ni yōo wala mli le. (Lala 36:9) “Le dienjtse ehāa mei fée wala ke mumc ke nibii fée.” (Bōfoi 17:25, 28) Yehowa ehā wō nibii ni baahā wōya nō wōhi wala mli. Shi jeee no pē efē, ehā wō nibii ni baahā wōmii ashé wōhe hu.—Kanemc Bōfoi 14:17.

2. Meni kék wōfee le Yehowa baana ake wōhié sōc wala ni edro wō le?

Kejé be ni aŋč bo hō le tōc Yehowa bōi ohe jwεŋtō. David, ni ejí Nyōjmo jálōi le atēn mō kome le, wie yé sōlemc ko ni aŋma yé Nyōjmo Wiemc

le mli le mli ake: “Be ni aŋč mi hō beebe le, ohijuméii na mi.” (Lala 139:16) Owala jara wa waa hā Yehowa. (Kanemc Mateo 10:29-31.) Kék mō ko hie kák he ni efo wala ko sée le—le dienjtse ewala jio, mō krokō nō jio le—ebaadč Yehowa waa dienjtse.* (2 Mose 20:13) Kék wōkwééé wōhe nō jogbanj ni no hā wō loo mei krokomei awala yaje oshāra mli le, no hu baado Yehowa waa. Hewō le, kék wōfee nibii ni hān wō loo mei krokomei awala ayaje oshāra mli le, no tsōc ake wōhié sōc wala, ni ji níkeenii ni nō be le.

* Yehowa jwεŋtō mei ni tsui ekumc le ahe waa. (Lala 34:18) Kék dōcē nibii koméi hā mō ko nu he ake esa ake egbe ehe le, enu shishi, ni eesumc ni ewa mō le. Kanemc sane nī yitso ji, “Miitao Magbe Mihe—Kék Susumc Nēs Ba Mijwēnēmōn Le, Ani Biblia Le Baanyé Awa Mi?” ni yōo nikasemc nēs fā ni ji Ehe Saji Krokomēi le shishi le, ni obaana bō ni Yehowa baanyé ewa mō ko ni eye susumc nī enāa ake egbe ehe le anō.

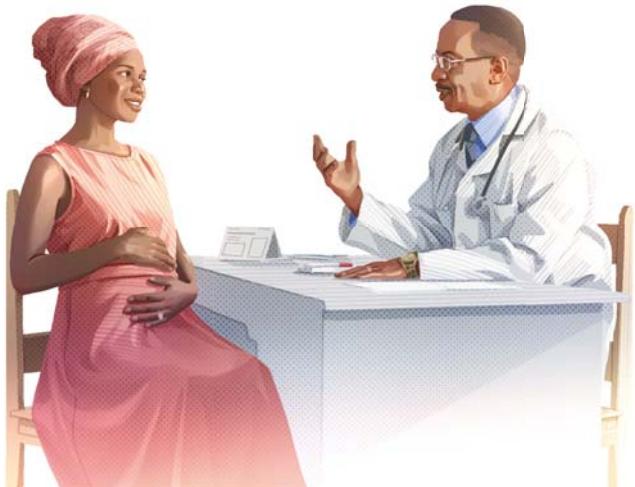
KASEM C PII OFATA HE

Obaana nibii komei ni obaanye ofee ketsco
ake ohiis coos wala ni Nyetumco edro bo le.

3. Feemco nibii ni baahā onā gbəmətsoŋ hewale kpakpa

Akəni wəwo Yehowa shi ake wəbaafee nō
ni esumco be fəe be hewc le, wəke wəwala fəe
socco le. Ké wəkkes le, wəke wəgbəmətsei le
hāa Nyetumco ake afalei. **Nyekanea Romabii**
12:1, 2 le, ni nyesusua sanebimci nəe ahe:

- Məni hewc esa ake ofee nibii ni baahā
onā gbəmətsoŋ hewale kpakpa le?
- Məni ji nibii komei ni obaanye ofee koni
onā gbəmətsoŋ hewale kpakpa?

4. Feemco nibii ni hāŋ okə bo loo mɔ ko wala awo oshāra mli

Biblia le woɔ wɔ hewale ni wətsi wəhe keje nifeemci ni cyy
oshāra le ahe. **Jiemco VIDIO le** koni ona nifeemci komei ni
baahā ofee shweshweeshwe be fəe be.

**VIDIO: Nifeemci Ni Baahā Ofee
Shweshweeshwe (8:34)**

Nyekanea Abei 22:3 le, ni nyekwəa nō ni bo ke mei krokomei
baanye afee koni nyefee shweshweeshwe . . .

- yə nyeshia.
- yə nyenitsumchə.
- be ni nyemiiishwə.
- be ni nyemiidraivi tsone ko, loo nyeta
tsone mli ni mo kroko miidraivi.

5. Kaaye gbekə ni ahie lə hɔ awui

David wie yε lala ko ni efo lε mli akε, kέ aŋɔ bi hɔ nɔŋŋi lε, Yehowa jwεŋɔ bi lε he aahu kεyashič afɔɔ lε. **Nyékanea Lala 139:13-17** lε, ni nyesusua sanebimɔ nεe ahe:

- Yε Yehowa hie lε, mεe be mɔ ko wala jeɔ shishi, be ni aŋɔ lε hɔ aloo be ni afó lε?

Mlai ni Yehowa kεhā blema Israelbii lε bu yeihɔlɔi ke bii ni yɔɔ amεmusuŋ lε ahe. **Nyékanea 2 Mose 21:22, 23** lε, ni nyesusua sanebimɔ nεe ahe:

- Kέ mɔ ko **ejeee gbe** ni efo bi ni afɔko lε wala sεe lε, te Yehowa naa lε tεŋŋ?
- Kέ mɔ ko **je gbe** efee nakai lε, te Yehowa baanu he ehā tεŋŋ?*
- Te onaa Nyékanea susumɔ yε sane nεe he lε ohāa tεŋŋ?

Jiemɔ VIDIO lε.

Yε shihile ko mli lε, yoo ni buɔ wala akε ejara wa lε po baanyε enu he akε nɔ ko be ni ebaanyε efε, akε ja ekpɔ hɔ. **Nyékanea Yesaia 41:10** lε, ni nyesusua sanebimɔ nεe ahe:

- Kέ aanyε yoo ko nɔ koni ekpɔ hɔ lε, namɔ ebaanyε ebi ni eye ebua lε? Meni hewɔ okεcɔ nakai?

* Esaaa akε mei ni ekpɔ hɔ loo amefite musu dā lε nuɔ he akε Yehowa nάŋ amεhe miishεε—ebaanyε eke amεhe ake amε. Kanemɔ sane ni yitso ji, “Meni Biblia Lε Kεɔ Yε Hɔkɔmɔ He?” ni yɔɔ nikasemɔ nεe fā ni ji Ehe Saji Krokomεi lε shishi lε, ni obaana sane nεe he saji pii.

VIDIO: Bo Ni Nyékanea Naa Wala Lε, Bo Hu Naa Lε Nakai (5:00)

MΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: “Yoo fεe yoo yε hegbe ni ekpεc εyinj kεji ebaakpɔ hɔ—lε egbɔmɔtso ni.”

- Meni hāa onaa akε, gbekε ni yɔɔ emami musuŋ kε emami lε fεe awala jara wa hā Yehowa?

EMLI OTI

Biblia le tscc ake, wɔsumɔ wala ni wɔfee nibii ni hāŋ wɔ loo mεi krokomei awala ayaje oshāra mli, ejaaKE wala ji Yehowa dεŋ nikenii.

Mεni Okase?

- Mεni hewɔ adesa wala jara wa hā Yehowa le?
- Ké mɔ ko je gbe efo wala ko sse Ie, te Yehowa baanu he ehā tεŋŋ?
- Mεni hewɔ ohie scc wala ni Yehowa edro wɔ le?

Deeti ni migbe nikasemɔ nεε naa

Nɔ Ni Obaanyε Ofee

- Taomɔ nɔ kome ko ni obaanyε ofee koni oná gbɔmɔtson̄ hewale kpakpa.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyε Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Mεni wɔbaanyε wɔfee keda Yehowa shi ye wala ni edro wɔ le hewɔ?

Lala 141—Wala Ji Naakpree Nii

Obaaná hetoo ohā sanebimɔ ni ji, Ké yoo ko ekpo hɔ pεŋ le, ani Nyɔŋmɔ ke ehe baake le?

“Mεni Biblia Le Kεc Ye Hɔkpmɔ He?” (jw.org le nɔ sane)

Obaanā bɔ ni Nyɔŋmɔ baa wala ehāa, ke bɔ ni esa ake no ahā wɔhala shwemɔi ni hāŋ wɔwala ayaje oshāra mli.

“Shwemɔi Ni Yɔɔ Oshāra Waa’ —Ani Esa Ake Mike Mihe Awo Mli?” (Awake!, October 8, 2000)

Ké mɔ ko miinu he ake esa ake egbe ehe hu? Obaana bɔ ni Biblia le baanyε awa le.

“Miitao Magbe Mihe—Ké Sussumɔ Nεε Ba Mijwεŋmɔ Lε, Ani Biblia Le Baanyε Awa Mi?” (jw.org le nɔ sane)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fεε ni yɔɔ
NIKASEMO 38 le mli le, skanimɔ okadi nεε loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nɔ

Bɔ Ni Nyɔŋmɔ Naa Lá Ehāa

Lá he hiaa waa. Lá ji nɔ ni hāa wōteŋ mɔ fεe mɔ hīc wala mli. Nyɔŋmɔ ni bɔ wɔ, no hewɔ lε, lε ji mɔ ni esa ake etsɔɔ wɔ nɔ ni wōkε lá afee. Mεni ewie yε lá he? Ani abaanyε aye lá, agbala awo mɔ mli, loo ajie ahā mɔ ko? Ni mεni baawa bo ni okrε yinj krapkrai yε sane nεe he?

1. Te Yehowa naa lá ehāa tεŋη?

Yehowa kεs ejálɔi ni hi shi yε blema lε ake: “**He-loo fεe heloo wala ji elá lε.**” (3 Mose 17:14) Yε Yehowa hie lε, lá damɔ shi kεhā wala. Akeni wala ji nikeneenii kρɔŋkρɔŋ ni jε Nyɔŋmɔ ḥɔc hewɔ lε, belε, lá hu yε kρɔŋkρɔŋ.

2. Mεni Nyɔŋmɔ taooo kwraa ni ake lá afee?

Yehowa fā ejálɔi ni hi shi dani ato Kristojamɔ shishi lε ake, amεkaye lá. (Kanemɔ 1 Mose 9:4 kε 3 Mose 17:10.) Ehā gbeatsɔɔmɔ kuu lε fā Kris-tofoi ake, “**nyεyaa nɔ nyεtsia nyεhe . . . kεjea lá he,**” ni eketsɔɔ ake, famɔ nεe miitsu nii lolo. —Kanemɔ Bɔfoi 15:28, 29.

Ké akεs otsi ohe kεje lá he lε, te atsɔɔ tεŋη? Ké dɔkitafonyo ko kεs bo ake otsi ohe kεje dāa he lε, bε onun? Shi ani obaaye niyenii ni dāa

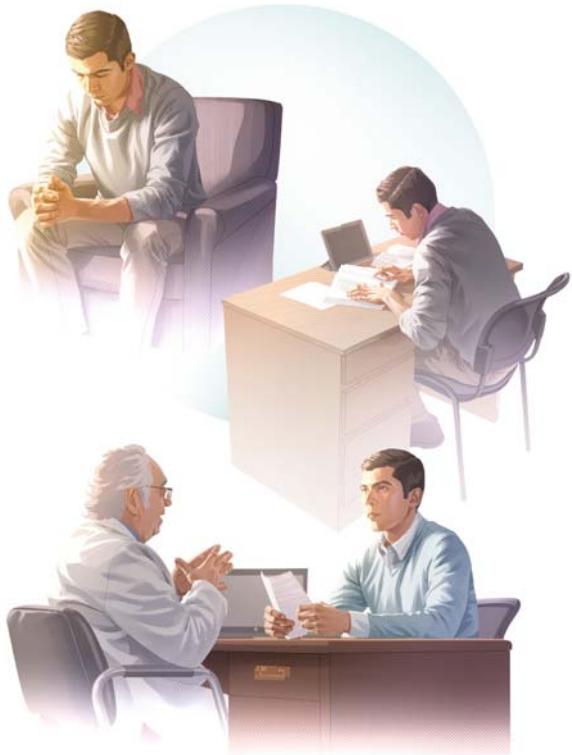
yɔɔ mli, loo obaahā ake dāa agbu bo? Ekā shi fanjɔ ake ofej nakai. Nakai nɔŋŋɔ famɔ ni Nyɔŋmɔ kεhā ake wōtsi wōhe kεje lá he lε tsɔɔ ake, esaaa ake wōyeç lá, ni esaaa ake wōyeç kooloo ko ni afɔseko elá ashwieko shi lε hu loo. Nakai nɔŋŋɔ esaaa ake wōyeç niyenii ni lá yɔɔ mli.

Ni lá ni aketsuɔ nii yε helatsamɔ mli hu? Ekā shi fanjɔ ake, helatsamɔ gbεi komεi teɔ shi ewɔc Nyɔŋmɔ mla lε. Nomei ji, lá loo nibii titrii ejwε ni feɔ lá, ni ji, wala yibii tsuji, wala yibii yεji, platelets, ke plasma ní ajieç ahāa mɔ ko loo agbalaa awoɔ mɔ ko mli. Helatsamɔ gbεi krokomεi yε ni anyεn ake, eteɔ shi ewɔc Nyɔŋmɔ mla lε loo eteee shi ewooo lε. Ake nɔkwemɔnɔ lε, ake nibii ni anáa kεjeç nibii titrii ejwε ni feɔ lá lε amlı lε ekomεi tsuɔ nii yε helatsamɔ gbεi komεi amlı. Bei komεi hu lε, ake mɔ diεntse lá tsuɔ nii. Yε saji ni tamɔ enεsemεi amlı lε, wōteŋ mɔ fεe mɔ diεntse baakpε eyin.*—Galatiabii 6:5.

* Kωmɔ Nikasemɔ 35 lε, eyitso ji, “Bɔ Ni Wɔbaafee Wɔkpe Yinj Krapkrai.”

KASEM C PII OFATA HE

Obaana bɔ ni obaafee okpe yin yε
helatsamɔ gbe i ni ake lá tsuɔ nii yε
mli lε ahe.

3. Halamɔ helatsamɔ gbe i ni saa Yehowa hiε

Te obaafee tεnɔ ohala helatsamɔ gbe i ni ke bɔ
ni Nyɔŋmɔ naa lá ehāa lε baakpā gbee? **Jiemɔ
VIDEO Iε**, ni nyesusua bɔ ni ehe hiaa ni wɔfee
nibii ni nyiε sεε nεε he.

**VIDIO: Bɔ Ni Ooofee Okpe
Oyin Ye Helatsamɔ Mli Saji Ni
Kɔɔ Lá He Le Ahe (5:47)**

- Sɔlemɔ obi hieshikamɔ.—Yakobo 1:5.
- Taomɔ Biblia mli shishitoo mlai ke bɔ ni
obaafee oketsu nii.—Abei 13:16.
- Taomɔ helatsamɔ gbe i ni aketsu nii
amrɔ nεε yε he ni oyɔɔ lε.
- Kwemɔ ake gbe i nεε ekomei yε ni osumɔŋ
kwraa ni aketsu nii ahā bo lo.
- Kρεε yin ni baahā ohie henilee ni
he tse mli.—Bɔfoi 24:16.*
- Kaimɔ ake, yε saji ni esa ake mɔ adamɔ
ehenilee nɔ ekpe eyin yε he lε amlı lε,
esaaa ake ohāa ohefatalɔ, asafonj onukpa
ko, loo mɔ ni ke bo kaseɔ nii lε po kρεε
yin ehāa bo.—Romabii 14:12.
- Ijmaa yin ni okpe lε ofɔ̄ shi.

4. Yehowa Odasefoi taɔɔ helatsamɔ ni hi fe fεε

Abaanyε aye Nyɔŋmɔ mla ni kɔɔ lá he lε nɔ, ni
nakai beiaŋ nɔŋŋi lε, atsɔ helatsamɔ gbe ni hi jo
gbanj ni ake lá tsuuu nii yε mli lε nɔ, atsa mɔ ko.
Jiemɔ VIDEO Iε.

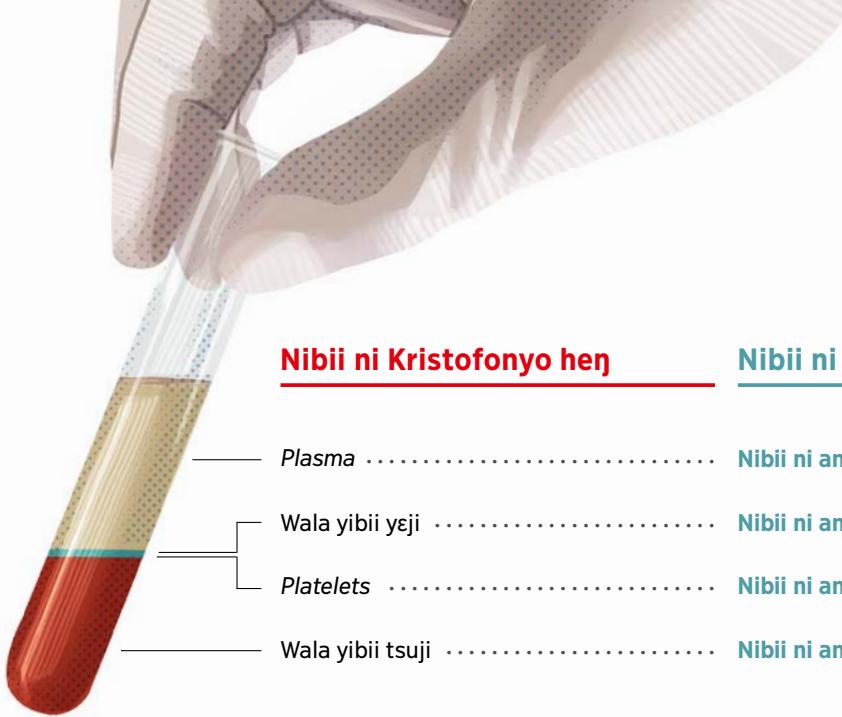

**VIDIO: Abibii Professor
Massimo P. Franchi, M.D. Saji
(1:36)**

Nyekanea Tito 3:2 lε, ni nyesusua sanebimɔ
nεε he:

- Kε wɔke dɔkitafoi miisusu nii ahe lε, meni
hewɔ ehi wa ake wɔbaajie bulε ke mlɔjɔle
kpo wɔtsɔɔ ame lε?

* Kwemɔ ot 5 ni yitso ji, “Ni Nibii Ni Anáa Kεjɛɔ Nibii Titrii
Ejwe Ni Feɔ Lá Lε Amlı Lε Hu?” lε, ke Saji Krokomei 3, ni yitso
ji, “Helatsamɔ Gbe i Ni Ake Lá Tsuɔ Nii Ye Mli” lε.

Nibii ni Kristofonyo hej

—	Plasma	Nibii ni anáa kejəc plasma mli
—	Wala yibii yeji	Nibii ni anáa kejəc wala yibii yeji amlí
—	Platelets	Nibii ni anáa kejəc platelets amlí
—	Wala yibii tsuji	Nibii ni anáa kejəc wala yibii tsuji amlí

5. Ni nibii ni anáa kejəc nibii titrii ejwé ni feo lá lè amlí lè hu?

Nibii titrii ejws feo lá, nomei ji—wala yibii tsuji, wala yibii yeji, *platelets*, ke *plasma*. Abaanye aná nibii bibiibibii krokomei hu kejəc nibii titrii ejwé née amlí.* Nibii bibiibibii née ekomei yé tsofai ni aketsaa hela ke tsofai ni akemcc lá naa lè ekomei amlí.

* Dókitafoi komei naa nibii titrii ejwé ni feo lá lè tamc bō ni ame-naa nibii ni anáa kejəc nibii titrii ejwé née amlí lè nōnē. No hewo lè, ekolè ehe baahia ni ogbála yin ni bo dienjtse okpè aké osumon ni ahā bo lá, loo nibii titrii ejwé ni feo lá, ni ji, wala yibii tsuji, wala yibii yeji, *platelets*, loo *plasma* lè mli otscc dókitafoi le.

Yé nibii ni anáa kejəc nibii titrii ejwé ni feo lá lè amlí lè gbefan lè, esa aké Kristofonyo fée Kristofonyo adamc ehenilee ni eke Biblia lè etscse lè lè nō ekpè eyiŋ. Kristofoi komei krep mli aké, ameñmen gbe ni aké nibii ni anáa kejəc nibii titrii ejwé ni feo lá lè amlí lè eko atsu nii yé amehelatsamo mli. Mei koméi ahenilee n̄mēc ame gbe ni aké nibii ni anáa kejəc nibii titrii ejwé ni feo lá lè amlí lè ekomei atsu nii yé amehelatsamo mli.

Keji ookpè oyin lè, bi ohe sane nēe:

- Te mafee tēnj magbála nō hewo ni masumc ni aké nibii ni anáa kejəc nibii titrii ejwé ni feo lá lè amlí lè eko pōtēs atsu nii ahā mi loo misumon ni aketsu nii ahā mi lè mli matscc dōkitafonyo ko lè?

EKOLE MC KO BAABI BO AKÉ: “Ké wōhā ajie wōlā ahā mō ko loo wōhe lá lè, be tōmō ko be he?”

- Bo hu te osusuc tēnj?

EMLI OTI

Yehowa sumcc ni wɔna lá
aké eyé kroñkrōñ.

Mení Okase?

- Méni hewó Yehowa naa lá
aké eyé kroñkrōñ lé?
- Te wófeas tēñjō wóleas aké, famo
ni Nyçñmō keshā aké atsi he këje
lá he lé kçá lá ni ajieç ahää mō
ko loo lá ni agbalaa awoç mō
ko mli lé he?
- Te ooofee tēñjō okpe yin krapkai
ye lá ni aketsuc nii ye helatsamo
mli lé he?

Deeti ni migbe nikasemo née naa

Nó Ni Obaanyé Ofee

■ Kanemo saji ni ycc fā ni ji Ehe Saji Krokomei le shishi lé, koni ewa bo ni okpe oyin ye saji ni nyie sse née ahe: (1) lá ni ajieç ahää mō ko loo agbalaa awoç mō ko mli, (2) tsofai ni nibii ni anáa kejeç nibii titrii ejwé ni feo lá lé amli lé eko ye mli, ke (3) bo diëñtse olá ni akebaatsu nii ye ohelatsamo mli. No sse lé, ñmalamä oyinjkrei lé oshwie shi.

■ Nó Kroko Ni Obaanyé Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Mení baawa bo ni okpe oyin ye
bo diëñtse olá ni akebaatsu nii
ye ohelatsamo mli lé he?

“Sanebimci ni Je Kanelci
Aden” (Buñ-Mɔɔ, October 15,
2000)

Mení esa aké osusu he dani
okpe oyin ye nibii ni anáa kejeç
nibii titrii ejwé ni feo lá lé amli lé
eko he?

“Sanebimci ni Je Kanelci
Aden” (Buñ-Mɔɔ, June 15, 2004)

Mení hää dɔkitafonyo ko krepé
nó aké, bɔ ni Yehowa naa lá
éhää lé nō bë?

“Mibana Lá Taake Nyçñmō Naa
Lé Lé” (Awake!, December 8,
2003)

Obaana bɔ ni asafon onukpai
ni sɔmcc aké Ajinafoi Akui Ni
Ke Helatsamhei Shāraa (HLC)
lé mli bii lé yeç amebuaa ame-
nyemiméi lé.

Yehowa Yeç Ebuaa Helatsem ei

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni ycc
NIKASEMO 39 lé mli lé, skanimo okadi née loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lé mli ye jw.org lé nō

Meñi Esa Ake Wøfee Koni Wøhe Atse Yø Nyønchø Hø?

Feemø mami ko ni cymcañs ccy ni miisaa ebi-nuu fioo ko he koni eya skul lë he mfoniri okwø. Ebaakwø ni gbekø lë aju ehe, ni ebaawo lë atadei ni he tse. Enø baahä gbekø lë aná gbømøtsøn hewale kpackpa, ni meñ baana hu ake eføløi miikwø lë jogbañø. Nakai nɔçøj wø-Tse Yehowa ni cymcañs ccy lë awøhiis wøhe falefale ni wøjenøba hu he atse. Ké wøhe tse lë, wønáa he sœ ni wøwo Yehowa hiø nyam hu.

1. Te wøfee tønø wøhiis wøhe falefale lë?

Yehowa kec wø ake: "Nyøfea krøñkrøñ." (1 Petro 1:16) Ké wøhiis wøhe falefale ni wøjenøba hu he tse lë, belø, wøfee krøñkrøñ ji no. Ké wøjus wøhe daa, wøcfcø wøtadei ahe, wøhää wøshiai ke wøtsøji amli ke amøshe tseø, ni wøhiisø nibii nœ basabasa lë, no tsøø ake, wøhiis wøhe falefale. Wøbaanyø wøye wøbuia hu koni wø-Mañtsøyeli Asai lë anø ke amøhewø feø atse. Ké wøhiis wøhe falefale lë, wøwo Yehowa hiø nyam.—2 Korintobii 6:3, 4.

2. Mæe sui esa ake wøkpoø koni wøhe atse?

Biblia lë wø hewale ni cø sjøcø 'føø cø ni cø wø muji yø heløñ ke jwønømø mli lë køje wøhe.' (2 Korintobii 7:1) Enø tsøø ake, esa ake wøkpoø ni baaye wøgbømøtsø awui,

loo ebaafite wøjwønømø. Esa ake wøsusumøci asa Yehowa hiø, no hewø lë, wøcø mødøñ feø ni wøcnyø koni wøkpoø susumøci ni esaaa. (Lala 104:34) Wøcø mødøñ hu ni wøwie wiemøci ni he tse.—Kanemø Kolosebii 3:8.

Mæe nibii hu hääa wøgbømøtsø loo wøjønøba he atse? Nibii komsei baanyø aye wøgbømøtsø lë awui. No hewø lë, wøtsøi wøhe køjeø nifeemøci tamø zigareti ke ehenøi lë shøremø, asarafuu, ke tsofai ni aketsøci nii yø gøe ni esaaa nø lë ahe. Ké wøtsøi wøhe keje nifeemøci nœ ahe lë, wøbaanø gboømøtsø hewale kpackpa, ni no baatsøø hu ake wøhiisø ssø wala ni Nyølømø edro wø lë. Wøcø mødøñ hu koni wøye nifeemøci ni he tseee, ni ji, mø nuutso loo yoohe ni ekeshwøø aahu køyashio ehe baa, ke ponografi kwømø nø. (Lala 119:37; Efesobii 5:5) Ebaanyø ewa waa ake mø baaye sui nœ anø, shi Yehowa baanyø ewa wø ni wøye nø.—Kanemø Yesaia 41:13.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nō hewc ni kē wāhiē wāhe falefale lē ewo
Yehowa hiē nyam, ke bō ni wābaafee wāye
nifeemci ni he tseeē anō.

3. Kē wāhiē wāhe falefale lē ewo Yehowa hiē nyam

Kē wākane mlai ni Yehowa kēhā blema Israelbi lē, wābaana bō ni ekā etsui nō waa akē ewebii lē ahe baatse.

Nyekanea 2 Mose 19:10 ke 30:17-19
lē, ni nyesusua sanebimci nēe ahe:

- Ye njalei nēe anaa lē, te Yehowa naa falefalefeemo ehāa tēnj?
- Mēe nibii kē ofee daa lē, no baahā ohie ohe falefale?

Ebiō be kē mōdēnjbōcō dani mō baanyē ahie ehe falefale. Shi ekcōcō he eko he ni wācyō lē, wāye nii jio wābē nii jio lē, wābaanyē wāhiē wāhe falefale. **Jiemō VIDEO lē**, ni nyesusua sanebimci ni nyis sēe nēe he.

VIDEO: Nyekanea Sumcō Mei Ni He Tse (4:10)

- Kē wāhā wānibii ahe tse ni wāhiē amē basabasa lē, meni hewc ebaahā mei ni wāshicō wāhāa lē abu Yehowa waa lē?

Yehowa baanyē ewa wō ni wāye su gbonyo ko nō

4. Ye sui gbohii anō

Kē oshāa nii loo oshereō zigareti ke ehenči lē loo okē tsofai tsūcō nii ye gbe ni esaaa nō lē, ekole, ole akē ebe mleō akē mō baaye su nēe nō. Meni baanyē awa bo? Susumō bō ni su nēe nā ono hewale lē he. **Nyekanea Mateo 22:37-39** lē, ni nyesusua bō ni zigareti ke ehenči lē shēremo loo tsofai ni akētsūcō nii ye gbe ni esaaa nō lē saa ...

- mō ke Yehowa tēj naanyobōcō lē he.
- mō wekumei ke mei krokomei ahe.

Toogbejiañko ni baahā onye oye su gbonyo ko nō.*
Jiemō VIDEO lē.

VIDEO: Esa Akē Wāye Wāhe Nō (2:47)

Nyekanea Filipibii 4:13 lē, ni nyesusua sanebimci nēe he:

- Kē mō ko fōcō scōlemo, Biblia lē kasemō, ke kpeei yaa lē, mēe gbe nō ebaawa lē ni eye su gbonyo ko nō?

* Sane ni yitso ji, “Bō Ni Obaafee Okpa Zigareti Shēremo” ni yōcō nikasemō nēe fā ni ji Ehe Saji Krokomei lē shishi lē tsōcō nibii komei ni sa ni mō baanyē afee koni enye eye su gbonyo ko ni eka ehe lē nō.

5. Wu oshi susumci ke nifeemci ni he tsee

Nyekanea Kolosebii 3:5 Ie, ni nyesusua sanebimci nee ahe:

- Te wofeo teej woleo ake ponografi kwemci, sexting, ke mo nuutso loo yoohe ni ekeshwec aahu keyashic ehe baa le he tsee ye Yehowa hiis le?
- Ké okwe le, jwelenmo ye mli ake Yehowa bi ci wojenba he atse? Meni hewo okwe nakai?

Obaana bo ni obaafee owu oshi susumci ni he tsee.

Jiemci VIDEO le.

Yesu gba noekwemcoco ko ni tsco ake, esa ake wotswa wofai shi ake wobaafee nibii ni he hiaa koni wojenba he atse.

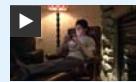
Nyekanea Mateo 5:29, 30 Ie, ni nyesusua sanebimci nee he:

- Eye mli ake no ni Yesu wie le etsccoco ake woye wohi awui monj, shi etsccoco ake, esa ake wofee no ko ké. Meni esa ake mo ko afee koni enye ekpoo susumci ni he tsee?*

Ké ooobwoedji ni oye susumci ni he tsee anco le, no le ná ole ake, Yehowa hiis cccowwoedji ni ooobwoedji. Nyekanea Lala 103:13, 14 Ie, ni nyesusua sanebimci nee he:

- Ké ooobwoedji ni oye nifeemo ko ni he tsee no le, mae gbe no ymalie nee co bo hewale ni onijian akaje wui?

* Bo ni afee ni ona bo ni mo baafee eye enuutso loo yoohe ni ekeshwec aahu keyashic ehe baa le no le, kwemci sene ni yitso ji, "Te Mafee Tejj Maye Minuutso Loo Yoohe Ni Mikeshwec Aahu Keyashio Mihe Baa Le No Le?" ni yoo wolo ni ji, Questions Young People Ask—Answers That Work, Kpo 1 le yitso 25 le.

VIDIO: Feemo Nibii Ni Baahá Ohe Atse Daa (1:51)

Ké ofee ekonj le, no etsccoco ake onyen oye no!

Ewaaa kwraa ake obaakess ohe ake, 'Mifee ekonj, hewo le, minyen maye su nee no.' Shi susumci ene he okwe: Ké foijelé ko te ni egbee shi le, no etsccoco doo ake ekpe, ni etsccoco hu ake esa ake eyaje foijee le shishi ekonj. Nakai noekj kó oyafee nakai nii le ekonj le, no etsccoco ake onyen oye no. Etsccoco hu ake, mcdjel fees ni oba kebashe he ni oshe le efee efolo. Ké ofee ekonj le, onijian akaje wui—fiofio le, obaaye no. Miamci ohis was. Yehowa baanye ewa bo ni oye su gbonyo le no.

MEI KOMEI KEC AKÉ: "Su nee eka mihe. Minyen makpa."

- Ké mo ko kees nakai le, mae ymalie obaanye okewa le ni ena ake, Yehowa baanye eye ebua le ni eye su gbonyo ko no?

EMLI OTI

Ké wāhā wāgbəmətso, wājwələmōc, kē wājenja he tse lε, Yehowa baaná wāhe miishεe.

Məni Okase?

- Məni hewə ehe hiaa waa ni wāhā wāhe atse lε?
- Te oofee tənəj ohie ohe falefale lε?
- Te oofee tənəj ohā osusumōc ke ojenja he atse lε?

Deeti ni migbe nikasemōc nəə naa

Nə Ni Obaanyε Ofee

- Bi Yehowa ni ewa bo ni oyose oshihile mli nō ko ni ebaabi ni ohe atse yε mli fe bō ni ofeə bianə lε.
- Nə Kroko Ni Obaanyε Ofee:

EHE SAJI KROKOMΕΙ

Kεji obε nō ko tsə po lε, məə nibii bibiibibii komei obaanyε ofee koni ohie ohe falefale?

Gbəmətsoŋ Hewalenamo Ke Falefalefeemo—Dɛfɛmo

Obaana nibii ni obaanyε ofee koni okpa zigareti shəremo.

“Bɔ Ni Obaafee Okpa Zigareti Shəremo” (Awake!, May 2010)

Obaana awui ni ponografi kwəmōc yε.

“Ponografi—Eyeə Awui loo Eyeee Awui?” (Buū-Mɔɔ, August 1, 2013)

Obaana nō ni ye ebua nuu ko ni enyε ekpa ponografi kwəmōc.

“Etə Mi Aahu Dani Minye Miye Omanyε” (Buū-Mɔɔ No. 4 2016)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yεc
NIKASEMO 40 lε mli lε, skanimōc okadi nəə loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naanɔ! wolo lε mli ye jw.org lε nō

Μεni Biblia Lε Kεc Yε Bɔlənamɔ He?

Efeč mei pii hięgbele ake amębaawie bɔlənamɔ he. Shi kέ Biblia lε miiwie bɔlənamɔ he lε, ehaaa hię, fęe sęe lε, ewieo he ye bulę gbe nɔ. Wɔnáa nɔ ni ekeč wɔ lε he sęe. Enę be naakręs, ejaač Yehowa ji wɔ-Bɔləč lε. Ni ele nɔ ni hi hā wɔ. Ekeč wɔ nɔ ni esa ake wɔfee koni ená wɔhe miishęe, ni wɔhi shi kęya naanɔ hu.

1. Te Yehowa naa bɔlənamɔ ehāa tęŋ?

Bɔlənamɔ ji nifeemɔ fefeo ko ni Yehowa to he gbejianɔ ehā adresai. Eto he gbejianɔ ehā nuu ke yoo ni ebote gbāla mli pę, koni amekəná amehe-wɔ miishęe. Jeee bifɔmɔ pę hewɔ wu ke ḥa náa bɔlę, shi ejji nifeemɔ ni ametscc nɔ ameječas-cas-mɔ ke hedɔc kpo ametscc amehe ye gbe ni sa nɔ, koni amená miishęe. Enę hewɔ Nyćojmɔ Wie-mɔ lε kεc ake: “**Oke oblahiiaŋ ḥa lε aná mii-shęe**” lε. (Abei 5:18, 19) Yehowa kpaa gbe ake, wu ke ḥa ni ji Kristofoi lε baaye amehe anɔkwa, koni ameke mɔ kroko akayaná bɔlę.—Kanemɔ Hebribrii 13:4.

2. MeNi ji ajwamajbɔcc?

Biblia lε kεc wɔ ake, “**ajwamajbɔci . . . anine shęη Nyćojmɔ Mańtseyeli lε nɔ.**” (1 Korintobii 6:9, 10) Wiemɔ ni mei ni ɳma Biblia lε ye Greek mli lε ketsu nii ni atscc shishi ye Ga mli ake ajwamajbɔcc lε ji por-nei'a. Nakai wiemɔ lε kɔc (1) nuu ke yoo ni boteko gbāla mli lε atenę bɔlənamɔ,* (2) nuu ke nuu loo yoo ke yoo tenę bɔlənamɔ, ke (3) gbɔmɔ ke kooloo tenę bɔlənamɔ he. Ké ‘wɔtsi wɔhe kęje ajwamajbɔcc he’ lε, wɔbaaná he sęe, ni Yehowa baaná wɔhe miishęe hu. —1 Tesalonikabii 4:3.

* Nifeemɔi krokomei hu ni esaaa ni fata enę he ji, nuutso ni akewoč daan̄ loo yoohe ni alemcɔc, nuutso ni akewoč wamhe, ke mɔ kroko nuutso loo eyohe ni akeshwec loo aječ gbe afeč lε nɔ ko koni ehe aba.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana bɔ ni obaafee otsi ohe kęje ajwamañbɔc he, kę bɔ ni kę ohā ojeñba he tse lę obaaná he sse.

3. Joo ajwamañbɔc naa foi

Kule yoo ko miitao ni eke nuu anɔkwafo ko ni atseɔ lę Yosef lę aná bɔlę, shi Yosef ekpelię. **Nyekanea 1 Mose 39:1-12** lę, ni nyesusua sanebimci nse ahe:

- Meni hewɔ Yosef jo foi lę?
—Kwemɔ kuku 9 lę.
- Kę okwε lę, nɔ ni Yosef fee lę ja?
Meni hewɔ okeɔ nakai?

Ymenε lę, mεε gbe nɔ oblahii ke oblayei baanyε akase Yosef, ni amε hu amεjo ajwamañbɔc naa foi? **Jiemɔ VIDIO lę.**

**VIDIO: Joo Ajwamañbɔc
Naa Foi (5:06)**

Yehowa sumɔc ni wɔ fεe wɔjɔ ajwamañbɔc naa foi. **Nyekanea 1 Korintobii 6:18** lę, ni nyesusua sanebimci nse ahe:

- Mεε shihilei baanyε ahā mɔ ko abɔ ajwaman?
- Meni obaanyε ofee koni onye ojo ajwamañbɔc naa foi?

4. Obaanyε oye kaa nɔ

Meni baanyε ahā ewa kęhā mɔ ko ake ebaajo ajwamañbɔc naa foi? **Jiemɔ VIDIO lę,** ni nyesusua sanebimci ni nyie sse nse he.

**VIDIO: Kanemɔ Biblia Lε Koni
Onye Oye Kaa Nɔ (3:02)**

- Be ni nyemi nuu lę na ake esusumci ke eni-feemci komεi baanyε ahā eje eŋa sse lę, meni efee?

Bei komεi lę, ewaa kęhā Kristofoi anɔkwafoi po ake amεbaahā amεsusumci ahe atse. Meni baawa bo ni okaya nɔ osusu nibii gbohii ahe? **Nyekanea Filipibii 4:8** lę, ni nyesusua sanebimci nse ahe:

- Mεε nibii ahe esa ake wɔsusnu?
- Kę wɔkanec Biblia lę ni wɔhiε dɔc yε Yehowa sɔmɔc lę mli lę, mεε gbe nɔ no baawa wɔ ni wɔye kai anɔ?

5. Yehowa mlai ke shishitoo mlai Ie ahe ye sseenam cawmā kēhā wā

Yehowa le nō ni hi kēhā wā. Etscc wā bō ni wābaafee wōhā wōjēnja he atse, ke sseenamci ni yō he ake wōbaaya nō wōfee nakai. **Nyekanea Abei 7:7-27** Ie loo **jiem VIDIO** Ie, ni nyesusua sanebimci ni nyiē sse nee ahe.

VIDIO: Ebe Jwəjmo (9:31)

- Te fee tēnē oblanyo Ie ke ehe yawo kaa mli?
—Kwēmō Abei 7:8, 9 Ie.
- Abei 7:23, 26 Ie hāa wōnaa ake ajwamanjēcc baanye eke naagbai wuji aba.
Ké wōhā wōjēnja he tse Ie, mēe naagbai wōbaajo naa foi?
- Ké wōhā wōjēnja he tse Ie, mēe gbe nō ebaahā wōhi shi kēya naanc?

Mei komei susus ake, nō ni Biblia Ie wiecā nuu yō ke yoo teñ bōlenamō he cawmā. Shi Yehowa, Nyōjōmō ni cawmōs cyy Ie, miisumō mō ni mō fēe mō ahi shi kēya naano. Shi ja wōhi shi yē emlai ke eshishitoo mlai Ie anaa dani wōbaanyē wōhi shi kēya naano. **Nyekanea 1 Korintobii 6:9-11** Ie, ni nyesusua sanebimci nee he:

- Ani nuu ke nuu loo yoo ke yoo teñ bōlenamōcācawmō Nyōjōmōs cawmō?

Esa ake wōteñ mō fēe mō afee tsakemci komei yē eshihile mli koni esa Nyōjōmō hī. Ani sseenamō yē he ake wōbaafee nakai? **Nyekanea Lala 19:8, 11** Ie, ni nyesusua sanebimci nee ahe:

- Ké okwe Ie, jenja he mlai ni Yehowa ewo Ie, jwəjmo yē mli? Ké okce ‘Hēe’ Ie, mēni hewō, ni kē okce ‘Dabi’ hu Ie, mēni hewō?

Yehowa ewa mei pii ni amemiiye ejenja he mlai Ie ano. Ebaanyē ewa bo hu

MĒI KOMEI KĒC AKĒ: “Ké mei enycawmō amēhe Ie—nuu ke yoo jio, nuu ke nuu jio, yoo ke yoo jio Ie—tōmō ko kwraa bē he ake amēke amēhe baanā bōle.”

- Ké mō ko kēe nakai Ie, mēni obaakēe?

EMLI OTI

Bóleñamō ji nifeemō fefeo ko ni Yehowa to he gbejiano ehā nuu kē yoo ni ebote gbāla mli pē, koni amekēná améhewō miishēe.

Mení Okase?

- Méni kē mō ko fee le ebo ajwamanj?
- Méni baawa wō ni wōtsi wōhe kēje ajwamanjba he?
- Kē wōhi shi ye Yehowa jenja he mlai le anaa le, te wōnāa he sēe wōhāa tēnj?

Deeti ni migbe nikasemō nēe naa

Nō Ni Obaanyē Ofee

- Kpe ñmale kome loo ñmalei enyā ni yōc nicasemō nēe mli ni baawa bo ni oye jenja sha he kai anō le owo oyitsoj.
- Nō Kroko Ni Obaanyē Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nō hewō ni Nyōjmo sumō ni nuu kē yoo ni miitao amehi shi tamō wu kē ḥa le abote gbāla mli le.

“Méni Biblia Le Kēc Yē Nuu Ke Yoo Ni Hic Shi Tamō Wu Ke ḥa Shi Ameboteko Gbalashihile Mli Le He?” (jw.org le nō sane)

Obaana nō hewō ni kē Biblia le kēs esaaa ake nuu ke nuu loo yoo ke yoo nāa bōle le, no etsccos ake wōnyē mei ni ceñ nakai le.

“Ani Eji Tōmō Ake Nuu Ke Nuu Loo Yoo Ke Yoo Baaná Bōle?” (jw.org le nō sane)

Obaana bō ni Nyōjmo mlai ni kēc nicasemō feé ahe le cañ wōhe.

“Ani Nuutso Ni Akewoç Daan Loo Yoohé Ni Aləmōç Le Ji Bōlēnamō?” (jw.org le nō sane)

Yē sane ni yitsō ji, “Amējie Bulē Kpo Ametsōç Mi” le mli le, obaana nō ni hā nuu ko ni kē hii krokomei nāa bōle le tsake ejenja koni esa Nyōjmo hie.

“Biblia Le Tsakeç Mei”
(Buñ-Mōç, April 1, 2011)

Kē ootao vidioi, woji, kē nibii krokomei feé ni yōc
NIKASEMO 41 le mli le, skanimo okadi nēe loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nō

Meni Biblia Le Kęc Yę Oshijayeli Kę Gbalashihile He?

Yę maji komei anō lę, məi komei susuč ake ja mō ko ebote gbäla mli dani ebaaná miisheę. Kélé, jeee gbalashihile mli bii fęe yoo miisheę, ni jeee oshijafoi fęe be miisheę. Anókwale lę ji ake, Biblia lę kęc oshijayeli kę gbalashihile fęe ji Yehowa dęŋ nikenii.

1. Meni ji oshijayeli he sęenamci komei?

Biblia lę kęc ake: “**Mō fęe mō ni boteč gbalashihile mli lę baaná he sęe, shi mō fęe mō ni boteče gbalashihile mli lę baaná he sęe fe lę.**” (Kanemō 1 Korintobii 7:32, 33, 38.) Męe gbeı anō oshijafoi náa ameshijayeli lę he sęe fe bō ni gbalashihile mli bii náa amegbalashihile lę he sęe? Kristofonyo ni ji oshija lę tsuuu hefatalo ko hiamō nii ahe nii ehääa lę. No hewo lę, bei pii lę, oshijafoi yę hegbe ni amefeo nibii pii ni nō ko etsii ame gbe. Ake nōkweomocō lę, ameteń mei komei nyęc ametsuč babao ameshää Yehowa yę gbeı ni nō be anō, tamō gbe ni afāa ayashieć sane kpakpa lę yę manj kroko nō lę nękē. Nō ni fe fęe lę, amebaanyę amekę bei babao afee nibii ni baahä ametsi amebenjke Yehowa waa.

2. Kę nuu ke yoo bote gbäla mli yę gbe kpakpa nō lę, meni ji ehe sęenamci komei?

Sęenamci komei yę gbalashihile hu he, tamō ejı yę oshijayeli gbefan lę nōlęj. Biblia lę kęc “**məi enyō hi fe mō kome.**” (Jajelō 4:9) Ene ji anókwale, titri lę, kę Kristofoi ke Biblia mli shishitoo mlai

tsu nii yę amegbäla lę mli. Nuu ke yoo ni bo-teo gbäla mli yę gbe kpakpa nō lę, woč shi ake amebaasumō amehe, amebaajie bule kpo ametsco amehe, ni amebaajie hedčč kpo hu ametsco amehe. Enę hewo lę, bei pii lę, amenusuč he ake ameyę shweshweeshwe fe nuu ke yoo ni hič shi tamō wu ke nja shi ameboteko gbäla mli lę. Ni kę amefó bii lę, bii lę hu baanu he ake ameyę shweshweeshwe.

3. Te Yehowa naa gbalashihile ehää tęńę?

Be ni Yehowa to kłęjkleń gbäla lę he gbejianoč lę, ekeę: “**Nuu baashi epapa kę emami ni ebaakręte eňa he.**” (1 Mose 2:24) Yehowa sumoč ni wu ke nja asumoč amehe ni amekpete amehe, bei abo ni ameyoč wala mli lę. Ja ameteń mō kome eyabō ajwamanj dani eńmęeč gbe ni atse gbäla. Kę eba lę nakai lę, Yehowa ehä mō ni eyaboko ajwamanj lę hegbe ni ekpe eyin keji ebaatse gbäla loo etseń.* (Mateo 19:9) Yehowa eńmęeč Kristofoi gbe ni amená gbalashihile mli hefatalo ni fe eko-me.—1 Timoteo 3:2.

* Kę ootao he ni atseń keječ nja loo wu he be ni nja lę loo wu lę eboko ajwamanj lę he saji lę, kwemō Saji Krokomei 4.

KASEM C PII OFATA HE

Ké oji oshija jio, obote gbāla mli jio lε, obaana bɔ ni obaafee oná miishεε ni ohā Yehowa hu aná miishεε.

4. Okε oshija ni oji lε atsu nii jogbaŋj

Yesu na oshijayeli akε nikenii. (Mateo 19:11, 12) **Nyekanea Mateo 4:23** lε, ni nyesusua sanebimo nεε he:

- Mεε gbe nɔ Yesu ke oshija ni ejí lε tsu nii kε-
sɔmɔ e-Tse lε ni ekewa mei krokomei hu?

Ké Kristofoi ke ameshijayeli lε tsu nii tamɔ Yesu
fee lε, amebaaná miishεε. **Jiemɔ VIDIO lε,** ni
nyesusua sanebimo ni nyiε sεε nεε he.

VIDIO: Oshijafoi Ni Yeɔ Anɔkwa (3:11)

- Mεε nibii ni hāa mɔ tsui nyɔɔ emli Kristofoi
ni ji oshijafoi lε baanyε afee?

Ani ole akε . . .

Biblia lε etsoko afii pɔtεε ni kέ mɔ ko ye lε ebaa-
nyε ebote gbāla mli? Shi ewɔɔ hewale ni mɔ amε
keyashi “ejeee gbekε dɔŋŋ” dani ebote gbāla
mli, ejaake kέ mɔ ko bote gbāla mli be ni ejí gbe-
ke [be ni ebɔlɛnamɔ henumɔi amlí wa waa] lε,
ewaaa akε ebaakpε yinj komεi ni ejaaa.
—1 Korintobii 7:36.

Ké akε kooloi enyɔ ni esoro amε kwraa wo kɔɔŋtso
kome shishi lε, amebaana nɔ. Nakai nɔŋŋ kέ
Kristofonyo ko ke mɔ ko ni sumɔɔcɔ Yehowa
bote gbāla mli lε, ebaaná naagbai pii

5. Halamɔ ofatalɔ ye hiɛshikamɔ mli

Yinj ni he hiaa waa ni ehe baahia ni okpε lε
eko ji, yinj ni obaakpε ye mɔ ni okεbaabote
gbāla mli lε he. **Nyekanea Mateo 19:4-6, 9** lε,
ni nyesusua sanebimo nεε he:

- Mεni hewɔ esaaa akε Kristofonyo ko yeɔ
ehe oyai kεbotoɔ gbāla mli lε?

Biblia lε baanyε awa bo ni ole sui ni esa akε
hefatalɔ kpakpa aná. Nɔ ni he hiaa fe fεε ji, ni
obaahala hefatalɔ ni sumɔɔcɔ Yehowa.* **Nyekanea**
1 Korintobii 7:39 ke 2 Korintobii 6:14 lε. No sεε
lε, nyesusua sanebimo nεε ahe:

- Mεni hewɔ esa akε wɔkε Kristofonyo pε
abote gbāla mli lε?
- Kέ wɔkε mɔ ko ni sumɔɔcɔ Yehowa bote
gbāla mli lε, kέ okwε lε, te Yehowa baanu
he ehā tεŋŋ?

* Ye maji komεi anɔ lε, fɔlɔ ji mei ni halaa hefatalɔ amεhāa
amebihi loo amεbiyei. Ye shihile ni tamɔ nekε mli lε, nɔ klen-
klen ni fɔlɔ ni yɔɔsɔnɔɔ lε susunɔɔ he ji, keji mɔ lε sumɔɔcɔ Yehowa
lo, shi jeee keji eyε shika loo ehiε gbεnaa wulu ko.

6. Naa gbalashihile taake Yehowa naa le le

Ye blema Israel le, hii komei fó ame pe ameno mli ni ameshwie amejamsei. **Nyekanea Maleaki 2:13, 14, 16** le, ni nyesusua sanebimci nes he:

- Meni hewo Yehowa nyeo gbala ni atse oye gbe ni ejaaa no le?

Jiemcio VIDEO le, ni nyesusua sanebimci nes he.

VIDEO: Esaaa Ake Atse oye Gbala
(4:30)

- Ké oké mo ko ni jáaa Yehowa ebote gbala mli momo le, meni obaanye ofee koni nyegbala aso?

Ké wu ko loo ja ko yabo ajwamanj loo etse gbala le, eháa mo ni eboko ajwamanj le ke amebii le naa no waa

7. Oké Yehowa mlai ni koo gbalashihile he le atsu nii

Ekole, ja mo emia ehié waa dani ebaanye eke Yehowa mlai ni koo gbalashihile he le atsu nii.* Shi Yehowa joo mei ni ketsu nii le. **Jiemcio VIDEO le**.

VIDEO: Obaanye Oye Yehowa
Mlai Ni Koo Gbalashihile He Le
Ano (4:14)

Nyekanea Hebríbii 13:4 le, ni nyesusua sanebimci nes ahe:

- Ké okwe le, jwelenjo yé Yehowa mlai ni koo gbalashihile he le amlí? Ké oké 'Héé' le, meni hewo, ni ké oké 'Dabi' hu le, meni hewo?

Ye maji pii ano le, amralofoi le bió ni ake gbalashihile ke gbalatsemci awo wolo no, hewo le, Yehowa kpaa gbe ake Kristofoi baaye mlai nes ano. **Nyekanea Tito 3:1** le, ni nyesusua sanebimci nes he:

- Ké obote gbala mli le, ani ofee le bo ni ke omañ le mla kpaa gbee?

* Ké oké mo ko ye ni nyeboteko gbala mli le, bo obaa-kpe oyin kiji obaashi le loo oké le baabote gbala mli.

EKOLO MO KO BAABI BO AKÉ: "Meni hewo esa ake abote gbala mli doo?

Bé tómcó ko bë he ake nuu ke yoo baahi shi tamc wu ke ja be ni ameboteko gbala mli?"

- Meni obaaké le?

EMLI OTI

Oshijayeli ke gbalashihile fεε ji Yehowa dεη niukeenii. Ké mō ko ebote gbāla mli jio, eboteke mli jio lε, kέ efee Yehowa sucmɔnnaa nii lε etsui baanyɔ emli ni ebaaná miishεe hu.

Mεni Okase?

- Te mō ko aaafee tεηŋj eke oshija ni ejí lε atsu nii jogbanj lε?
- Mεni hewɔ Biblia lε kεe esa ake wɔkε Kristofonyo pε abote gbāla mli lε?
- Mεni Biblia lε kεe no pε no mō ko baanye edamɔ etse gbāla?

Deeti ni migbe nikasemɔ nεe naa

Nɔ Ni Obaanyε Ofee

- Kέ oboteko gbāla mli bɔ ni kε omaŋ lε mla kpāa gbee lε, kwεmō ake meni esa ake ofee koni ogbāla lε kε omaŋ lε mla akpā gbee.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyε Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Kέ akeε abote gbāla mli "yε Nunjtɔ lε mli pε" lε, te atsɔc tεηŋj?

"Sanebimɔ ni Je Kanelɔ Adεŋ" (Buu-Mɔɔ, July 1, 2004)

Vidioi enyɔ nεe baawa bo ni okpε yin kpakpai yε nyiemɔ ni tsɔc gbalashihile hie ke gbalashihile he.

Hesaamɔ Kεhā Gbalashihile

Obaana nɔ hewɔ ni nyemí nuu ko nuu he ake nibii ni Yehowa ehā lε lε fa kwraa fe nɔ fεe nɔ ni enjemee he lε.

Mishwe Waa Ake Lε Hu Ebale Anɔkwale Lε

Mεe nibii komεi esa ake mō ko asusu he dani ekpε eyiŋ ake ebaatse gbāla loo ebaatse ehe kεje ehefatalɔ he?

"Wo 'Nɔ Ni Nyɔŋmɔ Kεtsa Lε' Hie Nyam" (Buu-Mɔɔ, December 2018)

Kέ ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fεe ni yɔɔ
NIKASEMɔ 42 lε mli lε, skanimɔ okadi nεe loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lε mli ye jw.org lε nɔ

Te Esa Ake Kristofoi Ana Dāanumō Amēhā Tεηη?

Yε je leŋ fees lε, mei hie susumci sr̄toisr̄toi ye dāanumō he. Mεi komei lε, bei komei kέ amekε amenanemēi bua amēhe naa lε, amēnuç dāa. Mεi komei hu ekpε mli ake amēnuç dāa kwraa. Ni mei komei lε, amēnuç aahu kεyashiç ametç. Meni Biblia lε kec yε dāanumō he?

1. Ani ejí tɔmɔ ake abaanu dāa?

Biblia lε ewieee eshii dāanumō. Moŋ lε, be ni ewieç nibii babao ni Nyçjumō edro wɔ lε ahe lε, ekeç edro wɔ “wain hu ni hāa gbɔmō tsui náa miishεε.” (Lala 104:14, 15) Hii ke yei anokwafoi komei ni atsī ametā ye Biblia lε mli lε nu dāa.
—1 Timoteo 5:23.

2. Mee ηaa Biblia lε ewo mei ni sumcc ni amēnu dāa lε?

Yehowa wieç eshiç dāanumō babao ke dāatç. (Galatiabii 5:21) E-Wiemø lε kee: “Oke ohe akafutu mei ni nuç wain babaoo” lε. (Abei 23:20) No hewç lε, kέ wɔkpe mli ake wɔbaanu dāa lε —ye mei aten jio, wɔkome pe jio lε—esaaa ake wɔnuç babaoo bɔ ni hāŋ wɔnye wɔjwεn jogbanj,

wɔkuð wɔwiemci ke wɔnifeemci, loo bɔ ni baaye wɔgbɔmɔtso lε awui. Kέ wɔnyeεε wɔye wɔhe nɔ yε dāa fale ni wɔnuç lε he lε, ekolε ebaahi ake wɔbaakpa dāanumō kwraa.

3. Meni esa ake wɔfee yε yin lε mei kρε yε dāanumō he lε he?

Wɔterø mɔ fees mɔ baakpe eyiŋ keji ebaanu dāa loo enuŋ. Kέ mɔ ko kρε eyiŋ ake ebaanu dāa bɔ ni sa lε, esaaa ake wɔwicɔ wɔshic lε, ni kέ mɔ ko sumccɔ ni enuç dāa hu lε, esaaa ake wɔnyeç enç ake enu. (Romabii 14:10) Kέ wɔna ake dāa ni wɔbaanu lε baagba mei krokomei anaa lε, wɔnuuu kwraa. (Kanemo Romabii 14:21.) Wɔtaooo ‘nɔ ni wɔ diεŋtsε wɔbaaná he sεε, shi moŋ nɔ ni mɔ kroko baaná he sεε.’—Kanemo 1 Korintobii 10:23, 24.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana Biblia mli ማawoi ni baawa bo ni okpe oyin kesi onu dāa loo okanu, ke efale ni esa ake onu kesi okpe oyin ake obaanu. Obaana no ni esa ake ofee kesi onyees oye ohe no ye dāa he hu.

4. Kres oyin kesi obaanu dāa loo onu

Te Yesu na dāanumc ehā tēnē? Eklejklēt naakrees nii le baahā ona hetoo le. **Nyekanea Yohane 2:1-11** le, ni nyesusua sanebimci nes ahe:

- Meni naakrees nii nes tsco wā ye bō ni Yesu naa dāanumc ke mei ni nuo le ehā le he?
- Akeni Yesu ewieee eshiii dāanumc hewō le, ke mō ko kpe eyin ake ebaanu dāa le, te esa ake wōna mō le wōhā tēnē?

Ey mli ake Kristofonyo ye hegbe ni enu dāa moj, shi no hu etsoco ake esa ake enu ye shihile fēe shihile mli. **Nyekanea Abei 22:3** le, ni nyesusua shihilei ni nyie sse le ahe, ni okwe ake esa ake onu dāa ye nakai shihilei le amlil:

- Oyaadraivi loo oke tsone ko yaatsu nii.
- Ohie ho.
- Dōkitafonyo ekēs bo ake okanu dāa.

- Onyees oye ohe no ye dāa falē ni onu le he.
- Man le mla ejmēes bo gbe ni onu dāa.
- Oye mō ko ni ekpe eyin ake enu dāa le masei; ekpe nakai yin le, ejaaake be ko ni eho le enyees eye ehe no ye dāa falē ni enu le he.

Ani esa ake oja dāa ye yookpeemc loo henabuamci krokomei ashishi? Bō ni afee ni ona no ni baawa bo ni okpe oyin le, **Jiemc VIDIO le.**

VIDIO: Ani Esa Ake Mija Dāa Ye Jēmē? (2:41)

Nyekanea Romabii 13:13 ke 1 Korintobii 10:31, 32 le. Ké nyekane ዘመኑ le eko fēe eko nyegbe naa le, nyesusua sanebimci nes he:

- Mēs gbe no shishitoo mla nes baanye awa bo ni okpe yin ni baasa Yehowa hiē?

Kristofonyo fēe Kristofonyo baakpe eyin kesi ebaanu dāa loo enu. Ke enu dāa bei komei po le, ye shihilei komei amlil le ebaanye ekpe eyin ake enu kwraa

5. Kρεε oyin yε dāa falε ni esa ake onu lε he

Kέ okre oyin ake obaanu dāa lε, kaimo ene: Eye mli ake Yehowa ewieee eshii dāanumc moj, shi ewiees shi dāanumc babaoo. Meni hewo? **Nyekanea Hosea 4:11, 18** lε, ni nyesusua sanebimc nεe he:

- Kέ mō ko nu dāa babaoo lε, meni baanyε aba?

Meni baawa wō ni wōkanu dāa babaoo? Esa ake wōle he ni wōnycemc yawaa. **Nyekanea Abei 11:2** lε, ni nyesusua sanebimc nεe he:

- Meni hewo ehi ake oke husu baawo dāa falε ni onu lε he lε?

6. Nō ni baawa bo ni okanu dāa babaoo

Obaana nō ni wa nuu ko ni ekpa dāanumc babaoo. **Jiemc VIDIO lε,** ni nyesusua sanebimc ni nyie sεe nεe ahe.

- Kέ Dmitry nu dāa lε, te efec enii ehāa tεnη?
- Ani enye ekpa dāa lε numc shi kome?
- Naagbee lε, meni wa lε ni enye ekpa dāanumc babaoo?

Nyekanea 1 Korintobii 6:10, 11 lε, ni nyesusua sanebimc nεe ahe:

- Meni Biblia lε kec yε dāatcc he?
- Meni tscc ake mō ko ni nuu dāa babaoo lε baanyε etsake?

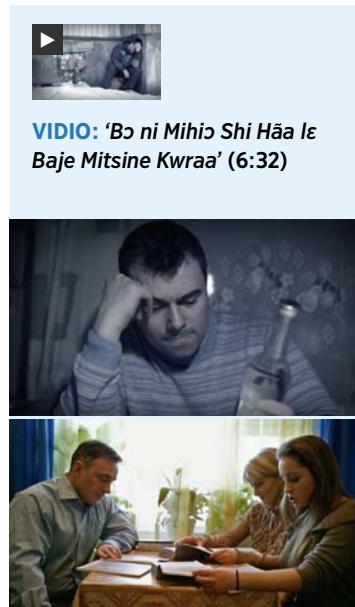
Nyekanea Mateo 5:30 lε, ni nyesusua sanebimc nεe he:

- Nōkwegmcnu ni Yesu ketsu nii ni kcc mō nine ni ebaaflo eshe efē lε he lε, kcc nō ko ni mō kebaashā afēle koni enye esa Yehowa hie lε he. Kέ ootao okpa dāanumc babaoo shi onyεes lε, meni obaanyε ofee?*

Nyekanea 1 Korintobii 15:33 lε, ni nyesusua sanebimc nεe he:

- Ani mei ni okεbco lε baanyε ahā onu dāa babaoo? Meni hewo okεc nakai?

* Ekolε ehe baahia ni mei ni nyεes aye amεhe nō yε dāa falε ni amεnu lε he lε ayana helatsaloi. Dolkitafoi pii woc lja ake, mei ni nyεes aye amεhe nō yε dāa falε ni amεnu lε he lε akanu dāa kwraa.

EKOLE MC KO BAABI BO AKΕ: "Ani dāanumc ehiii?"

- Meni obaakεes lε?

EMLI OTI

Yehowa dro wɔ dāā koni ehā wɔná miishéεε, shi ewieč eshič dāānumo babaoō ke dāatoo.

Məni Okase?

- Məni Biblia le kęc yę dāānumo he?
- Mee oshārai yęc daanumо babaoo he?
- Məni esa ake wɔfee yę yinj ni məi kpeč yę dāānumo he le he?

Deeti ni migbe nikasemč nęe naa

Nč Ni Obaanyę Ofee

- Kęji okpe oyinj ake obaanu dāā le, susumč shihilei amlı ni obaanę onu yę le he, ni okę husu awo efalę ni obaanyę onu le he.
- Nč Kroko Ni Obaanyę Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

► 2:31

Te oblahii ke oblayei baafée tənəj amekpər yinj kpakpai yę dāānumo he?

Dāānumo—Eseč Sane Le!

Kę onyęęę oye ohe nč yę dāā fale ni onuč le he le, obaaną nibii ni obaanyę ofee koni onyę oye ohe nč.

“Bč Ni Ooofee Oke Dāā Atsu Nii Jogbaṇę” (Buū-Mɔɔ, July 1, 2010)

Te esa ake Kristofonyo ana gla- se ni dāā yęc mli ni awóč nč le hā tənəj?

“Sanebimoi ni Je Kanelči Adęń” (Buū-Mɔɔ, February 15, 2007)

Kę okane sane ni ji, “Kule Kree- tse Ji Mi” le, obaaną bč ni fee ni nuu ko kpa dāānumo babaoō.

“Biblia Le Tsakeč Męi” (Buū-Mɔɔ, May 1, 2012)

Kę ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fęe ni yęc
NIKASEMČ 43 le mli le, skanimč okadi nęe loo yaakwę
Oyi Aná Wala Keya Naanč! wolo le mli yę jw.org le nč

Ani Gbijurçyelii Fεε Saa Nyçumc Hie?

Yehowa sumcō ni wɔná miishee yε shihile mli, ní bei komei po lε, wɔye gbi juro. Shi ani gbijurçyelii fεε saa ehiε? Te wɔbaafee tεnje wɔhā ana yε sane nεs mli ake, wɔsumcō Yehowa?

1. Meni hewɔ gbijurçyelii pii esaaa Yehowa hie lε?

Ekole kέ oná ole ake susumcō ni hā ato gbijurçyelii pii shishi lε ke Biblia mli tsɔɔmci kpāaa gbee loo ameje amale jamc mli lε, onaa baakre ohe. Gbijurçyelii lε ekomei hāa mei feɔ nibii ni baahā amekē mumc ashāra, loo amehāa mei heɔ ameje ake susuma lε gbooo. Ekomēi hāa mei heɔ nibii ni be mli ameyeo loo amekē amehie fɔɔ shade kpakpa nɔ. (Yesaia 65:11) Yehowa bɔɔ mei ni jáa lε lε kókɔ ake: “Nyetsea nyεhe . . . ni nyekpaa nɔ ni he tseee lε hetaa.”—2 Korintobii 6:17.*

2. Gbijurçyelii komei hāa ake woo ni esaaa adesai hāa ame. Te Yehowa naa nakai gbijurçyelii lε ehāa tεnje?

Yehowa bɔɔ wɔ kókɔ ni ‘wɔkε wɔhiε akafɔ gbo-
mɔ adesa nɔ.’ (Kanemc Yeremia 17:5.) Gbijurçyelii komei hāa ake woo hāa nɔyelci loo asraafoi. Ekomēi hāa ake woo hāa manj okadii loo gbi ni

manj lε ná heyeli. (1 Yohane 5:21) Ni ekomei hu hāa ake woo hāa manjkramc kui loo manjnyaa kui. Kέ wɔkε woo ni esaaa kui loo woo ni esaaa mei hā ame, titri lε, kέ amehie susumcō ni ke Yehowa yinjtoo kpāaa gbee lε, te Yehowa baanu he ehā tεnje?

3. Mεε nifeemcō baanyε ahā gbijurçyeli ko afee nɔ ni esaaa Nyçumc hie?

Biblia lε wiec eshič “dāa ni anuc kεtekec nɔ, ke henaabuamcō ni yɔɔ hoo, ke dāanumc mli akaŋshii.” (1 Petro 4:3) Kέ aaye gbii juji komei lε, mei feɔ nɔ feε nɔ kεke ni amesumcō, ni amekē amehie wɔɔ jerja sha mli. Ja wɔtsi wɔhe kwraa keje nibii gbohii nεs ahe, dani wɔbaakā he wɔfee Yehowa nanemēi.

* Kέ ootao ole nɔ ni esa ake ofee yε gbijurçyelii komei amli ni-
feemcō ahe lε, kwemc Saji Krokomei 5.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana bɔ ni obaafee okpε yiŋ
kpakpai yε gbijurɔyelii ahe koni
Yehowa aná ohe miishεε.

4. Tsi ohe kεje gbijurɔyelii ni kε woo hāaa Yehowa lε ahe

Nyekanea Efesobii 5:10 lε, ni nyesusua sanebimci nεε ahe:

- Mεni esa ake wɔle daní wɔkpe wɔyin ake wɔbaaye gbi jurɔ ko loo wɔyεn?
- Mεε gbii juji mei yεc waa yε he ni oycc lε?
- Ké okwε lε, gbijurɔyelii nεε saa Yehowa hie?

Ake nɔkwemɔnɔnɔ lε, ani obi ohe pεn ake, ‘Te Nyɔnjmɔ naa fɔmɔgbiyeli ehāa tεnη?’ Biblia lε ewieee ake Yehowa jálɔ ko ye efɔmɔnɔ gbi, shi ewie fɔmɔgbiyelii enyɔ ahe, ni mei ni ye lε fεε sɔntɔnɔ Yehowa. **Nyekanea 1 Mose 40:20-22 kε Mateo 14:6-10** lε. No sεε lε, nyesusua sanebimci nεε ahe:

- Mεni afee yε fɔmɔgbiyelii enyɔ lε fεε ashishi?
- Yε Biblia mli saji enyɔ nεε anaa lε, kέ okwε lε, te Yehowa naa fɔmɔgbiyeli ehāa tεnη?

Shi ekolε, lololo lε obaabī ohe ake, ‘Kέ mikε mihe wo fɔmɔgbiyeli loo gbi jurɔ kroko ni kε Biblia lε kpāaa gbee mli lε, ani ebaabī gba Yehowa naa?’ **Nyekanea 2 Mose 32:1-8** lε. No sεε lε, **jiemɔ VIDIO lε** ni nyesusua sanebimci ni nyiε sεε nεε ahe.

- Mεni hewɔ esa ake wɔkwε ake nifeemɔ ko saa Yehowa hie lo lε?
- Mεε gbe nɔ wɔbaanyu wɔtsɔ wɔfee nakai?

Bɔ ni obaafee ona ake gbijurɔyeli ko esaaa Nyɔnjmɔ hie

- Ani edamɔ tsɔcmɔni ni kε Biblia lε kpāaa gbee nɔ? Taomɔ nɔ hewɔ ni ato shishi lε mli.
- Ani ehāa ake woo ni esaaa kui, manj okadii, loo adesai hāa amε? Wɔke woo ni fe fεε hāa Yehowa, ni wɔheɔ wɔyεn waa ake lε ebaatsu je lεn naagbai lε ahe nii.
- Ani kusumii kε nibii ni afeɔ yε shishi lε tεɔ shi ewɔ Biblia mli mlai lε? Esa ake wɔhā wɔjεnba he atse be fεε be.

**VIDIO: Gbijurɔyelii Kε Gbii Juji Ni
Esaaa Nyɔnjmɔ Hie (5:07)**

5. Feemo nibii ni baahā mεi aná bulε ahā nibii ni ohec oyec le

Ké mεi miinye oon ni oke ohe awo gbijurøyeli ni esaaa Yehowa hiε le amli le, ebe mleo kwraa akε obaakpoo. Too otsui shi ni oje bulε mli ogbála oyinkręe le mli otsco amε. Bɔ ni afee ni ona gbe ni obaanyε otsco nō ofee enε le, [jiemə VIDIO le](#).

**VIDIO: Jεε Bulε Mli Ogbála
Nibii Ni Ohec Oyeç Le Amlı
(2:01)**

Nyekanea Mateo 7:12 le, ni nyesusua sanebimci nεe ahe:

- Ye ŋjmale nεe naa le, kέ okwε le, esa akε okeε owekumεi ni wɔwεkumεi Yehowa le akε amekaye gbi jurc ko?
- Meni obaanyε ofee koni owekumεi le ana akε, kέ oke amε yeee gbi jurc le po le, osumco amε ni osusuc amεhe?

6. Yehowa miisumco ni wɔná miishεe

Yehowa miisumco ni wɔ ke wɔwεkumεi ke wɔnanemεi aná wɔhewo miishεe. [Nyekanea Jajel 8:15](#) le, ni nyesusua sanebimci nεe he:

- Mεe gbe nō ŋjmale nεe hāa wɔnaa akε Yehowa miisumco ni wɔná miishεe?

Yehowa miisumco ni ewebii le afee ekome keshwe ni amená amεhewo miishεe. [Jiemə VIDIO le](#) koni ona bɔ ni wɔfεc nakai ye wɔmajimaji atεn kpeezi le ashishi.

Nyekanea Galatiabii 6:10 le, ni nyesusua sanebimci nεe ahe:

- Ani ja wɔye gbii juji ni mεi pii yεc le dani wɔbaanyε ‘wɔfee mεi ekpakpa’?
- Kέ okwε le, te nibii enyε nεe atεn nō ni baahā oná miishεe waa—ni obaake mεi nii akεni aaye gbi jurc ko le hewc, aloo ni obaake mεi nii akεni oosumco ni ofee nakai le hewc?
- Odasefoi pii too hietserεjiemco loo nō ko ni tamc nakai he gbejanci amεhā amεbii ye be ke beiaj, ni amεkec amε nii po. Kέ oyε bii le, mεe nibii komεi obaanyε ofee ohā amε koni amená miishεe?

**VIDIO: Gbɔfeemo Ye Majimaji
Ateñ Kpeezi Ashishi (5:40)**

MΕI KOMEI KΕC AKΕ: “Nō hewc ni ato gbijurøyeli ko shishi le he ehiaaa.

Nō ni he hiaa ji, ni wɔke wɔwεkumεi ke wɔnanemεi baafee ekome kεná wɔhewo miishεe.”

- Kέ mō ko kεs nakai le, meni obaakεe?

EMLI OTI

Yehowa miisumō ni wō ke wōwekumēi ke wōnanemēi anā wōhewō miishēe. Shi eesumō hu ni wōtsi wōhe keje gbijurc̄yeli ni esaaa ehie lē ahe.

Məni Okase?

- Məe saji wōbaanye wōbi wōhe koni wōna keji gbijurc̄yeli ko saa Yehowa hiē loo esaaa ehie?
- Məni wōbaanye wōfee koni wōwekumēi ke wōnanemēi anu nō hewō ni wōyeee gbii juji komei lē shishi?
- Te ofeč tənji oleč ake Yehowa miisumō ni wōshwē ni wōnā wōhewō miishēe?

Deeti ni migbe nikasemō nəe naa

Nō Ni Obaanye Ofee

- Kwəmō ake ye nō ni okase ye ni-kasemō nəe mli lē naa lē, esa ake oke ohe awo gbii juji ni mei pii ye he ni oyō lē amlī lo.
- Nō Kroko Ni Obaanye Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana gbii juji komei ni Kris-tofoi yeee.

“Məni Hewō Yehowa Odasefoi Yeee Gbii Juji Komei Lē?”
(jw.org lē nō sane)

Obaana yinjto i ejwē ahewō ni wōheō wōyeō ake fōmōgbiyeli esaaa Nyōlōmō hiē lē.

“Məni Hewō Yehowa Odasefoi Yeee Fōmō Gbī?” (jw.org lē nō sane)

Obaana bō ni gbekəbii bibii ni sumō Yehowa lē baanye afee amenii kē aaye gbii juji koni esumō amesane waa.

Yehowa Sumō Bo Waa

Kristofor akpekpei abō ekpe mli ake ameyen Blonya. Te amenu nō he amehāa tənji ye yinjkrēe nəe he?

“Amēnā Nō Ko Ni Nō Be”
(Buu-Mōj, December 1, 2012)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yō
NIKASEMO 44 lē mli lē, skanimo okadi nəe loo yaakwē
Oyi Anā Wala Kaya Naan! wolo lē mli ye jw.org lē nō

Te Wōcfee Tεηη Wōhā Ana Ake Wōfīc Nyōjwm Nōyeli Le Pe Sεe?

Yesu kεe esaaa ake esεeniyelci le ‘fataa je le he.’ (Yohane 15:19) Enε tscc ake wōfīc Nyōjwm Maŋtseyeli le pe sεe, wōke wōhe wooo je leŋ saji amli, ni wōfīi mō ko sεe yε saji nεe amli. Ake nōkwe- mōnō le, wōke wōhe wooo pōlitis mli, ni kē aawu ta le, wōke wōhe wooo mli ni wōfīi kuu ko sεe hu. Yε anōkwale mli le, enε feemc bε mleο. Mei baanyε aye wōhe fεo yε no hewo. Te wōcfee tεηη wōhā ana ake wōfīc Nyōjwm Maŋtseyeli le pe sεe, ni wōyεc Yehowa anōkwa?

1. Te anōkwa Kristofoi naa adesai anōyelii amēhā tεηη?

Kristofoi buç adesai anōyelii le. Wōbōc Yesu toi ni ‘wōke Kaisare nibii hāa Kaisare,’ ni tscc ake, wōyεc man le mlai anō. Eko ji ake, wōwo toi ni abic ni wōwo le. (Marko 12:17) Biblia le tscc ake, adesai anōyelii ni yεc nō le, Yehowa ji mō ni eŋme amε gbe ni amεyεc nō le. (Romabii 13:1) Enε hewo le, wōle ake hegbe ni adesai anōyelii ycc le yawaa he ko. Wōhec wōyεc ake, wō-Nyōjwm le ke eŋwei Maŋtseyeli le pe ni baanyε atsu adesai anaagbai le ahe nii.

2. Te wōcfee tεηη wōhā ana ake wōfīc Nyōjwm Nōyeli le pe sεe?

Wōke wōhe wooo pōlitis mli tamc Yesu fee le nōlē. Be ni mei komεi na naakrεe nii ko ni Yesu fee, ni amεka ake amεbaawō le maŋtse yε shikrō le nō le, ekpεlεeε amε. (Yohane 6:15) Meni hewo? Ejaake sεe mli le ewie ake, “mi-Maŋtseyeli le jεee je nεe mli.” (Yohane 18:36) Wō, ni ji Yesu sεeniyelci le, wōhāa anaa yε gbeι srōtoi anō ake, wōfīc Nyōjwm Nōyeli le pe sεe. Ake nōkwe- mōnō le, wōyaaa ta. (Kanemc Mika 4:3.) Wō- jεiεc bulε kpo wōtscc man okadii—tamc aflaŋaa nēke—shi wōke woo ni wōkεhāa Nyōjwm le hāaa okadii nεe. (1 Yohane 5:21) Wōfīi paati ko loo mō ko ni miibi ni afō oshiki ahā le le sεe, ni wō- wieee wōshiii amε hu. Wōtscc gbeι nεe ke ekro- komεi anō wōhāa anaa ake, wōfīc Nyōjwm Nōyeli le, ni ji e-Maŋtseyeli le, pe sεe.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana shihilei amlí ni ké okwéee ni ahi lε, okε ohe baawo
je lεŋ saji amlí, ke bɔ ni obaafee okpε yin̄ ni baasa
Yehowa hiε.

3. An̄kwa Kristofoi ke amεhe wooo je nεŋ saji amlí

Yesu ke esεeniyeloi lε fee nōkwemēnō kpakpa amεf̄ shi amεhā wɔ.
Nyekanea Romabii 13:1, 5-7 ke 1 Petro 2:13, 14 lε. No sεe lε,
jiem̄ VIDEO lε ni nyesusua sanebim̄ ni nyiε sεe nεe ahe.

- Mεni hewɔ esa ake wɔke woo ahā adesai an̄yelii lε?
- Mεe nibii komεi kέ wɔfee lε etsɔɔ ake wɔmiiba wɔhe
shi wɔmiiwo amεshishi?

Kέ aawu ta lε, ekole maji komεi baakεe ake amεwuŋ eko, shi
amεwaa mei ni wuɔ ta lε. Kέ eba lε nakai lε, mεni esa ake an̄kwa
Kristofoi afee? **Nyekanea Yohane 17:16** lε. No sεe lε, **jiem̄ VIDEO lε**
ni nyesusua sanebim̄ ni nyiε sεe nεe he.

- Te wɔfee tεŋŋ wɔhā ana ake wɔke wɔhe wooo
maŋ saji amlí?

Kέ amralofoi lε kεe ofee nō ko ni teč shi ewoč Nyçjum̄ mla lε hu?
Nyekanea Bɔfoi 5:28, 29 lε. No sεe lε, **jiem̄ VIDEO lε** ni nyesusua
sanebim̄ ni nyiε sεe nεe ahe.

- Kέ amralofoi lε kεe wɔfee nō ko, shi eteč shi ewoč Nyçjum̄
mla lε, nam̄ toi esa ake wɔbo?
- Ani ole shihilei komεi amlí ni Kristofoi boŋ amralofoi lε toi?

**VIDIO: An̄kwa Kristofoi Ke
Amεhe Wooo Maŋ Saji Amlí**
—Fā 1 (4:28)

**VIDIO: An̄kwa Kristofoi Ke
Amεhe Wooo Maŋ Saji Amlí**
—Fā 2 (3:11)

**VIDIO: An̄kwa Kristofoi Ke
Amεhe Wooo Maŋ Saji Amlí**
—Fā 3 (1:18)

4. Ye wɔnifeemə ke wɔjwənəm mli

Nyekanea 1 Yohane 5:21 Ie. No sse ahe, **Jiemə VIDIO** Ie ni nyesusua sanebimpi ni nyi sse nee ahe.

- Meni hewə Ayenge kpe eyiŋ ake eke ehe dəməŋ paati ko, ni eke ehe woŋ maŋ hedčo nifeemə ko kwraa hu mli, tamč aflajaa ḥamč neke Ie?
- Ké okws Ie, nilee ye yiŋ ni ekpe Ie mli?

Mee shihilei krokomei amlı kē wɔkwəe ni ahi Ie, wɔke wɔhe baawo je Ieŋ saji amlı? **Jiemə VIDIO Ie**, ni nyesusua sanebimpi ni nyi sse nee ahe.

- Ké maŋ ko ke man kroko miishī akan yé shwəmə ko mli Ie, te ooofee təŋŋ otso ake ofii ameteŋ mō ko sse?
- Ké amralofoi Ie kpe yiŋ ko ni ye wɔ awui loo wɔná he sse po Ie, meni wɔbaanye wɔfee ketsco ake wɔke wɔhe wooo maŋ saji amlı?
- Ké daa nee wɔkwee loo wɔkanee pɔlitis he saji, loo wɔke mei ni fɔc pɔlitis he wiemə bɔc Ie, mee gbe nɔ ebaanye ená wɔnɔ hewale?

Mee shihilei amlı esa ake Kristofonyo akwə jogbaŋŋ koni eke ehe akawo pɔlitis ke maŋ saji amlı ye enifeemə ke ejwənem mli?

EKOLE M C KO BAABI BO AKÈ: “Meni hewə oŋaaa aflajaa loo oláaa jakumar lala Ie?”

- Meni obaakəe Ie?

VIDIO: Nɔ Hewə Ni Esa Akè
Ančka Kristofoi Anā Ekāa
—Dani Amefiŋ Afā Ko Sse
(2:49)

VIDIO: Nɔ Ni Mikase Keje
Buu-Mč Le Mli—Oke Ohe
Akawo Maŋ Saji Amlı Ye Jeŋ
Fɔŋ Nee Mli (5:16)

EMLI OTI

Kristofoi kwə̄ jogbaŋ̄ koni amek̄ amehe akawo p̄olitis ke maŋ̄ saji aml̄ ȳe amewiem̄, amenifeem̄, ke amejwə̄ŋ̄m̄ mli.

Mə̄ni Okase?

- Mee nibii esa ake w̄afee w̄ahā amralofoi l̄e?
- Mə̄ni hew̄o w̄kē w̄he wooo p̄olitis ke maŋ̄ saji aml̄ l̄e?
- Mee shihilei aml̄ k̄e w̄kw̄eess ni ahi l̄e, w̄kē w̄he baawo p̄olitis ke maŋ̄ saji aml̄?

Deeti ni migbe nikasem̄ n̄ē naa

N̄ Ni Obaanyę Ofee

- Susum̄ shihile ko mli ni k̄e okw̄eess ni ahi l̄e, oke ohe baawo p̄olitis ke maŋ̄ saji aml̄ l̄e he, ni okpe oyin̄ ȳe n̄ ni obaawie loo n̄ ni obaafee k̄e okækpe l̄e he.
- N̄ Kroko Ni Obaanyę Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Mee nibii ekole ehe baahia ni w̄keshā afōle bō ni afee ni w̄kē w̄he akawo p̄olitis ke maŋ̄ saji aml̄?

Yehowa Kwako W̄o Kokoočo

Mə̄ni wekui baanyę afee k̄esaa amehe ameto koni amek̄ amehe akawo p̄olitis ke maŋ̄ saji aml̄?

*Oke Ohe Akawo Maŋ̄ Saji Aml̄
Ye Skul Ke Hei Krokomei*

Mə̄ni hew̄o m̄o ko maŋ̄ ni ebaafā he l̄e jeee hegbe ni fe f̄ee ni ebaanyę enā l̄e?

"Nyčjemu Nyęc N̄i F̄ee Efęc"

Obaana bō ni obaafee okpe oyin̄ ȳe nitsum̄ he bō ni baahā oya n̄ ofee m̄o ni fataaa je l̄e he.

"M̄o F̄ee M̄o Aaatere Le Diętse Ejatsu" (Buu-M̄o, March 15, 2006)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei f̄ee ni ȳo
NIKASEM̄ 45 l̄e mli l̄e, skanimo okadi n̄ē loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo l̄e mli ye jw.org l̄e n̄

Məni Hewč Esa Ake Ojč Ohe Nč, Ni Ohā Abaptisi Bo?

Ké owo Yehowa shi ye solemp mli ake obaajá ekome too pε, ni ake obaahā esemcūnnaa nii ni obaafee lε he ahia bo fe nō fεe nō ye oshihile mli lε, belε, ojč ohe nō ohā lε ji no. (Lala 40:8) No sεe lε, abaanye abaptisi bo. Ké ohā abaptisi bo lε, no hāa mεi lε ake ojč ohe nō ohā Yehowa. Yij ni obaakpε ake obaajčowala nō ohā lε lε, ji yij ni he hiaa fe fεe ni obaakpε ye oshihile mli. Yijkpee ni he hiaa waa nεe baatsake oshihile lε. Məni ekole no baatsire bo ni okpε yij nεe?

1. Məni tsireč mō ko ni ejč ehe nō ehāa Yehowa?

Suči tsireč mō ni tsireč mō ni wāhe nō wāhāa Yehowa. (1 Yohane 4:10, 19) Biblia lε kεc wā ake: “**Sučmā Yehowa, o-Nyčηmā lε, ke otsui muu fεe ke osusuma muu fεe ke ojwεηmā muu fεe ke onyεmā fεe.**” (Marko 12:30) Wākεee kεke ake wāmācūmācūmā, shi moj wākε wānifeemē hu tscc nakai. Ké nuu ke yoo ko sumcā amεhe waa lε, amεboteč gbāla mli, nakai nōlēj nōmācūmā ni wāyōč kεhā Yehowa lε tsireč wā koni wājč wāhe nō wāhā lε, ni wāhā abaptisi wā.

2. Ké ohā abaptisi bo ake Yehowa Odasefonyo lε, mεe jcmčč obaaná?

Ké abaptisi bo lε, obaabatč Yehowa weku ni yč miishee lε mli ny. Ni ebaajie kpo etscc bo ye gbeí pii anč, ni naanyoye nō kyc oke lε teŋ lε mli baawa fe bč ni ejí bianč lε po. (Kanemč Maleaki 3:16-18.) Agbenę hu, Yehowa baatsč o-Tse, ni obaaná nyemimei hii ke yei ni yč jeŋ fεe ni sumcā lε, ni sumcā bo hu. (Kanemč Marko 10:29, 30.) Ye anckwale mli lε, esa ake ofee nibii komεi dani abaanye abaptisi bo. Esa ake okase Yehowa he nii, osumč lε, ni ohe e-Bi lε nō oye. No sεe lε, esa ake ojčowala nō ohā Yehowa. Kε ofee nibii nεe ni ohā abaptisi bo lε, belε, obci gbe ni ke mō yaa naanc wala mli lε nō nyiemč ji no. Nyčηmā Wiemč lε kεc ake: “**Baptisimā lε hu miihere nyεyiwala.**” —1 Petro 3:21.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nō hewc ni ehe hiaa
ake obaaajc ohe nō ohā Yehowa,
ni ohā abaptisi bo lē.

3. Esa ake wōtej mō fēe mō ahala mō ni ebaasaa

Yé blema Israel lē, mēi komei
yasusu ake amebaanye amejá
Yehowa, ni yé nakai beiaj nōlē
lē amejá amale nyōlēmō Baal.
Shi Yehowa tsō egbala Elia nō
ehā ana ake susumō nēe ejaaa.
Nyekanea 1 Māntsemēi 18:21 lē,
ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Mēe yin ehe bahia ni Israel-bii lē akpe?

Tamō eba lē yé Israelbii lē agbe-
fanj lē, wō hu esa ake wōhala mō
ni wōbaasamō. **Nyekanea Luka**
16:13 lē, ni nyesusua sanebimō
nēe ahe:

- Mēni hewc wōnyenj wōjá
Yehowa, ni yé nakai beiaj
nōlē lē, wōjá mō kroko
loo nō kroko lē?
- Te wōfee tēlēj wōhā
Yehowa ana ake wōhala
ake wōbaajá lē lē?

4. Jwənjmō ni cōmcus cōmcus yōcē kēhā bo lē nō

Yehowa eke wō nibii kpakpai pii. Mēni wōbaanye wōke lē? **Jiemō**
VIDIO lē.

VIDIO: Kee Nyōlēmō Nii
(3:04)

Mēni ji nibii komei ni Yehowa efee kētsō ake esumō bo?
Nyekanea Lala 104:14, 15 kē **1 Yohane 4:9, 10** lē, ni nyesusua
sanebimō nēe ahe:

- Mēni ji Yehowa niukeenii lē atēj nō ni ohie sōs waa?
- Te niukeenii nēe hāa onu he yé Yehowa he ohāa tēlēj?

Kē ake wō ko ni wōcōcō wa lē, wōcōcō ni wōfee nō
ko kēda mō lē shi. **Nyekanea 5 Mose 16:17** lē, ni nyesusua
sanebimō nēe he:

- Kē ojwēj nibii fēe ni Yehowa efee ehā bo lē nō lē,
mēni no tsirē bo ni ofee ohā lē?

5. Ké ojō ohe nō ohā Yehowa lē, ebaajō bo yē gbēi pii anō

Mei pii heō ameyeo ake, kē amefee gbēi, amenā nitsumō ni abuwa, loo amenā shika lē, no baahā amenā miishēe. Ani amesusumō lē ja? [Jiemō VIDEO lē](#), ni nyesusua sanebimōi ni nyiē sēe nēe ahe.

- Eye mli ake nuu lē sumōwō bōolutswaa moj, shi meni hewō ekpa tswaa lē?
- Ekpe eyiē ake ebaajō ehe nō ehā Yehowa, shi jeee bōolutswaa. Kē okwe lē, yiē ni ekpe lē ja? Meni hewō okēc nakai?

Kule bōfo Paulo tsu nitsumō ko ni abuwa aani ebatsō Kristofonyo. Ekase Yudafoi lē amla ye tsōlō ko ni ehe gbēi waa lē ḥō. Shi eshi nitsumō nēe koni ebatsō Kristofonyo. Ani Paulo shwa ehe? [Nyekanea Filipibii 3:8](#) lē, ni nyesusua sanebimōi nēe ahe:

- Meni hewō Paulo bu nō ni etsu dani ebatsō Kristofonyo lē ake “bōla babao,” loo jwēi babao lē?
- Meni enā ye no najian?
- Kē okwe lē, meni baahā otsui anyō omli ye shihile mli, ni cōmōcō obaasomō Yehowa aloo nibii krokomei ni obaafee?

VIDEO: Bōolutswaa Ji Nō Ni He Hiaa Mi Fe Fē Ye Shihile Mli (5:45)

Be ni Paulo batsō Kristofonyo lē, jōmōi ni enā lē fā kwraa fe nibii ni eshi lē

MEI KOMEI KEO AKE: “Mile ake anōkwale lē nē, shi mifeko klalo ake mahā abaptisi mi.”

- Kē okwe lē, meni hewō jwējō mli ake obaajō ohe nō ohā Yehowa lē?

EMLI OTI

Cu aheca ccaitsa tsitsa wā koni wa ccajca wa ccaomsa
wāhā Yehowa, ni wāhā abaptisi wā.

Mēni Okase?

- Mēni hewā esa jogbanj ake wābaasumō Yehowa ke wātsui muu fēe ni wājā le lē?
- Mēe gbeī anō Yehowa jōc e-Dasefoi ni abaptisi amē lē?
- Ani obaasumō ni ojō ohe nō ohā Yehowa?

Deeti ni migbe nikasemō nēe naa

Nō Ni Obaanyē Ofee

- Ké oosaa ohe kēhā nikasemō ni nyis sēe lē, susumō yinjtoi ahewō ni ojōko ohe nō ohāko Yehowa lē ahe.
- Nō Kroko Ni Obaanyē Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

► 6:54

Obaana nō ni hā yoo ko ni lāa ke nuu ko ni tswaa bōolu henō ko le jōc amēhe nō amēhā Yehowa lē.

*Oblahii Ke Oblayei Bič
Ake—Mēni Mikē Miwala
Baafee?—Amesusu Be
Ni Eho Le He*

Obaana yinjtoi krokomei ahewō ni esa ake ojōc ohe nō ohā Yehowa.

*“Mēni Hewā Esa Ake Ojōc Ohe
Nō Oha Yehowa?” (Buu-Mōo,
January 15, 2010)*

► 4:30

Ye lala vidio nēe mli lē, obaana ake mei ni ejōc amēhe nō amēhā Yehowa lē ye miishēe.

Bo Pe Masōmo Daa

Ké okane sane ni ji, “Mibi Mihe Afii Pii Ake, ‘Mēni Hewā Wāyōc Shihile Mli?’” lē, obaana nō ni tsire yoo ko ni esusu nibii ni he hiaa lē waa ye shihile mli lē ahe ekoṇj.

*“Biblia lē Tsakec Mēi”
(Buu-Mōo, November 1, 2012)*

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fēe ni yōc
NIKASEMO 46 lē mli lē, skanimo okadi nēe loo yaakwē
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lē mli ye jw.org lē nō

Ani Oshē Mō Ni Abaanyē Abaptisi Lē?

Biblia lē ni ake bo kaseo lē ehā okase nibii pii yē Yehowa he. Ekołe, nibii nēe ehā ofee tsakemōi komēi. Loloolo lē, ekole yijtoo ko hewō lē onuo he ake oshēko mō ni sa ake ejc̄ ehe nō ehā Yehowa ni ehā abaptisi lē. Yē nikasemō nēe mli lē, obaanā nibii komēi ni hāa mēi komēi nuo he ake ameshēko mēi ni abaanyē abaptisi amē, ke nō ni obaanyē ofee yē nibii nēe ahe.

1. Meni ke meni esa ake ole dani abaptisi bo?

Esa ake oná “*anōkwale lē he nilee krōŋj*” dani abaptisi bo. (1 Timoteo 2:4) Enē etsōō ake esa ake ole sane fēe sane ni mēi baabi bo ye Biblia lē he lē hetoo dani abaptisi bo. Kristofoi ni abaptisi amē be kplāŋj lē po miikase nii lolo. (Kolosebii 1:9, 10) Shi Biblia mli tsōōmōi komēi yē ni esa ake onu shishi bō ni sa. Asafon onukpai lē baanayē awa bo ni ona kējī nibii ni ole lē fa bō ni sa lo.

2. Mēe nibii komēi esa ake ofee dani abaptisi bo?

Ja ‘otsake otsui ni oku osēe’ dani abaanyē abaptisi bo. (Kanemo Bōfoi 3:19.) Enē tsōō ake, obaashwa ohe waa yē eshai ni ofee be ko ni eho

lē hewō, ni obaabī Yehowa ni ekēke bo. Agbenē hu, obaatswa ofai shi ake ofen nibii ni Nyōŋmō kēe ehii lē, ni obaahi shi yē gbe ni saa ehie lē nō. Kefata he lē, obaabōi asafoj kpeei yaa, ni okē asafo lē baafee ekome keshie ake shielō ni abaptisiko lē.

3. Meni hewō esaaa ake oshē gbeyei lē?

Mēi komēi sheō gbeyei ake amenyē ameyē shi ni amebaawo Yehowa lē nō. Hii ke yei anōkwafōi ni awie amehe yē Biblia lē mli lē po tō, hewō lē ejj anōkwale ake, bo hu obaatō bei komēi. Yehowa le ake ejálci lē yeee emuu, ni no hewō lē bei komēi lē amebaatō. (Kanemo Lala 103:13, 14.) Kē ofee bō fēe bō ni obaanyē lē, enāa miishee! Ebaaye ebua bo. Yē anōkwale mli lē, Yehowa ewo shi ake nō ko nō ko ‘**nyēŋ atse wō kēje esućmō lē he.**’—Kanemo Romabii 8:38, 39.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana ake kē oná ole Yehowa jogbañŋ ni ohā eye ebua bo lε, obaanyε oye nibii fεε ni tsīc bo gbe koni okahā abaptisi bo lε anč.

4. Le Yehowa jogbañŋ

Te esa ake ole Yehowa ohā tεŋŋ daní ohā abaptisi bo? Esa ake ole lε jogbañŋ bɔ ni baahā osumɔ lε, ni osumɔ ake obaafee nɔ ni saa ehie. **Jiemč Video lε** koni ona bɔ ni Biblia mli nikaselɔ ni yɔɔ jeŋ fεε lε enyε efee nakai. No sεε lε, nyesusua sanebimɔ ni nyiε sεε nεε he.

VIDEO: Nɔ Ni Afeč Dani Ashεč Baptisimɔ He (3:56)

- Mεni ye ebua mεi komei ni amenyε ameshε baptisimɔ he?

Nyekanea Romabii 12:2 lε, ni nyesusua sanebimɔ nεε ahe:

- Ani oyin feč bo enyɔnycɔnyu yε Biblia mli tsɔmɔ ko he, aloo kejí Yehowa Odasefoi ls ji mεi ni tsɔc anɔkwale lε?
- Kē nakai ni lε, mεni obaanyε ofee yε he?

5. Ye nibii ni hāaa okε ohe ahā ni abaptisi bo lε anč

Mɔ fεε mɔ ni baakpe eyiŋ ake ebaajč ehe nɔ ehā Yehowa ni ehā abaptisi lε lε, eke naagbai komei baakpe. Bɔ ni afee ni ona enε he nɔkweomɔnɔ lε, **jiemč VIDEO lε**, ni nyesusua sanebimɔ ni nyiε sεε nεε ahe.

VIDEO: Suɔmɔ Ni Eyɔč Kεhā Yehowa Lε Hā Eye Gbetsiinii Anč (5:22)

- Mεε gbetsiinii ehe bahia ni Narangerel aye nɔ koni enyε esɔmɔ Yehowa?
- Mεε gbe nɔ suɔmɔ ni eyɔč kεhā Yehowa lε wa lε ni enyε eye nakai gbetsiinii lε anč?

Nyekanea Abeč 29:25 ke 2 Timoteo 1:7 lε, ni nyesusua sanebimɔ nεε he:

- Mεni hāa wɔnáa ekāa kεyeč gbetsiinii anč?

6. Hemč oye ake Yehowa baawa bo

Yehowa baawa bo ni ofee nibii ni baahā ená ohe miishhee. [Jiemč VIDEO Ie](#), ni nyesusua sanebimči ni nyie sse nne ahe.

VIDEO: Yehowa Baaye Abua Bo (2:50)

- Meni hääa Biblia mli nikaselč le ke ehe ahā ni abaptisi le le?
- Meni ená ele ni wa le ni eke ehie fō Yehowa no kwraa?

Nyekanea Yesaia 41:10, 13 le, ni nyesusua sanebimči nne he:

- Meni hewč obaanyę ohe oye waa ake, obaanyę oye shi ni owo be ni ojčo ohe no le no?

7. Feemč nibii ni baahā ohie cmcs cas ni Yehowa ycc keshā bo le waa

Ké otēe no ojwəsə ni cmcsas ni Yehowa ycc keshā bo le no le, ohie baasas nibii ni ofee ehā bo le waa, ni obaasumči ni osocomči le kuya naanč. **Nyekanea Lala 40:5** le, ni nyesusua sanebimči nne he:

- Te nibii ni Yehowa ofee ehā bo le aten no ni ohie ccas waa?

Gbalč Yeremia ná sūcmč ehā Yehowa ke ewiemo le, ni ehič sā hegbe ni ená ake ebaasasā Yehowa le waa. Ewie ake: "Owiemo le tsč miishhee ke nyamč keshā mitsui, ejaaake ake ogbēi efō minč, bo Yehowa." (Yeremia 15:16) Hā sanebimči nne hetoo:

- Meni hewč ejí hegbe kpele ake mo ko aaatsč Yehowa Odasefonyo le?
- Ani obaasumči ni abaptisi bo ni obatsč Yehowa Odasefonyo?
- Ani no ko miitsi bo gbe koni okanye ofee nakai?
- Ké okwe le, meni esa ake ofee koni anye abaptisi bo?

MΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: "Miishe gbeyei ake kέ abaptisi mi le minyεŋ maye mishiwoi le anč."

- Nakai bo hu onuč he?

EMLI OTI

Yehowa baanyε ewa bo ni oye nō fēe nō ni hāaa oke ohe ahā ni abaptisi bo lē nō.

Məni Okase?

- Məni kε məni esa akε ole yε Biblia lē mli dani abaptisi bo?
- Mεε tsakemōi ehe baahia ni ofee dani abaanyε abaptisi bo?
- Məni hewō esaaa akε osheo gbeyei lē?

Deeti ni migbe fā nεε naa

Nō Ni Obaanyε Ofee

- Susumō otii ni ycc akrabatsai ni ji, "Ani Mishe Mō Ni Baanyε Eke Asafo Lē Afee Ekome Keshie?" ke "Ani Mishe Mō Ni Abaanyε Abaptisi Lē?" lē amlī lē ahe. Ameyε Fā 4 lē naagbee.
- Nō Kroko Ni Obaanyε Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nō ni esa akε etsire bo koni ohā abaptisi bo.

"Ani Oshe Kehā Baptisimō?"
(Buu-Mō, March 2020)

Obaana bō ni obaafee oye nibii komei ni hān̄ oke ohe ahā ni abaptisi bo lē anō.

"Məni Tsīc Mibaptisimō Gbe?"
(Buu-Mō, March 2019)

Nuu ko ye gbetsiinii wuji komei anō ni abaptisi lē. Məni wa lē?

'Məni Hewō Ohāko Abaptisi Bo Lolo?'

Kulε, nuu ko ni atsesō lē Ataa lē enaaa nō hewō ni esa akε ehā abaptisi lē. Obaana nō ni wa lē ni ekpe yiŋ ni he hiaa waa nεε.

Ani Misa Mō ni Nāā Enε Lεεlεj?

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fēe ni ycc
NIKASEMO 47 lē mli lē, skanimo okadi nεε loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lē mli ye jw.org lē nō

MENI OKASE YE FÃ 3 LE MLI?

Otscočo le ke bo baasusu sanebimoci ni nyie sse nee ahe:

1. Nyekanea Abei 27:11.

- Ani obaasumō ni oye Yehowa anokwa? Meni hewo?

(Kwemə Nikasemə 34.)

2. Ké Biblia le woko mla ni yoo fajn yee sane ko he le, te ooofee tēnē okre yij krapka le?

(Kwemə Nikasemə 35.)

3. Mee gbe no obaanye oye anokwa yee no fees no mli?

(Kwemə Nikasemə 36.)

4. Nyekanea Mateo 6:33.

- Meni obaanye ofee ketsco ake, ooya no 'ootao Manjseyeli le kleŋklen' ye nitsumo ke shika saji amli?

(Kwemə Nikasemə 37.)

5. Mee nibii komei obaanye ofee ketsco ake onaa wala tamā bo ni Yehowa naa le le?

(Kwemə Nikasemə 38.)

6. Nyekanea Bəfoi 15:29.

- Meni obaanye ofee ketsco ake oyee Yehowa mla ni koo lá he le no?
- Ké okwe le, nilee yee no ni Yehowa bič ni wəfee le mli?

(Kwemə Nikasemə 39.)

7. Nyekanea 2 Korintobii 7:1.

- Ké akess wohis wohé falefale ni wōjenja hu he atse le, te atsco tēnē?

(Kwemə Nikasemə 40.)

8. Nyekanea 1 Korintobii 6:9, 10.

- Meni Biblia le kec yee bōlenamō he? Ani okē no ni ekec le kpāa gbee?
- Mee gbetsoomō Biblia le kehā yee dāanumō he?

(Kwemə Nikasemə 41 ke 43.)

9. Nyekanea Mateo 19:4-6, 9.

- Meni ji Nyçjemo mlai ni koo gbalashihile he?
- Meni hewo esa ake woye mlai ni bič ni ake gbalashihile ke gbalatsemō awo wolo no le anca le?

(Kwemə Nikasemə 42.)

10. Mee gbijurçyelii komei esaaa Yehowa hič? Meni hewo okēc nakai?

(Kwemə Nikasemə 44.)

11. Nyekanea Yohane 17:16 ke Bəfoi 5:29.

- Te ooofee tēnē ohā ana ake ofio Nyçjemo Nyçjeli le re sse?
- Ké amralofoi le kee ofee no ko, shi etec shi ewoč Nyçjemo mla le, meni obaafee?

(Kwemə Nikasemə 45.)

12. Nyekanea Marko 12:30.

- Meni kē ofee le, no baatsco ake osumōc Yehowa?

(Kwemə Nikasemə 46 ke 47.)

Saji ni obaasumō ni obi:

FĀ 4

Nō Ni Obaakase: Obaana
ba ni ooofee ohi Nyūcūy in ea
cmūcūs le mli

NIKASEMO

- 48** Halamo Onanem ei Ye Hieshikam o Mli
- 49** Te Oweku Le Baafee Tεηη Aná Miishεε?
—Fā 1
- 50** Te Oweku Le Baafee Tεηη Aná Miishεε?
—Fā 2
- 51** Te Ooofee Tεηη Oke Mei Awie
Bō Ni Yehowa Baaná He Miishεε?
- 52** Wōhesaam o Ke Bō Ni Wōhiεc
Wōgbōmōtso Wōhāa Le He Hiaa Waa
- 53** Halamo Hietserεjiem o Ni Baahā
Yehowa Aná Miishεε
- 54** Nam o Ji “Nyōj Anōkwafo Ke
Hieshikal o Le,” Ni Meni Etsuō?
- 55** Ye Obua Osafo Le
- 56** Feem o Nibii Ni Baahā Ekomefeem o
Aya Nō Ahi Asafo Le Mli
- 57** Ni Ké Ofee Esha Ko
Ni Yōc Hiεdōc Hu?
- 58** Yaa Nō Oye Yehowa Anōkwa
- 59** Obaanyε Oya Nō Oye Anōkwa
Ké Aawa Bo Yi
- 60** Yaa Nō Ofee Nibii Ni Baahā Oke
Yehowa Terj Naanyobōc Le Mli Awa

Halamč Onanemči Yę Hięshikamč Mli

Nanemči kpakpai ke wč fęe náa miishęe yę bei ni hi amli, ni amewoč wč hewale yę bei ni ehii amli. Shi Biblia lę bęc wč kókč ake, jeee mč fęe mbaafee naanyo kpakpa. Hewč lę, məni baawa bo ni ohala nanemči kpakpai? Sanebimči ni nyie sęe nęe ahetoč lę baawa bo.

1. Mee gbe nč mei ni ohalaah ake onanemči lę baanye atsake bo?

Ké oke mč ko bč aahu lę, ofeo onii tamč lę. Ni ene baanyę afee sane kpakpa loo sane fčęj—keji wóke mč lę bęc hię ke hię jio, wóke lę bęc yę Internet lę nō jio. Biblia lę kęč ake: “**Mč ni ke hięshikalči nyieč lę, ebaatsč hięshikalč, shi mč ni ke kwashiai [loo mei ni sumčča Yehowa] bęc lę, egbej naa ekpakpa.**” (Abei 13:20) Ké onanemči lę sumčča Yehowa ni amejáa lę lę, amebaanyę amewa bo ni ohi emasei ni okre yię kpakpai hu. Shi kέ wóke mei ni sumčča Yehowa bęc naanyo lę, amebaanyę amehä wóshi lę. Enę hewč Biblia lę co wč hewale ni wóhala wónanemči yę hię-

shikamč mli lę! Kέ wóke mei ni sumčča Nyęjmc bč naanyo lę amebaanań wčnō hewale kpakpa, ni wč hu wóbaaná amenč hewale kpakpa. No baahä wónye ‘wówowoo wóhe hewale, ni wótswatswaa wóhe wóma shi.’—1 Tesalonikabii 5:11.

2. Te Yehowa nuč he ehā tęnej yę mei ni wókčednaanyo lę hewč?

Jeee mč fęe mč kęč Yehowa kębęc naanyo. “**Mč ni ja lę, lę ekebęc naanyo.**” (Abei 3:32) Kέ wóke mei ni sumčča Yehowa bč naanyo lę, te ebaanu he ehā tęnej? Ewerę baaho ehe waa! (Kanemč Yakobo 4:4.) Shi kέ wótsi wóhe kęje nanemči fčjı ahe, ni wótsi wóbęnjęc Yehowa ke mei ni sumčča lę lę, ebaaná miishęe ni eke wč baafee enanemči.
—Lala 15:1-4.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nō hewō ni ehe hiaa waa ni ohala nanemēi ni sa, kē nō ni baawa bo ni oná nanemēi kpakpai.

3. Oke mō fēe mō kēkē akabō naanyo

Kē mō ko sumccō Nyōjōmō kē emlai lē, belē ejeee naanyo kpakpa. [Jiemō VIDEO lē](#), ni nyesusua sanebimō nō nyiē sēe nēe he.

VIDEO: Kwa Naanyobō
Gbonyo (6:17)

- Mēni baanyē ahā mō ko kē ehe awo naanyobōcō gbonyo mli ni eyoseee?

Nyekanea 1 Korintobii 15:33 lē, ni nyesusua sanebimō nēe ahe:

- Namō obaanyē otse lē ake naanyo gbonyo? Mēni hewō okecō nakai?

Nyekanea Lala 119:63 lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Mēni baawa bo ni ona kējī mō ko baafee naanyo kpakpa?

Apol kome ni ekrotē baanyē afite ekrokomei lē. Kē onanemēi lē aten̄ mō kome pē po ji naanyo gbonyo lē, mēs gbe nō ebaanyē enā onō hewale?

4. Mei ni esoro amē ye wōche lē baanyē abatsōmcōnanemēi kpakpai

Hii enyō komēi ni hi blema Israel ni atsēo amē David kē Yonatan lē ahe sane ye Biblia lē mli. Yonatan ye David onukpa kwraa, ni manjtse bi hu ji lē; kēlē, amē batsōmcōnanemēi ni sumccō amēhe waa. **Nyekanea 1 Samuel 18:1** lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Mēni hewō jeee wōtipērēfōi loo mei ni shihile tamō wōnō lē pē esa ake wōkēbō naanyo lē?

Nyekanea Romabii 1:11, 12 lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Mēs gbe nō nanemēi ni sumccō Yehowa lē baanyē awowoo amēhe hewale?

Ye video nēe mli lē, obaana bō ni fee ni oblanyo konā naanyo ye he ni ekpaaa gbe. [Jiemō VIDEO lē](#), ni nyesusua sanebimō nō nyiē sēe nēe ahe.

VIDEO: Abaanyē Anā Nanemēi Kpakpai
Kejē Hei Ni Akpaaa Gbe (5:06)

- Mēni hewō naanyo ni Akil bōcō ye skul lē gba efōlōi anaa lē?
- Shishijee lē, mēni kē mēni hā eke mei ni yōcō skul lē bō lē?
- Te efee tēlē eye shoofeemō ni enūcō he lē nō?

Ké oosumó ni oná nanemei kpakpai lε, belε esa akε bo hu **oofee ohe** naanyo kpakpa

5. Bɔ ni ooofee oná nanemei kpakpai

Obaana nɔ ni baawa bo ni oná nanemei kpakpai—kε nɔ ni baawa bo ni **otsɔ** mɔ ni abaanye akε lε abɔ naanyo. [Jiemo VIDEO lε.](#)

Nyekanea Abεi 18:24 kε 27:17 lε, ni nyesusua sanebimɔ nεe ahe:

- Mεe gbeí anɔ nanemei kpakpai yeɔ amεbuaa amεhe?
- Ani oyε nanemei ni tamɔ nakai? Ké obε eko lε, mεni obaanye oofee koni oná eko?

Nyekanea Filipibii 2:4 lε, ni nyesusua sanebimɔ nεe he:

- Ké oosumó ni oná nanemei kpakpai lε, belε esa akε bo hu **oofee ohe** naanyo kpakpa. Te ooofee tεŋŋη oofee nakai?

**VIDEO: Namɔ Ji Naanyo
Kpakpa? (4:14)**

MΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: “Obaanye okε mɔ fεe mɔ kεkε abɔ naanyo.”

- Ké mɔ ko kεe nakai lε, mεni obaakeε?

EMLI OTI

Ké wɔhala wɔnanemei ye hieshikamɔ mli lε, Yehowa baaná miishεε ni wɔ hu wɔbaaná he sεε.

Mεni Okase?

- Ani mei ni wɔhalaa ake wɔnanemei lε jeee Yehowa he sane ko? Mεni hewɔ okεc nakai?
- Namεi esaaa ake wɔkεbɔɔ naanyo?
- Te oofee tεnεj oná nanemei kpakpai, ni ohā oke amε ten naanyobɔɔ lε mli awa hu?

Deeti ni migbe nikasemɔ nεε naa

Nɔ Ni Obaanyε Ofee

- Bɔɔ mɔdεn ni ole mei pii yε asafo lε mli.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyε Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana bɔ ni nanemei kpakpai baanye awa wɔ be ni wɔkε shihεi ni mli wawai miikpe.

“Hā Naanyobɔɔ Ni Yɔɔ Oke Onyεmimεi Le Atej Le Mli Awa Dani Naagbee Le Aba”
(Buu-Mɔɔ, November 2019)

Obaana nibii ni obaanyε ofee koni oná nanemei kpakpai.

“Mεni Manyε Mafee Koni Maná Nanemei Kpakpai?” (Questions Young People Ask—Answers That Work, Kpo 1, yitsø 8)

Mεni esa ake ole ye naanyo ni ake mei bɔɔ yε intanet lε nɔ lε he?

“Ohie Akā Shi ye Fesbuk ke Ehenɔi le Kenitsumɔ Mli”

Ké okane sane ni ji, “Mishwe Ake Maná Tse” lε, obaana nɔ ni hā nuu ko tsake mei ni ekebɔɔ naanyo lε.

“Biblia Le Tsakeɔ Mei”
(Buu-Mɔɔ, April 1, 2012)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fεε ni yɔɔ
NIKASEMɔ 48 lε mli lε, skanimɔ okadi nεε loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naanɔ! wolo lε mli ye jw.org lε nɔ

Te Oweku Lε Baafee Tεηη Aná Miishεε?—Fā 1

Ké mei bote gbāla mli ehee lε, amekraa gbe ake miishεε ni amená ye yookpeemo gbi lε nō lε baahi shi daa. Ni ebaanyε eba mli nakai. Kristofoi ni bote gbāla mli etsε ni bōc mōdεη amekε Biblia mli ḥaa woit tsuñ nii lε le ake ebaanyε eba mli.

1. Mee ḥaa Biblia lε woc wumei?

Yehowa ehala wu lε ake weku lε yitsø. (Kanemø Efesobii 5:23.) Yehowa kpaa gbe ake wu lε baakre yiŋ ni weku lε baaná he sse. Biblia lε kec wumei ake: “**Nyεyaa nō nyεsumcā nyεjamei.**” (Efesobii 5:25) Meni ene tscc? Wu ni ycc sucmo lε ke ena ye jogbañη, ye shia ke agbene hu ye mei aten. Ebcc mōdεη ni ehā ena lε nibii ni he hiaa lε, ni efec nibii ni baahā enu he ake esumcā lε ni eyε shweshweeshwe. (1 Timoteo 5:8) Nō ni he hiaa fe fεe lε, ewaa ena lε koni naanyobcc ni ycc ena lε ke Yehowa ten lε mli awa. (Mateo 4:4) Ake nōkwegmōnō lε, ebaanyε eke ena lε afee ekome kesole ni amekane Biblia lε hu. Ké nuu ko jε sucmo mli ekwε ena lε, naanyobcc ni ycc eke Yehowa ten lε fiteee.—Kanemø 1 Petro 3:7.

2. Mee ḥaa Biblia lε woc ḥamei?

Nyōjmo Wiemø lε kec ake esa ake ḥaa ake “**aná bulε ni mli kwā ehā ewu.**” (Efesobii 5:33) Mee gbe nō ebaanyε etsc efee nakai? Ebaanyε esusu nibii

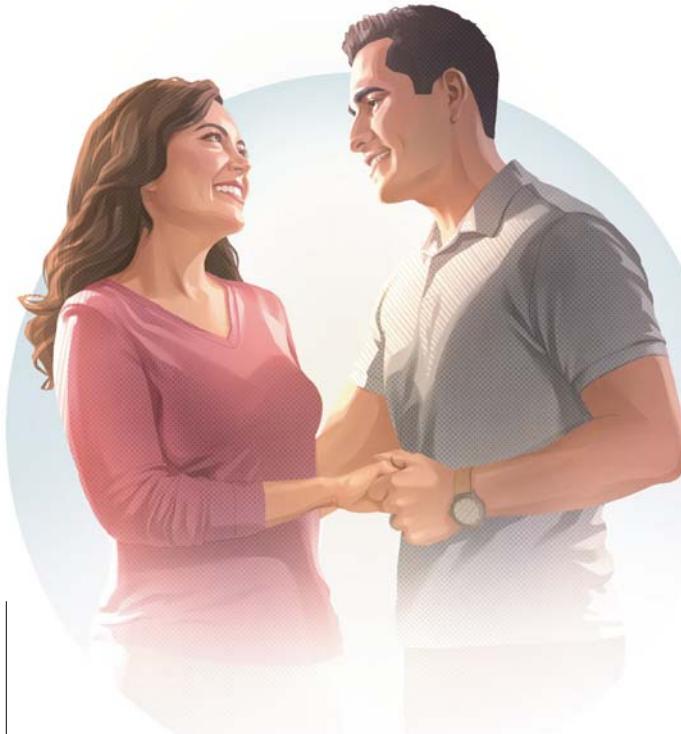
nēe ahe: sui kpakpai ni ewu lε ycc, ke mōdεη ni ebcc koni ekwε lε ke amebii lε. Ké ewu lε kpε yiŋ ko lε ebaanyε ewa lε koni yibii kpakpai ajε mli kεba. Agbenε hu, ebaanyε eke ewu lε awie ye naajjōlε mli, ni ewie ehe ekpakpa hu, kέ ejáaa Yehowa po. Kέ efee nibii nēe, no baatscc ake ebuç ewu lε.

3. Meni wu ke ḥaa baanyε afee koni amegbāla lε asc?

Biblia lε wie ye wu ke ḥaa he ake: “**Amεyi enyε lε fεe amebaatsc heloo kome.**” (Mateo 19:5) Enε tscc ake, esa ake amewu ameshi nō fεe nō ni baahā sucmo ni ycc ameteren lε he ajc. Enε baabi ni amená dekā amehā amehe, ni amejε ametsuiŋ amejie amehenumci ke amesusumci kpo ametscc amehe, ni amefee nakai ye sucmo mli hu. Amehā amehefatalo lε he hiaa ame fe nō fεe nō loo mɔ fεe mɔ, ja Yehowa pε. Amekwε jogbañη koni amekε mɔ kroko akabɔ waa fe amehefata-lε lε.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana Biblia mli ḥaaawoi ni baanye ahā ogbāla lē aso.

4. Wumei—nyesumōa nyējamei ni nyekwēa ame jogbaṇj

Biblia lē kēe esa ake “wumei asumō amējamei tamō ame diējtsē amegbōmōtsei.” (Efesobii 5: 28, 29) Mēni enē tsō? **Jiemō VIDIO lē**, ni nyesusua sanebimō ni nyie sēe nēe he.

**VIDIO: Wumei, Nyesumōa
Nyējamei Tamō Nyē Diējtsē
Nyēhe (9:53)**

- Mēni ji gbeí komei ni wu ko baanye etsō nō etsō ake esumōc eja lē ni ejwənj ehe?

Nyekanea Kolosebii 3:12 lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Mēe gbe nō wu ko baanye ejie sui nēe kpo yē egbāla mli?

5. ḥamei—nyesumōa nyewumēi ni nyebua ame

Biblia lē kē ḥamei ake amebu amewumēi—amējāa Yehowa jio, amējāaa Yehowa jio. **Nyekanea 1 Petro 3:1, 2** lē, ni nyesusua sanebimō nēe ahe:

- Kē owu lē jáaa Yehowa lē, ḥwanejee ko bē he ake obaasumō ni ebajā lē. Kē okwe lē, mēni ji gbe ni hi fe fēe ni obaanye otsō nō owa lē—ni obaashiē otsō lē be fēe be, aloo ni obaaba ojēn jogbaṇj, ni ojie bulē kpo otsō lē? Mēni hewō okēc nakai?

Wumei ke ḥamei baanye afee ekome kēkpe yin kpakpai. Shi ekole, jeee be fēe be ḥaa lē kē ewu lē

baakpā gbee. Ké eba le nakai le, ebaanyę eję bulę ke naajęle mli ehā ewu le ale esusumci, shi esa ake ehā ehi ejwəjmcən ake, Yehowa ehā ewu le hegbe ni ekpe yinj ni weku le baaná he sęe. Esa ake efee bō fęe bō ni ebaanyę kęfi ewu le yinjkresę le sęe. Ké efee nakai le, miishęe baahi weku le mli. **Nyekanea 1 Petro 3:3-5** le, ni nyesusua sanebimci nęe he:

- Ké ḥa ko jie bulę kpo etscc ewu le, te Yehowa naa no ehā tęnj?

6. Obaanyę oye naagbai ni akękpcę yę gbāla le mli le can

Gbāla ko bę ni naagba bę mli kwraa. No hewo le, esa ake wumei ke ḥamci afee ekome ketsu amenaagbai ahe nii. **Jiemo VIDEO le**, ni nyesusua sanebimci ni nyię sęe nęe ahe.

VIDEO: Bo Ni Obaafee Ohā Wekukpaa Ni Yęc Bo Ke Ohefatalo Le Terę Le Mli Awa (5:44)

- Męe nibii komci wɔna ye video le mli ni hā wɔna ake gbe miilie abakā nuu le ke enja le tęnj?
- Męe nibii amęfee koni wekukpaa ni yęc amstęn le mli awa?

Nyekanea 1 Korintobii 10:24 ke Kolosebii 3:13 le. Ké nyekane ḥamci i eko fęe eko nyęgbe naa le, nyesusua sanebimci nęe he:

- Ké wu ke ḥa ke ḥaawoo nęe tsu nii le, męe gbe nō ebaanyę ehā wekukpaa ni yęc amętęn le mli awa?

Biblia le kęe wɔke woo ahā wɔhe. Enę bič ni wɔjje bulę kpo wɔtscc mci, ni wɔke amę aye jogbańj. **Nyekanea Romabii 12:10** le, ni nyesusua sanebimci nęe ahe:

- Ani esa ake wu ko loo ḥa ko amę ni ehefatalo le kęe kęe kęe ke woo ahā le? Ké okęe ‘Hęe’ le, męni hewo, ni kę okęe ‘Dabi’ hu le, męni hewo?

MĘI KOMCI KĘC AKĘ: “Mi ke mihefatalo le bę tamci tsutsu le.”

- Ké mō ko kęe nakai le, męe gbe nō obaanyę ohā ele ake, Biblia le baanyę awa amę?

EMLI OTI

Ké wu ke ዳ sumcc amehe, amejieo bulé kpo ametscc amehe, ni ameké Biblia mli ዳawoi tsu nii lè, amegbala lè baas.

Mení Okase?

- Méni wu baanye afee koni egbala lè aso?
- Méni ዳ baanye afee koni egbala lè aso?
- Ké obote gbala mli lè, ké okwe lè, mèe Biblia mli ዳawoo baanye ahā ogbala lè aso?

Deeti ni migbe nikasemc née naa

Nō Ni Obaanyé Ofee

- Ké obote gbala mli lè, oke ohe-fatalo lè asusu gbalashihile he saji ni ycc jw.org lè nō lè aten eko he.
- Nō Kroko Ni Obaanyé Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana ዳawoi kpakpai ni baanye ahā miishēe ahi oweku lè mli.

*Oweku lè Baanye
Aná Miishēe (broshuc)*

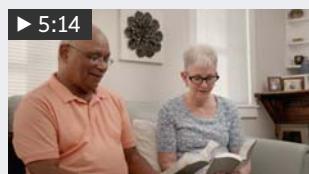
Lala vidio née baahā ona bō ni kék oke Biblia mli ዳawoi tsu nii yé ogbala lè mli lè, ebaawo yibii kpakpai.

Misumcc Bo

Ké akēs ዳ aba ehe shi ewo ewu shishi lè, te atscō tēlē? Obaana hetoo lè ye sane née mli.

*“Yei, Méni Hewc Esa Ake Nyékpele Yitsoyeli Nō?”
(Buu-Mcc, May 15, 2010)*

Mèe gbe nō nuu ko ke eja ni tse gbala be ko lè nyé ametsu amenaagbai wuji lè ahe nii?

*Nyékpele Wa Wō Ni Wōsaa
Wōgbalashihile Lè*

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni ycc
NIKASEMO 49 lè mli lè, skanimo okadi née loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lè mli ye jw.org lè nō

Te Oweku Lε Baafee Tεηη Aná Miishεε?—Fā 2

Bii ji niukeenii ni jé Yehowa ḥoo. Ekpaa gbe ake fōlōbi baakwε niukeenii nεe nō jogbaŋŋ. Yehowa kε ḥaaawoi kpakpai ni baanyε awa fōlōbi ni amεfee na-kai lε hāa. Enjaawoi lε tsōc gbekεbii hu nō ni amεbaanyε amεfee koni miishεε ahi amεweku lε mli.

1. Mεε ḥaa Yehowa wοc fōlōbi?

Yehowa sumcō ni fōlōbi asumcō amεbii ni amεná dekā amεhā amε. Esumcō hu ni fōlōbi abu amεbii ahe, ni amεkε Biblia mli ḥaaawoi atsōcse amε. (Abεi 1:8) Ekec tsemei ake: ‘Nyεyaa nō nyεkwεa nyεbii lε ye Yehowa ḥaawoo lε mli.’ (Kanemcō Efesobii 6:4.) Ké fōlōbi kε Yehowa ḥaaawoi ni kōc bii atsōsemō he lε tsu nii, ni amεkε amεbii lε hāaa mei krokomei ni ametsōcse amε amεhā amε lε, enáa miishεε.

2. Mεε ḥaa Yehowa wοc bii?

Yehowa fāa bii ake: “Nyεboa nyεfōlōbi ato.” (Kanemcō Kolosebii 3:20.) Ké bii jie bule kpo ametsōc amεfōlōbi ni amεbo amε toi lε, ehāa Yehowa kε amεfōlōbi lε fεe nāa miishεε. (Abεi 23:22-25) Yesu fee enε he nōkwemcōn kpakpa be ni ejí gbekε lε. Eye mli ake eye emuu ni efōlōbi lε yeee emuu moŋ, shi ebo amε toi ni ejie bule kpo etsōc amε.—Luka 2:51, 52.

3. Meni baawa oke oweku lε ni nyεtsi nyεbeŋŋke Nyεŋmō?

Ké fōlōbi ji bo lε, nwanejee ko be he ake, osumcō ni obii lε asumcō Yehowa, tamō bō ni osumcō lε lε. Te ooofee tεηη owa amε ni amεsumcō Yehowa? Ehe baahia ni ofee nō ni Biblia lε kεc nεe: ‘Tīl Yehowa wiemcō lε amlı shii abo ɔtsōc obii, ní owie he be ni ota shi ye oshia ke be ni onyε gbe nō.’ (5 Mose 6:7) Ekā shi fanj ake, ole ake bei pii lε, ja otī nō ko mli shii abo ɔtsōc obii lε dani amεnyεc amεkaic. ḅmale nεe tsōc ake, esa ake otao hegbe ni oke obii lε agba Yehowa he sane daa. Ehi waa ake nyεbaato be kεkase Yehowa he nii daa otsi ake weku. Ké obe bi po lε, lololo lε, kέ oto be daa otsi kεkase Nyεŋmō Wiemc lε obaaná he sεe.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana ḥaaawoi kpakpai ni baawa oweku lε mli bii lε fεe koni amεná miishεε, ni amεnu he ake amεyε shweshweeshwe.

4. Jeε suncs mli otsose obii lε

Bitsosemo kāaa shi akcā. Mεe gbe nō Biblia lε baanyε awa bo? **Nyekanea Yakobo 1:19, 20** lε, ni nyesusua sanebimci nεe ahe:

- Ké fclci ke amεbii miiwie lε, mεe gbe nō amεbaanyε amεjie sunmc kpo?
- Mεni hewc esaaa kckck ake fclci ko tsεt ebi be ni emli efu lε?*

* Ké ake wiem nō ni ji, “tsosemo” lε tsu nii ye Biblia lε mli lε, ekcā, gbetscwmo, ke jajemc he. Ekcc yiwale loo nisenianifeemc he kckck.—Abei 4:1.

VIDIO: Buu Obii Lε Ahe Keje Efci He (2:58)

Ani ole ake . . .

Yehowa Odasefoi feo woji ke vidio pii ni baanyε awa fclci ni amεkε amεbii awie bclenamc he, ni amεkε amεhe koni akafee amε nisenianii? Nibii nεe ekomei ne:

- *Buu Obii lε Ahe* (video)
- *Kasem Nii Keje Tscc Kpele Lε Icc, yitsø 10 ke 32*
- “*Ba Ni Obaafee Okε Obi Awie Bclenamc He*” (*Awake! No. 5 2016*)

5. Buu obii lε ahe

Bc ni afee ni obu obii lε ahe lε, ehe miihia waa ni okε amεter mc fεe mc awie bclenamc he. Ekoε, ebaafee bo hiegbeler ake obaafee nakai. **Jiemc VIDIO lε**, ni nyesusua sanebimci ni nyεs nεe ahe.

- Mεni hewc ewa hā fclci komεi ake amεkε amεbii baawie bclenamc he lε?
- Mεe gbe nō fclci komεi etsc amεkε amεbii ewie bclenamc he?

Aafee nibii fɔji ye Satan je lε mli bianε fe tsutsu lε, taake Biblia lε egba lε. **Nyekanea 2 Timoteo 3:1, 13** lε, ni nyesusua sanebimci nεe he:

- Gbomεi fɔji ni atsī amεtā ye kuku 13 lε atεj mei komεi ke gbekεbii feo bclenamc nibii. No hewc lε, mεni hewc ehe hiaa ni fclci ke amεbii awie bclenamc he, ni amεtsc amε nō ni esa ake amεfee koni mei fɔji nεe ke amε akafee bclenamc nibii?

6. Buu ofici

Gbekəbii bibii ke oblahii ke oblayei baanye atsə bə ni amewieo aməhää le nō amejie bulə kpo ametsəo amefəci. **Jiemə VIDIO le**, ni nyesusua sanebiməi ni nyiə seə nəə ahe.

VIDIO: Te Mafee Təŋŋə Mikel Mifəci
Agba Sane? (2:19)

- Meni hewə ehi waa ake gbekəbii baaje bulə mli amekə amefəci awie le?
- Mee gbe nō kē gbekəbii ke amefəci wie le ebaatsəo ake amebuc ame?

Nyekanea Abei 1:8 le, ni nyesusua sanebimo nəə he:

- Ké gbekə ko fəci kəs efee nō ko le, meni esa ake efee?

7. Nyfea ekome kəjáa Yehowa

Wekui ni mli bii ji Yehowa Odasefoi le feç ekome kəjáa Yehowa daa otsi; ameto be pətəs ko ni amekəfe nakai. Te amefeo weku jamə nəə aməhää təŋŋə? **Jiemə VIDIO le**, ni nyesusua sanebimə nəə he.

- Meni weku ko baanye afee koni amənye amefee Weku Jamə daa otsi?
- Meni fəci baanye afee koni weku jamə le aŋčə ni weku le mli bii le anā he seə hu?—Kwəmə mfoniri ni yoo nikasemə nəə shishijee le.
- Meni baanye ahā ewa kəhā nyə ake nyebaafee ekome kəkase nii?

Yehowa kpa gbe ake blema Israel wekui le amlı bii le baawie ŋmaləi le ahe daa. **Nyekanea 5 Mose 6:6, 7 le**, ni nyesusua sanebimə nəə he:

- Mee gbe nō obaanye oke ŋaawoo nəə atsu nii?

VIDIO: Weku Jamə—Gbətsiinii
Ke Emli Jccəməi (8:04)

Nibii koməi ni abaanye afee ye weku jamə mli:

- Nyfea ekome kesaa nyəhe kəhā asafon kpeei.
- Nyekanea Biblia mli sane ko ni nyeweku le baanya he ni nyesusua he.
- Ké gbekəbii bibii ye weku le mli le, nyedaunlodia loo nyerprintia jw.org le nō ni-feeməi kəhā gbekəbii le eko.
- Ké oblahii loo oblayei ye weku le mli le, nyesusua jw.org le nō sane kəhā oblahii ke oblayei le eko he.
- Nyfea Biblia mli saji koməi ahe drama.
- Nyekwa jw.org le nō vidioi le eko ni nyesusua he.

MΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: “Biblia le mli wa tsə kəhā gbekəbii.”

- Ké mō ko kəs nakai le, meni obaakəs?

EMLI OTI

Yehowa sumoo ni fôlôi asumoo amebii, ametsôse ame, ni amebu amehe; esumoo ni bii abu amefôlôi ni amebu ametoi; ni wekui afee ekome kejá le.

Mení Okase?

- Mee gbe nô fôlôi baanyê atsôse amebii ni amebu amehe?
- Mee gbe nô bii baanyê ajie bulé kpo ametsôcô amefôlôi?
- Ké weku ko to be ko koni daa otsi le amekfee weku jamó le, mee jomci amebaaná?

Deeti ni migbe nikasemô nua nua naa

Nô Ni Obaanyê Ofee

- Bi asafo le mli bii le ekomei ni ametsôcô bo nibii komei ni abaanayê afee yê weku jamó mli.
- Nô Kroko Ni Obaanyê Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Mee sui esa aké obi le aná koni no awa le ké eda?

“Sui Ekpa Ni Esa Aké Gbekibii Aná” (Awake! No. 2 2019)

Obaana ñaawoi kpakpai ni Biblia le kehâ ni baanyê aye abua mei ni kwêi mei ni egbole le.

“Mení Biblia Le Ké Yê Fôlôi Ni Egbole Le Akwemô He?”
(jw.org le nô sane)

► 5:58

Obaana nô ni hâ nuu ko ni kule eleee bô ni ebaafee etsôse ebii le nyê etsôse ebii le fée jogbanj.

“Yehowa Tsôc Bô Ni Wâafee Wâtsôse Wâbii Le

Obaana nô ni baawa tsômei koni naanyobô nî mli wa ahí ame ke amebihii aten.

“Te Tsômei Aaafee Tênj Améha Tsakpaa Krakpa Akâ Améké Amebihii Aten?”
(Buu-Môo, November 1, 2011)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yôô
NIKASEMO 50 le mli le, skanimo okadi née loo yaakwe
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nô

Te Ooofee Tənəjə Okə Məi Awie Bə Ni Yehowa Baaná He Miishəə?

Be ni Yehowa bə wə lə, edro wə nikenii ko ni nə bə, no ji wiemə. Ani egbaa ehe naa yə bə ni wəkə nikenii nəs tsu nii wəhää lə he? Həə! (Kanemə Yakobo 1:26.) Hewcə lə, te wəccfee tənəjə wəkə məi awie bə ni Yehowa baaná he miishəə?

1. Te esa ake wəowie wəhää tənəj?

Biblia lə kəc wə ake: “**Nyεyaa nə nyεwōwōa nyε-he hewalə, ni nyεtswaa nyεhe nyεmaa shi.**” (1 Tesalonikabii 5:11) Ani ole məi koməi ni ehe miihia ni awo ame hewalə? Məni obaanyə ofee kewaje ame? Hā aməle ake amesane kā ətsui nə. Obaanyə okəs ame nibii ni osumcə yə aməhe. Ani ole ŋmale ko ni baanyə awo mə ko hewalə? ɻmalei babaoo yə ni obaanyə okewo məi hewalə. Kaimə ake, bə ni obaawie nə ko ohā lə hu baanyə awo məi hewalə waa. Hewcə lə, bəcə mədən ni be fəe be lə okə məi awie yə naajələ mli.—Abəi 15:1.

2. Məe wiemə esaaa ake wəowie?

Biblia lə kəc ake: “**Wiemə ni ehii ko akaje nyε-naa.**” (Kanemə Efesobii 4:29.) Enə tsəc ake, esaaa ake wəowie wiemə sha, yakayaka wiemə, loo wiemə ni kē mə ni ekcə ehe lə nu lə, ebaadə

lə. Agbenə hu, esaaa ake wəyəcə məi ahe osheku, ni esaaa ake wəfitecə məi wəhää məi.—Kanemə Abəi 16:28.

3. Məni baawa wə ni wəowie wiemə ni iceməcə mə hewalə?

Bei pii lə, nibii ni wəowie he lə hā ana awo bə ni wənun he wəhää, loo nə ni wəsusun he. (Luka 6:45) Enə hewcə lə, esa ake wətsəse wəhe koni wəsusu nibii kpakpai ahe—nibii ni ja, nibii ni he tse, nibii ni hā aijiecsəm kpo, ke nibii ni sa yijiemə. (Filipibii 4:8) Ké wəkwə jogbaŋŋ yə nibii ni wəkəjiesə wəhietsere, ke məi ni wəkəbəcə naanyo lə he lə, no baawa wə ni wəsusu nibii kpakpai ahe. (Abəi 13:20) Agbenə hu, ebaahi waa ake wəbaajwəŋ dəni wəwie. Bi ohe ake, ‘Ké məi nu miwiemə lə, te aməbaanu he aməhää tənəj?’ Biblia lə kəc ake: “**Wiemə ni awiecə ni asusuuu he lə, etamə nə ni aabamə klante, shi hiəshikalci aliləi tsaa mə.**”—Abəi 12:18.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana bɔ ni ooofee oke mεi awie bɔ ni Yehowa baaná he miishεε, ni agbene hu, ewo mεi hewale.

Mεni baanyε aná bɔ
ni wɔwiese cəwɔhāa le
nɔ hewale?

4. Kudcəməcəm wieməcəm

Wɔ fεe lε, bei komsei lε wɔwiese nibii komsei, kεkε
lε sεe mli lε wɔshwa wɔhe. (Yakobo 3:2) **Nyekanea**
Galatiabii 5:22, 23 lε, ni nyesusua sanebimci nεe
ah:

- Te sui nεe aten nɔ ni obaasumcəm ni oscole obi
Yehowa ni ehā oná, koni onye okudcəmwiemcə?
Mεε gbe nɔ sui nεe baanyε awa bo?

Nyekanea 1 Korintobii 15:33 lε, ni nyesusua
sanebimci nεe he:

- Mεε gbe nɔ mεi ni okεbɔcə ke nibii ni okεjie
ohietserε lε baanyε aná bɔ ni owiese ohāa lε
nɔ hewale?

Nyekanea Jajelč 3:1, 7 lε, ni nyesusua sanebimci
nεe he:

- Mεε be ebaahi jogbaŋŋi ake wɔbaafee
diŋŋi loo wɔbaamε kεyashi be ni sa dani
wɔwiese nɔ ko?

5. Wiemc mci ahe ekpakpa

Men i baawa w ci ni wokaje mci loo wokawie wiemc ni esaaa ye mci ahe? [Jiemc VIDEO Ie](#), ni nyesusua sanebimc ni nyie see nee ahe.

VIDEO: Wiemc 'Nibii Ni Hi Ni Tsawaa Ma Emaa Shi' (4:07)

- Men i hewc nyemi nnu le bci mcpel ake ebaatsake nibii ni ewic ye mci ahe le?
- Mee tsakemc efec?

Nyekanea Jajelc 7:16 Ie, ni nyesusua sanebimc nee he:

- Ké woyaawie nc ko gbonyo ye mo ko he le, meni esa ake wokai?

Nyekanea Jajelc 7:21, 22 Ie, ni nyesusua sanebimc nee he:

- Ké mo ko wie nc ko ni ehii ye ohe le, mee gbe nc nmalci nee baanye awa bo ni omli akafu?

6. Oke oweku le mli bii le awie ye naajcl mli

Yehowa miisumc ni wckes wokewu le mli bii le awie ye naajcl mli. [Jiemc VIDEO Ie](#), ni nyesusua sanebimc ni nyie see nee he.

VIDEO: Ké Ajie Suomc Ké Buile Kpo Ye Weku Le Mli Le, Efec Weku Le Ekome (3:08)

- Men i baawa bo ni oke oweku le mli bii le awie ye naajcl mli?

Nyekanea Efesobii 4:31, 32 Ie, ni nyesusua sanebimc nee he:

- Mee wiemc neke ké wckes wokewu le mli bii le wie le ebaawo ame hewale?

Yehowa hā ana ake esumc e-Bi Yesu, ni eye ehe miishce. **Nyekanea Mateo 17:5** Ie, ni nyesusua sanebimc nee he:

- Mee gbe nc obaanye okase Yehowa ye nibii nee amli: gbe ni otscc nc oke oweku le mli bii le wiec, ke nibii ni oke ame wiec le?

Taomc hegbe ni baahā ojje mci ayi

MCI KOMEI KEC AKC: "Mi le, mikc mci mijwetmc. Mci le sumc jio, amasumcc jio, jeee mihe sane."

- Ké mo ko kcc nakai le, ani esane ja? Ké okcc 'Hcc' le, meni hewc, ni ké okcc 'Dabi' hu le, meni hewc?

EMLI OTI

Mεni Okase?

- Mɛɛ gbe komɛi aŋa obaanyɛ cto oye obua mɛi?
  - Mɛɛ wiem esaaa ake owie?
  - Mɛni baawa ni wɔwio ye naajɔlɛ mli, ni wɔwiem awo mo hewale hu be fɛɛ be?

Deeti ni migbe nikasemc nee naa

No Ni Obaanyε Ofee

- Otsi nɛɛ, bɔɔ mɔdɛŋ ni ojie oweku le mli nyo loo asafo le mli nyo ko yi.
  - Nɔ Kroko Ni Obaanyɛ Ofee:

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yoo
NIKASEM 51 le mli le, skanimō okadi nee loo yaakwē
Oyi Aná Wala Kéya Naanc! wolo le mli ye jw.org le nō

ΕΗΕ SAJI KROKOMEΙ

Mni baawa ni cwawem iwicw in ehem
ehecw in cew?

Ná Nilelo'i Alilei

Obaana no ni baawa bo ni
okawie wiemč sha.

“Ani Məjəmə Ehii Kwraa?”

Obaana no ni baawa bo ni
okaye mei ahe osheku.

Te Mafee Τεηη Makpa Μει Ahe Wiemo?

Obaana bɔ ni Yehowa ye ebua
nuu ko ni ekpa mɔɔcɔ.

“Mibabci Bɔ ni Mishihilɛ Naa Baayakpa Aha Iɛ he Susumɔ Waa” (Buu-Mɔɔ, August 1, 2013)

Wōhesaamō Ke Bō Ni Wōhiči Wōgōmōtso Wōhāa Lē He Hiaa Waa

Wō fēe 33 wōcwa ni wōcsaa wōhe wōhā ke bō ni wōhiči wōgōmōtso wōhā. Biblia mli shishitoo mlai fioo komei ye ni kē wōketsu nii lē, wōbaanye wōcsaa wōhe bō ni wōcsu-mōc, ni nakai beiaj nōlē lē wōcsa Yehowa hīe. Hā wōcsusu ekomei ahe wōkwē.

1. Mee shishitoo mlai esa ake ekud bō ni wōcsaa wōhe ke bō ni wōhiči wōgōmōtso wōhāa?

Esa ake wōke “hīe ni gōbō nō ke hieshikamo” ahala ‘atadei ni sa,’ ni wōhiči wōgōmōtso jo-gbaŋj bō ni baahā ana ake wōjī “Nyōlōmo jálōi.” (1 Timoteo 2:9, 10) Shishitoo mlai ejwē nēe baanye awa wō: (1) Esa ake wōtadei lē afee nō ni “sa.” Ekole okpa shi ona ye asafōj kpeei ashishi ake, Yehowa Odasefoi saa amešehe ye gbeis srōtoi anō, shi atadei ni wōcōo, ke bō ni wōfēo wōyit-tsoi loo wōkuč wōyi wōhāa lē, hāa anaa ake wōyē bule kēhā Nyōlōmo ni wōjāa lē. (2) Kē akees mō ko ke “hīe ni gōbō nō” saa ehe lē, etsōo ake mō lē wōoo atadei ni baahā mei anā bōlēnamō akō-nōi loo ebaagbala mei ajwēnēmō kēba enō waa. (3) Kē jeee hesaamō fēe hesaamō ni baaba nō wōkēyaa lē, belē, wōke “hieshikamo” miitsu nii ji no. (4) Be fēe be lē, esa ake bō ni wōhiči wōgōmōtso wōhāa lē ahā mei ana fanj ake, wōjī anō-kwa ‘Nyōlōmo lē jálōi.’—1 Korintobii 10:31.

2. Meni hewō esa ake wōcsunu wōnuyemimrei Kristofoi lē ahe kē wōmiisaa wōhe?

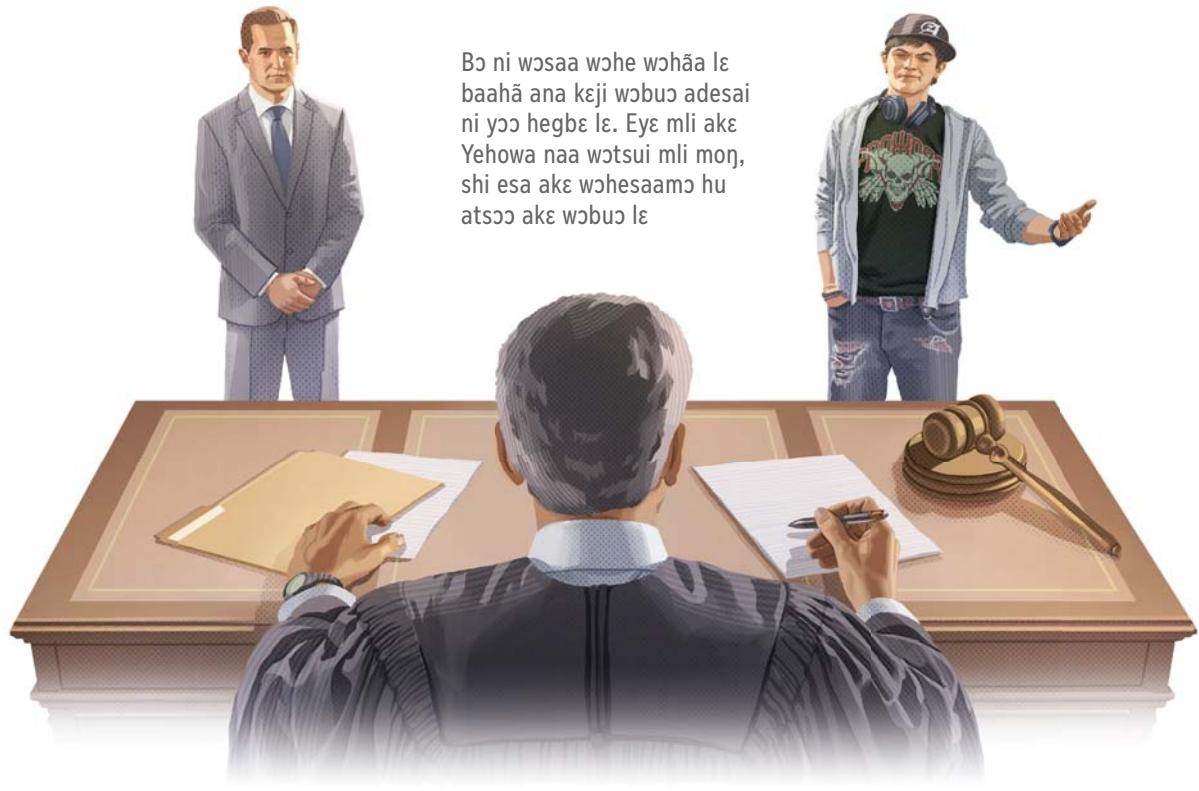
Eye mli ake wōbaanye wōhāla ni nō wōwo moŋ, shi esa ake wōkwē ake wōhesaamō lē baanye agba mei krokomei anaa lo. Wōfeo bō fēe bō ni wōbaanye koni wōkaffee nō ko ni baagba mō ko naa, ejaaķe wōmiisumō ni ‘wōcsa wōnuyemī gōbōmō hīe koni ehi ehā lē, ni etswa lē ema shi hu.’—Kanemō Romabii 15:1, 2.

3. Mee gōbē nō wōhesaamō baanye ahā mei abajā Yehowa?

Wōqēdēlē ni wōwo atadei ni sa be fēe be, titri lē, be ni wōmiiya asafōj kpeei ke be ni wōmiiya shiēmō. Wōcōsumō nō ni bō ni wōcsaa wōhe wōhāa lē gbalaa mei ajwēnēmō kējēcō sanē kpakpa ni wōshīlē lē nō. Moŋ lē, wōmiisumō ni bō ni wōcsaa wōhe wōhāa lē ahā mei anya anōkwale lē he, ni ‘ewula wō-Yiwalaherelē cōccast lē.’—Tito 2:10.

KASEM PII OFATA HE

Obaana bō ni wōbaafee koni wōhesaamō ke bō ni wōhe cōsichōni wōhāa le ahā mēi ana ake Kristofoi ji wō.

4. Ké wōhiis cōstōmōgōcōtōmōtso jogbañj le, etsco ake wōmba Yehowa

Meni ji yinjtoo titri hewō ni esa ake wōhiis wōgbō-mōtso jogbañj? **Nyekanea Lala 47:2** le, ni nyesusa sanebimōi nee ahe:

- Ké okwe le, jwēlumō ye mli ake wōbaakwe jogbañj ye bō ni wōsaas wōhe wōhāa le he be ni wōmiiya asafon kpeei ke be ni wōmiiya shiesmō? Ké okee 'Hee' le, meni hewō, ni kē okee 'Dabi' hu le, meni hewō?

- Ké wōkai ake Yehowa jálci ji wō le, te no baahā wōsaas wōhe wōhā teñj?

5. Məni baawa wā ni wāsaa wāhe ni wāhiis wācgbawātōmē jogbañj?

Jiemə VIDIO lə.

VIDIO: "Nyəfea Nibii Fəə
Kewoa Nyəqəmə Hie Nyam"
(10:18)

Wātadei lə ajara wa jio, aməjara waaa jio, esa ake aməhe atse ni aməfee nō ni sa kəhā nō ni wəkəfəci lə. **Nyəkanea 1 Korintobii 10:24 ke 1 Timoteo 2:9, 10** lə. No səe lə, nyəesusua nō hewə ni esaaa ni wāwōc atadei ni nyiə səe nəe ahe. Atadei ni . . .

- awa lə eko ke eko kəkə loo atade ko kəkə ni awa.
- hāa məi nāa bəlenamō akənči, ni tsəc ake, emō mō pampii, loo ehāa anaa gəmətso lə hei ni esaaa ake anaa.

Eyə mli ake Kristofoi bə Mose Mla lə shishi mon, shi ehāa anaa Yehowa susumō ye saji ahe. **Nyəkanea 5 Mose 22:5** lə, ni nyəesusua sanebimō nəe he:

- Məni hewə esaaa ake wāsaa wāhe loo wāhiis eashimōtso bə ni baahā kē hii ji wā lə ana wā tamō yei, ni kē yei ji wā lə ana wā tamō hii?

Nyəkanea 1 Korintobii 10:32, 33 ke 1 Yohane 2: 15, 16 lə, ni nyəesusua sanebimō nəe ahe:

- Məni esa ake wākwə jogbañj ni wāhe-saamō akagba wākutsonjbi lə, loo wāsafonjbi lə anaa lə?
- Məsə atadei məi wāc yə he ni oyəc lə, ni te aməhīc aməgbəmətsei aməhāa tənəj?
- Kē okwe lə, hesaamō nəe ekoməi yə ni esaaa kəhā Kristofoi? Kē okəe 'Həe' lə, məni hewə, ni kē okəe 'Dabi' hu lə, məni hewə?

Wābaanyə wāsaa wāhe yə gəbei srətoi anō, ni nakai beiāj nōjju lə wāsa Yehowa hie

MƏ KOMEI KƏC AKƏ: "Miye hegbe ni miwōc atade fəə atade ni misumcōc."

- Kē mō ko kee nakai lə, ani esane ja? Kē okəe 'Həe' lə, məni hewə, ni kē okəe 'Dabi' hu lə, məni hewə?

EMLI OTI

Ké wɔsaa wɔhe jogbaŋj, ni wɔchiesi cawɔgbemotsos jogbaŋj hu lè, etsɔɔ ake wɔbusa Yehowa ke mei krokomei.

Məni Okase?

- Ani bɔ ni wɔsaa wɔhe ke bɔ ni wɔchiesi wɔgbemotsos wɔhää lè kɔɔ Yehowa he eko? Məni hewɔ okəɔ nakai?
- Məni ji shishitoo mlai komei ni esa ake ekudɔ bɔ ni wɔsaa wɔhe ke bɔ ni wɔchiesi wɔgbemotsos wɔhää?
- Ani wɔhesaamɔ baanye ahā mei abajá Yehowa? Məni hewɔ okəɔ nakai?

Deeti ni migbe nikasemɔ nɛɛ naa

Nɔ Ni Obaanyɛ Ofee

- Kwɛmɔ ake ehe baahia ni ofee tsakemɔi komei ye bɔ ni osaa ohe ke bɔ ni ohieɔ ogbemotsos ohää lè he lo.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyɛ Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nɔ ni ohesaamɔ cawɔmaamɔ ke mei ye ohe.

“Te Mei Naa Mihesaamɔ Tεηη?” (jw.org lè nɔ sane)

Obaana nɔ hewɔ ni esa ake okwɛ jogbaŋj dani ofee tatuu lè.

“Məni Biblia Le Kεɔ Ye Tatuu He?” (jw.org lè nɔ sane)

Obaana shishitoo mlai krokomei ni baanye akudɔ wɔyinjkrei.

“Ani Ohesaamɔ Wɔɔ Nyɔŋwɔ Hiɛ Nyam?” (Buu-Mɔɔ, September 2016)

Te fee tεηη ni yoo ko ni yɔɔ tsui kpakpa lè baná susumɔ ni ja ye bɔ ni mei krokomei saa amehe amehää lè he?

“Kule Bɔ Ni Mei Krokomei Saa Amehe Amehää Le Gbaa Minaa” (Awake!, December 22, 2003)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yɔɔ
NIKASEMɔ 52 lè mli lè, skanimo okadi nɛɛ loo yaakwɛ
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lè mli ye jw.org lè nɔ

Halamo Hietserjiamo Ni Baahā Yehowa Aná Miishēe

Yehowa ji “miishēe Nyōjēmo lē.” (1 Timoteo 1:11) Eesumō ni wōnā miishēe ni wōtsui anyū wōmli ye shihile mli. Ké ye be ke beiañ lē, wōtōo be kejčō wōche ni wōčijē wōhiētserē lē, enjčō enaa. Ye nikasemo nūe mli lē, wōbaana bō ni wōbaafee wōjje wōhiētserē ye gbeí ni baahā wōnā miishēe ni wōtsui anyū wōmli lē anō—ni ye nakai beiañ tōčju lē, wōsa Yehowa hiē.

1. Ké wōmiihala nō ni wōkēbaajie wōhiētserē lē, meni esa ake wōhā ehi wōjwēnōčjē?

Ké oojčō ohe lē, meni ofeč? Mei komēi sumčō ni ameshō shīa ni amekane wolo, amēbo lala toi, amekwe fim, loo amekpa Intanet lē nō. Mei komēi hu sumčō ni amēke amenanemēi afee ekome ke-fee nibii komēi—ameyashara shi, ameyawu nu, loo ameshwe shwēmō ko. Ekčō he eko nō ni wōfeč kejčō wōhiētserē lē, esa ake efee nō ni “sa Nuňtsč lē hīe.” (Efesobii 5:10) Enē he hiaa waa, ejaake yiwale, bōlēnamō, ke mumji kēsha-

ramō nifeemōi sčōju cōc yō nibii ni mei pii kejčō ameshētserē lē amlī, ni Yehowa nyēc enēsemēi. (Kanemō Lala 11:5.) Meni baawa wō ni wōhala hietserjēmōi ni sa?

Ké wōke mei ni sumčō Yehowa bō naanyo lē, amēbaanyē ameshā wōba wōjēn jogbaṇjē, ni wōhala hietserjēmōi ni sa. Tamō wōna ye nikasemoi lē ekome mli lē, “mō ni ke hiēshikalci nyiē lē, ebaatsč hiēshikalč.” Shi ké wōke mei ni ehiii shi ye Nyōjēmo mlai lē anaa bō lē, ‘wōgbej naa ekpakpa.’—Abēi 13:20.

2. Meni hewč ehe hiaa ni wōkudč be falē ni wōkējīc wōhiētserē lē?

Ké nō ni wōfeč kejčō wōhiētserē lē sa po lē, esa ake wōkwe jogbaṇjē ni wōke bei pii akafee. Ke-jeee nakai lē, wōnān̄ be ni fa kshān̄ nibii ni he hiaa fe no lē. Biblia lē wōc wō hewale ni ‘wōke wōbe atsu nii jogbaṇjē.’—Kanemō Efesobii 5: 15, 16.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana bɔ ni obaafee okpə yin kpakpai yε hiɛtserɛjiemɔ he.

3. Tsi ohe kεje hiɛtserɛjiemɔ ni esaaa ahe

Mεni hewɔ esa ake wɔkwε jogbaŋŋ yε nɔ ni wɔfeɔ kεjieɔ wɔhiɛtse-re lε ahe lε? **Jiemɔ VIDEO lε**, ni nyesusua sanebimɔ ni nyie sεe nεe ahe.

- Mεε gbe nɔ nibii komei ni mεi kεjie amɛhiɛtserε yε blema Roma lε tamɔ nibii komei ni mεi kεjieɔ amɛhiɛtserε ŋmenε lε nɔŋŋ?
- Mεni Danny kase yε hiɛtserɛjiemɔ he?

Nyɛkanea Romabii 12:9 lε, ni nyesusua sanebimɔ nεe he:

- Mεε gbe nɔ ŋmale nεe baŋyε awa bo ni ohala hiɛtserɛjiemɔ ni sa?

Mεε nibii komei Yehowa nyε? **Nyɛkanea Abεi 6:16, 17** kε **Galatiabii 5:19-21** lε. Ké nyɛkane ŋmalei lε eko fεε eko nyɛgbe naa lε, nyesusua sanebimɔ nεe he:

- Mεε nibii komei yɔɔ ŋmalei nεe amlι ni ehe shi waa yε hiɛtserɛjiemɔ amlι ŋmenε?

VIDIO: Mεni Esa Ake Miksje Mihietserε? (4:39)

Nɔ ni baawa bo ni ohala hiɛtserɛjiemɔ ni sa

Bi ohe ake:

- **Mεni he ekɔɔ?** Ani ekɔɔ nɔ ko ni Yehowa nyε he?
- **Mεε be mafεe?** Ani ehāŋ maná be ni fa mahā nibii ni he hiaa fe no lε?
- **Namei mikεbaafεe?** Ani ebaahā mikε mεi ni sumɔɔ Yehowa abo waa loo mikε amε afɔ bɔɔ?

Nilee yε mli ake wɔbaatsi wɔhe kwraa kεje oshāra he. No hewɔ ni esa ake wɔtsi wɔhe kεje hiɛtserɛjiemɔ fεε hiɛtserɛjiemɔ ni wɔnaa ake ebaanyε eye wɔ awui lε he lε

4. Oke obe atsu nii jogbaŋj

Jiemɔ VIDEO lε, ni nyesusua sanebimɔ ni nyie sɛe nɛe he.

- Eye mli ake nyem̄i nuu lε kweeɛ nɔ ko gbonyo moŋ, shi meni ji naagba lε?

VIDEO: Te Oke Obe Tsuɔ Nii Ohāa
Tεŋŋ? (2:45)

Nyekanea Filipibii 1:10 lε, ni nyesusua sanebimɔ nɛe he:

- Mɛɛ gbe nɔ ɻmałe nɛe baanyɛ aye abua wɔ ni wɔna be fale ni esa ake wɔkɛjie wɔhiɛtserɛ?

5. Halamo hietserɛjiemɔ ni sa

Eye mli ake hiɛtserɛjiemɔ komɛi esaaa Yehowa hiɛ moŋ, shi pii ye ni saa ehiɛ. Nyekanea Jajelɔ 8:15 ke Filipibii 4:8 lε, ni nyesusua sanebimɔ nɛe he:

- Mɛɛ nibii ni sa ofeo kejieḡ ohiɛtserɛ?

Obaanyɛ ofee nibii ni sa kejieḡ ohiɛtserɛ

MΕΙ KOMΕI KΕΩ AKE: “Naagba ko bε he ake mikε nibii ni yiwale, bɔlɛnamɔ, loo mumɔi fɔj̄i asaji yɔɔ mli baajie mihiɛtserɛ, ejaaKE mikε mihe wooo mli.”

- Kε mɔ ko kε nakai lε, meni obaakɛɛ?

EMLI OTI

Yehowa miisumō ni wɔfee nibii
ni sa kεjie wɔhiɛtserε.

Mεni Okase?

- Mεε hiɛtserɛjiemɔi esa ake Kristofoi atsi amɛhe kεje he?
- Mεni hewɔ esa ake wɔkwe jogbaŋy yε be fale ni wɔkεjies wɔhiɛtserε lε he lε?
- Ani obaasumō ni ofee nibii ni saa Yehowa hie kεjie ohiɛtserε? Mεni hewɔ?

Deeti ni migbe nikasemɔ nεe naa

Nɔ Ni Obaanyε Ofee

- Susumō otii ni yɔɔ akrabatsa ni ji, “Nɔ Ni Baawa Bo Ni Ohala Hiɛtserɛjiemɔi Ni Sa” lε mli lε he, ni okwε ake nibii ni ofeɔ kεjies ohiɛtserε lε sa lo.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyε Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana mɔ ni esa ake etsɔɔ bo nɔ ni ofee kεjie ohiɛtserε.

“Ani Nyεguɔ Sinii, Woji, Loo Lalai Komεi?” (jw.org lε nɔ sane)

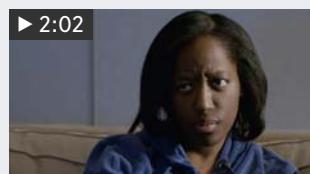
Obaana bɔ ni obaafee okpε yin kpackai yε nibii ni ofeɔ kεjies ohiɛtserε lε ahe.

“Ani Hiɛtserɛjiemɔi Ni Ohala Le Ahe Ye Sεenamɔ?” (Buu-Mɔɔ, October 15, 2011)

Ké okane sane ni ji, “Miye Nyεε Ni Miná Miha Mei Le Po Nɔ” lε, obaana nɔ ni hā nuu ko tsake nibii ni efeɔ kεjies ehiɛtserε lε.

“Biblia Le Tsakeɔ Mei”
(Buu-Mɔɔ, July 1, 2010)

Obaana bɔ ni yoo ko ni ji fɔlɔ lε kpe yin kpackai yε hiɛtserɛjiemɔ ni mumɔi fɔjì asajì yɔɔ mli lε he.

Tsi Ohe Kεje Hiɛtserɛjiemɔ Ni Mumɔi Fɔjì Asajì Yɔɔ Mli Le Ahe

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fεe ni yɔɔ
NIKASEMɔ 53 lε mli lε, skanimo okadi nεe loo yaakwε
Oyi Aná Wala Keya Naanɔ! wolo lε mli ye jw.org lε nɔ

Nam̄ Ji “Nyɔŋ Anɔ̄kwafo Ke Hieshikalɔ̄ Le,” Ni Mɛni Etsuɔ̄?

Yesu ji Kristofoi asafo le Yitso. (Efesobii 5:23) ɻ̄mene le, Yesu ji Maŋtse ye ɻ̄wai moŋ, shi etsɔ̄ “nyɔŋ anɔ̄kwafo ke hieshikalɔ̄” le nɔ̄ etsɔ̄ ewebii ni yɔ̄ shikɔ̄j le nɔ̄ le gbe. (Kanemɔ̄ Mateo 24:45.) Yesu dienɔ̄tsε ni ke nitsumɔ̄ wo “nyɔŋ” le deŋ, no hewɔ̄ le, nyɔŋ le ye hegbeí komeí, shi loloo-lo le, ejí Kristo nyɔŋ ni esɔ̄cmɔ̄ Kristo nyemimiei le. Nam̄ ji nyɔŋ neə? Mɛe gbe nɔ̄ nyɔŋ le tsɔ̄ekwadɔ̄ wɔ̄?

1. Nam̄ Ji “nyɔŋ anɔ̄kwafo ke hieshikalɔ̄ le”?

Kejé blema tɔ̄c le, Yehowa halaa nuu kome loo kuu fioo ko ni mli bii ji hii koni ametsɔ̄ ewebii le gbe. (Maleaki 2:7; Hebrubii 1:1) Be ni Yesu gbo sese le, bɔ̄fɔi le ke onukpai le ni yɔ̄ Yerusalem le nyiɛ Nyɔŋmɔ̄ webii le ahie. (Bɔ̄fɔi 15:2) ɻ̄mene hu le, asafɔ̄n onukpai akuu fioo ko ni atseɔ̄ ame Yehowa Odasefoi A-Gbetsɔ̄cmɔ̄ Kuu le nyiɛ Nyɔŋmɔ̄ webii le ahie; amehāa ame mumɔ̄ niyenii, ni amekwən shiemɔ̄ nitsumɔ̄ le nɔ̄. Kuu neə ji “nyɔŋ anɔ̄kwafo ke hieshikalɔ̄ le” ni Yesu ehala koni ametsu nitsumɔ̄ neə. (Mateo 24:45a) Gbε-

tsɔ̄mɔ̄ Kuu le mli bii le feə ji Kristofoi ni ake mumɔ̄ efɔ̄ ame mu, ni ameyε hiɛnɔ̄kamɔ̄ ake kέ amegboi le amebaayaafata Kristo he ye ɻ̄wai, ye e-Maŋtseyeli le mli kεye no.

2. Mɛe mumɔ̄ niyenii nyɔŋ anɔ̄kwafo le haa Nyɔŋmɔ̄ webii le?

Yesu kεe nyɔŋ anɔ̄kwafo neə baahă ‘enyemimiei Kristofoi le niyenii ye be ni sa mli.’ (Mateo 24:45b) Bɔ̄ ni niyenii haa wɔ̄náa gbɔ̄mɔ̄tsɔ̄n hewale le, nakai nɔ̄lɔ̄tumɔ̄ niyenii, ni ji tsɔ̄mɔ̄ ni jε Nyɔŋmɔ̄ Wiemɔ̄ le mli le, haa wɔ̄náa hewale ni he baahia wɔ̄ koni wɔ̄ya nɔ̄ wɔ̄ye Yehowa anɔ̄kwa, ni wɔ̄tsu nitsumɔ̄ ni Yesu kewo wɔ̄dεn le. (1 Timoteo 4:6) Wɔ̄náa mumɔ̄ niyenii neə ye asafɔ̄n kpεei, kpokpaa nɔ̄ kpεei, ke kpokpaa wulu nɔ̄ kpεei ashishi, ke agbεne hu, ye woji ke vidioi amlı. Nibii neə waa wɔ̄ ni wɔ̄le nɔ̄ ni Nyɔŋmɔ̄ sumɔ̄, ni ewaa wɔ̄ koni naanyobɔ̄ nɔ̄ yɔ̄ wɔ̄ ke le teŋ le hu mli awa.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana no hewo ni ehi ake woye
“nyoŋ aŋkwafo ke hiɛshikalɔ lɛ,”
ni ji Gbetsɔɔmɔ Kuu lɛ.

Gbetsɔɔmɔ Kuu lɛ hāa Yehowa Odasefoi ni
yoo jeŋ fɛɛ le mumɔŋ niyenii, ametsɔɔ ame
gbe, ni amewaa ame hu

3. Esa ake ato Yehowa webii lɛ ahe gbejiano

Yesu tsɔɔ Gbetsɔɔmɔ Kuu lɛ gbe, ni ametsɔɔ ni-
tsumɔ ni Yehowa Odasefoi tsuɔ lɛ he gbejiano.
Yesu tsɔ gbejiano ni tamɔ nakai nɔŋŋu no etsɔɔ
blema Kristofoi lɛ gbe. [Jiemɔ VIDIO lɛ](#).

VIDIO: *Yehowa Tɔɔ Ewebii Lɛ
Ahe Gbejiano (6:18)*

4. Tɔɔ lɛ nitsumɔ ni he hiaa fe fɛɛ ahe gbejiano

Shiemɔ nitsumɔ lɛ ji nitsumɔ ni he hiaa fe fɛɛ
ni blema Kristofoi lɛ tsu. **Nyekanea Bofoi 8:14,
25** lɛ, ni nyesusua sanebimɔi nɛɛ ahe:

- Namei to blema Kristofoi lɛ ashiemɔ
nitsumɔ lɛ he gbejiano?
- Mɛni Petro ke Yohane fee ye gbejiano
ni amenanem ei bofoi lɛ kɛhā ame lɛ he?

Nyekanea 1 Korintobii 14:33, 40 lɛ, ni nyesusua
sanebimɔi nɛɛ he:

- Mɛɛ gbe no ŋŋmalɛi nɛɛ hāa wɔnaa ake
Yehowa miisumɔ ni ato e-Dasefoi lɛ
ahe gbejiano?

Shiemɔ nitsumɔ lɛ ji nitsumɔ ni he hiaa fe fɛɛ
ni Gbetsɔɔmɔ Kuu lɛ tɔɔ he gbejiano. [Jiemɔ
VIDIO lɛ](#).

VIDIO: *Amehā Shiemɔ
Nitsumɔ Lɛ He Hia Amɛ
Fe Nɔ Fɛɛ Nɔ (1:24)*

5. Nyɔŋ aŋkwafo lε ke gbeɛtɔɔmɔ hāa Nyɔŋmɔ webii lε

Yesu hā ana ake, shiemɔ nitsumɔ lε he hiaa waa. **Nyekanea Marko 13:10** lε, ni nyesusua sanebimɔ nεe ahe:

- Meni hewɔ Gbetsɔɔmɔ Kuu lε buɔ shiemɔ nitsumɔ lε ake ehe hiaa waa lε?
- Meni hewɔ ehi waa ake wɔye “nyɔŋ aŋkwafo ke hiɛshikalɔ lε” ni tɔɔ nitsumɔ nεe ni atsua yε jeŋ fεe lε he gbejians lε?

Gbetsɔɔmɔ Kuu lε ke gbeɛtɔɔmɔ hāa Kristofoi ni yɔɔ jeŋ fεe lε. Te amfεeɔ teŋŋi amεnaa gbetsɔɔmɔ ni esa ake amεkεhā? Hā wɔkwε bɔ ni blema Kristofoi lε agbetsɔɔmɔ kuu lε fee enε. **Nyekanea Bɔfoi 15:1, 2** lε, ni nyesusua sanebimɔ nεe ahe:

- Mεe sane ko blema Kristofoi lε atεŋ mei komεi ke amεhe eyakpāaa gbee yε he?
- Namei aŋɔɔ Paulo, Barnaba, ke mei krokomei lε tee koni ayatao sane lε naa?

Nyekanea Bɔfoi 15:12-18, 23-29 lε, ni nyesusua sanebimɔ nεe he:

- Meni blema gbetsɔɔmɔ kuu lε fee kεtao Nyɔŋmɔ susumɔ yε sane lε he, dani amεkρε yinj lε?
—Kwεmɔ kuku 12, 15, ke 28 lε.

Nyekanea Bɔfoi 15:30, 31 ke 16:4, 5 lε, ni nyesusua sanebimɔ nεe ahe:

- Meni blema Kristofoi lε fee yε gbetsɔɔmɔ ni cɔmɔmɔ kuu lε kεhā lε he?
- Meni tsɔɔ ake Yehowa jɔɔ amεtoiboo lε nɔ?

Nyekanea 2 Timoteo 3:16 ke Yakobo 1:5 lε, ni nyesusua sanebimɔ nεe he:

- Ijmenε lε, kε Gbetsɔɔmɔ Kuu lε yaakρε yinj ko lε, nεgbe amεtaɔɔ yelikεbuamɔ yε?

MΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: “Kε obo Gbetsɔɔmɔ Kuu lε toi lε, gboimεi asεε onyɔɔ cɔiyɔɔ lε, jeee Nyɔŋmɔ.”

- Meni hāa oheɔ oyε waa ake, Yesu ji mɔ ni tsɔɔ Gbetsɔɔmɔ Kuu lε gbe?

EMLI OTI

Gbetssom Kuu le ji “nyeŋ anokwafo ke hiɛshikalɔ le” ni Kristo ehala le. Eke gbetssom ke sumoy niyenii haa Kristofoi ni cye jen feɛ le.

Məni Okase?

- Namɔ hala “nyeŋ anokwafo ke hiɛshikalɔ le”?
- Mɛɛ gbe nɔ Gbetssom Kuu le tsuwa cawakɔtɔ?
- Ani ohe oyo cay ake Gbetssom Kuu le ji “nyeŋ anokwafo ke hiɛshikalɔ le”?

Deeti ni migbe nikasemɔ naa

Nɔ Ni Obaanyɛ Ofee

- Taake 2 Tesalonikabii 3:1 le tsɔ, tsɔlemɔ daa koni Yehowa aje Gbetssom Kuu le nitsumɔ nɔ.
- Nɔ Kroko Ni Obaanyɛ Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana gbe ni Gbetssom Kuu cmɔccɔmɔ etsu cɔtɔ le.

“Namei Ji Yehowa Odasefɔi Agbetssom Kuu Le?” (jw.org le nɔ sane)

▶ 17:18

Obaana bɔ ni Gbetssom Kuu le kwɛɔ koni woji ke vidioi ni afeɔ le amli saji le afee nɔ ni ja.

**Bɔ Ni Afeɔ Akalaa Woji Ke
Vidioi Ni Amemli Saji Ja**

▶ 7:04

Te Gbetssom Kuu le mli bii le naa nitsumɔ ni Yesu kewo amedɛn le amehħā teñej?

**Hegħe Ko Ni Wɔshwess
He Kwraa**

▶ 9:39

Mɛɛ gbe nɔ wɔsafoj kpeeji le ke kpeeji wuji le haa wɔnaa ake, Yehowa miitsɔɔ Gbetssom Kuu le gbe?

Yehowa Miitsɔɔ Ewebii Le Nii

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei feɛ ni yɔɔ
NIKASEMO 54 le mli le, skanimo okadi nee loo yaakwɛ
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nɔ

Ye Obua Osafo Lε

Mei akpekpei abo mijiá Yehowa ke miishée ye asafoi akpei abo amli ye jen fée. Amehie scc nii ni atsoc ame, ke gbetsccomé ni akéhää ame ye asafo lε mli lε, ni amejéç amesuncóm mli ameyéç amebuaa asafo lε ye gbei pii anç. Ani nakai bo hu onu he ye osafo lε he?

1. Mee gbeí komei anç obaanyé oké obe ke ohewale atsu nii keye obua asafo lε?

Wóter ló feé mō baanyé aye abua ye asafo lε mli. Aké nɔkwemónco lε, ani osafo lε mli bii komei egbɔl loo amebé hewale? Ani obaanyé owa ame koni ameyé ameba asafoi kpeei? Ani obaanyé owa ame ye gbeí krokomei anç? Aké nɔkwemónco lε, ani obaanyé oyaye jara loo oyasaa ameshia mli ohā ame? (Kanemó Yakobo 1:27.) Agbene hu, obaanyé owa ni asaa wɔ-Mantseyeli Asa lε nɔ, loo akura lε. Mō ko mō ko enyéee wɔnɔ ni wɔfee nibii née. Moŋ lε, sunc ni wɔgyé cekhà Nyçumó ke wɔnyemimei lε ni tsiré wɔ ni 'wɔjéç wɔcunscawɔmli wɔké wɔhe hāa' lε.—Lala 110:3.

Odasefoi ni abaptisi ame lε baanyé awa asafo lε ye gbeí krokomei hu anç. Nyemimei hii ni shéç

Biblia mli taomó nii ahe lε baanyé awa asafo lε aké asafoi scc nɔci loo asafoi onukpai. Nyemimei hii ke yei fée baanyé asomó aké gbeegbaló kewa ketsu shiemó nitsumó lε waa. Odasefoi komei baanyé awa kəmamó jamhei loo amefā keya he ko ni ameyaye amebua asafo ni yɔ cɔc jemé lε ye gbeí krokomei anç.

2. Mee gbe nɔ wɔbaanyé wɔcke wɔshika ke wɔníbii awa asafo lε?

Wɔbaanyé 'wɔké wɔníbii ni jara wa lε awo Yehowa hie nyam.' (Abéi 3:9) Wɔnaa lε aké ejí hegbe kpele aké wɔké wɔshika ke wɔníbii krokomei baawa wɔsafo lε ke shiemó nitsumó lε ni atsu yε jen fée lε. (Kanemó 2 Korintobii 9:7.) Aké oniai ni wɔtsu lε hu waa mei ni oshārai enina ame lε. Mei babao 'ke nɔ ko too' daa koni ameketsu onia. (Kanemó 1 Korintobii 16:2.) Wɔbaanyé wɔctsé donate.jw.org ni yɔ Intanet lε nɔ lε loo onia adekai ni yɔ wɔjamhei lε anç wɔtsu onia. Wɔbaanyé wɔké wɔshika ke wɔníbii awa asafo lε ketscc aké wɔsumc Yehowa.

KASEMC PII OFATA HE

Obaana gbei kom ei ni obaanyε
ot owo cu csto lε.

3. Wōbaanyé wōke wōshika kē wōnibii awa

Yehowa ke Yesu sum ni mei hää ke miishee. Ake nökwençowen le, Yesu ake ehiis onia fioo ni voo okulafo ohiafo ko tsu le.

Nyekanea Luka 21:1-4 Ie, ni nyesusua sanebimpi nes ahe:

- Ani ja wotsu onia pii dani Yehowa baaná wóhe miishéé?
  - Ké wóje wotsuonoma mli wotsu onia lę, te Yehowa ké Yesu nuc he améhää ténq?

VIDIO: 'Oke Odəŋ Nikeenii Abahā Yehowa' (4:47)

4. Wōbaanye wōke wōhe ahā kewa

Yē blema lē, Yehowa jálbi lē ye amēbuwa waa kēkura amējamōhei lē. Shi jeee oniai kēkē amētsu kēfee nakai. **Nyekanea 2 Kronika 34:9-11** lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Mee gbe nō Israelbii lē aten mō fēe mō wa kēkura Yehowa shīa lē loo ejamōhe lē?

Bō ni afee ni ona bō ni Yehowa Odasefoi feč nakai nōhēj ḥmēne lē, **jiemč VIDIO lē.** No sēe lē, nyesusua sanebimō ni nyiē sēe nēe ahe.

- Meni hewō ehe hiaa ni wōhā wō-Manṭseyeli Asa lē nō ke ehe fēe atse ni wōkura lē jogbanj lē?
- Mee gbeí komēi anō obaanye otsō oyē obua?

VIDIO: Wōjamōhei Le Akuramo (3:31)

5. Nyemimēi hii baanye afee babaoo yē asafo lē mli

Umale lē wō Kristofoi ni ji hii lē hewale ni amēbō mōdēj amēshē taomō nii ni baahā amēfee babaoo yē asafo lē mli lē ahe. Bō ni afee ni ona enē he nōkwemōnōcō lē, **jiemč VIDIO lē.** No sēe lē, hā sanebimō ni nyiē sēe nēe hetoo.

VIDIO: Nyemimēi Hii—Nyetaoa Nitsumō Krakra (5:19)

- Mee nibii Ryan fee ni hā ana akē, eesumō ni efee babaoo yē asafo lē mli?

Biblia lē etsōo taomō nii ni esa akē nyemimēi hii ashē he koni amēnye amēsōmō akē asafoj sōcōlōi loo asafoj onukpai. **Nyekanea 1 Timoteo 3:1-13** lē, ni nyesusua sanebimō nēe ahe:

- Meni akpaa gbe yē nyemimēi hii ni miitao asōmō akē asafoj sōcōlōi loo asafoj onukpai lē adēj?
- Meni akpaa gbe yē amēweku mli bii lē hu adēj?—Kwemō kuku 4 ke 11 lē.
- Kē nyemimēi hii miibō mōdēj ni amēshē taomō nii nēe ahe lē, mee gbe nō asafojbi lē fēe nāā he sēe?

EKOLE MC KO BAABI BO AKĒ: “Te Yehowa Odasefoi feč tēlēj amēnāa shika kētsūc amēnitsumō lē?”

- Meni obaakēe lē?

EMLI OTI

Ké wóké wóbe, wóhewale, wóshika ke wónibii wa asafo lè, Yehowa hié sɔɔ waa.

Mení Okase?

- Mèe gbei anó wóbaanyé wóké wóbe ke wóhewale awa asafo lè?
- Mèe gbei anó wóbaanyé wóké wóshika ke wónibii awa asafo lè?
- Mèe gbei koméi anó bo hu obaasumó ni owa asafo lè?

Deeti ni migbe nikasemó née naa

Nó Ni Obaanyé Ofée

- Oke ohe ahā kewa ni asaa he ni nyesafo lè kpeç ye lè ni akura jème hu.
- Nò Kroko Ni Obaanyé Ofée:

EHE SAJI KROKOMÉI

Obaana nò hewó ni Nyónomó biii dçjø ni ewebii ke nibii amlijai nyónoma mli ekome ahā lè.

“Mèni Biblia Lè Kèç Ye Nibii Amlijai Nyónoma Mli Ekome Hamç He?” (jw.org lè nò sane)

Biblia lè etsçò akes esa akes hii ni abaptisi ame atsu sɔi koméi ahe nii ye asafo lè mli. Shi ké ehe bahia ni yei ni abaptisi ame atsu sɔi née ahe nii hu?

“Bò Ni Yitsoyeli He Gbèjianç-too Lè Tsù Nii Ehāa Ye Asafo Lè Mli” (Buu-Mòò, February 2021)

Obaana Odasefoi koméi ni yóo ekāa, ni ke nibii shāa aféle bò ni afee ni aménymiméi Odasefoi lè anine ashé woji anó.

“Bò Ni Feç Ni Congobii Lè Anine Sheç Biblia Kasemo Woji Anó Ye Congo

Esoro gbe ni ccsotsó nò wónáá shika ketsúo wónitsumó lè kwraa ye jamai krokomei lè anó lè he, ni obaana ené ye sane née mli.

“Mèe Gbe nò Nyetsçò Nyénáá Shika Ketsúo Nyénitsumó Lè?” (jw.org lè nò sane)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yóo
NIKASEMO 55 lè mli lè, skanimo okadi née loo yaakwé
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo lè mli ye jw.org lè nò

Feemə Nibii Ni Baahā Ekomefeemə Aya Nɔ Ahi Asafo Lε Mli

Ké wɔyε wɔnyemimεi Kristofoi lε ateŋ lε, wɔnuɔ he tamɔ Maŋtse David nu he lε nɔŋŋi. Ekeε ake: "Kwε bɔ ni ehi, kwε bɔ ni eyɔɔ feo ake nyemimεi baafee ekome kεhi shi!" (Lala 133:1) Jeee heniianaa ekomefeemə yɔɔ wɔteŋ lε. Wɔterŋ mɔ fεe mɔ feo nɔ ko koni ekomefeemə aya nɔ ahi wɔteŋ.

1. Meni hāa esoro cor Nyɔŋmɔ webii lε kwraa lε?

Ké otee asafoŋ kpee yε maŋ kroko nɔ lε, ekoles onuŋ wiemɔ ni awieŋ yε jεmε lε, shi onuŋ he hu ake gbo jí bo. Meni hewɔ? Ejaaake ekɔɔc he eko he ni wɔyɔɔc lε, woji kome too lε nɔŋŋi wɔkεkaseɔ Biblia lε. Ni wɔbɔɔc mɔdeŋ ni wɔjje suɔmɔ kρo wɔtɔɔc wɔhe. Ekɔɔc he eko he ni wɔyɔɔc lε, 'wɔfεe kwa wɔtɔɔc Yehowa gbεi lε, ni wɔfεe ekome kεsɔmɔc lε.'—Zefania 3:9.

2. Meni obaanγε ofee koni ekomefeemə aya nɔ ahi wɔteŋ?

Biblia lε keε 'wɔjɛ wɔtsuiŋ wɔcaumɔsum wɔhe waa.' (1 Petro 1:22) Mεε gbe nɔ obaanγε oke ḥaaawoo nεe atsu nii? Oke ojwεŋmɔ ama sui krapkrai ni mεi yɔɔ lε anɔ, moŋ fe amεgbɔjɔcmɔi. Oke mεi ni nyaa nibii ni onyaa he lε ahe lε pe akabɔ;

bɔɔ mɔdeŋ ni ole nyemimεi hii kε yei ni esoro amε yε ohe lε hu jogbaŋŋi. Ni kέ aleenɔ wɔnɔc he ake wɔhi fe mei krokomei lε, esa ake wɔbɔ mɔdeŋ waa wɔjje nakai su lε yε wɔhe.—Kanemɔ 1 Petro 2:17.*

3. Kέ naagba ba oke onyemι Kristofonyo ko teŋ lε, meni obaafee?

Ekomefeemə yε wɔteŋ moŋ, shi wɔyeee emuu. Bei komεi lε, wɔfεe nibii ni cɔɔ wɔnyemimεi lε loo eyε amε awui po. Enε hewɔ lε, Nyɔŋmɔ Wiemɔ lε kε wɔ ake: "Nyεyaa nɔ . . . nyεkεkeaa nyεhe." Ni ekεfata he ake: "Bɔ ni Yehowa kεke nyε tswaa lε, nyε hu nyεfea nakai nɔŋŋi." (Kanemɔ Kolosebii 3:13.) Wɔtɔɔc Yehowa nɔ shii abɔ, shi eke fεe kec wɔ. Hewɔ lε, ekpaa gbe ake wɔ hu wɔkε wɔnyemimεi lε atɔmɔi baake amε. Kέ ona ake ofee nɔ ko ni egba mɔ ko naa lε, bo klenklen feemɔ nɔ ko kεsaa nyεtεŋ.—Kanemɔ Mateo 5: 23, 24.#

* Saji Krokomei 6 lε hāa wɔnaa ake, suɔmɔ tsirεc Kristofoi ni amekwεɔ jogbanŋ koni amekε hela ko akatsεŋe mei krokomei.

Saji Krokomei 7 lε tsɔɔ bɔ ni wɔɔfee wɔtsu nitsumɔ mli naa-gbai ke mla saji ahe nii.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nibii komei ni obaanye ofee koni ekomefeemo ke toinjole aya no ahi asafo le mli.

4. Boc tɔdəŋ ni okanu he ake ohi fe mei krokomei

Wɔmiisumɔ ni wɔsumɔ wɔnyemimei le fεε. Shi ekole, ewa kehā wɔ ake wɔbaasumɔ mei ni etamɔ no ni esoro ame ye wɔhe le. Meni baanye awa wɔ? **Nyekanea Bɔfoi 10:34, 35** le, ni nyesusua sanebimɔi nee ahe:

- Yehowa hää gbowei srɔtoi fεε batsomɔo e-Dasefoi. Ké Yehowa feo nakai le, te esa ake bo hu ona mei ni esoro ame ye ohe le ohā tεŋŋɔ?
- Mεε nibii mei feo ye he ni nyeyɔɔ le ketsoɔ ake amεhi fe mei krokomei? Meni hewɔ osumɔŋ ni okase ame le?

Nyekanea 2 Korintobii 6:11-13 le, ni nyesusua sanebimɔi nee he:

- Meni obaanye ofee koni osumɔ nɔyemimei hii ke yei ni esoro ame ye ohe le waa?

5. Jεε mli oke tɔmɔtɔ mli cmɔnɔsɔ ake ni otiu toinjole sεε

Eye mli ake Yehowa tɔŋ wɔcɔ mɔŋ, shi kέ wɔtɔ enɔ eje cɔmɔnɔ mli ekekɔ wɔ. **Nyekanea Lala 86:5** le, ni nyesusua sanebimɔi nee ahe:

- Meni ŋmale nee tsɔɔ bo ye bɔ ni Yehowa ke eshai keɔ le he?
- Meni hewɔ ohie tsɔɔ bɔ ni eke eshai keɔ le?
- Mεε shihilei baanye ahā ewa kehā wɔ ake wɔbaahā toinjole aya no ahi wɔ ke mei aten?

Mεε gbe no wɔbaanye wɔkase Yehowa koni toinjole aya no ahi wɔ ke wɔnyemimei le aten? **Nyekanea Abei 19:11** le, ni nyesusua sanebimɔi nee he:

- Ké mɔ ko fee no ko ni egba onaa le, meni obaanye ofee koni nyetŋ akafite?

6. Okε ojwənjmɔ́ ama onyemimεi lε asui kpakpai lε anç

Ké wəkε wənyemimεi lε bɔ́ waa lε, wənnaa amesui kpakpai lε **kε** amefatzi. Mee gbe nɔ́ wəbaanye wəkε wəjwənjmɔ́ ama amesui kpakpai lε anç? **Jiemɔ́ VIDEO lε**, ni nyesusua sanebimɔ́ ni nyiε sεε nεε he.

VIDEO: Yaa Nɔ́ Ofee Ohe Kristofonyo Kpakpa! (5:10)

Məni obaanye ofee koni otu toinjɔ́lε sεε?

Bei komεi lε, wəfəc nibii ni gbaa mεi krokomei anaa. Ké eba lε nakai lε, məni esa ake wəfee? **Jiemɔ́ VIDEO lε**, ni nyesusua sanebimɔ́ ni nyiε sεε nεε he.

VIDEO: Ké Wɔ́saag Wəkε Mεi Ateŋ lε, Eke Jɔ́ccɔ́i Baa (6:01)

- Məni nyemi yoo lε fee koni toinjɔ́lε aya nɔ́ ahi eke enyemi lε ten?

Ké okwε daimond fefə ko jogbanj lε, obaana ake jeee nɔ́ fεε nɔ́ ejə rεrεrεrε yε he, shi lololo lε ejara wa. Nakai nɔ́ləj wənyemimεi hii ke yei lε fεε yeee emuu moj, shi amejara wa hā Yehowa

MΕΙ KOMΕI KΕΩ AΚΕ: “Dani mike mɔ́ ko he baake lε lε, ja ekpa mi fai dā.”

- Məni hewɔ́ esa ake ejɔ́ca mli cmucscaw ejɔ́ca mli wəkε mεi atɔ́mɔ́i ake amε lε?

EMLI OTI

Ké oke nyemimiei le fée ahe kec ame ni cewcs cajio kpo tsots ame, no baahā ekomefeemē aya nō ahi asafo le mli.

Məni Okase?

- Məni baawa bo ni okanu he ake ohi fe mei krokomei?
- Ké naagba ba oke onyemē Kristofonyo ko tenj le, məni obaafee?
- Məni hewc osumwē ni okase Yehowa ni oke mei atcōmōi ake ame le?

Deeti ni migbe nikasemē née naa

Nō Ni Obaanyē Ofee

- Ké onyeesē oke onyemē Kristofonyo ko ahi shi jogbaanjē le, oke le abō waa ni okadi esui kpakpai le ekomei.
- Nō Kroko Ni Obaanyē Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana bō ni abebua ko ni Yesu gba le baanye awa wō ni wōkpa mei kojomō.

Jiemē Mplaj Lē

Ké wōnu he ake jeee wō cōtē
le je po le, ani ehe baahia
ni wōkpa fai?

**“Faikpamō—Gbē ni Hi
Jogbaanjē ni Akētaoc Toinjōlē”**
(Buu-Mō, November 1, 2002)

Obaana bō ni mei komē ekase
bō ni amekē mei baaye amehā
ni amekwēē hiējār.

Kaakwe Kronogbē Okojo

Obaana bō ni obaafee osaa oke
mei aten dani efite toinjōlē ni
yō asafo le mli le.

**“Nyējēa Sućmō Mli Nyēsaa
Bei”** (Buu-Mō, May 2016)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fée ni yō
NIKASEMō 56 le mli le, skanimo okadi née loo yaakwē
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nō

Ni Ké Ofee Esha Ko Ni Ycc Hidcc Hu?

Ey mli ake osumcc Yehowa waa ni okwac jo-gbaanj ni okafee nibii ni baahā ewerē aho ehe monj, shi bei komei lē obaatō. Shi tōmci komei ye hiedcc fe ekrokomei. (1 Korintobii 6:9, 10) Hā ehi ojwənəmər ake, kē ofee esha ko ni ycc hiendcc lē, no etscc ake Yehowa sumcc bo dclj; eesumcc ni ekeke bo ni ewa bo.

1. Meni esa ake wōfee koni Yehowa ke wōhe ake wā?

Ké mei ni sumcc Yehowa lē fee esha ko ni ycc hiendcc lē, amewerē hoc amehe waa. Shi ni Yehowa wo ewebii lē shəjəc amemii. Ekkē ake: “**Ké nyəhe eshai lē tsuɔ tamɔ lá po, amebaay tamɔ snoo.**” (Yesaia 1:18) Ké wōtsake wōtsui lələlē lē, Yehowa kebaake wā kwraa. Meni tscc ake mō ko etsake etsui? Mō lē shwaa ehe waa yē efōj ni efee lē hewō, ekpaa efōj lē feemō, ni ekpaa Yehowa fai koni ekeke lē. No sēs lē, ebōt mōdēt waa koni ekpa nifeemci ni esaaa loo etsake susumci ni esaaa ni hā efee esha lē, ni ehī shi yē Yehowa mlai ni he tse lē anaa.—Kanemc Yesaia 55:6, 7.

2. Ké wōfee esha lē, mēs gbe nō Yehowa asafonj onukpai lē anō ewaa wā?

Yehowa kē wā ake, kē wōfee esha ko ni ycc hiendcc lē, ‘**wōtsə asafonj onukpai lē.**’ (Kanemc Yakobo 5:14, 15.) Hii ni Yehowa ehala nēs sumcc lē ke ewebii lē. Atscc amē bō ni amebaafee amēwa wā koni wōsaa wā ke Yehowa tej.—Galatiabii 6:1.

Ké wōfee esha ko ni ycc hiendcc lē, mēs gbe nō asafonj onukpai lē waa wā? Asafonj onukpai enyū loo etē baajē ḥimalē lē mli amejaje wā. Amebaawo wā ḥai krapkrai komēi ni baawa wā koni wōkafée esha lē ekonj. Shi kē mō ko fee esha ko ni ycc hiendcc ni etsakeee etsui lē, asafonj onukpai lē baajie lē kēje asafo lē mli koni ekafite mēi yē asafo lē mli.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana bɔ ni obaafee ni ohię asa耶ehowa waa yę wamaw
ni ewaa wɔ kę wɔfee esha ko ni wɔdhi cęy ni hewaa.

3. Kę wɔjaje esha ni wɔfee lę, wɔ kę耶ehowa teŋ baahi ekonę

Kę wɔfee esha lę, edo耶ehowa, no hewaa lę, esa ake wɔjaje wɔtsćc耶ehowa, mon ni nyesusua sanebim cimwaa nęe he:

- Kę wɔfee esha lę, meni hewa ehi waa ake wɔbaajaje wɔtsćc耶ehowa, mon fe ni wɔbaatsim cimwaa nęe?

Kę wɔjaje wɔhe eshai lę wɔtsćc耶ehowa, ni wɔhā asafon onukpai lę hu wa wɔ lę, wɔhe cęj wɔ waa. **Jiemč VIDIO lę**, ni nyesusua sanebim cimwaa ni nyię nęe he.

VIDIO: “*Mei Ni耶ehowa Sumćc lę, Amę Etsćcesę*”
(3:01)

Jajemc ohe eshai lę, okę nō ko akatee asafon onukpai lę, ni okręle wamc ni cimwaa ni耶ehowa kęhā bo lę nō

Esaaa ake wɔkē nō ko teo asafon onukpai lę; amemiiisumc ni amewa wɔ. **Nyekanea Yakobo 5:16** lę, ni nyesusua sanebim cimwaa nęe he:

- Kę wɔkē nō ko eteee asafon onukpai lę, męe gbe nō ebaahā amewa wɔ jogbaŋę?

- Męe gbe nō asafon onukpai lę wa Canon ni eku eses eba耶ehowa ḥęc ekonę?

4. Yehowa naa efəŋfeelci cəbəw

Ké mō ko fee esha ni yoo hieccā, ni esumusum
ni ehic̄ shi ye Yehowa mlai le anaa dənəj̄ le, ajie
le kəjeasafo le mli, ni wək̄e le ebəccā. **Nyekanea**
1 Korintobii 5:6, 11 le, ni nyesusua sanebimō
nəs he:

- Tam̄ bō ni ashikishan̄-sha shaa ashikishan̄
muu fees le, kē asafo le mli bii le ke eshafeelc̄
ni tsakeee etsui bō le, meni baaj̄e mli kēba?

Asafon̄ onukpai le kasebō ni Yehowa naa efəŋfeelci mōbō le, ni ametaoc̄ məi ni ajie ame kēje
asafo le mli le koni ameyē amebua ame. Mei ba-
baao eku amesee kēba asafo le mli ekoŋŋ̄. Meni
hewō? Eye mli ak̄ ed̄ ame ak̄ ajie ame kēje
asafo le mli moŋ̄, shi no hā amena ak̄ gbe ni
amek̄ le ejaaa.—Lala 141:5.

- Mee gbe no bō ni Yehowa ke efəŋfeelci ye
ehāa le tscc̄ ak̄ enuc̄ nii ashishi, enaa
mōbō, ni eye suwc̄?

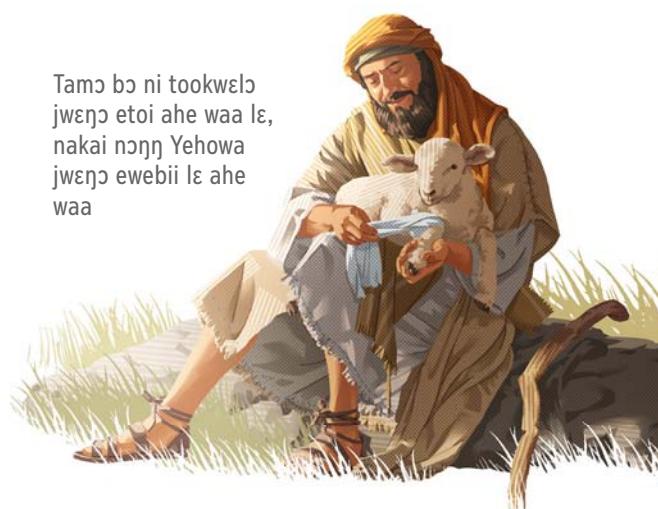
5. Kē wətsake wətsui le Yehowa kəkec̄ wā

Yesu gba abebua ko ni hāa wənaa bō ni Yehowa
nūn he ehāa kē mō ko tsake etsui. **Nyekanea**
Luka 15:1-7 le, ni nyesusua sanebimō nəs he:

- Meni ene tscc̄ bo ye Yehowa he?

Nyekanea Ezekiel 33:11 le, ni nyesusua sanebimō
nəs he:

- Meni ehe hiaa ni wəfee kətscc̄ ak̄ wətsake
wətsui lələlə?

Tam̄ bō ni tookwəl̄
jwəŋ̄ etoi ahe waa le,
nakai noŋ̄ Yehowa
jwəŋ̄ ewebii le ahe
waa

MΕΙ ΚΟΜΕΙ ΚΕΩ ΑΚΕ: “Miishe gbeyei ak̄ kē mik̄e asafon̄
onukpai le efəŋ̄ ni mifee le abaajie mi kēje asafo le mli.”

- Kē mō ko kēe nakai le, meni obaak̄e le?

EMLI OTI

Ké wófee esha ko ni cōpshiy cōy ni wótsake wótsui lēlēlēj, ni wótswa wófai shi ake wófej efōj le dōnjé lē, Yehowa kēbaake wó.

Mení Okase?

- Méní hewó ehi ake wóbaajaje wóctomci lē cōtsa Yehowa lē?
- Méní esa ake wófee koni ake wóhe eshai lē ake wó?
- Ké wófee esha ko ni cōpshiy cōy lē, méní hewó esa ake wóhā asafon onukpai lē awa wó?

Deeti ni migbe nikasemō nuu naa

Nó Ni Obaanyé Ofee

- Oke asafon onukpai lē abo ni ole ame jogbañj.
- Nō Kroko Ni Obaanyé Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

► 5:02

Obaana bō ni Yehowa na nuu ko móbō tamō awie yé Yesaia 1:18 lē.

Yehowa Naa Mō Mōbō Lēlēlēj

Ké mó ko fee esha ni yé cōpshiy cōy lē, mées gbe nō asafon onukpai lē bōcō mōdēj ni amewa lē?

**“Bō Ni Asafon Onukpai Le Hää
Méi Ni Efee Esha Le Naa Ake
Amesumwā Amé Ni Amenaa
Mōbō”** (Buu-Mō, August 2024)

Obaana bō ni asafon onukpai lē cōmōcōn cōjí lē ke móbōnale kpo ametsuccō efōjfeelōni tsakeko ametsui lē.

**“Bō Ni Asafon Onukpai Le
Yē Amēbuua Méi Ni Ajie Amé
Kéje Asafo Le Mli Le”** (Buu-Mō, August 2024)

Ké okane sane ni ji, “Esa Ake Maku Sēe Kéba Yehowa ḥōcō” lē, obaana nō hewó ni nuu ko ni shi anōkwale lē nu he ake Yehowa egbala lē kēba ekonj lē.

“Biblia Le Tsakeo Méi”
(Buu-Mō, April 1, 2012)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fēe ni yé
NIKASEMO 57 le mli lē, skanimo okadi nēe loo yaakwē
Oyi Aná Wala Kéya Naan! wolo le mli ye jw.org le nō

Yaa Nɔ Oye Yehowa Anɔkwa

Anɔkwa Kristofoi etswa amefai shi ake, amεñmən gbe kɔkɔkɔ ni nɔ ko loo mɔ ko ahā amεfite amε ke Yehowa terj. Ðwanejee ko bε he ake nakai bo hu onuč he. Yehowa hie sɔɔ anɔkwa ni oyeɔ lε lε waa. (Kanemɔ 1 Kronika 28:9) Mεε shihilεi baanyε ahā ewa kεhā bo ake obaaya nɔ oye lε anɔkwa, ni meni baanyε awa bo?

1. Mεε gbe nɔ mei krokomei baanyε ahā ewa kεhā wɔ ake wɔbaaye Yehowa anɔkwa?

Mei komei baafee nibii komεi koni no ahā wɔkpa Yehowa sɔɔmɔ. Namεi baafee nɔ ko gbonyo ni tamɔ nakai? Mei komei ni eshi anɔkwale lε maleɔ Nyɔŋjɔmɔ asafo lε he koni amεkεfite wɔhemεkεyeli lε. Atsεɔ mei nεε jamɔkwali. Agbenε hu, ja-mɔŋ hienyiεlɔi komei gbeɔ wɔhe saji ni be mli amεshwāa, ejaake amεmiisumɔ ni mei ni hie be amεhe nɔ lε akpa Yehowa sɔɔmɔ. Eye oshāra waa ake wɔkε mei ni teɔ shi amεwoɔ wɔ lε baa-

taa saji anaa, wɔbaakane amewoji loo amεhe saji, loo nibii ni amεñmala ye Intanet lε nɔ, loo ni wɔbaakwε amεvidioi. Yesu wie ye mei ni bɔɔ mɔdεŋ ni amεhā mei akpa Yehowa sɔɔmɔ lε ahe ake: “Nyεkafoa amεdaaŋ. Gbetsɔɔlɔi shwilafoi jí amε. Ké shwilafo tsɔɔ shwilafo gbe lε, amεyi enyɔ lε fεε amεbaayagbee bu mli.”—Mateo 15:14.

2. Mεε gbe nɔ wɔyinikrei baanyε atsɔɔ cεjɔi wɔyε Yehowa anɔkwa loo wɔyeee lε anɔkwa?

Sɔɔmɔ ni wɔyε kεhā Yehowa lε baatsire wɔ koni wɔtsi wɔhe kwraa keje amale jamɔ he. Agbenε hu, esaaa ake wɔtsuɔnitsumɔ ko loo wɔkε wɔhe dɔmɔcɔku kuu ko loo wɔkε wɔɔ nifeemɔi ni ke amale jamɔ cɔɔ tsakpaa lε amlı. Yehowa bɔɔ wɔ kɔkɔ ake: “Nyεjea [Babilon Kpetεŋkpele lε mli], miman.”—Krojimɔ 18:2, 4.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nō ni obaaney ofee koni mō ko akahā okpa Yehowa cōmccs. Agbenē hu, obaanā bō ni obaafey oje Babilon Kpeteñkpele lē mli ketscc ake oyē Yehowa anōkwa.

3. Kwemē jogbañjey amale iciccts ahe

Ké mei wie Yehowa asafo lē he saji gbohii lē, te esa ake wōfee wōnii wōhā tēñj? **Nyekanea Abei 14:15** lē, ni nyesusua sanebimci nēse he:

- Mēni hewō jeee nō cōwō kekē ni cōnōwō lē cōwō? lē?

Nyekanea 2 Yohane 9-11 lē, ni nyesusua sanebimci nēse ahe:

- Mēni esa ake wōfee ye jamōkwali ahe?
- Ké wōke jamōkwali ewieee hié ke hié po lē, mēse gbeí an wōbaanyē wōnu loo wōna ametsccomci lē?
- Ké wōbo saji gbohii ni awieç ye Yehowa loo esafo lē he lē toi lē, kē okwē lē, te ebaanu he ehā tēñj?

4. Ké nyemē ko tō lē, yaa nō oye Nyekanea 3 Mose 5:1

Ké wōnā wōle ake mō ko ni yōc asafo lē mli efee esha ko ni yōc hīdēcō lē, mēse sō no kēbañjōcō? Yīntoo ni yōc mla ko ni Nyekanea kēhā blema Israelbii lē sēe lē baahā wōna nō ni esa ake wōfee. **Nyekanea 3 Mose 5:1** lē.

Nakai ḥimalē lē hāa wōnaa ake, kē wōnā wōle ake mō ko efee esha ko ni yōc hīdēcō lē, esa ake wōhā asafoṇ onukpai lē ale nō ni wōle ye sane lē he. Shi dani wōbaafee nakai lē, ebaahi jogbañjey ake wōbaawo efōñfeels lē hewale ni lē dięntse eya asafoṇ onukpai lē aŋcō eyajaje esha ni efee lē etscc amē. Shi kē efeeee nakai lē, akēni wōyeç Yehowa anōkwa hewō lē, wōbaayakēs asafoṇ onukpai lē nō ni wōle ye sane lē he. Kē wōfee nakai lē, mēse gbe nō no baahā ana ake wōmcs caijicō lē tsakeee kpo wōtā . . .

- Yehowa Nyekanea?
- mō ni efee esha lē?
- mēi krokomei ni yōc asafo lē mli lē?

Ké onyemē Odasefonyo ko tō lē, wa lē!

Ké kuu ko ni ke amale jam
yę tsakpaa, ni yeo amsbuua
mei le bi ni otsu onia kewa
ame le, meni obaafee?

5. Okę Babilon Kpetenkpelle le akaná nō ko nō ko feem

Jiemő VIDIO le.

Nyékanea Luka 4:8 ke Kpojiemő 18:4, 5 le, ni ohā sanebimői nes hetoo:

- Ani migbēi ye amale jam kuu ni kule mikēbō le woji amlı lolo?
- Ani miji kuu ko ni ke jam kroko yę tsakpaa le mli nyō?
- Ani nitsum kuu ni mitsuc le fio amale jam sée ye gbe ko nō?
- Ani mifeə nibii krokomei ni ke amale jam ye tsakpaa?
- Ké mihā sanebimői nes aten ekome hetoo ake, ‘Hęe’ le, belę, męe tsakemői esa ake mifee?

Yę sane le eko fęe eko mli le, kpeə yin ni baahā oná henilee ni he tse, ni tscc ake oyę Yehowa anokwa hu.

**VIDIO: Jee Babilon
Kpetenkpelle Le Mli! (5:06)**

MEI KOMEI KĘC AKE: “Ehe miihia ni male nō ni jamokwali wię
ye Yehowa Odasefoi ahe koni manyę mafā anokwale le he.”

- Ké okwę le, nilee ye mli? Ké okęe ‘Hęe’ le, meni hewę, ni kę okęe ‘Dabi’ hu le, meni hewę?

EMLI OTI

Esa ake wāke tsei ni bōcō mōdej ni amelaka wā le akra bōcō, koni wānye wāya nō wāye Yehowa anōkwa.

Meni Okase?

- Meni hewā esaaa ake wācō ja-
mōkwalci asusumoi toi le?
- Ké wānā wōle ake nyemī ko efee
esha ko ni yōcō hiēdā, meni
esa ake wāfee?
- Meni baatsō ake wāmīibō kōkō
ni abō ake wātsi wāhe kwraa
keje amale jamō he le toi?

Deeti ni migbe nikasemō nēe naa

Nō Ni Obaanyē Ofee

- Ké oke amale jamō ye tsakpaa
ye gbe ko nō le, bōcō mōdej ni
ofee nibii ni baahā otsi ohe
kwraa keje he.
- Nō Kroko Ni Obaanyē Ofee:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana nō ni esa ake ofee kē
mēi gbe Yehowa Odasefoi ahe
amalei amēshwā.

“Ani Ole Anōkwa Le Fée?”
(Buu-Mōo, August 2018)

Te ooofee tēnj ona keji nitsu-
mō ko loo kuu ko fō Babilon
Kpeterēkpele le sēe?

**“Tsu Babaoo Ye ‘Naagbee Gbii
Le’ Anaagbee Gbii Le Amlı”**
(Buu-Mōo, October 2019,
kuku 16-18)

Meni shiteekewolci komesi
fē koni wāhemēkoyeli le
mli agbōjō?

Kaahā Alaka Bo

Ké okane sane ni ji, “Mibōi Ny-
njōmō Sēegbē Taomō Kēje Migbe-
kēbiashi Tō” le, obaana Shinto
osōfo ko ni tsī ehe keje amale
jamō he le he sane.

“Biblia Le Tsakeō Mēi”
(Buu-Mōo, July 1, 2011)

Ké ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fēe ni yōcō
NIKASEMO 58 le mli le, skanimo okadi nēe loo yaakwē
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo le mli ye jw.org le nō

Obaanyę Oya Nč Oye Ančkwa Ké Aawa Bo Yi

Ake Kristofoi lę, bč fęe bč ni fee lę mei baate shi amewo wč loo amebaawa wč yi po. Ani esa ake no ahā wčtsui afā?

1. Meni hewč wčkraa yiwaa gbe?

Biblia lę kęc faŋj ake: “**Mei fęe ni taoc ake amehi shi ye Nyčjumčjamč naa ye Kristo Yesu mli lę, abaawa ame hu yi.**” (2 Timoteo 3:12) Awa Yesu yi, ejaake efataaa Satan je lę he. Wč hu wčfataaa je lę he, no hewč lę, kę je neŋt nocyelci lę ke jamč kui lę wa wč yi lę, efeee wč naakręe.—Yohane 15:18, 19.

2. Te wčcfee tęŋj wčsaa wčhe wčto yiwaa?

Amrc nęe, esa ake wčfee nibii ni baahā wčhe Yehowa wčye waa. Too be ni okęscole daa gbi, kę be ni okękane e-Wiemč lę fā ko hu daa gbi. Yaa asafoj kpeei daa. Nifeemč nęe baahā oná hewale ni baahā onyę ofee ekā ni ofi shi shiŋj kę aawa bo yi, kę owekumč po ni waa bo yi lę. Bčfo Paullo ni awa lę yi shii abč lę, ḡma ake: “**Yehowa ji miyelikębualč; misheeġ gbeyei.**”—Hebribii 13:6.

Kę wčfč shiɛmč lę, no hu baawa wč ni wčfee ekā waa. Kę wčshie lę, ehāa wčke wchis fčj Yehowa nč, ni kę wčsheč gbčmč gbeyei po lę, elaa-

je. (Abi 29:25) Kę ofee ekā keshie amrc nęe, ebaasaa bo eto koni wčsęe ko kę amralofoi lę gu wčnitsumč lę, onyę oya nč oshie.—1 Tesalonika-bii 2:2.

3. Ké aawa wč yi ni wčtee nč wčye ančkwa lę, męe sęe wčbaaná?

Ye ančkwale mli lę, kę aawa wč yi lę ejccč wčnaa, shi kę wčtee nč wčye ančkwa lę ehāa wčhemčkęyeli lę mli waa. Kę wčnu he ake wčnyęe dčjŋ ni Yehowa wa wč lę, ehāa naanyobčč ni ccy wč ke lę teŋ lę mli waa. (Kanemč Yakobo 1:2-4.) Kę wčmiina nč lę edčč Yehowa waa, shi kę wčtee nč wčye lę ančkwa lę, enáa miishęe. Biblia lę kę ake: “**Ké ekkapka ni nyęfęč lę hewč nyęnaa nč, ni nyędamč naa lę, enę sa Nyčjumč hię joggbaŋj.**” (1 Petro 2:20) Kę wčtee nč wčye Yehowa ančkwa lę, ebaahā wč naanc wala ye jer hee lę mli. Ni mei ni baahi jemę lę baasomč Yehowa, ni mč ko mč ko eten shi ewoŋ ame.—Mateo 24:13.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nu hewo ni wɔbaanye ni wɔya nu wɔye Yehowa anokwa kέ aawa yi po, ke nu ni ebaafee kejwere wo.

4. Kέ owekumei miiwa bo yi Iε, obaanye oya nu oye anokwa

Yesu le jogbaŋŋ ake kέ wɔkpe wɔyin ake wɔbaasom Yehowa Iε, wɔwekumei Iε ekomei nάn he miishes. **Nyekanea Mateo 10:34-36** Iε, ni nyesusua sanebimo nεs he:

- Kέ mo ko kpe eyin ake ebaasom Yehowa Iε, meni ekole ewekumei Iε baawie loo amebaafe?

Bɔ ni afee ni ona ene he nɔkwemom Iε, **jiemo VIDIO Iε**, ni nyesusua sanebimo ni nyie sεs nεs he.

**VIDIO: Yehowa Here Wo
(5:13)**

- Kέ owekunyo loo onaanyo ko kεs okpa Yehowa Iε, meni obaafee?

Nyekanea Lala 27:10 ke Marko 10:29, 30 Iε. Kέ nyekane ḥmalei Iε eko fεs eko nyegbe naa Iε, nyesusua sanebimo nεs he:

- Kέ owekumei loo onanemei komei te shi amewo bo Iε, mεs gbe no shiwoo nεs baanye awa bo?

5. Yaa nu ojá Yehowa kέ aawa bo yi po

Ja wɔfee ekāa dani wɔbaanye wɔcsom Yehowa kέ mei miite shi amemiiwo wo. **Jiemo VIDIO Iε**, ni nyesusua sanebimo ni nyie sεs nεs he.

**VIDIO: Awa Amε Yi Shi
Amεfee Ekāa (6:27)**

- Mεs gbe no nyemimeti Iε aniiashikpamci Iε ewo bo hewale?

Nyekanea Bɔfoi 5:27-29 ke Hebrubii 10:24, 25 Iε. Kέ nyekane ḥmalei Iε eko fεs eko nyegbe naa Iε, nyesusua sanebimo nεs he:

- Kέ amralofoi Iε gu wɔshiemom nitsum Iε loo wɔkpeei Iε po Iε, meni hewo ehe hiaa ni wɔya nu wɔcsom Yehowa Iε?

6. Yehowa baawa bo ni oya n̄ oye an̄kwa

Yehowa Odasefoi ni ycc̄ jeŋ fēe l̄, onukpai jio, gbek̄bii jio, yaa n̄ ames̄cm̄c̄ Yehowa k̄ aawa ame yi po. Bo ni afee ni ona n̄ ni waa ame l̄, **jiem̄ VIDIO l̄**. No s̄ee l̄, nyesusua sanebim̄ ni nyīs s̄ee n̄ee he.

VIDIO: Yehowa Baawaje Mi (3:40)

- Meni wa nyemim̄ n̄ee ni amtee n̄ ameye an̄kwa?

Nyekanea Romabii 8:35, 37-39 k̄ Filipibii 4:13 l̄. K̄ nyekane njmalei l̄ eko fēe eko nyegbe naa l̄, nyesusua sanebim̄ n̄ee he:

- Mee gbe n̄ njmalei n̄ee hāa onaa ak̄, ekcc̄ he eko kaa ni ok̄baakpe l̄ obaanye oya n̄ oye an̄kwa?

Nyekanea Mateo 5:10-12 l̄, ni nyesusua sanebim̄ n̄ee he:

- Meni hew̄ obaanye oná miish̄ee k̄ aawa bo yi po?

Yehowa Odasefoi akpekpei abo miiya n̄ amemiiye an̄kwa, ekcc̄ he eko ak̄ aate shi aawo ame. Bo hu obaanye ofee nakai!

M̄ KOMEI KEC AK̄: "K̄ awa mi yi l̄, minyej̄ maya n̄ maye an̄kwa."

- Mee njmalei baanye ahā amefee ekāa?

EMLI OTI

Ké aawa wó yi ni wótee cu cwoċċa cu Yehowa lè, ehis ccs waa. Ebaaye ebua wó ni wóċċa wóya cu wóċċe lè anókwa!

Mení Okase?

- Méni hewó esa ake Kristofoi akpa yiwaā għe?
- Méni obaanyé ofee amro née kesaā oħra oħra yiwaā?
- Méni baawa bo koni onu he ake ekċċċa he eko kaa ni okebaa-kpe lè, obaanyé oħra cu osos cwoċċa Yehowa?

Deeti ni migbe nikasem cu née naa

Nó Ni Obaanyé Ofée

- Bi onyem Kristofonyo ko ake:
“Ani mō ko ete shi ewo bo pēn koni okpa Yehowa cċomċ? Méni ofee koni onyé oħra cu onyé oħra Yehowa?”
- Nó Kroko Ni Obaanyé Ofée:

EHE SAJI KROKOMEI

Obaana bō ni Yehowa ye ebua nyem ioblano ko ni etee no eye lè anókwa be ni awo lè tsuġ akieni ekse eħha woħi mañkwra-moġi saji amlì lè hew.

Efi Shi Be Ni Awaa Le Yi Le

Obaana no ni wa nuu ko kċeja ni ametee no ameyeh Yehowa anókwa be ni ate shi awo ame affi pii lè.

Wħtiee cu cwoċċa Yehowa Be ni Wōke Shihile Ni Jaraa Kpe Lè

Obaana bō ni obaafee ofee ekā kē aawa bo yi.

“Saam Oħre Biex Oħra Yiwaa”
(Buu-Moo, July 2019)

Ké wawekum ei te shi amewo wó lè, te esa ake wħna lè wħħa tēnji, ni méni esa ake wófee koni toinjje l-ahbi wó kē ame ten, ni ye nakai beianu hawni lè wħya ni wóċċe Yehowa anókwa?

“Anókwa Lè, Jee Toinjje l-Ekċebaa, Shi Klante”
(Buu-Moo, October 2017)

Ké ootao vidioi, woji, kē nibii krokomei fée ni yċċi
NIKASEM 59 l-e mli l-e, skanimo okadi née loo yaakwex
Oyi Aná Wala Keya Naan! wolo l-e mli ye jw.org l-e no

Yaa Nō Ofee Nibii Ni Baahā Oke Yehowa Teñ Naanyobcc Lē Mli Awa

Kejε be ni oje nikasemō lē shishi kēbashi biane lē, okase Yehowa he nii pii. Nibii ni okase lē ehā onā sūcōmō ni mli wa waa ohā lē, ni no hewō lē, ekole ojōc ohe nō ohā lē ni ohā abaptisi bo. Ké ofeko nakai po lē, ekole oojwēn he, ni etsen obaafee nakai. Shi yē obaptisimō lē sēe po lē, obaanyē oya nō ofee nibii ni baahā oke Yehowa teñ naanyobcc lē mli awa. Obaanyē ofee enē kēya naanc. Te ooofee teñj ofee nakai?

1. Mēni hewō esa ake oya nō ofee nibii ni baahā oke Yehowa teñ naanyobcc lē mli awa lē?

Esa ake wōbō tōdēn waa ni wōya nō wōfee nibii ni baahā wō ke Yehowa teñ naanyobcc lē mli awa. Mēni hewō? Koni wōkatsi wōhe “**keje Nyōjmo hīskāal lē he.**” (Hebrībii 3:12) Mēni baawa wō ni wōya nō wōye Yehowa anōkwa? Wōbaanyē wōya nō wōtsu shiēmō nitsumō lē waa, ni wōtao gbeí krokomei ni wōbaanyē wōtsa nō wōcōmō wō-Nyōjmo lē jogbaṇj fe bō ni wōfēc biane lē. (Kanemō Filipibii 3:16.) Yehowa sōcōmō lē ji shihī lē ni nō be!—Lala 84:10.

2. Mēe nibii krokomei hu esa ake oya nō ofee?

Eyē mli ake Biblia lē ni ake bo kasec lē miiba naagbee moj, shi obaaya nō ofee nibii ni hāa anaa ake Kristofonyo ji bo lē. Biblia lē kēc wō

ake, esa ake ‘**wōwo gbeomō hee**’ lē. (Efesobii 4:23, 24) Be ni oyaa nō okasec Nyōjmo Wiemō lē, ni oyaa asafon kpeeí lē, obaakase nibii hei yē Yehowa ke esui lē ahe. Susumō gbeí krokomei ni obaanyē otsa nō okase Yehowa jogbaṇj yē oshihilē mli lē he. Yaa nō ofee tsakemō ni he hiaa ni baahā Yehowa anā miishēe.

3. Mēe gbe nō Yehowa baawa bo ni oya nō ofee nibii ni baahā oke lē teñ naanyobcc lē mli awa?

Biblia lē kēc ake: “**Nyōjmo . . . diēntse . . . baagbe nyētsōsemō lē naa. Ebaahā nyēhe awa, ebaawaje nyē, ebaahā nyēnaji amōmō shi jogbaṇj.**” (1 Petro 5:10) Wō fēe wōke kai ni baannyē ahā wōfee efōj kpeo. Shi Yehowa hāa wō nibii ni he hiaa ni baahā wōye kai nēe anō. (Lala 139:23, 24) Ewo shi ake, ebaahā oshwe ake obaaye lē anōkwa, ni ake ebaahā bo hewale ni onyē ofee nakai.—Kanemō Filipibii 2:13.

KASEM C PII OFATA HE

Obaana nibii ni obaanayé oya nō ofee koni oké Yehowa teñ naanyoboo lē mli awa, kē bō ni Yehowa baajcō bo hu.

4. Yaa nō oké o-Naanyo ni fe fée lē agba sane

Sōlemō ke Biblia lē kasemō ewa bo ni obatsō Yehowa naanyo. Mee gbe nō nifeemō nēe baanyé awa bo koni oké Yehowa teñ naanyoboo lē mli awa?

Nyekanea Lala 62:8 lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Te ooofee teñj oscole jogbañj fe bō ni ofeo biané lē, koni naanyoboo nō yōcō oké Yehowa teñ lē mli awa?

Nyekanea Lala 1:2 lē, ni nyesusua sanebimō nēe he:

- Te ooofee teñj okane Biblia lē jogbañj fe bō ni ofeo biané lē, koni naanyoboo nō yōcō oké Yehowa teñ lē mli awa?

Te ooofee teñj oná Biblia lē ni bo dienjse okaseō lē he sēe jogbañj? Bō ni afee ni ona ene he ḥaaawi komei lē, **Jiemō VIDEO lē**, ni nyesusua sanebimō nō yōcō sēe nēe ahe.

VIDEO: Kasem Nii Jogbañj (5:22)

- Mee ḥaaawi ni atsī tā yē video lē mli obaanayé oketsu nii?
- Mee saji komei obaasumō ni okase?

5. Oké mumcō otii amamcō ohis

Kē oké otii mamcō ohis yē Yehowa sōmōs lē mli lē, no baahā oya nō sōmōs lē jogbañj. **Jiemō VIDEO lē**, ni nyesusua sanebimō nō yōcō sēe nēe he.

VIDEO: Shihile ni Nō Be
(3:31)

- Mee gbe nō Cameron nā mumcō otii ni ekemamō ehiē lē he sēe?

Jeee mō fēe mō baanyé afā kēya mañ kroko nō eyashie. Shi wōteñ mō fēe mō baanyé eke otii ni ebaanyé eshe he amamcō ehiē. **Nyekanea Abéi 21:5** lē, ni no sēe lē nyesusua otii ni obaasumō ni okemamō ohis yē . . .

- asafo lē mli lē he.
- shiemō nitsumō lē mli lē he.

Mee gbe nō ḥaawoo ni yōcō ḥimalē lē mli lē baanyé awa bo ni oshe otii ni okemamō ohis lē ahe?

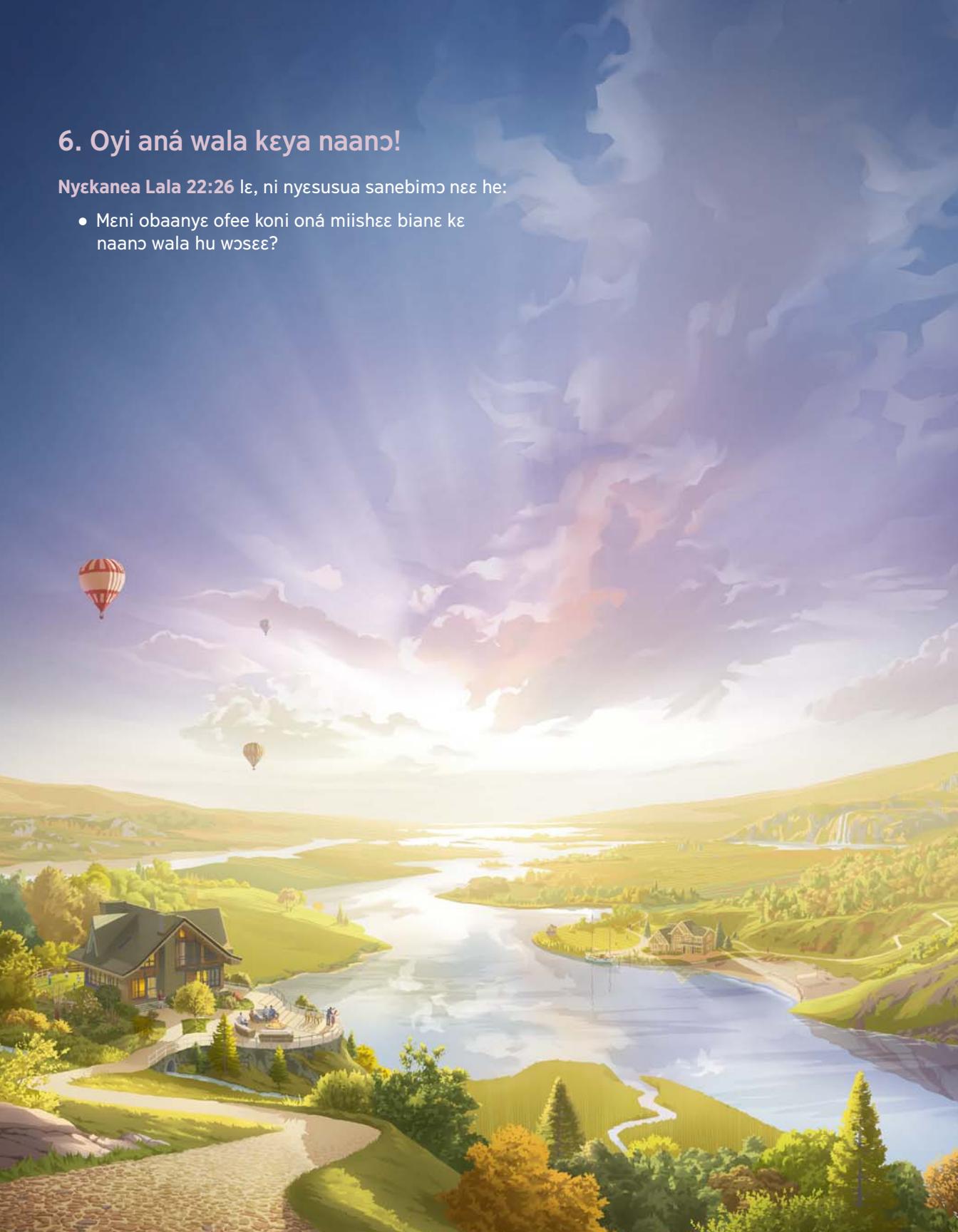
Otii ni obaanayé okemamō ohis

- Sōlemō jogbañj fe bō ni ofeo biané lē.
- Kanemō Biblia muu lē fēe.
- Oké osafonjii lē abō ni ole ame fēe jogbañj.
- Oké mō ko aje Biblia mli nikasemō shishi ni nyetsa nō.
- Sōmō akē gbegbalci awalō loo daa gbegbalci.
- Kē nyemī nuu ji bo lē, bōcō mōdēn ni obatsō asafonj sōcōs.

6. Oyi aná wala kεya naanc!

Nyékanea Lala 22:26 Iε, ni nyesusua sanebimō nεe he:

- Meni obaanyε ofee koni oná miishεε bianε ke naanc wala hu waɔɔsε?

EMLI OTI

Yaa nō ofee nibii ni baahā oke
Yehowa teñ naanyobcc lē mli awa,
ni oke mumōñ otii hu amamō ohie.
Kekē lē, obaaná miishēe biane ke
naanā wala hu wāsees!

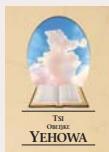
Mení Okase?

- Méni hewc obaanye ohe oye waa
ake Yehowa baawa bo koni oya
nō oye lē anōkwa lē?
- Mee nibii obaanye ofee koni
oke Yehowa teñ naanyobcc
lē mli awa?
- Mee gbe nō kē oke mumōñ otii
mamō ohie lē no baanye ewa bo
koni oke Yehowa teñ naanyobcc
lē mli awa?

Deeti ni migbe Biblia mli nikasemō lē naa

Nō Ni Obaanye Ofee

- Ye nyōjī 12 ni jwere ohie lē amli
lē, kanemō woji ni ji, *Tsi obējke*
Yehowa ke ‘Ba ni Obanyie Mi-
sse’ lē. Woji nēe baawa bo ni
oya nō ofee nibii ni baahā naa-
nyobcc ni yōc oke oñwēi Tse lē
ke e-Bi lē teñ lē mli awa.

EHE SAJI KROKOMEI

► 9:20

Te nō ni he hiaa Yehowa waa, ni
wōbaafee nō ko srōto shi kome
ketscc ake wōjā lē, aloo ni wō-
baaye lē anōkwa ye wōwala gbii
ni eshwē lē fēe amli?

Ye Anōkwa Tamō
Abraham Fee Le

► 5:25

Yehowa tsulā anōkwafo po mii-
shēe baanye atā. Obaana nō ni
obaanye ofee ni onā miishēe
ekonj kē omiishēe tā.

Nikasemō Ke Niiianjwējmo
Hāa Anáa Miishēe

Te ooofee tējē oke mumōñ otii
amamō ohie ni oshe he?

**“Jiemō o-Bōlā lē Yi Ketsō Mu-
mōñ Otii Ni Okeaaamamō Ohie
lē Nō”** (Buuu-Mōo, July 15, 2004)

Mení hewc ehe hiaa ni obatsō
Kristofonyo ni eda ye mumōñ
lē, ni te ooofee tējē oshe he?

“Nyēfoanj Kēyaa Dalē Mli
—‘Yehowa Gbi Wulu Le
Ebejke” (Buuu-Mōo, May 15,
2009)

Kē ootao vidioi, woji, ke nibii krokomei fēe ni yōc
NIKASEMō 60 lē mli lē, skanimō okadi nēe loo yaakwē
Oyi Aná Wala Kēya Naanō! wolo lē mli ye jw.org lē nō

MENI OKASE YE FÃ 4 LE MLI?

Otscoo lē kē bo baasusu sanebimōi ni nyiē sēe nēe ahe:

1. Nyekanea Abei 13:20.

- Meni hewo ehe hiaa waa ni ohala nanemēi ni sa?

(Kwemō Nikasemō 48.)

2. Mee Biblia mli ḥaawoo baanye awa bo kē oji . . .

- Wu loo ḥa?
- fīlā loo bi?

(Kwemō Nikasemō 49 ke 50.)

3. Mee wiemōi nēkē Yehowa nāa he miishēe? Mee wiemōi nēkē enāaa he miishēe?

(Kwemō Nikasemō 51.)

4. Mee Biblia mli shishitoo mlai baawa bo ni osaa ohe jogbaṇj ni ohie ogbomotso jogbaṇj hu?

(Kwemō Nikasemō 52.)

5. Te ooofee tēnē ohala hietserejimō ni Yehowa baanā he miishēe?

(Kwemō Nikasemō 53.)

6. Nyekanea Mateo 24:45-47.

- Namō ji “nyōn anōkwafo kē hiëshikalō lē”?

(Kwemō Nikasemō 54.)

7. Mee gbe nō obaanye otsō oke obe, ohewale, oshika, kē onibii awa asafo lē?

(Kwemō Nikasemō 55.)

8. Nyekanea Lala 133:1.

- Meni ji nibii komēi ni obaanye ofee koni ekomefeemō aya nō ahi asafo lē mli?

(Kwemō Nikasemō 56.)

9. Ké wōfee esha ko ni yōc hieddō lē, te wōfee tēnē wōhā Yehowa awa wō?

(Kwemō Nikasemō 57.)

10. Nyekanea 1 Kronika 28:9 kē shishigbē niijmaa lē.

- Ké mei te shi amewo anōkwa jamō loo ameshi anōkwale lē, meni kē ofee lē no baatsō ake ‘oke otsui fēe ehā’ Yehowa?
- Ani tsakemōi komēi ye ni esa ake ofee koni onyē oya nō oye Yehowa anōkwa ni otsi ohe kje amale jamō he?

(Kwemō Nikasemō 58.)

11. Te ooofee tēnē osaa ohe oto yiwa?

(Kwemō Nikasemō 59.)

12. Meni oto ake obaafee koni naanyobō ni yōc oke Yehowa tēnē lē mli aya nō awa?

(Kwemō Nikasemō 60.)

Saji ni obaasumō ni obi:

Ani Mishé Mɔ Ni Baanyé Eke Asafo Lε Afee Ekome Keshié?

Obaanyé obatsó shielsó ni abaptisiko lε, kέ . . .

- Okaseo Biblia lε daa, ofccō sclemo, ni oyaa asafon kpeei daa.
- Onyaa nɔ ni ake bo kaseo lε he, oheo oyec, ni oosumɔ ni ogba mei.
- Osumɔ Yehowa, ni ohalaa mei ni sumɔɔ lε lε ake onanem ei.
- Okε politis kui loo amale jamɔ kui, efo tako mli.
- Oyeo Yehowa mlai ke ekitai lε anɔ, ni oosumɔ ni otso Yehowa Odasefonyo.

Kέ onuɔ he ake obaanyé okε asafo lε afee ekome keshié lε, no lε, mɔ ni ke bo kaseo nii lε baato gbejiano koni asafon onukpai lε ke bo akpe kεkwε keji osheɔ taomɔ nii lε ahe lo.

Ani Mishé Mɔ Ni Abaanyé Abaptisi Lε?

Abaanyé abaptisi bo, kέ . . .

- Oji shielsó ni abaptisiko lε.
- Okε ohe woɔ shiemɔ nitsumɔ lε mli daa bɔ ni obaanyé.
- Ofiɔ “nyɔŋ anɔkwafo ke hieshikalɔ lε” sɛɛ, ni okε gbetsɔɔmɔ ni amekəhää lε tsuɔ nii.
—Mateo 24:45-47.
- Osɔle kejɔɔcɔwala nɔ ohā Yehowa, ni oosumɔ ni cɔmɔso lε kεya naancɔ.

Kέ onuɔ he ake abaanyé abaptisi bo lε, no lε, mɔ ni ke bo kaseo nii lε baato gbejiano koni asafon onukpai lε ke bo akpe kεkwε keji osheɔ taomɔ nii lε ahe lo.

Saji Krokomei

1. Namə Ji Babilon Kpeteŋkpele Lε?

Te feo tεŋŋ wɔlε ake “Babilon Kpeteŋkpele lε” feo amale jamoi fee ahe mfoniri lε? (Kpojimə 17:5) Naa otii komei ni tsɔɔ nakai:

- **Eye je leŋ he fεe he.** Biblia lε kεe Babilon Kpeteŋkpele lε ta “gbɔ̄mei akui ke jeŋmaji” anɔ. Agbene hu, ‘eye shikpɔ̄ lε nɔ̄ maŋtsemεi lε anɔ.’—Kpojimə 17:15, 18.
- **Ejeee nɔyeli ko loo jarayeli kuu ko.** Be ni apkātā ehie lε, ‘shikpɔ̄ lε nɔ̄ maŋtsemεi’ lε ke “jarayelbi” lε fō lε.—Kpojimə 18:9, 15.
- **Efiteč Nɔyɔmɔ gbeí.** Atseɔ lε ashawo, ejaaκe eke nɔyeli ni yɔɔ je lε mli lε bɔɔ waa koni ena shika loo nibii krokomei. (Kpojimə 17:1, 2) Elakaa mei ni je jeŋmaji lε fεe amli lε. Ni ehā agbe mei babao.—Kpojimə 18:23, 24.

2. Mεe Be Tuuntu Mesia Lε Baajie Ehe Kpo?

Biblia lε gba ake, otsii 69 baaho dan Mesia lε baaba.

—Kanemə Daniel 9:25.

Mεe be otsii 69 lε je shishi? Ye afi 455 D.ŋ.B. Nakai beian Amralo Nehemia yashé Yerusalem ‘kon etswa man lε ni ema lε ekonj’ lε.—Daniel 9:25; Nehemia 2:1, 5-8.

Bei enyie otsii 69 lε feo? Ye Biblia gbalei komei amli lε, gbi kome damo shi kehā afei. (4 Mose 14:34; Ezekiel 4:6) Bele, otsi feo otsi damo shi kehā afei kpawo. Ye gbale nεe mli lε, otsii 69 lε baafee afei 483 (69 x 7).

Mεe be otsii 69 lε ba naagbee? Ké wokane afei 483 keje afi 455 D.ŋ.B. lε, eke wɔ̄ baa afei 29 D.ŋ.B.* Nakai afei lε tuuntu abaptisi Yesu ni ebatsɔ̄ Mesia lε!—Luka 3:1, 2, 21, 22.

3. Helatsamɔ gbeí Ni Ake Lá Tsɔɔ Nii Ye Mli

Anɔkwa Kristofoi heee lá, ni amejieee amelá amehāaa mei krokomei hu. Shi aye helatsamɔ gbeí ni ake mɔ dientse lá tsɔɔ nii ye mli. Gbeí nεe ekomei ye ni esaaa kehāaa anɔkwa Kristofoi. Ake

* Keje afi 455 D.ŋ.B. keyashi afi 1 D.ŋ.B. lε, efεe afei 454. Keje afi 1 D.ŋ.B. keyashi afi 1 D.ŋ.B. lε, efεe afei kome (abε afei “0”). Ni keje afi 1 D.ŋ.B. keyashi afi 29 D.ŋ.B. lε, efεe afei 28. Ké wɔke afei 1 fata afei 454 he, ni wɔke afei 28 hu fata he lε, fee feo afei 483.

nɔ̄kwemɔnɔ lε, mei hāa ajiee amelá amaa shi dan afeo ame opiresheŋ. Shi anɔkwa Kristofoi efeee nakai.—5 Mose 15:23.

Shi helatsamɔ gbeí komei ye ni anɔkwa Kristofoi komei kρεε lε. Gbeí nεe ekomei ji, mɔ dientse lá ni akwε mli kekwε keji eeye hela ko lo, *hemodialysis, hemodilution, cell-salvage* lε *heart-lung bypass* tsɔɔ ni aketsuɔ nii ye helatsamɔ mli.* Esa ake Kristofonyo feo Kristofonyo akpe eyin ye bo ni ebaasumɔ ni ake lε dientse elá atsu nii ahā keji aafee lε opiresheŋ, aafee lε *medical test* ko, lε *loo aatsɔ̄ helatsamɔ gbe ko nɔ̄ aatsa lε lε he*. Eko lε sro-to fioo baahi bo ni dɔ̄kitafoi komei ke helatsamɔ gbeí nεe tsɔɔ nii amehāa lε ye dɔ̄kitafoi krokomei anɔ he. No hewo lε, dan Mesia ko baakpele ni afeo lε opiresheŋ, afeo lε *medical test* ko, lε atsu helatsamɔ gbe ko nɔ̄ atsa lε lε, esa ake ebi bo ni ake lε dientse elá baatsu nii ahā lε mli jogbanj. Bi ohe saji ni nyie sεe nεe:

• Ké abaahā milá lε eko aje migbɔ̄mɔtso lε mli keyatso no kroko mli, ni ekole abaasa lá ni hoc lε naa be fioo komei lε, dan eba migbɔ̄mɔtso lε mli ekonj hu? Ani mihenilee baanjme mi gbe ni mana lá ni eje mimli lε ake ejeko mili dientse, ní no hewo lε, ehe ebahian ni atsi ‘ashwie shikpɔ̄’?—5 Mose 12:23, 24.

• Ké ake helatsamɔ gbe ko miitsu nii ye migbefan, ni agbalá milá lε eko, afeo nɔ̄ ko ye he (ake nɔ̄kwemɔnɔ lε, ake tsɔfa futu), ni asaa akehā mi ekonj loo akekpá he ko ni agba ye migbɔ̄mɔtso lε he hu? Ani egbañ mihenilee ni mike Biblia lε etsɔɔ lε lε naa?

4. He Ni Atseɔ Kejeɔ ḥa Loo Wu He

Nɔyɔmɔ Wiemɔ lε kεe wu ke ena ake, esaaa ake ametseɔ amehē keje ake, ni ehā efee fanj ake, kε wu loo ḥa ko fee nakai lε, ebe hegbe ake eboteɔ gbala mli ekonj. (1 Korintobii 7:10, 11) Shi ekole, Kristofonyo ko baashwie eyin keji esa ake etse ehe keje ena loo ewu he ye shihilei komei amli.

• **Ké ewu je gbe ekwεeɛ weku lε:** Enε tsɔɔ ake, wu lε ekpoo ake ebaahā weku lε ameheloona hiamɔ nii, ni no hewo lε, weku lε nāaa shihile mli hiamɔ nibii.—1 Timoteo 5:8.

* Ké ootao helatsamɔ gbeí nεe amligbalamɔ lε, kwemɔ “Sanebimɔ ni Je Kanelbi Aden” ni yɔɔ October 15, 2000, Buu-Mɔɔ lε mli lε.

Afi 455 D.ŋ.B.

“Wiemɔ lε baaje kpo ake ayatswa Yerusalem . . . ekonj”

Afi 406 D.ŋ.B.

Asaa ama Yerusalem ekonj

Afi 29 D.ŋ.B.

Mesia lε ba (abaptisi lε)

“Otsii 7” (afei 49)

“Otsii 62” (afei 434)

Saji Krokomei

- **Ké aafee le nisenianii:** Ené tsco ake, aayi le loo aawa le yi aahu ake, eenu he ake egbomotsion hewalenam loo ewala ye oshāra mli.—Galatiabii 5:19-21.
- **Ké ehefatalo le miifee no fees no ni ebaanye koni efite eke Yehowa tejen wekukpaa le:** Ené tsco ake, wu le loo ja le miifee no fees no, koni ehefatalo le akanye esom Yehowa.—Bəfoi 5:29.

5. Gbijurøyeli

Kristofoi yeee gbjii juji ni esaaa Yehowa hie. Shi ye shihilei komei ni koo gbjii juji nees ahe le amli le, Kristofonyo fée Kristofonyo baadamo le dienjse ehenilee ni eke Biblia le etsose le le no ekpe eyin ye bo ni ebaafee enii ehā le he. Naa shihilei nees ekomei.

- **Ké mō ko ja bo ḥamō ni ajaané kē aaye gbi jurū ko.** Obaanye okes keke ake, “Oyiwaladbnj.” Ké mō le bi bo no hewo ni oyeee nakai gbi jurū le, obaanye ogbála mli ohā le.
- **Ohefatalo ni jeee Yehowa Odasefonyo le fō bo nine ni oke ewekumei ayata shi keye nii be ni aaye gbi jurū ko.** Ké ohenilee njem bo gbe ake oya le, obaanye ogbála mli ohā ohefatalo le ake, kē wɔnjamō nifeemoi komei baaya no ye jemē le, oke ohe woŋ mli.

- **Onitsumōtse miike bo nii be ni aaye gbi jurū ko.** Ani esa ake okpoo? Jeee doo. Ani gbi jurū le hewo eke bo no nii le? Aloo bo ni ehie esō onitsumō le hewo eke bo no nii le?

- **Mō ko ke bo nii be ni aaye gbi jurū ko.** Ekoles ebaakess bo ake: “Mile ake oyeee gbi jurū le eko, shi mikemike bo keke.” Ekoles mō le miitao efee bo ejurū keke. Shi, ani no ko ye ni hāa onuo he ake mō le miitao eka ohemkeye- li le, loo eetao ni bo hu oye gbi jurū le eko? Ké osuso ené he sees le, bo dienjse obaakpe oyin keji obaahe nikenii le loo ohen. Wōmīsumō ni wōhiis henilee kpakpa, ni wōye Yehowa anokwa ye yin fée yin ni wōkpe le mli.—Bəfoi 23:1.

6. Tseñemō Helai

Akeni wōsūmō wōnyemi gbowmō hewo le, wōkwēs jogbanj koni wōke hela ko akatsene mei krokomei. Hewo le, kē wole ake wōmīi-ye tseñemō hela ko loo efec wō ake wōnā eko le, wōkwēs jogbanj koni wōkekatsene mei krokomei. Wōfēs nakai ejaae Biblia le efā wō ake: “Suomō onyemi gbowmō tamō bo dienjse ohe.”—Romabii 13:8-10.

Mees gbe no mō ko ni miiye tseñemō hela ko le baanye ajie sūmō nees kpo? Esaaa ake efec nibii ni mēi feo ketsco ake ameyē mō ko he miishēe le eko, tamō fuamō ke mōnaashōmō neke. Esaaa ake

emli fuu kē mēi efōcō le nine kēbaaa ameshia akeni amemiiitaao amebu ameweku le he le hewo. Ni dani abaabaptisi le le, esa ake ehā onukpai akuu le saji ahe gbejianatolo le ale ake eeeye tseñemō hela ko, koni anye ato gbejiano kebu mei krokomei hu ni abaabaptisi ame le ahe. Esa ake mō ko ni etsō shihile ko ni baanye ahā enā tseñemō hela ko le mli le ayakwē elā mli dani eke mō ko aje nyiemō ni tsco gbalashihile hie le shishi. Ké ofee nakai le, etsco ake osusua mei krokomei ahe, ejaae ‘otaaon nibii ni hi hā mei krokomei, shi jeeee nibii ni hi hā bo pe.’—Filipibii 2:4.

7. Saji Ni Koo Nitsumō Ke Mla He

Ké wōnjama kpanmō fée ni koo shika ke nitsumō he wōshwie shi—kē ejii kpanmō ni wōke Kristofonyo kroko ekpan po le—wōke naagbai pii ekpen. (Yeremia 32:9-12) Loloolo le, bei komei le, naagbai bibii baanye abu Kristofoi aten ye shika loo saji krokomei hewo. Ké no ko ni tamō nakai ba le, esa ake ametsu he nii oya ye toinjole mli, ye ame pe ameten.

Shi, kē saji ni yoo hiēdō tamō mōgbéitemō loo ojotswa he saji ba le, te esa ake wōtsu amehe nii wōhā tēnē? (Kanemō Mateo 18: 15-17.) Yesu tsco gbe ete ni abaanye atso no atsu amehe nii, ni nomēi ne:

- (1) Bōcō mōdēn otsu he nii ye nyē pe nyēten.
—Kwēmō kuku 15 le.
- (2) Ké no yeee omanye le, bi asafonbii le aten mō komei loo mei enyō ni edara ye mumōni ni amekē bo aya.
—Kwēmō kuku 16 le.
- (3) Ké lololo le, nyēnyēs nyētsu sane le he nii le, no dani obaanye okēya asafon onukpai le ahie.
—Kwēmō kuku 17 le.

Ye shihilei pii amlí le, esaaa ake wōke wōnyemimēi le yaa kōtu, ejaae kē wōfee nakai le, ebaahā awie Yehowa ke asafo le he efōj. (1 Korintobii 6:1-8) Shi saji komei ye ni ekole ye mla naa le, ebaabi ni akēya kōtu. Saji nees ekomei ji: gbalatsemō, fōlā ni esa ake bi ahi erō, shika ni awō ahaā hefatalō ni ake le be dōnō, in-shuoransi ni esa ake awō ahaā mō ko, nitsumōhe loo mō ko ni emō nyōmō ni enyēs ewo, loo shamanşheo he saji. Ké Kristofonyo ko tsō neke gbe no etsu sane le he nii bo ni ke toinjole baaba le, eku-ko ehie efōko Biblia le mli naawoo le no.

Ké ejii esha ni yoo hiēdō tamō kabonaatoo, gbeke ni afē le nisenianii, mōtutuamō, no ko wulu ni ayaju, loo gbowmōgbee le, no le, kē Kristofonyo ko ke sane le yahā amralofoi le, no hu ekuko ehie efōko Biblia le mli naawoo le no.

Kadimo Nō Ni Okane Lε

HEBRI KE ARAMAIC NMALE LE

Adebco ke bō ni fee ni aná
adesai awekui srōtoī

1 Mose 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39
39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50

2 Mose 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39

40 3 Mose 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

26 27 4 Mose 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24
25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36

5 Mose 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30 31 32 33 34 35 36

Israelbii le tee Shiwoo Shikpoj le nō

Yoshua 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24
**Kojo-
ibi** 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15
16 17 18 19 20 21 **Rut** 1 2 3 4

Blema Israel manjtsemei le ahe saji

1 Samuel 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24
25 26 27 28 29 30 31 **2 Samuel** 1 2 3
4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18
19 20 21 22 23 24 **1 Manjtsemei** 1 2 3 4
5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
20 21 22 **2 Manjtsemei** 1 2 3 4 5 6 7 8
9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22
23 24 25 **1 Kronika** 1 2 3 4 5 6 7 8 9
10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22
23 24 25 26 27 28 29 **2 Kronika** 1 2 3
4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18
19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
32 33 34 35 36

Yudafoi le ku amesee keje nomjoco mli

Ezra 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 **Nehemia** 1
2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 **Ester** 1
2 3 4 5 6 7 8 9 10

Hiob sane le

Hiob 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39
39 40 41 42

Lalai ke hieshikamō wiemči

Lalai 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39
39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50
51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62
63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73
74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85
86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97
98 99 100 101 102 103 104 105 106 107
108 109 110 111 112 113 114 115 116
117 118 119 120 121 122 123 124 125 126
127 128 129 130 131 132 133 134 135
136 137 138 139 140 141 142 143 144 145
146 147 148 149 150 **Abesi** 1 2 3 4 5 6
7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 **Jajelj**
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 **Solomon**
Lala 1 2 3 4 5 6 7 8

Gbaε wojī

Yesaia 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39
39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50
51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63
64 65 66 **Yeremja** 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23
24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36
37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49
50 51 52 **Yaafō** 1 2 3 4 5 **Ezekiel** 1 2
3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17
18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43
44 45 46 47 48 **Daniel** 1 2 3 4 5 6 7
8 9 10 11 12 **Hosea** 1 2 3 4 5 6 7 8 9
10 11 12 13 14 **Yoel** 1 2 3 **Amos** 1 2 3
4 5 6 7 8 9 **Obadia** 1 **Yona** 1 2 3 4
Mika 1 2 3 4 5 6 7 **Nahum** 1 2 3 **Ha-
bakuk** 1 2 3 **Zefania** 1 2 3 **Hagai** 1 2
Zakaria 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 **Maleaki** 1 2 3 4

KRISTOFOI A-GREEK NMALE LE

Yesu shihile ke esccom
le he saji

Mateo 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27
Marko 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 **Luka** 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23
Yohane 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19 20 21

Kristofoi asafo le shweremči

Bɔfoi 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15
16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28

Bɔfo Paulo wojī le

Romabii 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 **1 Korintobii** 1 2 3 4 5 6
7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 **2 Korinto-
bii** 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 **Ga-
latiabii** 1 2 3 4 5 6 **Efesobii** 1 2 3 4
5 6 **Filipibii** 1 2 3 4 **Kolosebii** 1 2 3
4 **1 Tesalonikabii** 1 2 3 4 5 **2 Tesalon-
nikabii** 1 2 3 **1 Timoteo** 1 2 3 4 5 6
2 Timoteo 1 2 3 4 **Tito** 1 2 3 **File-
mon** 1 **Hebrubii** 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
11 12 13

Bɔfo krokomei ke kaselci krokomei le anijmai le

Yakobo 1 2 3 4 5 **1 Petro** 1 2 3 4
5 **2 Petro** 1 2 3 **1 Yohane** 1 2 3 4 5
2 Yohane 1 3 **Yohane** 1 **Yuda** 1
Krojicemči 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20 21 22

 Ké okane yitsō fēe yitsō ogbe
naa le, kadimo.

SAJI KROKOMEI

Iff-GA
241029